

ספר ישעיה

פרק א'

הקדמה: במדרש רבה פרשה מ"ד פסקא ו'. עשרה לשונות נקראת נבואה. חזון, הטפה, דיבור, אמירה, ציווי, משא, משל, מליצה, חידה.

פרק א

- א. **חֲזוֹן יִשְׁעִיהוּ בֶן אַמוּץ**
אֲשֶׁר חָזָה
עַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם
בִּימֵי עֲזִיָּהוּ יוֹתֵם אַחַז
יַחֲזִקִיָּהוּ מַלְכֵי יְהוּדָה:
- זו מראית הנבואה - שראה ישעיהו בן אמוץ על ארץ יהודה ועל העיר ירושלים: בימי ארבעה ממלכי יהודה (1 עזיהו (2 יותם (3 אחז (4 חזקיהו). (ולאחר מִן הרג אותו מנשה נכדו).
- ב. **שָׁמְעוּ שָׁמַיִם וְהַאֲזִינִי אֶרֶץ**
- שמעו שמים והאזיני ארץ מה שאני מתלונן על עם ישראל. (שמים לשון רבים – שבעה רקיעים. ארץ לשון יחיד – ארץ אחת).
- ד' דיבר הדברים ולא בדיתי מלבי.
- ג. **כִּי יֵהְיֶה דְבַר**
בְּנִים גְּדֹלְתֵי וְרוֹמְמֹתֵי
וְהֵם פָּשְׁעוּ בִּי:
יָדַע שׁוֹר קִנְיָהוּ
וְחֲמוֹר אֲבוֹס בְּעֵלָיו
יִשְׂרָאֵל לֹא יָדַע
עֲמִי לֹא הִתְבוֹנֵן:
- ראו הטובה שעשיתי לבני, (ישראל נקרא בתורה "בני בכורי ישראל"), גדלתים מכל האומות, והם לא השיבו כגמולי הטוב אלא מרדו בי. שור מכיר את בעליו שקנה אותו ונשמע לו, ואפילו חמור שהוא טיפש יודע ומכיר את המקום שבעליו נותן לו מאכלו (אבוס), ולכן שומע לבעליו, ואילו עמי אינו רוצה לדעת (להכיר) אותי כשור, ואף לא התבונן בטובה שאני נותן לו, היינו שלא נהג אפילו כחמור.
- ד. **הוּי גּוֹי חָטָא**
עִם כְּבֹד עֹון
זָרַע מְרָעִים
בְּנִים מִשְׁחִיתִים
עֲזְבוּ אֶת יְהוָה
נֶאֱצוּ אֶת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
נָזְרוּ אַחֲרָיו:
- וי לעם קדוש, שנהפך להיות גוי חוטא, עם קדוש, נהפך להיות מרובה בעונות, הם היו זרע ברך ד' ועתה הם זרע רשעים, הם היו בני אֵל-חי, ועתה הם בני משחיתים דרכם, עזבו את ד', ביזו את ד' שהוא קדוש בישראל,
- ה. **עַל מָה תִּכְנוּ**
עוֹד תּוֹסִיפוּ סָרָה
- פרשו והלכו לאחוריהם כאדם שהולך לאחוריו, ואינו חפץ לשמוע מה שמדברים אליו. על העבירה שהופיתם עבודה, אתם מוסיפים לסור מד' ולא מתבוננים לשוב בתשובה בגלל המכות,

כל ראש חולה

וכל לב כואב, ומדוע אינכם למידים מוסר.
מכף רגל ועד הראש אין מקום שלם בגוף,

במקום אחד יש פצע שנפצע הבשר ושותת דם,

במקום אחר חבורה, שבה הדם נצרר בתוך הבשר
ומבחוץ נראה כתם, גם יש להם מכה לחה,

לא פוזר סממנים לרפואה,

ולא כרכו מטלית לתחבושת,

ולא ריכנו הפצעים בשמן כרגיל, {כלומר עדיין יש לכם
מכות על העבירות שעברתם, ולא חזרתם בתשובה}.

לכן ארצכם תהיה שממה ועריכם תשרפנה באש, פרי
אדמתכם, תראו בעיניכם שהאויב יאכל אותו, ולא תוכלו
למחות, ותהיה שממה, כדרך אויבים שבאים מארץ
רחוקה, שכל מטרתם להרוס ולהחריב ולא להתיישב בה.

עיר ציון תשאר ריקנית בלי יושבים,

כמו סוכת השומר בזמן בציר הענבים, וכאשר גומרים
לבצור נשאר הסוכה ריקה.

וכמו סוכת לילה לשומר שדה קישואים, וכאשר גומרים
לאוספם נשאר ריקנית. (בזמן בציר הענבים משמשת
הסוכה, הן ביום, לשמור הענבים מפני העופות שלא
יאכלום, הן בלילה מפני הגנבים, לכן נקראת "סוכה", ואילו
בשדה קישואים יושב שם שומר רק בלילה מפני הגנבים,
אבל ביום א"צ לשמור מפני העופות, לפי שהם קשים
ואינם ראויים לאכילת העופות, לכן נקראת "מלונה" מלשון
לינה), וכמו סוכת האויבים כשעושים מצור בונים סוכה
בשביל להסתתר בה, וכשמסיימים את המצור נשאר
ריקנית.

אם לא שהיה חסד ד' עלינו

בזה שהשאיר לנו שארית

כחשבון המועט שנשאר לנו,

היינו ראויים לכלות כסדום ועמורה.

שמעו דבר ד',

השרים הדומים לשרי סדום,

האזינו תורת אלקיני עם הדומה במעשיו לעם עמורה
שעשו מעשים רעים.

עיקר מטרת הזבחים להתודות ולשוב בתשובה, ומכיון
שאינכם חוזרים בתשובה, אומר ד' למה לי ריבוי הזבחים
שלכם,

כָּל רֹאשׁ לְחָלִי

וְכָל לֵב לְבָב דָּוִי:

י. - מִכַּף רֶגֶל וְעַד רֹאשׁ אֵין בּוֹ
מִתָּם

פֶּצַע

וְחִבּוּרָה

וּמִכָּה טְרִיָּה

לֹא זָרוּ

וְלֹא חֲבָשׁוּ

וְלֹא רִכְּנָה בַשֶּׁמֶן:

ז. - אֲרָצְכֶם שְׂמָמָה עָרֵיכֶם
שָׂרְפוֹת אֵשׁ אֲדַמְתֶּכֶם
לְנַגְדְּכֶם זָרִים אֲכָלִים אֶתָּה
וּשְׂמָמָה כְּמִהְפַּכֵּת זָרִים:

ח. - וְנוֹתְרָה בַת צִיּוֹן

כְּסֹכָה בְּכָרֶם

כְּמִלּוֹנָה בְּמִקְשָׁה

כְּעִיר נְצוּרָה:

ט. - לוֹלִי יְהִי זֶה צְבָאוֹת

הוֹתִיר לָנוּ שָׂרִיד

כְּמִעֻט

כְּסָדִים הֵינּוּ לְעַמְרָה
דְּמִינוּ:

י. - שְׁמַעוּ דְבַר יְהוָה

קְצִינֵי סָדִים

הָאֲזִינוּ תוֹרַת אֱלֹהֵינוּ עִם
עַמְרָה:

יא. -

לְמָה לִי רֹב זְבָחֵיכֶם
יֵאמֶר יְהוָה

- אני כאדם ששבע ומואס במאכל, כן אני שבע מעולותיכם ומחלב הבהמות המפוטמות, ודם של פרים כבשים, וזכרי העזים, איני רוצה.
- כאשר אתם באים להראות לפני ברגלים, מי בקש מידכם לדרוך בחצרות בית ד'. אל תביאו עוד מנחה בחנם כי אינני רוצה בה, והקטרת קומץ המנחה מאוסה בעיני, בראשי חדשים, בשבתות, ובמועדים הנקראים מקרא קדש, ואתם נאספים לביתי עם קרבנות, לא אוכל לסבול מחשבות שקר שלכם, כי שני דברים אלו אינם מתאימים ביחד. הזבחים שאתם מקריבים בראשי חדשים ומועדיכם שגאה נפשי, הם לי לטרחה, ואני עיף מהם כביכול, כאדם שעייף ממשא כבד. כאשר תפרשו כפיכם בתפלה, אסתיר עיני מכם, וגם אם תרבו להתפלל לפני, אינני מקבל תפלתכם, לפי שידיכם מלאים בשפך דם נקי. רחצו עצמכם נקו עצמכם בתשובה, ועל ידי זה תסירו את רוע מעשיכם מנגד עיני שלא יקטרג עליכם העון, מנעו עצמכם מלעשות הרע. הרגילו עצמכם לעשות מעשים טובים, תחקרו המשפט לדעת מי צודק בדיון, תישרו את דין העשוק, שפטו יתום ואלמנה, שבדרך כלל הם נעשקים.
- שְׁבַעְתִּי עַל לֹת אֵילִים
וְחֵלֵב מְרִיאִים
וְדָם פְּרִים וְכֹבָשִׁים
וְעֵתוּדִים
לֹא חִפְצָתִי:**
- יב. **כִּי תֵבֹאוּ לְרֹאוֹת פָּנַי
מִי בִקֵּשׁ זֶאת מִיְדֵיכֶם
רַמֵּס חֲצָרָי:**
- יג. **לֹא תוֹסִיפוּ הָבִיא מִנְחַת
שְׂאֵל
קֹטֶרֶת תוֹעֵבָה הִיא לִי
חֹדֶשׁ וְשַׁבָּת
קָרָא מְקָרָא
לֹא אוֹכֵל אֶן וְעֲצָרָה:**
- יד. **חֲדָשִׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שְׁגָאָה
נִפְשִׁי
הִיוּ עָלַי לְטָרַח
נִלְאִיתִי נָשָׂא:**
- טו. **וּבִפְרֹשְׁכֶם כְּפִיכֶם
אֲעֵלִים עֵינַי מִכֶּם
גַּם כִּי תִרְבוּ תִפְלֵה
אֵינְנִי שׁ מֵעַ
יְדֵיכֶם דְּמִים מְלֹאוּ:**
- טז. **רְחֲצוּ
הִזְכּוּ
הַסִּירוּ רֵעַ מֵעַלְלֵיכֶם
מִנְגֵּד עֵינַי
חֲדְלוּ הָרַע:
לְמַדּוּ הַיֵּטֵב
דַּרְשׁוּ מִשְׁפָּט
אֲשֶׁרוֹ חֲמוּץ
שִׁפְטוּ יְתוּם רִיבוֹ אֶלְמָנָה:**
- יז. **לְמַדּוּ הַיֵּטֵב
דַּרְשׁוּ מִשְׁפָּט
אֲשֶׁרוֹ חֲמוּץ
שִׁפְטוּ יְתוּם רִיבוֹ אֶלְמָנָה:**

הזדרזו ונעשה בירור דברים, מי חטא כלפי מי,
וכשתבינו שאתם חטאתם לד' ותשובו בתשובה, אם יהיו
לכם עוונות כחוט צבוע אדום,
אכפר לכם העון ותהיו לבנים כשלג,

ואם יהיו לכם עוונות אדומים כצבע תולעת שני,

אלבין עונותיכם כצמר לבן.

אם תרצו להכנע ולשמוע בקולי,

אאכיל אתכם מטוב הארץ.

ואם תמאנו לשמוע בקולי

ותמרדו בי,

תִּאָכְלוּ עַל יַדִּי חֶרֶב,

כי ד' דבר, ובידו לקיים.

מתאונן הנביא: כיצד נהפכה להיות כאשה זונה שמשקרת
בבעלה,

ירושלים שהיתה עיר של אמונה, כך שיקרו אנשי
ירושלים בד'.

בעבר היתה מלאה במשפט,

ותמיד היה בה צדק,

ועכשיו אנשיה רוצחים.

הכסף שאתם נותנים לחבריכם מעורב עם פסולת,
משקים משכרים שאתם נותנים לחבריכם מעורב במים.
(כלומר אתם משקרים בחברים).

השרים סרים מדרך הישר,

ומתחברים לגנבים,

כל העם אוהב שוחד,

ורודף תשלומים, אומר לחבירו, הצדיקני היום במשפטי,
ומחר אצדיק אותך במשפטך,

אינם שופטים בצדק את היתום,

ואז כשהאלמנה שיותר תשושה רואה שאין שופטים בצדק
את היתום שהוא חזק ממנה, איננה באה לפנייהם כלל
למשפט.

לכן כיון שעשיתם דברים אלו,

אומר ד' שהוא אדון על כל הצבאות שלמעלה ושלמטה,

יח. לְכוּ נָא וּנְוַכְחָה י' אִמְרֵי
יְהוָה

אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כְּשָׁנִים

כְּשֶׁלֶג יִלְבִּינוּ

אִם יֵאֲדִימוּ כְּתוֹלַעַ

כְּצֶמֶר יִהְיוּ:

יט. אִם תֵּאָבוּ וּשְׁמַעְתֶּם

טוֹב הָאָרֶץ תֵּאֲכֹלוּ:

כ. וְאִם תִּמְאָנוּ

וּמְרִיתֶם

חֶרֶב תֵּאֲכֹלוּ

כִּי פִי יְהוָה דֹּבֵר:

כא. אֵיכָה הִיְתָה לְזוֹנָה

קָרְיָה נְאֻמָּה

מְלֹאֲתֵי מִשְׁפָּט

צָדֵק יֵלִין בָּהּ

וְעֵתָה מְרַצְחִים:

כב. כִּסְפֶךָ הִיא לְסִיגִים סְבָאךָ

מְהוֹל בַּמַּיִם:

כג. שְׂרִיךְ סוֹרְרִים

וְחֻבְרֵי גִנְבִים

כְּלוּ אֶהָב שְׂחָד

וְרֹדֵף שְׁלֹמֹנִים

יְתוֹם ל' א' יִשְׁפֹּטוּ

וְרִיב אֲלֻמָּה ל' א' יְבוֹא

אֲלֵיהֶם:

כד. לְכֹן

נְאֻם הָאֲדוֹן יְהוָה צְבָאוֹת

- שהוא חוזק ישראל,
 כאשר אשיב גמול לרשעים,
 אתנחם מהכעס שהכעיסוני.
 ואשוב להכותך עוד מכות ואכלה ממך הפושעים,
 כמו שמסירים כתמי בגד בבורית,
 כך אסיר ממך את כל הרשעים שנמשלו לסיגים ובדיל
 המעורבים בכסף.
- ואמנה שופטים כשרים
 ויועצים נאמנים כבתחלה,
 ואז יקרא לציון עיר הצדק,
 עיר האמונה.
- בזכות שיעשו משפט, ציון תפדה,
 ובזכות הצדקה שיעשו, ישובו מהגולה לציון.
 הפושעים והחוטאים ישברו ביחד
 עוזבי ד' ויכלו לגמרי.
 עוזבי ד' יתביישו
 על שבחרו להם לעבוד ע"ז בצל אלה (עץ סרק),
 ויתביישו במה שבחרו לעבוד ע"ז בגנות.
- תתרוקנו מכל טובה כמו עץ אלה
 שהעלים שלו כמשו,
 וכגנה שאין לה מים להרוות צמאונה.
 הע"ז שעשוי מעץ חזק,
 יהיה כמו נעורת פשתן, (פסולת פשתן) שהוא קל
 להשרף,
 והאומן שיצר אותה,
 יהיה כניצוץ אש,
 ויבערו ביחד,
 ואין מי שמכבה, כלומר הפסל לא יוכל לעזור אפילו
 לעצמו.
- פרק ב.
- הדבר אשר חזה ישעיהו -
 בן אמוץ על יהודה
 וירושלם:
- אביר ישראל
 הוי אנחם מצרי
 ואנקמה מאובי:
 כה. ואשיבה ידי עליך
 ואצרך כבד סיגין
 ואסירה כל בדיליך:
- ו. ואשיבה
 כבראשנה
 ויעצרך כבתחלה
 אחרי כן יקרא לך עיר
 הצדק
 קריה נאמנה:
 כז. ציון במשפט תפדה
 ושביה בצדקה:
- כח. ושבר פושעים וחסאים
 יחדו
 ועזבי יהוה יכלו:
 כט. כי יבשו מאילים
 אשר חמדתם
 ותחפרו מהגנות אשר
 בחרתם:
- ל. כי תהיו כאלה
 נבלת עלה
 וכגנה אשר מים אין לה:
- לא. והיה החסן
 לנערות
 ופילו
 לניצוץ
 ובערו שניהם יחדו
 ואין מכבה:
- א. הדבר אשר חזה ישעיהו -
 בן אמוץ על יהודה
 וירושלם:

- ב. **וְהָיָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים**
נִכּוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יְהוָה
בְּרֹאשׁ הַהָרִים
וְנָשָׂא מִגְבְּעוֹת
וְנָהְרוּ אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם:
- ג. **וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים**
וְאָמְרוּ
לָכֵן וְנִעְלָה אֶל הַר יְהוָה
אֶל בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב
וַיִּרְנוּ מִדְרָכָיו
וְנִלְכָה בְּאֶרְצוֹתָיו
כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה
וְדַבֵּר יְהוָה מִירוּשָׁלַם:
- ד. **וְשָׁפַט בֵּין הַגּוֹיִם**
וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים
וְכָתַתּוּ חֲרָבוֹתֵם לְאֵתִים
וְחַנִּיתוֹתֵיכֶם לְמִזְמֵרוֹת
לֹא יֵשֵׂא גּוֹי אֶל גּוֹי חֶרֶב
וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה:
- ה. **בֵּית יַעֲקֹב**
לָכֵן וְנִלְכָה בְּאוֹר יְהוָה:
- ו. **כִּי נִטְשֶׁתָּה עִמָּךְ בֵּית**
יַעֲקֹב
כִּי מָלְאוּ מִקְדָּם
וְעַנְיִים כָּפְלִשְׁתִּים
וּבִילְדֵי נְכָרִים יִשְׁפִּיקוּ:
- ז. **וְתַמְלֵא אֶרְצוֹ כֶּסֶף וְזָהָב**
וְאֵין קֶצֶה לֹא צָר תִּיּוֹ
- באחרית הימים כאשר יב'א המשיח,
 יהיה ההר שעליו יעמוד בית המקדש,
 הר חשוב מכל ההרים,
 ונשא במעלה מכל הגבעות.
 וימשכו אליו כל הגוים כנהר מושך.
 וילכו עמים רבים זה לזה,
 ויאמרו אלו לאלו,
 מזדרז ונעלה אל הר ד',
 אל בית המקדש ששם שוכן אלקי יעקב.
 וילמדנו על ידי יודעי התורה מקצת דרכיו,
 ונלך בדרכיו.
 כי התורה האמיתית יוצאת מציון,
 ודבר ד' מגיע מירושלים.
- וכמו שירצו הגוים כך יהיה, מלך המשיח ישפוט בין
 העמים,
 ויברר ביניהם הצדק עם מי,
 ויקחו העמים את החרבות ויהפכו אותם לכלי חפירה,
 ואת החניתות יהפכו לכלי שכורתים בו הזמורות
 (הענפים),
 ולא ירימו חרב עם על עם,
 ולא ילמדו עוד תכסיסי מלחמה, לפי שהמשיח יברר
 ביניהם.
- אם האומות שאינם מצִיִּים יאמרו כן, בית יעקב שאתם כן
 מצִיִּים,
 מזדרז ונלך באור התורה והמצוות.
 פונה הנביא אל ד' ואומר, מה שעזבת את עמך בית יעקב
 בצדק הוא,
 לפי שהיו מלאים בכשפים יותר מבני קדם,
 ועסקו בכשפים הנקראים עוננות כמו הפלשתים.
 וממלאים עצמם דִי הצורך במחשבות זרות של פילוסופיא,
 ולא במחשבות התורה.
- בגלל שארץ בני יעקב היתה מלאה בכסף וזהב,
 ולא היה סוף לאוצרות,

- ובגלל שארצם היתה מלאה בסוסים,
ואין סוף למרכבותיהם.
לכן מלאו ארצם באלילים,
וכל אחד עשה בידיו ובאצבעותיו פסלים והשתחוה להם.
- ולכן יהיה כל אדם כפוף ושפל,
ויודע אני שלא תסלח להם על עונותיהם.
איש לאחיו יאמר ב'א נתחבא בחורי הסלעים,
ובמחילות (חפירות) שבעפר,
כי יפחדו מד',
ומיופי רוממותו. (ואי אפשר להתחבא מפניו).
ד' ישפיל את העינים הגבוהות של בעלי הגאוה,
ויכופף את גבהות לב האנשים,
וכולם יכירו שרק ד' לבדו הוא החזק.
- יום מוכן לד' לשלם גמול לחוטאים,
וכל מי שהיה גאה ורם, ישפילהו ד'.
וישלם גמול לכל המלכים והשליטים שנמשלו לארזים
גבוהים ביער לבנון, ולאלונים החזקים שבבשן.
- וישלם גמול לכל היושבים בהרים הגבוהים,
ובגבעות הנשאות.
ולכל הבוטחים בחוזק המגדלים הגבוהים,
והסומכים על החומות החזקים.
- ולכל האנשים ההולכים באניות בים תרשיש, ולכל השרים
שיושבים בארמונות שהרצפות עשויות מאבנים נחמדות.
ותכופף גאות האדם,
ורוממותו תשפל ביום ההוא,
והכל יכירו כי ד' לבדו הוא החזק.
- ואת האלילים כולם יעביר ד' מהעולם.
ועובדי עבודה זרה יב'או להתחבא במערות חזקים,
ובחפירות שבעפר,
מפני פחדם מד',
ומיופי רוממותו,
כשיב'א לשבור את יושבי הארץ.
- וּתְמַלֵּא אֶרְצוֹ סוּסִים
וְאֵין קֶצֶה לְמִרְכָּבֵי תַיּוֹ:
ח. וּתְמַלֵּא אֶרְצוֹ אֱלִילִים
לְמַעֲשֵׂה יָדָיו יִשְׁתַּחֲוּ
לְאִשֶׁר עָשׂוּ אֶצְבְּעֵי תַיּוֹ:
ט. וַיִּשַׁח אָדָם וַיִּשְׁפַּל אִישׁ
וְאֵל תִּשָּׂא לָהֶם:
י. בּוֹא בַצּוּר
וְהִטְמֵן בְּעֶפֶר
מִפְּנֵי פַחַד יְהוָה
וּמִהֲדַר גָּאֹנוֹ:
יא. עֵינֵי גְבוּהוֹת אָדָם שְׁפַל
וְשַׁח רוּם אַנְשִׁים
וְנִשְׁגַּב יְהוָה לְבַדּוֹ בַּיּוֹם
הַהוּא:
יב. כִּי יוֹם לִיהוָה צְבָאוֹת
עַל כָּל גָּאֹה וְרֵם וְעַל כָּל
נָשָׂא וְשָׁפַל:
יג. וְעַל כָּל אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן
הָרְמִים וְהַנְּשָׂאִים וְעַל כָּל
אֱלוֹנֵי הַבְּשֵׁן:
יד. וְעַל כָּל הַהָרִים הָרְמִים
וְעַל כָּל הַגְּבְעוֹת הַנְּשָׂאוֹת:
טו. וְעַל כָּל מְגִדְלֵי גִבְהָה
וְעַל כָּל חוֹמֹת בְּצוּרָה:
טז. וְעַל כָּל אַנְיּוֹת תְּרִשִׁישׁ וְעַל
כָּל שְׂכִיּוֹת הַחֲמָדָה:
יז. וְשַׁח גְבוּהוֹת הָאָדָם
וְשָׁפַל רוּם אַנְשִׁים
וְנִשְׁגַּב יְהוָה לְבַדּוֹ בַּיּוֹם
הַהוּא:
יח. וְהָאֱלִילִים כָּלִיל יִחַלֶּף:
יט. וּבָאוּ בַמְּעֵרוֹת צָרִים
וּבְמַחְלוֹת עֶפֶר
מִפְּנֵי פַחַד יְהוָה
וּמִהֲדַר גָּאוֹנוֹ
בְּקוֹמוֹ לְעֵרֵץ הָאָרֶץ:**

באותו יום ישליך כל אדם את האלילים העשויים מכסף וזהב,

שיצר בידיהו להשתחוות להם,

וישליכם אל החפירות העמוקות,

ואל חפירות העטלפים.

כל אחד ישליך פסיליו כאשר ילך להתחבא בנקבי הסלעים,

ובשיני הסלעים הבולטים,

מפני פחדם מד',

ומיופי רוממותו,

כאשר יב'א לשבור את אנשי הארץ.

מנעו עצמכם מלעבוד לאלילים.

והתבוננו, אפילו אדם שיש נשמת רוח חיים באפיו,

מה הוא חשוב לעבדו, הלא כאשר תצא רוחו ישוב לאדמתו, ומכל שכן שאין לעבוד לאלילים שאין בהם כלל רוח חיים.

בימי המשיח יעשה ד' דין בירושלים וביהודה וימית הרשעים,

עד שלא ימצא, לא איש ולא אשה שירחם על העניים,

לספק להם לחם ומים. (חיות האדם תלוי בלחם ומים לכן קורא לזה משען).

יהרוג כל גבור,

ואיש שרגיל לעשות מלחמה,

שופט, נביא,

חוזה בכוכבים, וזקן.

שר ממונה על חמישים איש,

איש נכבד שנושאים לו פנים (מרוב עשרו וגדולתו),

מי שיש לו דעת לייעץ,

חכם על חכמים (כלומר תלמידיו חכמים),

ומבין סתרי תורה הנאמרים בלחש (מעשה בראשית, ומעשה מרכבה), את כולם יהרוג.

נערים יהיו שריהם,

וליצנים בליצנותם ובדברי שחוק שלהם ימשלו עליהם.

כל אחד יהיה לוחץ את חברו, (כי לא יהיה להם מושל),

כ. **ביום ההוא ישליך האדם את אלילי כספו ואת אלילי זהבו**

אשר עשו לו להשתחוות

לחפר פרות

ולעטלפים:

כא. **לבוא בנקרות הצרים**

ובסעפי הסלעים

מפני פחד יהוה

וימהדר גאווו

בקומו לערץ הארץ:

כב. **חדלו לכם**

מן האדם אשר נשמה

באפו

כי במה נחשב הוא:

פרק ג

א. **כי הנה האדון יהוה**

צבאות מסיר מירושלם

ומיהודה

משען ומשענה

כל משען לחם וכל משען

מים:

ב. **גבור**

ואיש מלחמה

שופט ונביא

וקסם וזקן:

ג. **שר חמשים**

ונשוא פנים

ויועץ

וחכם חרשים

ונבון לחש:

ד. **ונתתי נערים שריהם**

ותעלולים ימשלו בהם:

ה. **ונגש העם איש באיש ואיש**

בְּרֵעָהוּ

יִרְהַבו הַנֶּעַר בְּזִקְנוֹ

וְהַנְּקֵלָה בְּנִכְבְּדוֹ:

נער יתגאה על הזקן,
ואדם מבוזה על הנכבד.
כאשר יתפוש איש את קרובו,

י. כִּי יִתְפֹּשׂ אִישׁ בְּאָחִיו בֵּית
אָבִיו

שְׁמֵלָה לֶכְהָ

קֶצִין תְּהִיָּה לָנוּ

וְהַמְכַשְׁלָה הַזֹּאת תַּחַת
יְדֵיךָ:

ויאמר לו הלא אתה מצליח כפי שאני רואה שאתה לבוש
בגדי פאר, ומכיון שהנך מצליח יהיו דבריך מקובלים. לכן
תהיה לנו לשר,
ואתה תסיר כל המכשולות בכחך ובשלטונך.

ז. יֵשׂא בַיּוֹם הַהוּא לְאִמֹר

ישיב בשבועה,

לא אהיה מושל שאוסר במאסר מי שנתחייב מאסר, כי
אינני ראוי למשול,

לֹא אֶהְיֶה חֹבֵשׁ

שהרי בביתי אין לחם ואין בגדים, ורק כלפי חוץ אני
מתהדר בבגדי פאר,

וּבְבֵיתִי אֵין לֶחֶם וְאֵין שְׁמֵלָה

לֹא תִשְׁיַמְנֵי קֶצִין עִם:

לכן אל תמנו אותי לשר.

אנשי ירושלים נכשלו בריבוי עוני,

וליהודה גם כן היתה נפילה,

בגלל שחטאו בלשונם ובמעשיהם להרגיז את ד',

ח. כִּי כָשְׁלָה יְרוּשָׁלַם

וְיְהוּדָה נָפְלָה

כִּי לְשׁוֹנָם וּמַעֲלָלֵיהֶם אֶל
יְהוָה

לְמִרְוֹת עֵינֵי כְבוֹדוֹ:

ואמרו שעיני ד' אינם משגיחים על הבריות.

עזות פניהם מעידה על רשעותם,

וחטאיהם מפורסמים כאנשי סדום,

לפי שהם מספרים עונותיהם, ולא מנעו עצמם מלספר
זאת.

וְיִלְנַפְשִׁם,

כי במעשיהם שילמו לעצמם רעה.

שבחו ורוממו הצדיק כי עשה טוב,

כי הצדיקים יאכלו פירות ממעשיהם הטובים, ולכן שבחוהו
כדי שילמדו ממעשיו וטוב יהיה לו שלומדים ממעשיו.

ט. הִכָּרַת פְּנֵיהֶם עֲנֹתָה בָם

וְחִטָּאתָם כֶּסֶדִם

הַגִּידוּ לֹא כַחֲדוֹ

אוֹי לְנַפְשָׁם

כִּי גָמְלוּ לָהֶם רָעָה:

כי במעשיהם שילמו לעצמם רעה.

שבחו ורוממו הצדיק כי עשה טוב,

כי הצדיקים יאכלו פירות ממעשיהם הטובים, ולכן שבחוהו
כדי שילמדו ממעשיו וטוב יהיה לו שלומדים ממעשיו.

י. אָמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב

כִּי פְרִי מַעֲלָלֵיהֶם יֹאכְלוּ:

אבל לרשע שמחזיק ברשעותו וי,

כי יקבל עונש וגמול מעשי ידיו.

הליצנים שבעם לוחצים אותו,

יא. אוֹי לְרָשָׁע רָע

כִּי גָמוּל יִדְיוֹ יַעֲשֶׂה לוֹ:

יב. עַמִּי נִגְשִׁיו מְעוֹלָל

ונשים זונות משלו בהם על ידי שהטו את לב בעליהן
השרים,
המנהיגים המדריכים,

מתעים אתכם מהדרך הישרה,
משחיתים את הדרך הישרה שלא תוכלו ללכת בה.

לכן ד' מתייצב לריב עם עמו, ולדון את כל השבטים
הנקראים עמים.

ד' יערוך ויכוח

עם זקני עמו ושריו,

וכך יאמר להם, לא הגוים השחיתו עמי, אלא אתם,
שאתם כרועים את ישראל שנקראים כרם ד', אכלתם
אותם,

ולא חסתם אפילו על העני וגזלתם אותו, ועדיין הגזילה
בבתיכם ולא החזרתם אותה.

מדוע אתם מדכאים את עמי,

ואתם טוחנים את פני העניים,

כך טוען ד' אלוקים שהוא אדון על כל הצבאות.

ויאמר ד',

בגלל שבנות ציון הלכו בגאווה בקומה זקופה,

והיו מטות את צוארן לצדדים שיראו את יפיין.

והיו רומזות בעיניהן אל הנואפים,

והולכות בדרך גאווה כדבר צף על פני מים,

וכשהיו עוברות ליד בחורי ישראל, היו דורסות בנעלים
שברגליהן, לגרות בהם את יצר הרע, כארס של נחש
(ברגליהם תעכסנה).

לכן יתן ד' להן עונש שיהיו מוכות בצרעת על ראשן,

ותהיינה הולכות ערומות בגילוי ערוה לגלות (פתהן
יערה).

ביום ההוא יסיר ד' את כל קישוטיהן,

את יופי נעליהן, (העכסים),

ואת השבכה שבראשיהן (והשביסים),

ואת התכשיט העשוי בדמות ירח (והשהרונים).

מרגליות חרוזות בחוט, תלוי בצואר ונוטף על
החזה, (נטיפות)

וְנָשִׁים מְשֻׁלוּ בּוֹ

עַמֵּי מְאֻשְׁרֶיךָ

מִתְעִים

וְדֶרֶךְ אֶרֶץ תִּיךָ בִּלְעוּ:

יג. נָצַב לְרִיב יְהוָה וְעַמֵּד -
לְדִין עַמִּים:

יד. יְהוָה בְּמִשְׁפָּט יָבוֹא -
עִם זַקְנֵי עַמּוֹ וְשָׂרָיו

וְאֶתֶם בְּעֶרְתֶּם הַכֶּרֶם

גִּזְלַת הָעֲנִי בְּבֵתֵיכֶם:

טו. מַלְכֶם {מֵה לְכֶם} תִּדְכְּאוּ -
עַמֵּי

וּפְנֵי עֲנִיִּים תִּטְחֲנוּ

נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה זֶה צְבָאוֹת:

טז. וַיֹּאמֶר יְהוָה -

יַעַן כִּי גָבְהוּ בְּנוֹת צִיּוֹן

וַתִּלְכְּנָה נְטוּוֹת {נְטוּיּוֹת} -
גְּרוֹן

וּמִשְׁקֵרוֹת עֵינַיִם

הַלֹּךְ וְטָפוֹף תִּלְכְּנָה

וּבְרַגְלֵיהֶם תִּעַכְסְנָה:

יז. וְשִׁפַּח אֲדֹנָי קִדְקֵד בְּנוֹת -
צִיּוֹן

וַיְהִי זֶה פְתָהן יַעֲרָה:

יח. בְּיוֹם הַהוּא יִסֵּר אֲדֹנָי -

אֶת תְּפָאֶרֶת הָעֵכָסִים

וְהַשְּׁבִיסִים

וְהַשְּׁהַרְנִים:

יט. הַנְּטִיפּוֹת -

וְהַשִּׁירוֹת

וְהִרְעֵלוֹת:

צמידי הזרוע, (והשרות),

מעילים העשויין להתעטף בהם (והרעלות).

כיפת כובע לפאר (הפארים), קישוט ששמים בשוק
(והצעדות), חוטי משי שקושרות בהן את השיער
(והקישורים), קישוט על הלב (בתי הנפש), נזמי האוזן
(והלחשים).

טבעות,

נזמי האף.

כותנות נאות (המחלצות),

בגד שמתעטפות בו (ומעטפות),

צעף (והמטפחות),

כיסים יפים (והחריטים).

מראות (הגליונים),

סדיני פשתן להתעטף (והסדינים),

מצנפות על הראש (והצניפות),

תכשיט מרודד ודק (והרדידים).

המקום שהיו מתבשמות יהיה נמס,

ובמקום שהיו חוגרות תהיה שבירה,

ובמקום שהיו מתקשטות בתכשיט זהב העשוי מקשה
ינשור שערן,

במקום שהיו חוגרות חגורת פאר (פתיגיל), תהיה חגורת
שק לצער ואבל,

וכל זה מגיע להן, לפי שהיו מתייפות בפני הנואפים.

אנשיך (מתיך) יפלו בחרב האויב. הגבורים שיצאו
למלחמה יהרגו שם,

כי האויב יגבר עליהם.

בכל פתחי הבתים תהיה אנינות ואבילות,

ותהיה מרוקנת מכל טובה,

ותשב לארץ מושפלת.

נבוכדנצאר גזר שלא יאנסו נשים נשואות לאיש, ומכיון
שהיו אז אלמנות רבות, תחזקנה שבע נשים באיש אחד
כדי להנשא לו,

ותאמרנה לו,

כ. הפארים והקשרים והלחשים: - והצעדות ובתי הנפש

כא. הטבעות ונזמי האף: -

כב. המחלצות והמעטפות והמטפחות והחריטים: -

כג. והגליונים והסדינים והצניפות והרדידים: -

כד. והיה תחת ב' שם מק יהיה ותחת חגורה נקפה ותחת מעשה מקשה קרחה

ותחת פתיגיל מחגרת שק

כי תחת י' פי:

כה. מתיך בחרב יפלו -

וגבורתך במלחמה:

כו. ואנו ואבלו פתחיה -

ונקתה

לארץ תשב:

פרק ד

א. והחזיקו שבע נשים באיש אחד ביום ההוא

לאמר

לחמנו נאכל

אל תחשוש מריבוי ההוצאות של מזון ובגדים, לפי
שנ'אכל מלחם עצמנו,
ונתלבש במלבוש עצמנו,
רק מה שאנו מבקשים, שנקרא נשים שלך,
כדי לאסוף את בשתנו שלא יאנסו אותנו.
באותו יום שיתמרק עון ישראל ע"י יסורים תהיה גאולה,
ומלך המשיח הנקרא צמח, יהיה לישראל,
ליופי ולכבוד,
ולאחר מִכָּן כאשר יעשה מלחמות וינצח את גוג ומגוג,
ויהיה כמו פרי שצמח מהארץ,
תהיה לו ממשלה חשובה,
ויהיה ליופי לשארית ישראל.

ובאותו הזמן מי שישאר מישראל ישב בציון ובירושלים,
וכל מי שנשאר יֵאָמֵר עליו שהוא קדוש,

כל מי שנכתב בספר לחיות בעולם הנצחי ישכון בירושלים.

דבר זה יהיה כאשר יסיר ד' את העבירות המגונות, של
ציון, העבירות נמשלות לצואה,
ואת הדם הנקי הנשפך בתוכה ישטוף,

בחוזק משפט של יסורים, ומזכיר הנביא לשון "רוח" לומר
כמו שהרוח מייבש כל לחלוחית, כך היסורים ייבשו את
לחלוחית העון,

וד' יבער החטאים מן העולם.

וד' יברא ענן שישכון על כל המקומות המוכנים לשבת
בהר ציון,

ועל האנשים המוזמנים לב'א לשם,

ביום יהיה ענן,

ובלילה עשן וזריחת שלהבת אש,

מלבד מה שזה יהיה לכבוד, יהיה זה עליהם למכסה
להגן עליהם מן האומות.

**וּשְׁמַלְתֵּנוּ נִלְבָּשׁ
רַק יִקְרָא שְׁמֵךְ עָלֵינוּ
אִסּוּף חֶרְפֵּתֵנוּ:**

ב. **בְּיוֹם הַהוּא -
יְהִי צֶמַח יְהוָה
לְצַבֵּי וּלְכַבֹּד
וּפְרֵי הָאָרֶץ**

**לְגֵאוֹן
וּלְתַפְאֶרֶת
יִשְׂרָאֵל:
לְפָלִיטָה**

ג. **וְהָיָה הַנֶּשֶׁאֶר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתֵר
בִּירוּשָׁלַם
קָדוֹשׁ יֵאָמֵר לוֹ**

**כָּל הַכְּתוּב
לְחַיִּים
בִּירוּשָׁלַם:**

ד. **אִם רָחַץ אֲדֹנָי אֶת צֵאת
בְּנוֹת צִיּוֹן
וְאֶת דְּמֵי יְרוּשָׁלַם יְדִיחַ
מִקְרָבָה
בְּרוּחַ מְשֻׁפֵּט
וּבְרוּחַ בְּעֵר:**

ה. **וּבְרָא יְהוָה עַל כָּל מְכוֹן הָרַ
צִיּוֹן**

וְעַל מִקְרָאָה

עַנְן יוֹמָם

**וְעֶשֶׂן וְנִגְהָ אֵשׁ לְהִבָּה
לְיֵלֵה**

כִּי עַל כָּל כְּבוֹד חֶפְהָ:

הענן הזה יהיה עליהם ביום לעשות להם צל מחום השמש
המביא יובש,
ולמחסה מפני שטף מים,
ולהסתיר אותם ממטר, והכוונה שינצלו מיד האויב.

אומר ישעיה הנביא אני שר במקום ד' אהובי,
את השיר שידידי ה' שר על כרמו.
וכך הוא השיר: לידידי היה כרם בזוית שראויה לעשות
פירות שמנים.

דודי גדר גדר מסביב לכרמו (ויעזקהו),
והסיר את כל האבנים מתוך הכרם (ויסקלהו),
ונטע בו זמורות (ענפים) משובחים,
ובנה בכרם גת בשבל לדרוך הענבים להוציא מהם יין,
וגם חפר בו יקב, בור שלתוכו היין יורד,
ועל ידי כל ההכנות קיוה שהכרם יצמיח ענבים טובים,
ובסוף צמחו ענבים גרועים (באושים).

ומכיון שכך קרה, כל מי שיושב בירושלים,
וכל איש מאנשי יהודה,
תעשו בירור בדבר שנעשה ביני ובין כרמי, ותראו הצדק
עם מי.

מה עוד היה לי לעשות לכרמי מכל הדברים שצריך
לעשות לכרם,
ולא עשיתי,
מדוע קויתי שיצמחו ענבים טובים
וצמחו פירות באושים ומקולקלים.

ועכשיו אודיע לכם,
מה שאני חושב לעשות לכרמי,
אסיר את הגדר
ויב' או הבהמות לרעות בו,
אפרוץ הגדר ורגל הבהמה תרמוס בו.

ו. **וּסְכָה תְהִיָּה לְצֵל יוֹמָם**
מִחַרְבַּב
וּלְמַחְסָה
וּלְמַסְתוֹר מִזֶּרֶם וּמִמָּטֶר:

פרק ה
א. **אֲשִׁירָה נָא לְיַדֵּי**
שִׁירַת דּוֹדֵי לְכַרְמִי
כָּרֶם הִיָּה לְיַדֵּי בְּקֶרֶן בֵּן
שִׁמּוֹן:

ב. **וַיַּעֲזָקְהוּ**
וַיִּסְקָלְהוּ
וַיִּטְעֵהוּ שִׂרְק
וַיִּבֶן מְגָדִל בְּתוֹכוֹ
וְגַם יָקַב חֲצֵב בּוֹ
וַיִּקּוּ לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים
וַיַּעַשׂ בְּאֲשִׁים:

ג. **וְעַתָּה יוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם**
וְאִישׁ יְהוּדָה
שִׁפְטוּ נָא בֵּינִי וּבֵין כְּרָמִי:

ד. **מֵה לַעֲשׂוֹת עוֹד לְכַרְמִי**
וְלֹא אֶעֱשִׂיתִי בּוֹ
מִדּוּעַ קוִיֵּיתִי לַעֲשׂוֹת עֲנָבִים
וַיַּעַשׂ בְּאֲשִׁים:

ה. **וְעַתָּה אֹדִיעָה נָא אֶתְכֶם**
אֵת אֲשֶׁר אָנִי עֹשֶׂה לְכַרְמִי
הִסֵּר מְשׁוֹכְתּוֹ
וְהָיָה לְבָעַר
פָּרֵץ גְּדָרוֹ וְהָיָה לְמַרְמָס:

- אשים אותו שממה (בתה),
לא יחתכו זמורותיו להרבות ענפיו,
ולא יחפרו תחת הגפנים,
ויגדלו שם קוצים הנקראים שמיר ושית, כמו שקורה לכל
שדה שלא נעבדה,
ואצוה על העננים שלא ימטירו מטר על הכרם.
- עתי מפרש הנביא הנמשל. בית ישראל הם כרם ד',
ואנשי יהודה הם הנטיעות שד' משתעשע ושמח בהם,
לפי ריבוי הטובה שהשפיע להם קיוה שיעשו משפט, והם
לא עשו כן,
אלא אספו הרבה עונות,
ה' קיוה שיעשו צדקה, ובסוף עושקים העניים,
עד שצעקתם נשמעת.
- מתאונן הנביא על אלו בעלי זרוע (בעלי כח) שהם גרים
מימין החלש ומשמאל החלש, וכל אחד מגיע את ביתו
בתוך בית החלש, עד שלא נשאר מקום לחלש,
וכן הנהגה זו נוהגים בעלי הזרוע "בשדה" של החלש
הנמצא בין שני בעלי זרוע,
אומר הנביא וכי סבורים אתם, שרק אתם תשבו ותתקיימו
בארץ, ולחלש לא יהיה מקום.
- אומר ד', שמעתי באזני מה שאתם מתכננים,
נשבע אני שבתים רבים יהיו לשממה,
בתים חשובים וטובים בלי אדם יושב, א"כ מה התועלת
שאתם גונבים מהחלשים.
- שטח שעובדים בו עם עשרה זוגות של בקר, יצמיח ענבים
שיצא מזה רק בת, היא מדה של ג' סאה יין, ושטח
שאפשר לזרוע בו כור, ל' סאה, יצמיח איפה שהוא ג'
סאה, וכשיהיה רעב יעזבו הבתים וישארו שממה.
- וי לאלו שמשכימים בבקר
ורודפים לשתות יין משכר,
- וְאֶשִׁיתָהּ בְּתָהּ
לֹא יִזְמַר
וְלֹא יַעֲדֵר
וְעֵלָה שְׁמִיר וְשִׁית
וְעַל הָעֵבִים אֶצְוֶה מִהֲמָטִיר
עָלָיו מָטֵר:
כִּי כָרַם יְהוָה צְבָאוֹת בֵּית
יִשְׂרָאֵל
וְאִישׁ יְהוּדָה נָטַע שְׁעִשׂוּעִיו
וַיִּקֹּו לְמִשְׁפָּט
וְהִנֵּה מִשְׁפָּח
לְצַדִּיקָה
וְהִנֵּה צַעֲקָה:
הוּי מַגִּיעֵי בֵּית בְּבֵית
שְׂדֵה בְשָׂדֵה יִקְרִיבוּ עַד
אָפֶס מְקוֹם
וְהוֹשַׁבְתֶּם לְבַדְכֶם בְּקֶרֶב
הָאָרֶץ:
בְּאֶזְנֵי יְהוָה צְבָאוֹת
אִם לֹא בְּתִים רַבִּים
לְשִׁמָּה יִהְיוּ
גְדֵלִים וְטוֹבִים מֵאֵין יוֹשֵׁב:
כִּי עֲשֶׂרְתָּ צִמְדֵי כָרַם יַעֲשׂוּ
בֵּת אַחַת וְזָרַע חֹמֶר יַעֲשֶׂה
אִיפֹה:
הוּי מִשְׁכִּימֵי בֶבֶקֶר
שֹׁכֵר יִרְדֹּפוּ

ויושבים מאוחר בלילה לשתות הרבה יין,
עד אשר היין דולק ובוער בהם.

**מֵאַחֲרֵי בִנְשׁוֹף
יַיִן יִדְלִיקֵם:**

ומחזיקים בידם כלי נגינה כמו כנור, ונבל, תוף, וחליל,
וגם מחזיקים בידם באותו זמן יין לשתות,
ואינם שמים לב מה שד' יעשה להם, שאת הכל יביא
במשפט.

יב. **וְהָיָה כְּנֹר וְנָבֶל תֶּף וְחָלִיל -
וַיִּין מְשִׁתִּיהֶם
וְאֵת פֶּעַל יְהוָה לֹא
יִבִּיטוּ וּמַעֲשֵׂה יָדָיו לֹא רָאוּ:**

לכן בגלל שעמי מאנו לדעת דרכי ד', יגלו לבסוף,
ואנשי הכבוד החשובים יהיו אנשים רעבים,
והמון העם ימותו ביובש הצמא.

יג. **לִכֵּן גָּלָה עַמִּי מִבְּלִי דַעַת -
וּכְבוֹדוֹ מִתֵּי רָעֵב
וְהַמוֹנוֹ צָחָה צָמָא:**

מדה כנגד מדה, על שהרחיבו נפשם להתענג יותר מדאי,
ירחיב השאול (הקבר) נפשו לבלוע אותם,
ותפתח פיה בלי קצבה,

יד. **לִכֵּן הִרְחִיבָה שְׂאוֹל נַפְשָׁה -
וּפְעָרָה פִּיהָ לְבְלִי חֶק**

וירד היופי שלהם,

וַיִּרַד הַדָּרָה

והמון העם

וְהַמוֹנָה

עם כל קולות השמחה שלהם, לְשִׂאוֹל.

וּשְׂאוֹנָה וְעֵלֶז בָּהּ:

וכל אדם יהיה בשפלות,

טו. **וַיִּשַׁח אָדָם וַיִּשְׁפַּל אִישׁ -
וְעֵינָי גָּב הַיָּם תִּשְׁפָּלְנָה:**

והעינים שהסתכלו כלפי מעלה בגסות, תהיינה מושפלות
להסתכל למטה כדרך אדם ששרוי בצער ובאבל.

כשה' יעשה משפט לרשעים יתרומם ויתעלה שמו,

טז. **וַיִּגְבֶּה וַיִּגְבֶּה יְהוָה צְבָאוֹת -
בַּמִּשְׁפָּט
וְהָאֵל הַקְּדוֹשׁ נִקְדָּשׁ
בְּצַדִּיקָה:**

ובמה שיעשה צדקה לאנשים הכשרים יתקדש שמו.

הצדיקים שנמשלים לעדר כבשים, ירעו בנחת כמנהגם,
ולא יענשו עם הרשעים,

יז. **וְרָעוּ כְּבָשִׂים כְּדַבְּרָם -**

ואת הבתים החרבים של הרשעים בעלי המוח,

וְחָרְבוֹת מַיְחִים

יאכלו הצדיקים שעכשיו הם כמו גרים.

גָּרִים יֵאָכְלוּ:

וְיֵי לֵאלוֹ שִׁמְשִׁיכִים עַל עֲצָמָם אֵת הַיְצִה"ר הַמַּסִּית לַעֲשׂוֹת
עבירות,

יח. **הוּי מִשְׁכֵּי הָעוֹן -
בְּחַבְלֵי הַשָּׂא
וּכְעֵבוֹת הָעֵגְלָה חֲטָאָה:**

בחבלים דקים שאין בהם ממש, דהיינו שנמשכים אחריו
קצת,

ובסוף ממשיכים היצה"ר בחבלים עבים שמושכים בהם

עגלה, כלומר הם נמשכים אחריו הרבה.

וַיִּלְהֶם שְׂכָאֲשֶׁר הַנְּבִיאִים אֹמְרִים לָהֶם בְּשֵׁם ד' שִׁבִּיא
עֲלֵיהֶם פּוֹרְעֹנוֹת,
הֵם מְשִׁיבִים בְּדֶרֶךְ לַעֲגִי, יִמְהַר ד' לְהַבִּיא הַפּוֹרְעֹנוֹת,
כְּדִי שֶׁנִּרְאָה אִם הוּא יִכּוֹל לַעֲשׂוֹת פּוֹרְעֹנוֹת,
וְהֵם אֹמְרִים תִּתְקַרֵּב וְתִבְּאֵהָ הָעֵצָה שֶׁל ה' קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל,
וְנָדַע שִׁישׁ בְּכַחוֹ לַעֲשׂוֹת רַע.

וַיִּלְהֶם שֶׁהֵם אֹמְרִים עַל עֲבוּדָה זָרָה שֶׁהוּא טוֹב, בְּזִמְנָא
שֶׁהוּא בְּאִמַּת רַע,
וְעַל עֲבוּדַת ד' אֹמְרִים שֶׁהוּא רַע, בְּזִמְנָא שֶׁהוּא בְּאִמַּת טוֹב,
עוֹד הֵם אֹמְרִים עַל עֲבוּדָה זָרָה שֶׁהוּא אֹר בְּזִמְנָא שֶׁהוּא
בְּאִמַּת חוֹשֶׁךְ,
וְעַל עֲבוּדַת ד' אֹמְרִים שֶׁהוּא חוֹשֶׁךְ, בְּזִמְנָא שֶׁהוּא בְּאִמַּת
אֹר,
עוֹד הֵם אֹמְרִים עַל עֲבוּדָה זָרָה שֶׁהוּא מֵתוֹק בְּזִמְנָא
שֶׁבְּאִמַּת הוּא מֵר,
וְעַל עֲבוּדַת ד' אֹמְרִים שֶׁהוּא מֵר בְּזִמְנָא שֶׁבְּאִמַּת הוּא מֵתוֹק.

וַיִּלְאֻ שְׂמַחְזִיקִים אֶת עֲצָמָם חֲכָמִים,
וּלְפִי הַסְּתַכְלוֹת פְּנִיָּהֶם הֵם נְבוֹנִים.

וַיִּלְאֻ שְׂמֵרָאִים גְּבוּרָה בְּמָה שֶׁהֵם שׁוֹתִים הַרְּבָה יַיִן,
וּמֵרָאִים אֶת כָּחַם בְּמִזִּיגַת הַיַּיִן הַמְּשֻׁכָּר.

מִצְדִּיקִים בְּדִין אֶת הַרְּשָׁע בְּשֻׁכַר שׁוֹחַד,
וּמֵהַצְּדִיקִים מִסִּירִים צְדָקָתָם, לֹמֵר שְׂאִינָם צוֹדִיקִים בְּדִין.

לִכְּנָא, כִּיּוֹן שֶׁהֵם מַעֲנִיתִים הַמְּשַׁפֵּט, כְּמוֹ לְהַבִּיא אֶשׁ (שְׁנִמְשֶׁךְ
כְּלִשׁוֹן) שְׁשׁוֹרֶף קֶשׁ,

וְכְּמוֹ לְהַבִּיא שְׂמַחְלִישָׁה אֶת הַתְּבֵן הַדָּק (הַנְּקָרָא חֲשָׁשׁ), עַד
שֶׁהוֹפֵךְ לְהִיּוֹת אֶפְרָא, כִּן יִבְּאֵהָ לָהֶם רַע וַיְחַלִּישׁ אֶת שְׂרַשְׁמָא
שִׁיְהִיּוֹ כְּדַבֵּר נְמִס,

(שְׂרַשְׁמָא – הַחֻזְזָק שֶׁלָּהֶם),

וְגִדּוּלְתָם הַנְּמַשֵּׁל לְפָרַח פּוֹרַח, יִסְתַּלֵּק מֵהֶם מֵהָרָ, כְּאֲבָקָא
דְּקִשְׁעָף מֵהָר עַל יְדֵי רוּחַ,

יט.

הָאֵמְרִים יִמְהַר יְחִישָׁה
מַעֲשָׂהוּ
לְמַעַן נִרְאָה
וְתִקְרַב וְתִבְּוֹאָה עֲצַת קְדוֹשׁ
יִשְׂרָאֵל וְנִדְעָה:

כ.

הוּא הָאֵמְרִים לְרַע טוֹב

וְלְטוֹב רַע
שְׁמַיִם חֹשֶׁךְ לְאוֹר
וְאוֹר לְחֹשֶׁךְ
שְׁמַיִם מֵר לְמֵתוֹק
וּמֵתוֹק לְמֵר:

כא.

הוּא חֲכָמִים בְּעִינֵיהֶם
וְנִגְדָה פְּנִיָּהֶם נְבִיִּים:

כב.

הוּא גְּבוּרִים לְשִׁתּוֹת יַיִן
וְאֲנָשִׁי חֵיל לְמִסְךְ שְׁכָר:

כג.

מִצְדִּיקִי רְשָׁע עֵקֵב שְׂחָד
וְצְדָקָתָא צְדִיקִים יְסִירוּ
מִמֶּנּוּ:

כד.

לִכְּנָא לְקֶשׁ לְשׁוֹן אֶשׁ

וְחֲשָׁשׁ לְהַבִּיא יְרָפָה

שְׂרַשְׁמָא כְּמֵק יְהִיָּה
וּפְרָחָם כְּאֲבָקָא יַעֲלָה

כִּי מֵאֲסוּ אֶת תּוֹרַת יְהוָה

צְבָאוֹת

וְאֵת אֲמֶרֶת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
נֶאֱצוּ:

כל זה יבא להם, לפי שמאסו תורת ד',

ואת מאמר ד' שהוא קדוש ישראל בזו.

כה.

עַל כֵּן חָרָה אֶף יְהוָה בְּעַמּוֹ -

וַיִּטּ יָדוֹ עָלָיו וַיַּכְהוּ

וַיִּרְגְּזוּ הַהָרִים

וַתְּהִי נִבְלָתָם כַּסוּחָה בְּקֶרֶב
חֻצוֹת

בְּכָל זֶאת לֹא שָׁב אָפוֹ

וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה:

לכן התחזק כעס ד' בעמו,

והטה ידו על עמו והכהו,

מלכי יהודה ושריהם הנמשלים להרים, פחדו,

ונבלתם כרוק שמשליכים אותו ברחובות,

ועם כל הפורענות הזאת. לא שב ד' מכעסו,

ועוד ידו נטויה להכותם, לפי שאינם חוזרים בתשובה.

כו.

וּנְשָׂא נֶס לַגּוֹיִם מִרְחוֹק -

וְשָׂרַק לוֹ מִקְצֵה הָאָרֶץ

וְהִנֵּה מְהֵרָה קָל יָבוֹא:

ד' יעורר בלב האומות שגרים במרחק שיב'או על עם
ישראל, כאילו הרים מקל גדול (הנקרא נס) ועליו בגד
לרמוז להתאסף,

וכאילו השמיע להם קול בשפתיו (הנקרא שְׂרִיקָה)
שיתאספו ויב'או

ואכן הם יב'או במהרה, כמו מי שקל ברגליו.

כז.

אִין עֵיף -

וְאִין כּוֹשֵׁל בּוֹ

לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן

וְלֹא נִפְתַּח אַזּוֹר חֻלְצִיו

וְלֹא נִתַּק שְׂרוֹךְ גְּעֵלָיו:

העם שיגיע על ישראל, לא יהיה אף אחד מהם עייף,

ואף אחד מהם לא יכשל בדרך,

לא ינמנם ולא יישן האויב, כלומר לא יתעצל,

לא יפתחו את החגורה שעל מתניהם,

ולא יתירו את קשר שרוך הנעלים, כלומר יהיו טרודים
ועסוקים במלחמה.

כח.

אֲשֶׁר חֻצִיו שְׁנוּנִים -

וְכָל קֶשֶׁת תִּיּוֹ דְרָכוֹת

פְּרָסוֹת סוֹסָיו כְּצַר נְחֻשְׁבוֹ

וּגְלָגְלָיו כַּסּוֹפָה:

יהיו לאויב חצים מחודדים,

והקשתות תהינה דרוכות היטב למתוח אותן היטב.

פרסות הסוסים תהינה חזקות כסלע, ולא תנגפנה תוך
כדי ריצה,

וגלגלי העגלה ימהרו ללכת כרוח חזק.

כט.

שְׂאֵגָה לוֹ כָּל־בֵּיא וְשֶׂאֵג -
{וְשֶׂאֵג} כַּכְּפִירִים

ישאג כאריה, (הנביא מזכיר ב' שמות של האריה: לביא,
וכפיר).

וַיְנַהֵם

וישמיע קול נהימת אריה,

וַיֵּאָחַז טָרֶף

ויאחוז בטרף

ויציל לעצמו הטרף מיד מי שבא לחטוף ממנו, ולא יהיה ביד אדם אפשרות להציל מידו.

וַיִּפְלִיט וַאֲיִן מִצִּיל:

האויב ישמיע קול על ישראל ביום שיגיע, כרעש הים,

ועם ישראל יביטו למלכי ארץ אולי ימציאו לו עזרה, ויהיה לו חשך מהצר והאויב, כי לא יקבל עזרה מהאויב, ואור השמש יחשך להם בשמים מרוב צרה.

ל. וַיְנַהֵם עָלָיו בַּיּוֹם הַהוּא

כְּנִהְמַת יָם

וַנִּבֵּט לְאַרְץ

וְהָנָה חֹשֶׁךְ צָר

וְאוֹר חֹשֶׁךְ בְּעֵרִיפֶיהָ:

פֶּרֶק ו

בשנה שנצטרע המלך עוזיהו כאשר נכנס להקטיר קטורת בהיכל, ומצורע חשוב כמת, (לכן אמר בשנת מות), מספר ישעיה הנביא

א. בְּשָׁנַת מוֹת הַמֶּלֶךְ עֲזִיָּהוּ

וְאַרְאָה אֶת אֲדֹנָי יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנָשָׂא

וְשׁוּלְיוֹ מַלְאִים אֶת הַהֵיכָל:

ראיתי את ד' יושב על כסא שהוא רם ונשא, ורגליו ממלאים את ההיכל.

מלאכים הנקראים שרפים עומדים בסמוך לו, לשמשו, לכל אחד מהשרפים יש שש כנפים,

ב. שָׂרָפִים עַמְּדִים מִמַּעַל לוֹ

שֵׁשׁ כְּנָפִים שֵׁשׁ כְּנָפִים לְאֶחָד

בְּשָׂתִים יִכְסֶה פָּנָיו

בשתי כנפים מכסה פניו שלא יביט אל השכינה, ובשתיים מכסה רגליו לצניעות שלא להתגלות כולו לפני בוראו, (לדעת חז"ל, הואיל ורגליהם ככף רגל עגל, כדאי שיתכסו לא להזכיר חטא העגל), ובשתיים יעופף לעשות שליחות ד'.

וּבְשָׂתִים יִכְסֶה רַגְלָיו

וּבְשָׂתִים יְעוֹפֵף:

שרף אחד יקרא לחבירו שיאמר יחד עמו קדוש וגו', והם אומרים ג' פעמים קדוש:

(א) מרומם בעולם המלאכים,

(ב) בעולם הגלגלים,

(ג) בעולם השפל,

ד' שהוא אדון על כל הצבאות,

וכבודו ממלא את כל הארץ.

ג. וַקְרָא זֶה אֶל זֶה

וְאָמַר

קָדוֹשׁ

קָדוֹשׁ

קָדוֹשׁ

יְהוָה צְבָאוֹת

מִלֵּא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

- זזו ממקומם מזוזות הפתח אמות הרבה,
מקול הקריאה של השרפים,
והיכל נתמלא עשן.
- אמרתי, אוי לי כי אמות ואהיה דומם (שותק), על שראיתי
מראה כבוד ד',
ואיני ראוי לזה, לא מצד מעשי, כי אני איש טמא שפתיים,
ולא מצד מעשה העם, לפי שהעם שאנכי יושב בקרבו עם
טמא שפתיים,
ומכיון שאיני ראוי, וראיתי את המלך ד', פוחד אני פן
אמות.
- ובינתיים עף אלי אחד מן השרפים
ובידו גחלת (שנקראת רצפה),
בצבת (הנקרא מלקחיים) לקחה מעל המזבח.
- השרף הגיע הגחלת על פי, ואמר לי,
בכוויית הגחלת קבלת עונש על מה שדברת נגד עם
ישראל,
וסר העון שלך, וחטאתך תכופר.
- שמעתי את ד' אומר כאילו שהוא מדבר עם השרפים,
את מי אשלח להוכיח את ישראל,
ומי ילך בשליחותנו,
עניתי ואמרתי הנני מוכן ללכת ואפשר לשלחני.
- ויאמר ד' לישעיה ,
לך ואמור לעם הזה,
הרי אתם שומעים דברי ד' מפי הנביאים,
ואינכם נותנים לב להבין,
הרי אתם רואים נפלאותי,
ואינכם שמים לב להכיר בנפלאות.
- יצר הרע שנטוע בלבכם שם שומן על לבכם שיהיה סתום
מלהבין,
והוא מכביד האזנים שלא ישמעו,
ומסיר העינים מלראות,
כי היצה"ר חושש, שמא כשיראה האדם בעיניו,
ובאזניו ישמע,
ובלבו יבין שלא עשה טוב,
- ד. וַיִּנְעוּ אֲמוֹת הַסָּפִים
מִקּוֹל הַקּוֹרָא
וְהַבַּיִת יִמְלֵא עֶשֶׂן:
- ה. וְאִמַּר אוֹי לִי כִי נִדְמִיתִי
כִּי אִישׁ טָמֵא שְׁפֵתַיִם אֲנִי כִי
וּבִתּוֹךְ עִם טָמֵא שְׁפֵתַיִם
אֲנִי כִי יֹשֵׁב
כִּי אֶת הַמֶּלֶךְ יְהוָה
צָבָאוֹת רָאוּ עֵינַי:
- ו. וַיֵּעַף אֵלַי אֶחָד מִן הַשְּׂרָפִים
וּבְיָדוֹ רִצְפָה
בְּמִלְקָחַיִם לָקַח מֵעַל
הַמִּזְבֵּחַ:
- ז. וַיִּגַע עַל פִּי וַיֹּאמֶר
הִנֵּה נִגַע זֶה עַל שְׁפֵתֶיךָ
וּסֵר עוֹנֶךָ וְחַטְאֶתְךָ תִּכְפֹּר:
- ח. וְאִשְׁמַע אֶת קוֹל אֲדֹנָי
אִמַּר
אֶת מִי אֲשַׁלַּח
וּמִי יֵלֶךְ לִנּוֹ
וְאִמַּר הַנְּבִי שְׁלַחְנִי:
- ט. וַיֹּאמֶר
לֵךְ וְאִמַּרְתָּ לְעַם הַזֶּה
שָׁמְעוּ שְׁמוֹעַ
וְאַל תִּבְיִנוּ
וּרְאוּ רְאוּ
וְאַל תִּדְעוּ:
- י. הַשְּׁמֵן לֵב הָעָם הַזֶּה
וְאִזְנָיו הִכְבַּד
וְעֵינָיו הִשָּׁע
פֶּן יִרְאֶה בְּעֵינָיו
וּבְאִזְנוֹ יִשְׁמַע
וּלְבָבוֹ יִבִּין
וְשֵׁב וּרְפֵא לוֹ:

ישוב בתשובה ויסלח לו החטא שהיא רפואה לנפש, ולכן לא מרשה היצה"ר לאדם לשוב.

אומר ישעיה הנביא,

שאלתי את ד',

עד מתי יהיה הדבר הזה, שלב העם יהיה אטום מלהבין,

השיב ד',

עד שאביא עליהם פורענות, שעריהם יהיו שממה מאין יושב בהם,

ולא יהיו בני אדם בבתים,

והאדמה תהיה שממה.

וד' יגלה את ישראל שקרויים אדם למרחוק,

וזמן רב תהיה הארץ עזובה מישראל.

ועוד ימלכו עשרה מלכים ביחד עם עוזיהו, [יותם, אחז, חזקיהו, מנשה, אמון, יאשיה, יהואחז, יהויכין, יהויקים, צדקיהו].

ואז תחזור להיות במצב של כליון,

וכמו אילני סרק שנקראים אלה ואלון,

שבימי הסתיו משליכין את העלים מעט מעט,

עד שנשאר רק העץ, (מצבת היא נטיעה),

כן יהיה עם בני ישראל שהם בנים קדושים, שְׁיִכְלוּ מעט מעט, עד שישארו רק שארית.

בימי אחז מלך יהודה בנו של יותם,

נכדו של עוזיהו,

עלה רצין מלך ארם, יחד עם פקח בן רמליהו מלך ישראל, (העיקר במלחמה היה רצין),

לעשות מלחמה על ירושלים שבה מלך אחז,

ולא היה יכול להתחזק ולהתגבר במלחמה, כנגד ירושלים.

בטרם עלו למלחמה, הוגד לבית דוד, (הוא אחז, ולא הזכיר שמו בפירוש, לפי שהיה רשע), ארם (הוא רצין מלך ארם) עם אפרים (הוא פקח מלך ישראל),

חנו עליכם להלחם עמכם,

כאשר שמע זאת אחז, מרוב הפחד נע (זז) לבבו ולב עמו,

יא.

וְאִמַּר

עַד מֵתִי אֲדַבֵּר

וַיֹּאמֶר

עַד אֲשֶׁר אִם שָׂאוּ עֵרִים
מֵאִין יוֹשֵׁב

וּבְתֵימֵי מֵאִין אָדָם

וְהָאֲדָמָה תִּשָּׁמָה שְׁמָמָה:

יב.

וְרַחֵק יֵהְיֶה אֶת הָאָדָם

וְרַבָּה הָעֲזוּבָה בְּקֶרֶב
הָאָרֶץ:

יג.

וְעוֹד בָּהּ עֲשִׂיָּהּ

וְשָׁבָה וְהִיְתָה לְבַעַר

כָּאֵלֶּה וְכָאֵלֶּה

אֲשֶׁר בְּשִׁלְכֹת

מִצְבַּת בָּם

זָרַע קִדְשׁ מִצְבֹּתָהּ:

פרק ז

א.

וַיְהִי בִימֵי אַחֲז בֶן יוֹתָם

בֶּן עֲזַיְהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה

עָלָה רְצִין מֶלֶךְ אֲרָם וּפְקַח
בֶּן רַמְלִיָּהוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל

יְרוּשָׁלַם לְמִלְחָמָה עָלֶיהָ

וְלֹא יָכֹל לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ:

ב.

וַיַּגֵּד לְבֵית דָּוִד לֵאמֹר

נָחָה אֲרָם עַל אֶפְרָיִם

וַיִּנְעוּ לִבָּבוֹ וּלְבַב עַמּוֹ

כמו שעצי היער נעים (זזים) מפני הרוח.

ה' אמר לישיעיהו,

צא אתה עכשיו, עם בנך הנקרא שאר ישוב, (נקרא כן לאות ששארית יהודה ישובו מהגלות בימי עזרא), לקראת אחז,

שהוא נמצא בקצה החפירה (תעלה) שהיא סמוכה למקום כינוס המים שנקראת ברכה העליונה, לפי שהיו שם שתי ברכות עליונה ותחתונה,

עוד סימן נתן לו היכן נמצא אחז, בשביל השדה, ששוטחים שם הבגדים המכובסים כנגד השמש, לייבשם.

תאמר לאחז,

השמר מלעשות מלחמה,

ולבך יהא רגוע ושקט,

ולא יב'א פחד (ולבך אל ירך) בלבך,

מאלו שנמשלים לעץ שמטפלים עמו באש, ונשרף מעט מעט, עד שכאשר נעשה קטן משליכים אותו ומעלה עשן הרבה, (משני זנבות האודים העשנים), כן אלו שבאו להלחם, אין בכחם לעשות רע, רק הם מפחידים,

אלו שבאו בכעס גדול,

רצין עם ארם, ופקח בן רמליהו עם אפרים.

בגלל שארם התייעצו עצות רעות, וחשבו בלבם שנצחון המלחמה, תלויה בחכמתם וכחם,

ושיתפו איתם בעצתם את אפרים, ופקח בן רמליהו.

וכך הם אמרו: נעלה ביהודה ונעשה עליה מצור,

עד שימאס להם, (ונקיצנה),

ויפתחו לנו את שערי העיר, או נבקייע את החומה ונכנס לעיר, ונשלוט עליה,

ונמליך מלך בתוך העיר את בן טבאל (שם שר גדול שהיה מהר אפרים).

אמר ה', שעצתם לא תתקיים.

עיר המלוכה של ארם היא דמשק, ואין לו שייכות לירושלים,

ורצין הוא מלך על דמשק, ולא על ירושלים, וגם מה שיש לו עכשיו שלטון לא ישאר לעולם בידו,

כי בעוד שישים וחמש שנה תתבטל ממנו המלכות,

וגם מלכות אפרים תשבר במשך שישים וחמש שנה.

כְּנוֹעַ עֲצֵי יַעַר מִפְּנֵי רוּחַ:

ג. וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל יִשְׁעִיָּהוּ -

צֵא נָא לְקִרְאֵת אַחֲז אֶתְּהָ וּשְׂאֵר יִשׁוּב בְּנֶךָ

אֶל קֶצֶה תְּעֵלֶת הַבְּרֵכָה הָעֲלִיּוֹנָה

אֶל מְסֻלַּת שְׂדֵה כּוֹבֵס:

ד. וְאָמַרְתָּ אֵלָיו -

הַשְּׂמֵר

וְהַשְׁקֵט

אֶל תִּירָא וּלְבַבְךָ אֶל יֶרֶךְ

מְשֵׁנֵי זִנְבוֹת הָאוּדִים הָעֹשִׂיִם הָאֵלֶּה

בְּחָרֵי אֶף

רָצִין וְאַרְם וּבֶן רַמְלִיָּהוּ:

ה. יַעַן כִּי יַעַץ עָלֶיךָ אֶרְם רָעָה -

אֶפְרַיִם וּבֶן רַמְלִיָּהוּ לֵאמֹר:

ו. נַעֲלֶה בִּיהוּדָה -

וְנִקְיִצְנָה

וְנִבְקַעְנָה אֵלֵינוּ

וְנִמְלִיךְ מֶלֶךְ בְּתוֹכָהּ אֶת בֶּן טַבָּאֵל:

ז. כִּי הָאָמַר אָדָּנִי יְהוָה לֹא -

תִּקְוִים וְלֹא תִהְיֶה:

ח. כִּי רֹאשׁ אֶרְם דְּמֶשֶׁק -

וְרֹאשׁ דְּמֶשֶׁק רָצִין

וּבְעוֹד שְׁשִׁים וְחֲמֵשׁ שָׁנָה

יַחַת אֶפְרַיִם מַעַם:

וגם עכשיו, שומרון היא עיר המלוכה של אפרים, ולא ירושלים,

ורמליהו הוא מלך על שומרון ולא על ירושלים,

אם אינכם מאמינים למה שאמרתי,

הסיבה היא בגלל שאינכם מחוזקים באמונת ד'.

ד' שלח פעם נוספת את ישעיהו אל אחז.

בקש שד' יעשה אות כדי שתדע שיתקיימו דבריו,

אם הנך רוצה יעשה אות - בעומק התהום,

או בגבהי השמים.

ויען אחז ויאמר,

לא אבקש שד' יעשה אות כדי לא לרומם את ד',

כי לא רצה שיתקדש שם שמים על ידו.

אמר ישעיהו,

שמעו עכשיו משפחת בית דוד,

האם לא מספיק לכם,

מה שאתם מיגעים אנשים בגאותכם,

שאתם רוצים לייגע גם את ד' בדברי גאווה ועזות.

לכן מכיין שאין רצונך לקדש שם ד',

יעשה ד' מעצמו אות, ויתקדש שמו,

האות הוא: הנה האשה הצעירה (העלמה) אשת אחז הרה,

ותלד בן,

ותקרא את שמו עמנו א-ל, השם הזה מורה, שהשם עמנו ולא יוכל האויב לשלוט בנו.

מעת הולדו יאכל חמאה ודבש, שהם דברים טובים,

וזה רומז שמדעת עצמו, ימאס ברע ויבחר בטוב, (לפני הגיל שבדרך כלל מבחינים בין טוב לרע).

ועוד לפני שיגיע האות,

כבר ילכו המלכים רצין ופקח מאדמתכם ולא ישובו, (וזו הכוונה, תעזב האדמה, היינו שהמלכים יעזבו המקום).

ומפרש על איזה אדמה אני מדבר, על האדמה אשר אתה מואס בה עכשיו,

בגלל שני המלכים שבאים להלחם.

ט. וְרֹאשׁ אֶפְרַיִם שׁ מְרוֹן

וְרֹאשׁ שׁ מְרוֹן בֶּן רְמַלְיָהוּ

אִם לֹא תֵאֱמִינוּ

כִּי לֹא תֵאֱמִנוּ:

י. וַיֹּסֶף יְהוָה דְבַר אֶל אַחַז
לֵאמֹר:

יא. שְׁאֵל לְךָ אוֹת מֵעַם יְהוָה
אֶל הַיָּרֵךְ

הַעֲמִק שְׁאֵלָה

אוּ הַגְבֵּה לְמַעְלָה:

יב. וַיֹּאמֶר אַחַז

לֹא אֶשְׁאֵל

וְלֹא אֶנְסֶה אֶת יְהוָה:

יג. וַיֹּאמֶר

שְׁמַעוּ נָא בֵּית דָּוִד

הַמַּעֲט מִכֶּם

הַלְאוֹת אֲנָשִׁים

כִּי תִלְאוּ גַם אֶת אֵל הַיָּ:

יד. לֵכֵן

יִתֵּן אֲדֹנָי הוּא לְכֶם אוֹת

הַנִּהַ הַעֲלֵמָה הָרָה

וַיִּלְדֵת בֶּן

וַקְרֵאת שְׁמוֹ עֲמָנוּ אֵל:

טו. חֲמָאָה וּדְבַשׁ יֹאכַל

לְדַעְתּוֹ מֵאוֹס בְּרַע וּבַחֹר

בְּטוֹב:

טז. כִּי בְטָרִם יִדַע הַנְּעַר מֵאֹס

בְּרַע וּבַחֹר בְּטוֹב

תַּעֲזֹב הָאֲדָמָה

אֲשֶׁר אֶתָּה קָץ

מִפְּנֵי שְׁנֵי מַלְכֵיהֶם:

אבל, ממקום אחר יביא ד' פורענות, יבאו על עמך ועל בית אביך, (זה חזקיה בנו של אחז),

ימים רעים שלא היו כמותם,

מיום שאפרים נחלק מיהודה, (ירבעם בן נבט נפרד מרחבעם מלך יהודה, ונעשה מלך ישראל), ואז התחילו לבא צרות על ישראל,

ומי הוא שיעשה לכם צרות, תגלת פלאסר מלך אשור, ובימי חזקיה כבש סנחריב מלך אשור, את כל הערים הבצורות שביהודה מלבד ירושלים.

ביום ב'א סנחריב מלך אשור,

יעורר ד' בלב מצרים שיבואו לעזרת סנחריב בריבוי חיילים, (כריבוי של זבובים),

הגרים ליד היאור,

שיבאו יחד עם החיילים הגבורים של סנחריב, שהם דומים לדבורים שעוקצות.

יב'או האויבים,

ויחנו בעמקים (נחלים) השוממים (הבתות),

ובערים הבצורות שיש להם חומה, שהם דומים לשיני הסלעים, (בליטות הסלעים)

ובכל ערי הפרזות שהם פחותים בגבורה, והם דומים לקוצים הנקראים נעצוצים,

ולאילני סרק פחותים הנקראים נהללים.

בסוף יקבל אשור מפלה, ד' יהרוג אותם בחרב. לומדמה אותו לגילוח בתער חשובה (שכירה) שהיא מאד מחודדת},

את האנשים שגרים בעבר הנהר,

ומי הוא מלך אשור,

יגלח את שער הראש, אלו השרים החשובים,

ואת שער הרגלים, הם המון העם,

והתער תכלה גם את שער הזקן, זהו סנחריב מלך אשור שנהרג על ידי בניו.

ובימי חזקיהו,

כל אחד יגדל בביתו,

עגלת בקר ושתי צאן, ומרוב ברכה שתהיה, כמבואר בפסוק הבא, יהיה זה להם מספיק.

יהיה ריבוי של חלב, עד שלא יחוסו על החלב,

ויעשו ממנו חמאה ויאכלוה,

יז. יְבִיא יְהוָה עֲלֶיךָ וְעַל עַמְּךָ וְעַל בֵּית אָבִיךָ

יָמִים אֲשֶׁר לֹא בָאוּ

לְמִיּוֹם סוּר אֲפָרַיִם מֵעַל יְהוּדָה

אֶת מֶלֶךְ אַשּׁוּר:

יח. וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא

יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה לְזָבוּב

אֲשֶׁר בִּקְצֵה יַאֲרֵי מִצְרַיִם

וְלְדַבּוּרָה אֲשֶׁר בְּאַרְץ אַשּׁוּר:

יט. וּבָאוּ

וַנְּחַו כָּלֵם בְּנַחְלֵי הַבְּתוֹת

וּבְנִקְיֵי הַסְּלָעִים

וּבְכָל הַנְּעֻצֻצִים

וּבְכָל הַנְּהַל לַיִם:

כ. בַּיּוֹם הַהוּא יִגְלַח אֲדָנִי בְּתֵעַר הַשְּׂכִירָה

בְּעֵבְרֵי נְהַר

בְּמֶלֶךְ אַשּׁוּר

אֶת הָרֶ' אֵשׁ

וְשַׁעַר הָרַגְלִים

וְגַם אֶת הַזָּקֵן תִּסְפָּה:

כא. וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא

יַחֲיֶה אִישׁ

עֲגֹלַת בָּקָר וּשְׁתֵּי צֹאן:

כב. וְהָיָה מִרְבַּע עֲשׂוֹת חֶלֶב

יֵאָכֵל חֶמְאָה

וגם דבש יהיה להם הרבה,
ומי שישאר בימים ההם, יאכל דברים אלו.
דורו של חזקיהו, ירבו לעסוק בתורה, ולא יעבדו הגפנים,
כי לא יעניין אותם היין,
ולכן, במקום שנמכרים אלף גפנים באלף כסף,

יצמחו שם מיני קוצים הנקראים שמיר ושית.
מי שירצה להכנס לכרם יצטרך להכנס עם חרב וחצים,
כדי להציל את עצמו מהחיות הטורפות שְׁיִמְצְאוּ שם,
כי כל הכרמים יהיו מלאים בקוצים, שקרויים שמיר ושית.

אבל שדות התבואה, (שהם על ההרים) שנחרשים בכלי
מחרשה,

לא יגדלו בהם קוצים, אותם כן יַעֲבְדוּ, הואיל ואי אפשר
בלי תבואה, אך יהיה הרבה תבואה,

עד שירשו לשוורים להכנס לרעות שם, ולכבשים לרמוס
שם.

אומר הנביא ישעיה, ד' אמר לי במראה הנבואה,
קח קלף ועשה ממנו מגילה גדולה,
וכתוב עליו בעט, {בחרט אנוש, נתכוין לומר לו שיכתוב
במציאות, ולא רק שיראה כאילו כותב, אע"פ שעכשיו זה
רק מראה חלום נבואי}

מאמרים שירמזו שבמהרה יב'א זמן שיקחו שלל מדמשק,
ובמהרה יקחו בְּזָה משומרון, (למהר שלל חש בז).

אומר ישעיה, לאחר שכתבתי הדברים, החתמתי עדים
נאמנים,

אוריה הכהן,

וזכריהו בן יברכיהו שהיה אחד מחשובי ירושלים בזמן
ההוא.

אחר כך קרב ישעיה אל אשתו,

והרתה וילדה בן,

וד' אמר אליו,

קרא שמו מהר שלל חש בז, שהוא רומז על הביזה הנ"ל
שתגיע בקרוב.

כִּי חֲמָאָה וּדְבַשׁ יֵאָכֵל

כָּל הַנוֹתֵר בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

נג.

וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יְהִיֶּה כָּל
מְקוֹם אֲשֶׁר יְהִיֶּה שָׁם אֶלֶף
גֶּפֶן בְּאֶלֶף כֶּסֶף

לְשִׁמִּיר וּלְשִׁית יְהִיֶּה:

נד.

בְּחֻצִים וּבְקִשְׁתַּי יָבֹא שָׁמָּה

כִּי שִׁמִּיר וְשִׁית תְּהִיֶּה כָּל
הָאָרֶץ:

נה.

וְכָל הַהָרִים אֲשֶׁר בְּמַעֲדָר
יַעֲדְרוּן

לֹא תָבֹא שָׁמָּה יִרְאֶת
שְׁמִיר וְשִׁית

וְהָיָה לְמַשְׁלַח שׁוֹר
וּלְמִרְמָס שָׂה:

פרק ח

א.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי

קַח לְךָ גְּלִיּוֹן גָּדוֹל

וְכַתֹּב עָלָיו בְּחָרֵט אָנוּשׁ

לְמַהֵר שְׁלַל חֶשׁ בַּז:

ב.

וְאָעִידָה לִי עֵדִים נְאֻמָּנִים

אֶת אוֹרִיָּה הַכֹּהֵן

וְאֶת זְכַרְיָהוּ בֶן יְבֻרְכָיָהוּ:

ג.

וְאֶקְרַב אֶל הַנְּבִיאָה

וְתַהַר וְתֵלֵד בֵּן

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלַי

קְרָא שְׁמוֹ מַהֵר שְׁלַל חֶשׁ

בַּז:

לפני שיהיה לבן דעת לקרות אבא אמא,
ישא מי שצריך לישא,

את עושר דמשק
ואת השלל של שומרון

ויביאם למלך אשור.

ד' דיבר אלי עוד בענין רצין מלך ארם, ופקח בן רמליהו.

היו רבים מאנשי יהודה שמאסו במלכות בית דוד, לפי שמלכות יהודה היתה חלושה לעומת מלכות אפרים (ישראל), והנביא מדמה את מלכות בית דוד שמתנהגים בנחת וענוה, כמו מי נחל הנקרא שילוח, שמימיו הולכין בנחת.

ועל כך אמר ד' יען כי מאס העם הזה את מלכות בית דוד,

והם שמחים שימשלו עליהם רצין ופקח בן רמליהו.

לכן, בגלל שמאסו בנחל הקטן,

ד' יעלה על עם ישראל מי נהר שמרעישים בקול גדול,

והנמשל הוא, מלך אשור יעלה עליהם

עם כבוד עשרו, כי יהיה בטוח שיתגבר עליהם, ועם ריבוי אנשים יכסה פני התבל,

ובמשל אמר שיעלה הנהר על כל המקומות שזורמים שם מים,

ועל כל שפתיו.

הנהר יעבור בארץ יהודה,

וישטוף שם הכל,

ויעבור הלאה, ובנמשל יכבוש ערים בצורות ביהודה, וימשיך לעשות מצור על עוד עיירות,

ויגיע עד ירושלים שהוא כמו חוזק הצָאָר, שכאשר יש מים שוטפים מסוכן הוא כאשר מגיע אל הצָאָר,

והטיית כנפיו, היינו התפשטותו.

מל' א רוחב ארץ יהודה,

שה' הבטיחם שיהא עמהם.

אתם חיל סנחריב תשברו (ר' עו) עמים רבים,

ולבסוף תשברו אתם בעצמכם (וּח' תו),

ד. כִּי בְטָרָם יֵדַע הַנְּעַר קִרְא
אָבִי וְאִמִּי

יִשָּׂא

אֶת חֵיל דְּמִשְׁקָא

וְאֶת שְׁלַל שׁוֹמְרוֹן

לְפָנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר:

ה. וַיִּסָּף יְהוָה דְּבַר אֵלֵי עוֹד
לְאִמֵּר:

ו.

יַעַן כִּי מָאֵס הָעָם הַזֶּה אֶת
מִי הַשֵּׁל חַהּ לְכִים לְאֵט

וּמִשּׁוֹשׁ אֶת רְצִין וּבֶן
רְמַלְיָהוּ:

ז.

וְלִכְן

הִנֵּה אֲדֹנָי מַעֲלָה עֲלֵיהֶם
אֶת מִי הַנְּהַר הָעֲצוּמִים
וְהַרְבִּים

אֶת מֶלֶךְ אַשּׁוּר

וְאֶת כָּל כְּבוֹדוֹ

וְעָלָה עַל כָּל אֲפִיקָיו

וְהִלֵּךְ עַל כָּל גְּדוֹתָיו:

ח.

וְחָלַף בִּיהוּדָה

שֹׁטֵף

וְעָבַר

עַד צָאָר יֵגִיעַ

וְהָיָה מְטוֹת כְּנָפָיו

מִל' א ר' חב ארצך

עמנואל:

ט.

ר' עו עמים

וּח' תו

שמעו את אשר אני אומר,	וְהֶאֱזִינוּ
אלו שבאו ממרחקי ארץ לעזור לסנחריב, ותפסיקו לעזור לו,	כֹּל מֵרַחֲקֵי אֶרֶץ
כי אמנם בהתחלה תתחזקו במלחמה	הַתְּאָזְרוּ
אך לבסוף תשָׁבְרוּ,	וְחִתּוּ
חוזר וכופל שוב את הדברים.	הַתְּאָזְרוּ וְחִתּוּ:
מה יועיל לכם מה שאתם מתייעצים רעה על ירושלים, ד' אמר לי שיפר עצתכם,	י. עֲצוּ עֵצָה וְתַפְּרוּ
ומה שתדברו לא יתקיים	דְּבַרוּ דְבַר וְלֹא יִקְוּם
כי ד' עִמָּנוּ.	כִּי עִמָּנוּ אֱלֹהִים:
ד' אמר לי,	יא. כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
שיפר עצתם בידו החזקה ובזרועו הנטויה שיהרוג את כל חייליו.	בְּחֻזְקַת הַיָּד
והזהיר אותי ישעיה שלא אלך עם שבנא וסיעתו שמואסים בחזקיה שהוא מלך בית דוד.	וַיִּסְרְנִי מִלְּכַת בְּדֶרֶךְ הָעָם
וכך אמר ד' אלי: אע"פ ששבנא וסיעתו הם הרוב כנגד חזקיהו וסיעתו, והתורה אמרה אחרי רבים להטות,	הַזֶּה לְאֹמְרֵי:
אעפ"כ אל תתקשרו ותתחברו,	יב. לֹא תֵאֱמְרוּן קֶשֶׁר
למה שאומרים שבנא וסיעתו למרוד,	לְכֹל אֲשֶׁר יֹאמֶר הָעָם
ואז לא תפחדו מסנחריב,	הַזֶּה קֶשֶׁר
ואל תגידו על סנחריב שהוא חזק.	וְאֵת מוֹרְאוֹ לֹא תִירְאוּ
השענו בד' וקדשו שמו,	וְלֹא תַעֲרִיצוּ:
ורק ממנו תפחדו,	יג. אֵת יְהוָה צְבָאוֹת אֵתוּ
והוא יתן לכם כח מול האויב.	תִּקְדִּישׁוּ
כפי שכבר הזכרנו היו שתי קבוצות ביהודה, חזקיהו וסיעתו, שבנא וסיעתו. אומר הנביא, שד' יהיה לשני בתים אלו,	וְהוּא מוֹרְאֵכֶם
לאחד יהיה לארמון חזק, וזהו חזקיה וסיעתו שינצלו מיד סנחריב,	יד. וְהוּא מַעֲרָצְכֶם:
ולאחר יהיה לאבן מכה,	וְהָיָה לְמִקְדָּשׁ
ולסלע מכשול, וזהו שבנא וסיעתו שיצאו להשלים עם סנחריב, והוא הרג אותם, והסיבה שלשבנא וסיעתו יהיה לאבן מכה,	וּלְאֲבֵן נֶגֶף
	וּלְצוֹר מְכֻשׁוֹל
	לְשָׁנֵי בְּתֵי יִשְׂרָאֵל
	לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ

לְיוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם:

לפי שהיו לרשת ולתקלה ,

למלך היושב בירושלים והוא חזקיה.

והקבוצה הגדולה של שבנא יכשלו באבן המכה, ובסלע שהוא למכשול, והם יפלו וישברו, ויהיה להם למוקש וילכדו.

וכדי שאהיה לחזקיה וסיעתו לארמון משגב,

קשור התורה שנקראת תעודה, תעודה הוא לשון התראה, והתורה מלאה בהתראות ואזהרות, תסגור את התורה חזק בלב התלמידים שלא ישכחוה.

אומר הנביא אני מחכה לד' שאכן יהיה למשגב וחוזק לבני יהודה,

אף על פי שעכשיו הוא מסתיר את פניו מעשרת השבטים, לא יסתיר פניו מבית יהודה אם ישמרו התורה.

ואני מקוה שד' יעשה זאת.

מה שכתבתי על הגליון,

ומה שקראתי את שם בני שאר ישוב ומהר שלל חש בז, כל אלו אותות ומופתים לכל מה שעתיד לקרות, דעו כי ד' השוכן בציון אמר לי זאת, ולא בדיתי מלבי.

ואם המסיתים יאמרו לכם,

לכו תדרשו באובות. (שמעלים את המת, לשאול ממנו עתידות),

ותדרשו אל הידעונים, (עצם חיה שנקראת ידוע והעצם מדבר ע"י כישוף) מה היא האמת, והם יפתו אתכם,

הרי אתם רואים שהם משמיעים קול כעופות (השמעת קול זו נקראת צפצוף),

וכיונה הם משמיעים קול (הנקראת הגה), ואם כן יש בהם ממשות,

ויוסיפו לומר לכם הרי כל עם מהעמים דורש אל האליל שלו,

טו.

וְכָשְׁלוּ בָם רַבִּים

וְנָפְלוּ וְנִשְׁבְּרוּ

וְנוֹקְשׁוּ וְנִלְכְּדוּ:

טז.

צוֹר תְּעוּדָה

חֲתוּם תּוֹרָה בְּלִמְדֵי:

יז.

וְחִפְיִתִּי לִיהוָה

הַמִּסְתִּיר פָּנָיו מִבֵּית יַעֲקֹב

וְקִוִּיתִי לוֹ:

יח.

הֲנֵה אֲנִי כִי

וְהַיְלִידִים אֲשֶׁר נָתַן לִי יְהוָה

לֹא תוֹת בְּיִשְׂרָאֵל

מֵעַם יְהוָה צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם

בְּהַר צִיּוֹן:

יט.

וְכִי יֹאמְרוּ אֵלֵיכֶם דְּרָשׁוּ

אֵל הָאֱלֹהִים

וְאֵל הַיַּדְעָנִים

הַמְצַפְצְפִים

וְהַמְהַגִּים

הַלֹּא עִם אֵל אֵל הַיּוֹדְרִים

בְּעַד הַחַיִּים אֵל הַמֵּתִים:

ואף על פי כן בשביל האנשים החיים, דורשים אל המתים לדעת מה יקרה לחיים, וא"כ תעשו גם אתם כמותם.

ואני נשבע בתורה שנקראת תעודה,

שכך יאמרו לכם המסיתים, דברים שאין להם אור, כי בודאי אין דומה אמונתם בהבל, לאמונתכם בד'.

ועשרת השבטים שכן הלכו בדרך הזו לדרוש אל האבות, בא עליהם מאורע קשה,

וסובלים חרפת רעב,

וכאשר ראו מצבם הקשה שהם רעבים,

התרגזו,

וקללו את מלכם, מלך ישראל,

וגם את האלילים העשויים זהב, ושאר עבודה זרה, כי לא עזרו להם,

ואז פנו אל ד' שלמעלה, ולא עזר להם, כי כבר נחתם גזר דינם.

והם מסתכלים אולי מושלי הארץ יעזרום, ולא יוכלו לעזרם,

ותהיה להם צרה שדומה לחושך,

וכופל הדברים, חושך של מצוקה,

והם ידחפו (מנודח) אל החושך.

לא תהיה עייפות וחלישות כח,

לעם שד' העמיד להצר להם.

שלוש פעמים בא אליהם, פעם ראשונה הגלה בקלות,

את ארץ זבולון ונפתלי, {ובגלות האמצעית הגלה את אלו שגרים בעבר הירדן, ראובן גד וכו'}.

אבל הגלות האחרונה תהיה קשה, כפי שיבאר בהמשך מדוע היא קשה,

עכשיו הנביא אומר סדר הגלויות:

בתחילה גלו דרך ים טבריא,

אח"כ גלו אלו שבעבר הירדן,

ובסוף יגלו כל מי שהיה בא"י הנקראת גליל הגויים לפי שכולם מסתובבים אליה לסחור עמה, ולכן כדי שלא תגיע גלות זו אל תתפתו אל האבות והידעונים.

פרק ט

יהודה שהוא הולך בח' שך בזמן שסנחריב בא, שפחדו מסנחריב,

עכשיו במפלת מחנה אשור ראו אור גדול,

כ. לתורה ולתעודה -

אם ל' א' י' אמרו כדבר הזה
אשר אין לו שחר:

כא. ועבר בה -

נקשה

ורעב

והיה כי ירעב

והתקצף

וקלל במלכו

ובאל היו

ופנה למעלה:

כב. ואל ארץ יביט -

והנה צרה וחשכה

מעוף צוקה

ואפלה מנדח:

כג. כי ל' א' מועף -

לאשר מוצק לה

כעת הראשון הקל

ארצה זבלון וארצה נפתלי

והאחרון הכביד

דרך הים

עבר הירדן

גליל הגוים:

א. העם הה' לכים בח' שך -

ראו אור גדול

וכופל הנביא הדברים, אלו אנשי יהודה שישבו בצלו של מות, אור זרח עליהם.

ובזה נעשו גדולים וחשובים שנצלו, ורק לו ליהודה הגדלת השמחה, ולא לעשרת השבטים, בני יהודה שמחו בבית המקדש ונתנו שם שבח גדול לד', כמו שדרך העולם לשמוח בזמן הקציר, וכמו ששמחו בזמן שחלקו שלל סנחריב, כן הרבו לשמוח לפני ד' בבית המקדש.

העול שהיה סובל חזקיהו מאשור, שהיה מכופף את שכמו של חזקיהו בעול כבד, המושל שהיה לוחץ אותו הוא אשור, שברת בלילה אחד, כמו ששברת את מחנה מדין בלילה אחד, בימי גדעון.

כל מלחמה נעשית בהרעשת קול, וגם יש שם בגדי הרוגים מגוללים ומלאים בדם, אבל במלחמה זאת עם סנחריב לא יהיו הדברים האלה, לפי שמלאך ד' יהרגם, וזה יהיה דומה כאילו פרצה אש ושרפה וכילתה הכל.

כל זה בזכות הילד שיוולד לנו, הוא חזקיהו, ממשלת ד' על שכמו, היינו שהטה את שכמו לסבול עול תורה ומצות.

ה' שהוא יועץ פלאים, והוא א-ל גבור, והוא אבינו לעולם, קרא לו "שר שלום"

השם שר שלום מורה שיהיה לחזקיהו ריבוי ממשלה, וריבוי שלום, עד אין סוף,

הן לחזקיהו שיושב על כסא המלכות, הן לאנשי ממלכתו, והכסא של מלכותו, ועדתו, ישארו עומדים על כנפם ועל בסיסם, ויהיו מחוזקים,

או בגלל המשפט שהם יעשו, ואם לא תספיק הזכות הזאת, יעשה ד' עמהם צדקה, כל ימי חזקיהו,

יִשְׁבִּי בְּאַרְץ צְלֻמוֹת
אור נגה עליהם:

ב. הַרְבִּיתָ הַגּוֹי

לֹא אֶלְלוּ {הַגְּדִלַת הַשְּׂמֵחָה
שְׂמֵחוּ לְפָנַי
כְּשִׂמְחַת בְּקִצִּיר
כְּאִשֶּׁר יִגִּילוּ בְּחֻלְקָם שְׁלָל:

ג. כִּי אֶת עַל סָבְלוּ

וְאֶת מִטָּה שְׂכָמוֹ
שֵׁבֶט הַנֶּגֶשׁ בּוֹ
הַחַתָּת

כִּיּוֹם מְדִין:

ד. כִּי כָל סְאוֹן סֵאֵן בְּרַעַשׁ

וְשִׁמְלָה מְגוֹלְלָה בְּדָמַיִם
וְהִיְתָה לְשִׂרְפָה מֵאֲכָלֶת
אֵשׁ:

ה. כִּי יֵלֵד יֵלֵד לָנוּ בֶן נִתָּן לָנוּ

וְתִהְיֶה הַמְּשָׁרָה עַל שְׂכָמוֹ

וַיִּקְרָא שְׁמוֹ פֶּלֶא יוֹעֵץ
אֶל גְּבוֹר
אָבִי עַד
שֵׁר שְׁלוֹם:

ו. לְמַרְבֵּה {

הַמְּשָׁרָה
וּלְשִׁלוֹם

אִין קֵץ

עַל כֶּסֶף דָּוָד

וְעַל מַמְלַכְתּוֹ

לְהַכִּין אֶתְּהָ

וּלְסַעֲדָה

בְּמִשְׁפָּט

וּבְצַדִּיקָה

והסיבה לזה, היא בגלל שסנחריב חירף כלפי מעלה.

הפורענות שבאה על מלכות אפרים (עשרת השבטים), דעו כי הפורענות לא באה עליהם במקרה, כי הנביאים הקודמים התנבאו על פורענות זו, וכן היה כי כבר נתקיים שמקצתם גלו.

וידעו כל העם הנשאר מאפרים, כי דברו דברים לא נכונים, בגאווה ובהתנשאות הלב.

וכך הם אמרו: ומתחלה אומר זאת במשל, מה איכפת לנו, שבנין הלבנים נפל,

במקום זה נבנה בנין מאבני גזית, שמסותתות היטב, אם השקמים (שהוא סוג תאנה) נכרתו,

נחליף אותם בארזים, שהם עצים מעולים יותר, הנמשל: מה בכך שהאויב הגלה חלק מהעם, השאר יתחזקו, הסיבה שהם אומרים דברים אלו, בגלל שהם תולים הכל במקרה.

בטחונם היה ברצין מלך ארם, ד' יחזק אויבי רצין שיתגברו עליו, וכשרצין שסמכו עליו ישראל נפל, אויבו של ד', הם רשעי ישראל יתבלבלו בדעתם.

אע"פ שכבר בימי יהואחז באו ארם ממזרח ארץ ישראל, ופלישתים מצד מערב,

ועשו רע לישראל, ואכלו אותם עם כל התאווה שלהם,

על אף כל הפורענות שכבר באה, לא שב ד' מכעסו,

ועוד ידו נטויה להכות בהם.

ואעפ"כ לא שבו אל ד' שהכה אותם,

ולא דרשו את ד' שהוא אדון על כל הצבאות,, לפי שהם תולים הכל במקרה.

וד' יכרית את החשובים ואת השפלים, והמשיל אותם לראש-החשובים,

וזנב-הפחותים,

כפה-ענף

ואגמון (גומה הגדל על המים).

ביום אחד (זה היום שגלו בו עשרת השבטים).

מעתה ועד עולם

קנאת יהוה צבאות תעשה

זאת:

ז. **דבר שלח אדני ביעקב ונפל בישראל:**

ח. **וידעו העם כלו אפרים ויושב שמרון בגאווה ובגדל לבב לאמר:**

ט. **לבנים נפלו**

וגזית נבנה

שקמים גדעו

וארזים נחליף:

י. **וישגב יהוה את צרי רצין עליו ואת אביו יסכסך:**

יא. **ארם מקדם**

ופלשתים מאחור

ויאכלו את ישראל בכל פה

בכל זאת לא שב אפו

ועוד ידו נטויה:

יב. **והעם לא שב עד המכה ואת יהוה צבאות לא דרשו:**

יג. **ויכרת יהוה מישראל ראש**

וזנב

כפה

ואגמון

יום אחד:

- ה' יכרית את הזקן,
ואת האדם החשוב שכולם נושאים לו פנים,
וגם את הנביא שהוא מלמד שקר, שהוא השפל בעם,
וקורא לו הנביא זנב.
המדריכים את העם,
מתעים אותו ללכת בדרך לא ישרה,
ואלו שהיו מְיֻשְׁרִים בעיני העם,
נהיו מושחתים.
לכן לא ישמח ד' עם בחוריו, לפי שהם חוטאים וד' מעניש
אותם, וכשד' מביא עונש אין שמחה לפניו,
ולא ירחם על היתומים והאלמנות,
כי כולם מחניפים לרשעים,
וכל פה מדברת דברים מגונים,
לפיכך לא חזר מכעסו,
ועוד ידו נטויה להכות בהם עוד יותר.
הרשעה עצמה שעושים תבער כמו אש, בזה שתקטר
עליהם,
ובתחלה תשרוף את האנשים הפחותים, שהם נמשלים
לקוצים הנקראים שמיר ושית,
ואח"כ תבער בגדולים, שנמשלים לענפי היער הסבוכים,
והפורענות תגדל עד מאד, וממשיל זאת לתבערה גדולה,
שהעשן עולה למעלה.
בגלל כעס ד'
תשרף הארץ,
והעם הזה דומה לדבר שנאכל באש, שעץ אחד שנדלק
באש מצית את העץ השני,
כך העם הזה לא ירחם איש על אחיו, ולא די ברעת
האויב.
יחטוף מאחיו שעומד בימין, וישאר עדיין רעב,
ויאכל ממי שעומד בשמאלו ולא ישבע כי ימצא רק מעט,
וכל אחד יאכל בשר זרועו מרוב מצוקת הרעב.
מנשה יבזוז את אפרים,
ואפרים את מנשה,
ושניהם יחד ילכו לשלול שלל מיהודה,
- זָקֹן
וְנָשׂוּא פָנִים הוּא הָרָאשׁ
וְנָבִיא מוֹרָה שֶׁקֶר
הוּא הַזְּנָב:
וַיְהִיו מְאֻשְׁרֵי הָעַם הַזֶּה
מִתְעִים
וּמְאֻשְׁרָיו
מִבְּלָעִים:
עַל כֵּן עַל בַּחֲוָרָיו ל' א
יִשְׂמַח אֲדָנִי
וְאֵת יְתֵמָיו וְאֵת אֱלֻמְנָתָיו
ל' א יֶרְחַם
כִּי כֹל חֲנֹף וּמְרַע
וְכָל פֶּה ד' בַּר נִבְלָה
בְּכָל ז' אֵת ל' א שֶׁב אָפוּ
וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה:
כִּי בַעֲרָה כָאֵשׁ רִשְׁעָה
שְׁמִיר וְשִׁית ת' אֲכַל
וְתִצַּת בְּסִבְכֵי הַיַּעַר
וַיִּתְאַבְּכוּ גְאוֹת עֵשֶׂן:
בַּעֲבַרְתָּ יְהוָה צְבָאוֹת
נְעֹתֶם אֶרֶץ
וַיְהִי הָעַם כְּמֶאֶכ לַת אֵשׁ
אִישׁ אֶל אָחִיו ל' א יַחֲמֵ לוֹ:
וַיִּגְזַר עַל יְמִין וְרַעֲב
וַיִּאֲכַל עַל שְׂמֹאלוֹ וְל' א
שָׁבְעוּ
אִישׁ בְּשַׂר זְרוּעוֹ י' אֲכָלוֹ:
מְנַשֶּׁה אֶת אֶפְרַיִם
וְאֶפְרַיִם אֶת מְנַשֶּׁה
יַחְדָּו הִמָּה עַל יְהוּדָה

ועוד ידו של ד' נטויה להכות בהם.

בְּכָל זֶאת לֹא שָׁב אֶפֹּי
וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה:

פֶּרֶק י

א'

הוּי הַחֲקָקִים

חֲקָקֵי אֶן

וּמִכְתָּבִים

עֲמַל כְּתָבוֹ:

- וְיִלְסוּפְרֵי הַדֵּיּינִים,

שְׁכוּתֵיבִים דְּבַר שְׁאִינוֹ הַגּוֹן,

וּלְדֵיּינִים שְׁמִצּוּיִם אֶת הַסּוּפְרִים

שִׁיכְתְּבוּ דְּבַרֵי שְׁקֵר.

ב'

לְהַטּוֹת מְדִין דְּלִים

- וְעַל יְדֵי כְּתָבָם הֵם גּוֹרְמִים לְהַטּוֹת אֶת הַדְּלִים מְדִין הָאֵמֶת
הָרְאוּי לְהֵם,

וְהֵם גּוֹזְלִים אֶת הַמִּשְׁפָּט שֶׁל הָעַנְיִים שֶׁבְּעַם יִשְׂרָאֵל,

וְכִיּוֹן שֶׁמִּטִּים מִשְׁפָּט הִיתוּמִים וְהָאֵלֶמְנוֹת, נַחֲשֵׁב כְּאִילוֹ הֵם
לְוִקְחִים שֶׁלֵּל הָאֵלֶמְנוֹת,

וּבּוֹזְזִים בִּיזַת הִיתוּמִים.

וְלִגְזַל מִשְׁפָּט עֲנִי עֲמִי

לְהִיּוֹת אֲלֵמְנוֹת שְׁלֵלִים

וְאֶת יְתוּמִים יִבֹּזוּ:

- מֵהַ תְּשִׁיבוּ לְהַקְבִּי כַּאֲשֶׁר יִפְקֹד עֲלֵיכֶם עוֹנוֹתֵיכֶם,

כְּשִׁיבֵי אֲחַשְׁךָ מִמֶּרְחֵק, וְהוּא מֶלֶךְ אֲשׁוּר,

לְמִי תִּנּוּסוּ שִׁיעֲזְרוּ לָכֶם,

וְכַאֲשֶׁר תִּגְלוּ, הִיכֵן תַּעֲזְבוּ אֶת הַכֶּסֶף שֶׁגִּזַּלְתֶּם, וְהָרִי לֹא
יִשְׁאָרוּ בְּנֵיכֶם.

- וּמֵהַ תַּעֲשׂוּ לְיוֹם פְּקֻדָּה

וּלְשׂוֹאָה מִמֶּרְחֵק תָּבוֹא

עַל מִי תִּנּוּסוּ לְעֲזָרָה

וְאֵנָה תַּעֲזְבוּ כְּבוֹדְכֶם:

ד'

בְּלִתִּי כָרַע תַּחַת

אֶסִּיר

וְתַחַת הָרוּגִים יִפֹּלוּ

בְּכָל זֶאת לֹא שָׁב אֶפֹּי

וְעוֹד יָדוֹ נְטוּיָה:

- בְּמִקּוֹם שֶׁמִּעוֹלָם לֹא רִבַּצְתֶּם, דֵּהִיּוֹנוֹ מִחוּץ לְאַרְצְכֶם,

שֶׁם תִּהְיוּ אֶסִּירִים,

וּבְאוֹתוֹ מִקּוֹם יִפְלוּ הָרוּגִים,

אֶע"פֹּ שֶׁכִּבֵּר נָתַן לָהֶם פּוֹרְעֵנוֹת, עֵדִיין כּוֹעֵס עֲלֵיהֶם,

וְהִיד שֶׁל ד' עֵדִיין נְטוּיָה לְהַכּוֹתֶם.

- הוּי אֲשׁוּר שֶׁבֵּט אֶפִּי

וּמִטָּה הוּא בִּידֵם זַעֲמִי:

ה'

- יֵשׁ לְהַצְטַעַר עַל שֶׁאֲשׁוּר הוּא הַמִּקְלֵל שְׁאִנִּי מִכֵּה אֶת יִשְׂרָאֵל
בְּכַעֲסִי,

וְכַעֲסִי הוּא בִּיד אֲשׁוּר לְמִקְלֵל, כִּי עַל יְדֵי כַעֲסִי מִכֵּה בָהֶם
כְּרִצּוֹנוֹ.

- בְּגוֹי חֲנָף אֲשַׁלְּחֵנוּ

וְעַל עִם עֲבָרְתִי אֲצַוֶּנוּ

לְשַׁלֵּל לְשַׁלֵּל וְלִבֹּז בֹּז

וּלְשִׁימוֹ {וּלְשִׁימוֹ} מִרְמָס

כַּח מֶרְחָק חוּצוֹת:

- אֲשַׁלַּח אֶת אֲשׁוּר עַל עַם יִשְׂרָאֵל הַמִּחְנִיפִים לְיִצְרָם,

וְעַל יִשְׂרָאֵל שְׁאִנִּי כּוֹעֵס עֲלֵיהֶם אֲצַוֶּה לְאֲשׁוּר שִׁיבּוֹא עֲלֵיהֶם,

אֲשׁוּר יִבֹּז וְיִשְׁלֹל מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֵּל,

וְיִרְמוֹס אוֹתָם,

כְּמוֹ טִיט הַמוֹשֵׁלֵךְ בְּחוּצוֹת.

- אֲבָל סִנְחָרִיב מֶלֶךְ אֲשׁוּר לֹא חוֹשֵׁב בְּלִבּוֹ שֶׁד' עוֹשֶׂה זֹאת.
אֲלֵא הוּא חוֹשֵׁב שֶׁבִּכְחַ עֲצָמוֹ הוּא מִנְצַח,

וְלִכֵּן רוֹצֵה לְהַשְׁמִיד אֶת הַכֹּל גַּם אֶת יְרוּשָׁלַיִם,

וְלְהַכְרִית כּוֹלָם

- ז. וְהוּא לֹא כֵן יִדְמָה וְלִבָּבוּ

לֹא אֵין יִחְשֵׁב

כִּי לְהַשְׁמִיד בְּלִבָּבוּ

וְלְהַכְרִית גּוֹיִם

- שלא ישאר מהם אפילו מעט.
אומר בלבבו,
הלא כל שר שלי הוא כמו מלך שיש הרבה אנשים תחת
ידו.
ואומר, כמו שכבשתי את כרכמיש, וכלנו,
וארפד שהיא תחת שליטת חמת,
ודמשק,
כן אכבוש את שומרון.
כמו שידי השיגה לכבוש את כל העמים שיש להם אלילים
חזקים,
כ"ש שאכבוש את ירושלים ושומרון שיש להם אליל פחות
חזק.
ואחרי שיכבוש את שומרון, יאמר, כמו שעשיתי לשומרון
ואליליה,
כך אעשה לירושלים ופסיליה.
וכאשר ישלים (יגמור) ד' את המעשה שלו,
להביא את סנחריב לציון וירושלים,
ישגיח ד' לתת עונש לסנחריב, שהפכה והרבה את רום
לבבו,
ועל התפארות רום עיניו (גאותו).
וכך אמר בגאוותו. הנצחון עשיתי בכח ידי,
ובחכמתי, כי אני נבון,
ולכן הצלחתי להסיר גבולות העמים לשלוט על כולם בלי
גבול,
והאוצרות המזומנים להם בזזתי,
והשפלתי את היושבים במקום חזק.
השיגה ידי את החיילים של כל העמים, כמו שיד כל אדם
משיגה קן צפורים מופקר,
כמו שאוספים ביצים שאמנם עזבה אותם, ולא היה מי
שיעמוד נגדי למחות בידי,
כך הצלחתי לאסוף את כל אנשי הארץ,
- לֹא מָעַט: - ח. כִּי יֹאמֵר
הֲלֹא שָׂרֵי יַחְדּוֹ מְלָכִים:
ט. הֲלֹא כְכַרְכְּמִישׁ כָּלְנוּ
אִם לֹא כְאַרְפַּד חַמַּת
אִם לֹא כְדַמְשֶׁק
שׁ מְרוֹן:
י. כְּאֲשֶׁר מָצְאָה יָדִי לְמַמְלַכֹת
הָאֱלִילִים
וּפְסִילֵיהֶם מִירוּשָׁלַם
וּמִשׁ מְרוֹן:
יא. הֲלֹא כְאֲשֶׁר עָשִׂיתִי
לְשׁ מְרוֹן וְלְאֱלִילֵיהָ
כֵן אֶעֱשֶׂה לִירוּשָׁלַם
וְלְעֶצְבֵיהָ:
יב. וְהָיָה כִּי יִבְצַע אֲדָנִי אֶת כָּל
מַעֲשָׂהוּ
בְהָר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם
אֶפְקֹד עַל פְּרִי גִדְל לְבַב
מֶלֶךְ אַשּׁוּר
וְעַל תְּפָאֶרֶת רוּם עֵינָיו:
יג. כִּי אָמַר בְּכַח יָדִי עָשִׂיתִי
וּבְחִכְמָתִי כִּי נִבְנוֹתִי
וְאָסִיר גְּבוּלֹת עַמִּים
וְעֵתִידֹתֵיהֶם וְעֵתֵי דוֹתֵיהֶם
{ שׁוֹשְׁתֵי
וְאוֹרִיד כְּאֲבִיר {כְּבִיר}
יוֹשְׁבֵים:
יד. וְתִמְצָא כֶקֶן יָדִי לְחִיל
הָעַמִּים
וְכֹאסֶף בִּיצִים עֲזָבוֹת
כָּל הָאָרֶץ אֲנִי אֶסְפְּתִי

ואמר במשל של העופות, שאף אחד לא נדנד כנפיו,

ולא פתח פיו להשמיע קול צפצוף.

האם ראוי שגרזן (שהוא כלי שחוטבים בו עצים), יתפאר על מי שחוטב בו, לומר אני הוא החוטב, ודאי שלא, כך אין ראוי לסנחריב שהוא כמו גרזן ביד ד' להתפאר שהוא ניצח,

נותן משל נוסף: האם ראוי שהמשור יגדיל עצמו, מעל האדם שמרים אותו, לומר שהוא החותך את העצים,

ואף לא מתאים שיאמר הגרזן שהוא ביחד עם האדם עשו החטיבה,

כמו שכאשר מקל מתרומם לא העץ עצמו עושה זאת, אלא האדם, כן ד' עושה הניצחון.

לכן כיון שאשור התגאה, יעשה ד' שהוא אדון על כל הצבאות, את השמינים שבו לרזים, כלומר יהרוג אותם,

ובמקום שהיה מתכבד לתלות ההצלה בכח עצמו, במקום זה יהיה לו בזיון,

שהמלאך יכה וימית כולם, כמו שְׁבַעְרַת אש שורפת הכל, כך יכלה המלאך את כולם ביום אחד.

ד' שהוא מאיר לישראל יהיה לאשור כאש בוערת,

וד' שהוא קדוש ישראל יהיה לאשור ללהבה,

ותבער ותכלה את אשור שהיה מכאיב לכל העמים כקוצים המכאיבים הנקראים שמיר ושית,

ביום אחד.

וריבוי אנשיו (כריבוי עצי היער), שהיה מתכבד בהם,

ובעלי העושר, הנמשלים לכרמל, שהוא מקום מבורך בשדות ובכרמים יכלה,

גם הנפש וגם הבשר,

ויהיו נשחתים לגמרי כמו עצי יער הנטחנים דק דק על יד התולעת הנקראת נוסס.

ומי שישאר בעצי היער, הכוונה מי שישאר במחנה אשור,

יהיו מעט אנשים,

עד שאפילו נער יוכל לספרם.

ובאותו יום שיהיה הנס הגדול, ויראו שארית ישראל את הנס,

לא יוסיפו לבטוח במצרים, שבעבר היו מכים אותם,

וְלֹא הָיָה נִדְד כְּנָפֵי

וּפְצֹה פֹּה וּמְצַפֵּץ:

טו. הִיתְפָּאֵר הַגְרָזָן עַל הַחֵצֵב -
בו

אִם יִתְגַּדֵּל הַמְּשׁוֹר עַל
מְנִיפוֹ

כְּהֵנִיף שֶׁבֵט

וְאֵת מְרִימָיו כְּהָרִים מְטָה
לֹא עֵץ:

טז. לֵכֵן יִשְׁלַח הָאֲדוֹן יְהוָה -
צְבָאוֹת בְּמִשְׁמַנְיוֹ רֶזֶן

וְתַחַת כָּבֵדוֹ

יִקַּד יִקַּד כִּי קוֹדֵד אֵשׁ:

יז. וְהָיָה אֹרֶן יִשְׂרָאֵל לְאֵשׁ -

וְקִדּוּשׁוֹ לְלֵהָבָה

וּבַעֲרָה וְאָכְלָה שִׁיתוֹ
וּשְׁמִירוֹ

בְּיוֹם אֶחָד:

יח. וּכְבוֹד יַעֲרֹ -

וְכֶרְמֵלוֹ

מִנְפֹשׁ וְעַד בְּשָׂר יִכְלָה

וְהָיָה כְּמֹסֶס נֹסֶס:

יט. וּשְׂאֵר עֵץ יַעֲרֹ --

מִסְפָּר יְהוָה

וְנֶעַר יִכְתְּבֵם:

כ. וְהָיָה בְּיוֹם הַהוּא -

לֹא יוֹסִיף עוֹד שְׂאֵר יִשְׂרָאֵל
וּפְלִיטַת בֵּית יַעֲקֹב לְהִשָּׁעַן
עַל מַכְהוֹ

וְנִשָּׁעַן עַל יְהוָה קְדוֹשׁ
יִשְׂרָאֵל בְּאֻמָּתוֹ:

אלא יבטחו בכל לְבָם על ד' שהוא קדוש ישראל.

השארית ישובו, מי הם השארית,

אלו שישארו מבני יעקב,

ישובו אל ד' שהראה גבורתו באשור.

גם אם יהיו ישראל רבים כחול הים,

לא ישאר מהם רק שארית,

שהם ישובו אל ד',

כי כליון גזור וחתוך מהשי"ת,

יבא כנחל שוטף,

וזה מגיע להם ע"פ דין האמת והצדק.

כליון גמור,

חתוך ופסוק,

ד' אלוקים שהוא אדון על כל הצבאות,

עושה בקרב הארץ.

אמר ד', הואיל וידעתי שחזקיה וסיעתו ישובו אלי,

לכן אני אומר לעם שיושב בציון, שלא יפחדו מאשור,

אמנם יכה אתכם במקל מכאיב,

וירים ויאיים עליכם במטהו,

אבל לא יכלה אתכם, כמו שהמצרים במצרים הכאיבו לישראל והפחידום, ומ"מ לא כילו אותם.

עוד מעט זמן

יכלה כעסי מעם ישראל,

ויהפך על אלו שעשו דברים מגונים שגידפו את ד', הם נערי אשור.

וד' יעורר על מלך אשור מקל ויכהו,

כמו שהיה בימי גדעון שכל המדינים נפלו בלילה אחד,

ונהרג עורב בצור עורב, כן מלך אשור יברח ויהרג,

ויעורר עליו את המקל שהכה על הים את פרעה וחילו,

כא. שָׁאֵר יִשׁוּב -

שָׁאֵר יַעֲקֹב

אֶל אֵל גְּבוּר:

כב. כִּי אִם יִהְיֶה עִמָּךְ יִשְׂרָאֵל -

כְּחֹל הַיָּם

שָׁאֵר

יִשׁוּב בּוֹ

כְּלִיּוֹן חָרוּץ

שׁוֹטֵף

צְדָקָה:

כג. כִּי כָלָה -

וְנִחְרְצָה

אֲדָנִי יְיָ וְהָ צְבָאוֹת

עֹשֶׂה בְּקֶרֶב כָּל הָאָרֶץ:

כד. לִכֵּן כֹּה אָמַר אֲדָנִי יְיָ וְהָ צְבָאוֹת

אֶל תִּירָא עִמִּי יֹשֵׁב צִיּוֹן

מֵאֲשׁוּר

בַּשֶּׁבֶט יִכֶּהוּ

וּמִטְהוֹ יִשָּׂא עֲלֶיךָ

בְּדֶרֶךְ מִצְרַיִם:

כה. כִּי עוֹד מַעַט מְזַעַר -

וְכֹלָה זַעַם וְאִפִּי

עַל תִּבְלִיתֶם:

כו. וְעוֹרֵר עָלָיו יְיָ וְהָ צְבָאוֹת -

שׁוֹט

כְּמַכַּת מִדִּין

בְּצוּר עוֹרֵב

וּמִטְהוֹ עַל הַיָּם

וישא אותם מהעולם כמו שנשא את המצריים מן העולם.
 וביום מפלתו של סנחריב,
 יסור המשא הכבד שהעמיס סנחריב על כתפיהם של
 ישראל,
 והעול יסור מעל צואר ישראל,
 והעול הוא סנחריב יושחת,
 על ידי הצואר השמן זה חזקיהו. (היפך הטבע שהצואר
 נשחת מהעול).
 הנביא לועג לאשור שהוא ממחר לירושלים לכבשה. בא
 לעיר עֵית ולמגרון.
 בעיר מכמש מפקיד ריבוי הנשק, כי אומר בלבו בקלות
 אכבוש את ירושלים.
 אנשי אשור עברו מעבר הירדן,
 הם כל כך בטוחים בהצלחתם עד שאינם לנים בשדה
 כדרך הלוחמים, אלא ילינו בתוך העיר גבע,
 אנשי הרמה חרדו,
 ואנשי גבעת שאול ברחו מפחד.
 שלחו למקום הנקרא בת גלים, שירימו קול להזהיר את
 העם שימהרו לברוח,
 בני ליש, הקשיבו לקול ותברחו מהר,
 וגם העדה העניה שבענתות כן.
 עדת מדמנה (נדדה) זזה ממקומה לברוח.
 יושבי המקום הנקרא גְבִים התאספו לברוח יחד.
 אשור מיהר ללכת כדי שיגיע בעוד יום לנוב, ומשם יוכל
 לראות את ירושלים,
 ומנוב נופף בידו דרך צחוק על ההר של עדת ציון,
 ועל הגבעה של ירושלים לומר בקלות אכבשנה.
 אבל לא יהיה כמו שאשור חושב,
 כי ד' יכרית את הענפים בכלי משחית, והיינו המלאך
 שיכה את אשור,
 וגבוהי הקומה אלו הגבורים יכרתו,
 והגבוהים אלו החשובים יהיו מושפלים.
 וכרית בברזל, את הענפים המסובכים זה בזה, שיהרוג
 את חייליו של סנחריב,
 ועצי יער הלבנון יפלו ביד המלאך החזק.

וּנְשָׂאוּ בְּדֶרֶךְ מִצְרַיִם:

כו. וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא
 יִסּוֹר סִגְלוֹ מֵעַל שִׁכְמְךָ
 וְעִלוּ מֵעַל צוּאֲרְךָ
 וְחָבַל עַל
 מִפְּנֵי שָׁמֶן:

כז. בָּא עַל עֵית עֶבֶר בְּמִגְרוֹן

לְמִכְמֶשׁ יִפְקִיד כָּלְיוֹ:

כח. עָבְרוּ מֵעֵבֶרָה

גִּבְעַת מְלוֹן לְנוֹ

חֲרָדָה הַרְמָה

גִּבְעַת שְׂאוֹל נִסָּה:

כט. צְהַלֵי קוֹלְךָ בַת גְּלִים

הַקְּשִׁיבִי לִישָׁה

עֲנִיָּה עֲנֹתוֹת:

ל. נִדְדָה מִדְּמָנָה

יִשְׁבִּי הַגְּבִים הַעִיזוֹ:

לא. עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לְעַמְּד

יִנְפֹף יְדוֹ הַר בֵּית אֲבֹת
 צִיּוֹן}

גִּבְעַת יְרוּשָׁלַיִם:

לב. הִנֵּה הָאָדוֹן יְהוָה צְבָאוֹת

מִסְעָף פְּאֵרָה בְּמַעְרָצָה

וְרַמֵּי הַקּוֹמָה גְּדוּעִים

וְהַגְּבִי הִים יִשְׁפְּלוּ:

לג. וְנִקַּף סִבְכֵי הַיַּעַר בְּבִרְזֵל

וְהִלְבְּנוֹן בְּאֲדִיר יִפּוֹל:

פרק יא

- א. הנביא אומר אל תתפלאו ממפלת אשור, כי יגיע זמן שיהיו פלאים גדולים יותר, -
- ב. כי יצא שבט (חוטר) מלכות משורש של ישי, והוא מלך המשיח, וענפיו יפרו משורש ישי. -
- ג. ותשרה על משיח רוח ד', רוח של חכמה ובינה, רוח של עצה וגבורה, רוח של ידיעת ד' ויראתו. -
- ד. במעט התבוננות יכיר מי הוא ירא ד', (ואמר לשון והריחו לפי שהריח הרגשה קלה), וכשישפוט בני אדם, לא יצטרך לראות המעשה בעיניו, ולא יצטרך לשמוע באזניו. -
- ה. ישפוט משפט צדק לדלים, שהעשירים לא יוכלו לגזלם, ויוכיח ביושר שלא יפגעו בענוי הארץ, ויכה את רשעי הארץ במקל פיו, היינו שיקללם בשפתיו וע"י כן ימית אותם. -
- ו. הצדק והאמונה יהיו לו לחוזק כאדם שחוגר חגורה על מתניו. -
- ז. חיות לא יטרפו טרף, ולכן יוכלו לגור יחד זאב עם כבש, ונמר עם גדי, ועגל, ובהמה מפוטמת הנקראת מרי יגורו יחד עם אריה הנקרא כפיר, ונער קטן מנהיגם, ולא יזיקוהו. -
- ח. ופרה ודוב יהיו יחד במרעה, וגם הילדים שלהם ינחו שם בלי פחד, ואריה לא יאכל עוד בשר, אלא תבן כמו הבקר. -
- ט. תינוק יונק יתעסק לשמוח בזה שיושיט ידו על חור הנחש הנקרא פתן שהוא נחש רע, ועל הבקע שהצפעוני יושב שם, מי שנגמל משדי אמו ירים ידו להושיטה לשם ולא יפחד. -
- י. הנחשים הרעים כבר לא יעשו רע ולא יזיקו, בכל הר הקודש, היא ירושלים, הטובה הזאת תהיה, לפי שהארץ תהיה מלאה בדעה את
- וּיֵצֵא חֹטֵר מִגְזַע יִשְׂרָאֵל
וַיִּנְצֹר מִשְׁרָשָׁיו יִפְרֶה:
- ב. וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה
רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה
רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה
רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְהוָה:
- ג. וְהָרִיחוּ בְיִרְאַת יְהוָה
וְלֹא לְמַרְאֵה עֵינָיו יִשְׁפּוֹט
וְלֹא לְמִשְׁמַע אָזְנוֹ יוֹכִיחַ:
וְשִׁפֵּט בְּצֶדֶק דָּלִים
וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לְעַנְוֵי אֶרֶץ
וְהִכָּה אֶרֶץ בְּשִׁבְט פִּי
וּבְרוּחַ שְׁפָתָיו יִמִּית רָשָׁע:
- ה. וְהָיָה צֶדֶק אֲזוֹר מִתְּנִי
וְהָאֲמוּנָה אֲזוֹר חֲלָצִיו:
וְגַר זָאב עִם כֶּבֶשׂ
וְנֹמֵר עִם גְּדִי יִרְבֹּץ
וְעֶגְל וּכְפִיר וּמְרִיא יַחְדָּו
וְנֶעֱר קֵטָן נֶהְגָּ בָם:
- ז. וּפְרָה וְדָב תִּרְעֶינָה יַחְדָּו
יִרְבְּצוּ יַלְדֵיהֶן
וְאֲרִיָּה כִּבְקָר יֹאכַל תְּבָן:
וְשִׁעֲשַׁע יוֹנֵק עַל חֹר פֶּתֶן
וְעַל מְאוֹרֵת צִפְעוֹנֵי
גְּמוּל יְדוֹ הִדָּה:
- ט. לֹא אֵיֶרְעוּ
וְלֹא יִשְׁחִיתוּ
בְּכָל הָר קְדוֹשֵׁי
כִּי מְלֵאָה הָאֶרֶץ דַּעַת אֶת

יְהוָה

ד',

כַּמִּים לַיָּם מְכֹסִים:

כמו המים שמכסים את המקום הנקרא ים.

ביום קיבוץ הגלויות,

משיח שיוצא משורש ישי,

יְדָמָה לְמִי שְׁמֵרִים מִקֵּל גְּבוּהַ שְׁנִקְרָא נֹס, וְכֹל הַחַיִּילִים
מִתְאַסְפִּים אֵלָיו,

כך כל הגוים ימשכו אחרי המשיח, ויעשו מה שיצוים.

בדרך כלל מלך שפּוּחַד יוֹשֵׁב בַּמְּנוּחָה, אֲבֵל אֲצֵל מֶלֶךְ
הַמְּשִׁיחַ תִּהְיֶה לוֹ הַמְּנוּחָה לְכַבּוּד, כִּי כֹּלֵם יִכְנְעוּ תַּחְתָּיו.

ד' קנה את ישראל ממצרים מבית עבדים, ובימי המשיח
יקנה שוב את אלו שנשארו בחיים בגלות,

ומונה את כל העמים שְׁלֶשֶׁם גִּלּוֹ.

יעורר בלב העמים שישלחו את ישראל מהגלות, כמו
המפקד שמרים מקל גבוה כדי שיתאספו החיילים,

ובזה יאסוף את הנדחים מישראל,

ואת אלו מיהודה שהתפזרו בארבע כנפות הארץ.

אפרים לא יקנאו ביהודה על שמלך המשיח מיהודה, ולא
יהיו צוררים עוד ליהודה. משיח בן יוסף ומשיח בן דוד לא
יקנאו זה בזה.

אפרים ויהודה יבאו מהר לפלשתים היושב בצד מערב של
א"י, ויבזזו את אלו שגרים במזרח ארץ ישראל, וגם ישלחו
ידם לבזוז את אדום ומואב, ובני עמון יסורו לשמוע
אליהם.

וד' יכרית את מי נהר מצרים זה הנילוס, וכן בחוזק רוחו
יכה את נהר פרת ויעשם לשבעה נחלים, ובין נחל לנחל
יהיה שביל, כדי שהשבים מהגלות יוכלו ללכת ביבשה.

וכמו שבעלות ישראל ממצרים היה שביל ודרך בים סוף,
כן יהיה לישראל הנשארים מהגולה שביל ודרך בים סוף
ובפרת.

ואמרת בזמן הגאולה,

מודה אני לך ד' שכעסת עלי והגלית אותי, ועל ידי זה
נתכפרו עונותי,

יְהוָה בְּיוֹם הַהוּא

שֶׁרָשׁ יִשִּׁי

אֲשֶׁר עַמְד לְנֹס

עַמִּים אֵלָיו גּוֹיִם יִדְרֹ שׁוֹ

וְהִיְתָה מְנוּחָתוֹ כְּבוֹד:

יְהוָה בְּיוֹם הַהוּא יוֹסִיף אֶדְ נְי
שְׁנִית יְדוֹ לְקִנּוֹת אֶת שְׂאֵר
עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשְׂאֵר

מֵאֲשׁוּר וּמִמִּצְרַיִם וּמִפְתָּרוֹס
וּמִכּוּשׁ וּמִעֵילָם וּמִשְׁנַעַר
וּמִחֻמַּת וּמֵאֵיֵי הַיָּם:

וּנְשֵׂא נֹס לְגוֹיִם

וְאֶסֶף נְדַחֵי יִשְׂרָאֵל

וּנְפֻצוֹת יְהוּדָה יִקְבֹּץ מֵאַרְבַּע
כְּנָפוֹת הָאָרֶץ:

יִסְרָה קִנְיָת אֶפְרַיִם וְצַרְרֵי
יְהוּדָה יִכְרְתוּ אֶפְרַיִם לֹא
יִקְנֵא אֶת יְהוּדָה וְיְהוּדָה לֹא
יִצַּר אֶת אֶפְרַיִם:

וְעַפּוֹ בְּכַתֵּף פְּלִשְׁתִּים יִמָּה
יִחַדּוּ יַבְזּוּ אֶת בְּנֵי קֵדָם
אֲדוּם וּמוֹאֵב מִשְׁלֹחַ יְדָם
וּבְנֵי עַמּוֹן מִשְׁמַעְתָּם:

וְהַחֲרִים יְהוָה אֶת לְשׁוֹן יָם
מִצְרַיִם וְהִנִּיף יְדוֹ עַל הַנְּהָר
בְּעֵים רוּחוֹ וְהִכְהוּ לְשִׁבְעָה
נְחָלִים וְהִדְרִיךְ בְּנְעָלִים:

וְהִיְתָה מִסְלָה לְשְׂאֵר עַמּוֹ
אֲשֶׁר יִשְׂאֵר מֵאֲשׁוּר כְּאֲשֶׁר
הִיְתָה לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם עֲלֵתוֹ
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:

פֶּרֶק י"ב

וְאָמַרְתָּ בְּיוֹם הַהוּא

אוֹדֶךָ יְהוָה כִּי אֲנַפְתָּ בִּי

ועכשיו שנתכפרו עונותי, ישוב כעסך מעלי ותנחמני על ידי שתביא עלי טובה.

מכיון שהא-ל המושיע אתי,
אני שוכן לבטח ואינני מפחד,
כדי להראות לי את חֲזָקוֹ,
וכדי שאזמר בשבחו של ד',
ד' הושיע אותי.

כמו אדם ששואב מים ממעין נובע, שואב בששון ואינו מפחד שמא יכלו המים,

כך תשאבו בששון את הישועה ממעין הישועה של ד' ולא תדאגו שתגמר.

בזמן הגאולה תזרזו כל אחד את רעהו,
הודו לד' ותקראו בשמו,

תודיעו לעמים את מעשיו המופלאים, לפרסם הנס,
הזכירו את שבחי ד', כי הוא חזק, ולכן ראוי לשבחו.
זמרו לד',

לפי שעשה דבר שראוי להתגאות בו.
והגאות הזאת מפורסמת בכל הארץ.

תרימי קולך בשירה,
העדה היושבת בציון,

כי על ידי הנפלאות שיעשה בקרבך קדוש ישראל, נתגדל שמו.

נבואה שהתנבא ישעיהו בן אמוץ על בבל. (ונקראת משא, לפי שנישאת בפי הנביא).

על הר גבוה,

הרימו מקל שיהא נראה למרחוק,

ותרימו קול וקראו לאנשי פרס ומדי,

ותניפו את ידכם לרמוז להם,

שימהרו לבא לפתחי בעלי העושר (שבדרך כלל הם נדיבי לב) של בבל.

אומר ד' הערתי בלב פרס ומדי שזימנתי לדבר זה, שיבאו לקיים בבבל את כעסי, וישמחו בגאותי שאראה את ידי על בבל.

קול רעש נשמע בהרים,

קול של עם רב, והם פרס ומדי,

יִשְׁׁב אֶפְרַיִם וְתִנְחַמְנִי:

ב. הִנֵּה אֵל יִשׁוּעָתִי

אֲבִטַח וְלֹא אֶפְחַד

כִּי עָזִי

וְזַמַּרְתָּ יְהוָה יְהוָה

וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה:

ג. וּשְׁאַבְתֶּם מֵיִם בְּשִׁשׁוֹן

מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה:

ד. וְאַמַּרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא

הוֹדוּ לַיהוָה קְרָאוּ בְשֵׁמוֹ

הוֹדִיעוּ בְעַמִּים עֲלִיל תִּיּוֹ

הַזְכִּירוּ כִּי נִשְׁגַּב שְׁמוֹ:

ה. זַמְרוּ יְהוָה

כִּי גֵאוֹת עָשָׂה

מִיַּדְעַת אֲ(מוֹדַעַת) זֹאת

בְּכָל הָאָרֶץ:

ו. צַהֲלֵי וְרִנֵּי

יוֹשְׁבֵי צִיּוֹן

כִּי גָדוֹל בְּקִרְבְּךָ קְדוֹשׁ

יִשְׂרָאֵל:

פּרַק י"ג

א. מִשָּׂא בָבֶל אֲשֶׁר חָזָה יִשְׁעִיהוּ

בְּן אֲמוּץ:

ב. עַל הַר נִשְׁפָּה

שָׂאוּ נֶס

הַרְיִמוּ קוֹל לְהֵם

הַנִּיפּוּ יָד

וַיְבֹאוּ פְתָחֵי נְדִיבִים:

ג. אֲנִי צִוִּיתִי לְמַקְדָּשֵׁי גַם

קְרָאתִי גְבוּרֵי לְאֶפְרַיִם

גְּאוֹתִי:

ד. קוֹל הַמּוֹן בְּהָרִים

דְמוֹת עַם רַב

- קול רעש של מלכויות עמים שמתאספים לבא לבבל,
 והם יצליחו במלחמה כאילו שד' צוה לספור את אנשי
 צבא המלחמה עם תכסיסי המלחמה.
 הם באים מארץ רחוקה,
 ולהפלגת הענין אומר, מקצה השמים,
 ד' מגיע עם כלי כעסו והם פרס ומדי,
 להשחית את כל ארץ בבל.
 הנביא אומר לבבל תעשו יללה,
 כי יום הפורענות שד' הכין לכם ולא במקרה, קרוב להגיע,
 המכה תהיה קשה לפי שהשוד מגיע מאת ד' שהוא בעל
 יכולת.
 לכן יהיו ידי אנשי בבל רפויים מר'ב פחד,
 וכל לב אנשיהם ימס.
 והם יהיו מבוהלים ומפוחדים,
 ויאחזו אותם יסורים, כדרך יסורי אשה העומדת לילד,
 בני בבל יתמהו על אנשי הצבא,
 שפניהם יהיו צהובים כלהבת אש.
 אותו יום שד' מביא יהיה יום אכזרי,
 עם כעס,
 לעשות את ארץ בבל לשממה,
 ואת האנשים החוטאים ישמיד ד' ממנה.
 תהיה צרה גדולה כל כך, עד שיתדמה להם כאילו
 הכוכבים ומזלותיהם אינם מזריחים אורם. נדמה להם
 כאילו השמש חשך בצאתו, והירח אינו מזהיר את אורו.
 אזכור לארץ בבל המיושבת, את הרעה שעשו לישראל,
 ועל הרשעים האלו את כל עוונתיהם,
 ואבטל את גאות הרשעים,
 ואת גאות החזקים ברשעות אשפיל.
 אעשה אז את בן האדם חשוב ויקר, יותר מזהב הנקרא
 פז, כי האויב לא ירצה לקחת פז כדי לא להרוג בני אדם,
 וכפל הדבר ואדם יהיה יקר מזהב טוב הבא מארץ אופיר.
 בגלל הרעה שאביא על בבל, אחריד את צבא השמים,
 ויושבי הארץ יחרדו ממפלת בבל,
 ביום כעס ד'.
- קול שאון ממלכות גוים
 נאספים
 יה' זה צבאות מפקד צבא
 מלחמה:
 .ה. באים מארץ מרחק
 מקצה השמים
 יה' זה וכלי זעמו
 לחבל כל הארץ:
 .ו. הילילו
 כי קרוב יום יה' זה
 כש' ד' משדי יבוא:
 .ז. על כן כל ידיים תרפינה
 וכל לבב אנוש ימס:
 .ח. ונבהלו
 צירים ונחבלים י' אחזון
 כיוולדה יחילון
 איש אל רעהו יתמהו
 פני להבים פניהם:
 .ט. הנה יום יה' זה בא אכזרי
 ועברה וחרון אף
 לשום הארץ לשמה
 וחטאיה ישמיד ממנה:
 .י. כי כוכבי השמים וכסיליהם
 לא יהלו אורם חשך השמש
 בצאתו וירח לא יגיה אורו:
 .יא. ופקדתי על תבל רעה
 ועל רשעים עונם
 והשבתי גאון זדים
 וגאות עריצים אשפיל:
 .יב. אוקיר אנוש מפז
 ואדם מכתם אופיר:
 .יג. על כן שמים ארגיז
 ותרעש הארץ ממקומה
 בעברת יה' זה צבאות וביום

חֲרוֹן אַפּוֹ:

- י. - וְהָיָה כַּצְבִי מִדָּח
וְכַצּ אֵן וְאֵין מְקַבֵּץ
אִישׁ אֶל עֵמוּ וַיְפֹנוּ
- טו. - וְאִישׁ אֶל אֲרָצוֹ יְנוֹסוּ:
כָּל הַנִּמְצָא יִדְקֶר
וְכָל הַנִּסְפָּה יִפּוֹל בְּחָרְבּ:
- טז. - וְעַל לֵיהֶם יִרְטָשׁוּ לְעֵינֵיהֶם
יִשְׁסוּ בְּתֵיהֶם וְנִשְׁיֵהֶם
תִּשְׁגְּלָנָה \{תִּשְׁכַּבְנָה\}:
- יז. - הַנְּנִי מַעִיר עֲלֵיהֶם אֶת מְדִי
אֲשֶׁר כֶּסֶף ל' א' יִחַשׁ בּוֹ וְזָהַב
ל' א' יִחְפָּצוּ בּוֹ:
- יח. - וּקְשָׁתוֹת
נְעָרִים תִּרְטָשְׁנָה
וּפְרֵי בָטָן ל' א' יִרְחֲמוּ עַל
בָּנִים ל' א' תַּחוּסֵי עֵינָם:
- יט. - וְהָיְתָה בְּבֶל צְבִי מִמְּלֻכּוֹת
תִּפְאָרֶת גָּאוֹן כְּשָׂדִים
כְּמַהֲפֹכֶת אֶל הַיָּם אֶת סֹדֵם
וְאֶת עַמֲרָה:
- כ. - ל' א' תִּשָּׁב לְנֶצַח
וְל' א' תִּשְׁכַּן עַד דּוֹר וְדוֹר
וְל' א' יִהְיֶה שֵׁם עֲרָבִי
וְרַעִים ל' א' יִרְבְּצוּ שֵׁם:
- כא. - וְרַבְּצוּ שֵׁם צִיִּים
וּמְלָאוּ בְּתֵיהֶם א' חִים וְשָׁכְנוּ
שֵׁם בָּנוֹת יַעֲנָה
וּשְׁעִירִים יִרְקְדוּ שֵׁם:
- כב. - וְעֲנָה אִיִּים בְּאַלְמְנוֹתָיו
וְתַנִּים בְּהִיכְלֵי עֲנָג
וְקָרוֹב לְבֹא עֲתָה
וְיָמִיהָ ל' א' יִמָּשְׁכוּ:
- כצבי שהוא מודח ממקומו על ידי רודפים,
וכמו צאן שנידח מהעדר ואין מי שיקבצם,
כן אנשים זרים שנמצאים בבבל יצאו במהרה מבבל
וישובו כל אחד אל העם שלו,
וכל אחד למקומו, ולא ישובו עוד לבבל.
כי אם ישארו בבבל ידקרו בחרב, ואע"פ שאינם מבני העיר,
ורק נוספו על אנשי בבל יפלו בחרב.
הילדים הקטנים שלהם יבוקעו לעיניהם, ולא יוכלו למחות,
יבזזו את בתיהם, ויאנסו את נשיהם.
אומר השי"ת, הנני מעיר בלב מדי שהוא אכזרי ביותר
שיבוא לבבל,
והם לא מחשיבים כסף ולא זהב, לקחת פדיון נפש.
הקשתות של אנשי פרס ומדי,
תבקענה את נערי בבל על ידי החיצים,
ולא ירחמו על ילדים קטנים.
בבל, שהיתה יופי הממלכות
והיתה תפארת וגאווה של אנשי כשדים,
עתה תהיה הפוכה כסדום ועמורה.
לא תהיה מיושבת לעולם,
ולא ישכנו בה בני אדם עד סוף כל הדורות,
ואף הערבי שרגיל לשכון בא"הל על פני השדה, לא יטה
שם אהלו,
והרועים לא ירביצו שם בהמותיהם, לגודל השממה.
ירבצו שם חיות שרגילות להיות במקום שממה, ציים,
ובבתיהם יהיו אוחים ובנות יענה,
ושדים ירקדו שם.
ובארמנותיהם ירימו קול חיות הנקראות איים (חתולים),
והנחש הנקרא תנים, ישכון בהיכלות שהיו מתענגים
בהם.
זמן הפורענות קרוב לב' א' על בבל,
וימי השלוה לא ימשכו זמן רב.

פרק י"ד

- א. כִּי יִרְחַם יְהוָה אֶת יַעֲקֹב
 וּבָחַר עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל
 וְהִנִּיחָם עַל אַדְמָתָם
 וְנָלוּהָ הַגֵּר עֲלֵיהֶם
 וְנִסְפְּחוּ עַל בֵּית יַעֲקֹב בִּ:
- ב. וְלִקְחוּם עַמִּים
 וְהִבְיָאוּם אֶל מְקוֹמָם
 וְהִתְנַחְלוּם בְּיַת יִשְׂרָאֵל עַל
 אַדְמַת יְהוָה
 לְעַבְדִּים וְלִשְׁפָחוֹת
 וְהָיוּ שְׂבִים לִשְׂבִיָּהֶם
 וְרָדוּ בְנֵי גְשִׁיהֶם:
- ג. וְהָיָה בְּיוֹם הַנִּיחַ יְהוָה לָךְ
 מֵעֲצָבְךָ
 וּמִרְגָזְךָ
 וּמִן הָעֲבֹדָה הַקָּשָׁה אֲשֶׁר
 עָבַדְתָּ:
- ד. וְנִשְׂאֵת
 הַמַּשָּׁל הַזֶּה עַל מֶלֶךְ בָּבֶל
 וְאָמַרְתָּ אֵיךְ שָׁבַת נִגְשׁ
 שְׁבַתָּה מִדְּהַבָּה:
- ה. שָׁבַר יְהוָה מִטֵּה רְשָׁעִים
 שִׁבְט מִשְׁלִים:
 ו. מָכָה עַמִּים בְּעִבְרָה
 מִכַּת בְּלִתֵּי סָרָה
 רָדָה בְּאֶף גּוֹיִם
 מִרְדָּף בְּלִי חֲשָׁךְ:
- ז. נָחָה
 שִׁקְטָה כָּל הָאָרֶץ
- בגלל שד' ירחם על יעקב, לכן תתקרב הפורענות של
 בבל, כי בחורבן בבל תהיה ישועה לישראל,
 וד' יבחר פעם נוספת בכל ישראל בימי המשיח ותהיה
 גאולה שלמה,
 ואז יתן ד' מנוחה לעמו ישראל על אדמתם,
 ויתחברו גרים,
 ויתווספו על בית ישראל.
 העמים יקחו את ישראל שגלו לארצם,
 ויביאו אותם אל מקומם לארץ ישראל,
 ובני ישראל כאשר יהיו בארצם ינחלו מהגויים,
 להיות להם עבדים ושפחות,
 וישראל יִשְׁבּוּ את הגוים שבעבר שבו אותם,
 וימשלו באלו שלחצו אותם.
 עכשיו חוזר לדבר על מפלת בבל. ביום מפלת בבל, יתן ד'
 מנוחה לישראל,
 ממה שהיה עד עכשיו בעצב,
 וממה שהיה עד עכשיו בחרדה,
 ומן העבודה הקשה שהעבידם מלך בבל.
 ואז תרים קול
 לומר המשל הזה על מלך בבל,
 איך קרה הדבר הזה שמי לחץ אותנו בטל מן העולם,
 איך בטלה העדה המוזהבת, בעלת העשירות.
 ד' שבר את בבל שהיו מכים באומות כמו מקל,
 מקל של המושלים.
 בבל היתה מכה את העמים בכעס,
 היה מכה מכה שלא תסור מהמכה,
 בגלל שמשל על הגוים בכעס,
 לכן יהיה עכשיו נרדף בלי מוֹנֵעַ, כלומר ירדפו אותו עד
 שיכלה.
 כשנבוכדנאצר נפל באה מנוחה,
 ושקט לכל הארץ,

- פָּצְחוּ רְנָה: וכל האנשים פתחו פיהם לשיר.
- ח. גַּם בְּרוּשִׁים שָׁמְחוּ לְךָ אֶרְצִי - שרי ושליטי האומות הנמשלים לעצי ברוש וארזי הלבנון
לְבָנוֹן
מֵאֵז שְׁכַבְתָּ
לֹא יַעֲלֶה הַכֹּרֶת עָלֵינוּ:
- ט. שְׂאוֹל מִתַּחַת רִגְזָה לְךָ - ויגידו מאז שאתה נבוכדנצאר מת,
לְקִרְאת בּוֹאֵךְ
עוֹרֵר לְךָ רַפְּאִים
כָּל עֲתוּדֵי אֶרֶץ
הַקִּיָּם מִכְּסָאוֹתֶם כֹּל מַלְכֵי
גוֹיִם:
- י. כָּלֵם יַעֲנוּ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיךָ - כולם ירימו קול ויאמרו לך,
גַּם אַתָּה חֲלִיתָ כְּמוֹנוּ
אֵלֵינוּ נִמְשַׁלְתָּ:
גַּם אַתָּה שֶׁהִתְגַּאֲוִיתָ בְּחִיַךְ יִרְדֶּה אֶל הַשְּׂאוֹל,
קוֹל רַעַשׁ הַנְּבִלִים וְכֹלֵי הַנְּגִינָה שֶׁנִּשְׁמַע בְּבֵיתְךָ יִרְדֶּה אֶל
הַשְּׂאוֹל,
הַמִּשְׁכָּב שֶׁהִצִּיעוּ לְךָ לִשְׁכַב יִהְיֶה רָמָה,
וְהַכִּסִּיּוֹ שִׁיכְסָה אוֹתְךָ יִהְיוּ תוֹלְעִים.
אֵיךְ אַתָּה שֶׁהֵייתָ בְּרוּם הַמַּעֲלָה נִפְלַת לַמַּטָּה,
הִרִי הֵייתָ דוֹמָה לְכוֹכַב הַמַּאִיר מֵאֵד בְּשַׁחַר,
נִכְרַתָּ לִיפּוֹל עַד לְאֶרֶץ,
אַתָּה שֶׁהֵייתָ מִפִּיל גּוֹרְלוֹת עַל הָאוֹמוֹת אֶת מִי לְכַבּוֹשׁ.
חֲשַׁבְתָּ בַלְבֶּכְךָ,
אַעֲלֶה בַּמַּעֲלָה (לְשָׁמַיִם) לְמִשׁוֹל עַל כּוֹלֵם,
מֵעַל כּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם אֲשִׁים אֶת כֹּסְאֵי,
וְאֲשַׁב בְּהֵר מוֹעֵד
בִּירְכָתִי צָפוֹן:
- יב. אֵיךְ נִפְלַת מִשָּׁמַיִם - איהו דומה לנו בדבר הזה.
הֵילַל בֶּן שַׁחַר
נִגְדַעַת לְאֶרֶץ
חוֹלֵשׁ עַל גּוֹיִם:
- יג. וְאַתָּה אָמַרְתָּ בַלְבֶּכְךָ - הגאווה שהתגאית בחיך ירדה אל השאול,
הַשָּׁמַיִם אָעֲלֶה
מִמַּעַל לְכוֹכְבֵי אֵל אֲרָיִם
וְאֲשַׁב בְּהֵר מוֹעֵד
- יד. אָעֲלֶה עַל בְּמִתֵּי עֵב - ציון שעומדת בצפון ירושלים.
אָדְמָה לְעֵלְיוֹן:
אֵיךְ לֹא יִהְיֶה כֶּךָ,
- טו. אֵיךְ - אעלה על גבהי העננים,
אֵהִיָּה דוֹמָה לְד' הַעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא מוֹפְרָד מִבְּנֵי אָדָם.
אֵיךְ לֹא יִהְיֶה כֶּךָ,

- אלא תוֹרַד לשאול,
לתחתית הבור.
הרואים אותך,
בשאול יסתכלו בכוונת הלב,
התבוננו,
ויאמרו, היתכן שזה האיש שהיה מרעיד בחייו את הארץ,
ומחריד כל הממלכות.
שם המקומות המיושבים שממה כמדבר,
וגם את הערים של עצמו הרס בכעסו,
לא התיר האסורים ללכת הביתה.
כל אחד ממלכי הגוים,
ישכב בכבוד בקברו.
אבל אותך נבוכדנצאר יזרקו מקברך,
כענף מתועב, בלבוש מלוכלך,
כמו לבוש הרוגים,
שנדקרו בחרב,
שמרוב הלכלוך יורדים במלבושים כאלו לעומק הבור שיש
שם אבנים,
וכך יגררו את פגרו שנרמס. (פגר הכוונה גוף מת).
לא תהיה כאחד ממלכי הגוים לשכב בכבוד בקבר,
בגלל שהשחת ארצך,
והרגת את עמך, לכן פחד בנך למלוך עד שיוציאוך
מקברך לעין כ'ל,
לא לזמן רב יגידו שאלו מזרע נבוכדנצאר, כי יכרתו.
האומות יאמרו זה לזה הכינו לבניו מקום לטבוח אותם,
בגלל החטא של האבות שלהם,
כדי שלא יקומו לרשת הארץ,
וכאשר יכרת הוא וזרעו יתמלאו פני התבל בערים, כי לא
יהיה עוד מי שיהרוס אותן.
אומר ד', אקום להפרע מבבל,
אכרית מבבל זכרו
שלא ישאר אף אחד מקרוביו,
- אֶל שְׂאוֹל תוֹרַד
אֶל יִרְכָתִי בּוֹר:
רְאוּיָךְ -
אֵלֶיךָ יִשְׁגִּיחוּ אֵלֶיךָ
יִתְבּוֹנְנוּ
הַזֶּה הָאִישׁ מִרְגִּיז הָאָרֶץ
מִרְעִישׁ מַמְלָכוֹת:
שֵׁם תִּבֵּל כַּמְדָּבָר
וְעָרָיו הָרָס
אֲסִירָיו לֹא פָתַח בְּיָתָהּ:
כָּל מַלְכֵי גוֹיִם כָּלָם -
שָׁכְבוּ בְּכּוֹבֹד אִישׁ בְּבֵיתוֹ:
וְאַתָּה הִשְׁלַכְתָּ מִקְבְּרֶךָ -
כְּנֹצָר נִתְעַב
לְבוֹשׁ הַרְגִים
מִטַּעַנִי חָרַב
יּוֹרְדֵי אֶל אַבְנֵי בּוֹר
כְּפָגַר מוֹבֵס:
לֹא תַחַד אַתֶּם בְּקִבּוּרָה -
כִּי אַרְצֶךָ שִׁחַתָּ
עַמֶּךָ הִרְגַתָּ
לֹא יִקְרָא לְעוֹלָם זֶרַע
מִרְעִים:
הִכִּינוּ לְבָנָיו מִטְבַּח -
כִּי אֲבוֹתָם
בַּל יִקְמוּ וְיִרְשׁוּ אֶרֶץ
וּמְלָאוּ פְנֵי תֵבֵל עָרִים:
וְקִמְתִּי עֲלֵיהֶם נְאֻם יְהוָה -
צָבָאוֹת
וְהִכְרַתִּי לְבַבֶּל שֵׁם
וְשָׂאָר

וְנָכַד

נָאֵם יְהוָה:

לא בן

ולא נכד,

כך אומר ד'.

ד' נשבע,

כמו שמה שחשבתי על אשור היה להם,

כן מה שחשבתי על בבל יתקיים בהם.

מחשבתי היתה לשבור את אשור בארצי כי נפל סביב
ירושלים,

ועל ההרים שלי ארמוס אותו,

אז יסור מישראל העול ששמו על ישראל,

והמשא שהעמיס אשור על כתפו של ישראל יסור ממנו.

העצה היעוצה על כל הארץ,

והיד הנטויה,

תהיה על בבל בשעתה ועל אשור בשעתו.

הלא ד' יעץ את העצה,

ומי יוכל לבטלה,

וידו של ד' נטויה להכותם,

ומי יוכל להשיב אותה.

עתה בא לדבר על פלשתים, ונבואה זו אמר בשנת מות
המלך אחז.

המלכים שמלכו עד אחז היו מכים בפלשתים ובימיו
נחלשה המלכות.

ועל כך אומר הנביא, אל תשמחי כל ארץ פלשתים,

שנשבר המקל שהיה מכה בך,

כי משורש הנחש היינו המלכים שקדמו יצא נחש הנקרא
צפע הוא חזקיהו המלך,

והפרי שיגדל יהיה נחש רע שְׂרָץ מהר כמו עוף מעופף.

הגדולים והחשובים שבישראל שעתה הם דלים, יהיו
רועים במרעה שמן בימי חזקיהו,

ושאר העם ישכון לבטח,

את עיקר פלשת אמית ברעב,

ומי שישאר יהרגנו חזקיהו בחרב.

פלשת תיללי על כי נחרב השער,

וזעקי מרה על השממה שבעיר,

כג.

נִשְׁבַּע יְהוָה צְבָאוֹת לְאֹמֵר

אִם לֹא כִּאֲשֶׁר דִּמְיִי כֵן

הָיְתָה

וְכִאֲשֶׁר יַעֲצֵנִי הִיא תִּקְוִים:

כד.

לְשֹׁבֵר אֲשׁוּר בְּאַרְצִי

וְעַל הָרֵי אַבּוּסָנוּ

וְסָר מֵעֲלֵיהֶם עָלוּ

וְסָבְלוּ מֵעַל שְׁכֻמוֹ יְסוּר:

כה.

זֹאת הָעֵצָה הַיְעוּצָה עַל כָּל

הָאָרֶץ

וְזֹאת הַיַּד הַנְּטוּיָה

עַל כָּל הַגּוֹיִם:

כו.

כִּי יְהוָה צְבָאוֹת יַעֵץ

וּמִי יִפֹּר

וַיְדוּ הַנְּטוּיָה

וּמִי יִשִּׁיבָנָה:

כז.

בְּשָׁנַת מוֹת הַמֶּלֶךְ אַחַז הָיָה

הַמֶּשָׂא הַזֶּה:

כח.

אֵל תִּשְׁמָחִי פְּלִשְׁת כָּלֶךְ

כִּי נִשְׁבַּר שִׁבְט מִכָּךְ

כִּי מִשׁ רֶשׁ נַחֵשׁ יֵצֵא צָפֹעַ

וּפְרִיּוֹ שְׂרָץ מְעוֹפֵף:

כט.

וְרָעוּ בְּכוֹרֵי דָלִים וְאַבְיוֹנִים

לְבָטַח יִרְבְּצוּ

וְהַמְתִּי בְרַעַב שְׂרָשָׁךְ

וּשְׂאֵרִיתֶךָ יִהְרָג:

ל.

הַיְלִילִי שַׁעַר

זַעֲקֵי עִיר

כל פלשת נמסה ונחרבה,
 מארץ ישראל היושבת בצפון מזרח של פלשת תב'א
 פורענות קשה כענן,
 ובמועד שקבעו להלחם אף חייל מחיילי חזקיהו לא יבא
 בודד, כי כולם יב'או.
 כל אחד משלוחי האומות שהולכים מארץ לארץ, כאשר
 ישאלו אותם מה דבר חדש אירע,
 ישיבו, ד' יסד את ציון שסנחריב לא גבר עליה,
 ובציון הסתתרו עניי עמו, מפני סנחריב.

נבואה שמתנבא על מואב.
 בלילה בעת השינה בא השודד ושדד את העיר ער
 שבמואב,
 גם העם נכרת,
 וכן את העיר קיר שבמואב,
 וגם העם נכרת (נדמה).

מואב עלה לבית העבודה זרה,
 ואנשי דיבון עלו על הבמות לבכות, שהעבודה זרה תרחם
 עליהם,
 מואב מיללת על חורבן הערים נבו ומידבא,

ומורטים מצער שערות ראשם,
 ותולשים שער זקנם.

בחוץ בפרסום חגרו שקים מחמת אבל וצער,
 ועל הגגות וברחובות מיילים,

ומשמיעים קול נהימה בבכי.

עדת חשבון ואלעלה מערי מואב זעקה,

וקול הזעקה נשמעה עד יהץ,

ובגלל זעקת העם,

גם החיילים המזויינים של מואב,

הריעו תרועת שבר,

על עצמם.

כל אחד מאנשי מואב אומר, אני זועק במרירות לבי ולא
 זעקה חיצונית,

וכך אומרים, כל מואב ברחו עד צ'ער,

נְמוֹג פְּלִשְׁת כָּלֶךְ

כִּי מִצְפוֹן עָשָׂן בָּא

וְאִין בּוֹדֵד בְּמוֹעֲדָיו:

לא. וַיְמַה יַעֲנֶה מְלֶאכִי גוֹי

כִּי יְהִי זֶה יוֹסֵד צִיּוֹן

וּבְהָ יַחֲסוּ עַנְיֵי עַמּוֹ:

פרק טו

א. מִשָּׂא מוֹאֵב

כִּי בְלִיל שְׂדָד עַר מוֹאֵב

נִדְמָה

כִּי בְלִיל שְׂדָד קִיר מוֹאֵב

נִדְמָה:

ב. עָלָה הַבַּיִת

וְדִיבַן הַבָּמוֹת לְבָכִי

עַל נְבוֹ וְעַל מִידְבָּא מוֹאֵב
 יִלְלִיל

בְּכָל רֹאשֵׁי קִרְחָה

כָּל זָקֵן גְּרוּעָה:

ג. בְּחוּצַתֵּי חֲגָרוֹ שֶׁקַּ

עַל גְּגוֹתֶיהָ וּבְרַחֲבֵיהָ
 כָּל הַיְלִיל

יִרְדּוּ בְּבָכִי:

ד. וַתִּזְעַק חֲשֹׁבוֹן וְאַלְעֵלָה

עַד יְהִי נִשְׁמַע קוֹלָם

עַל כֵּן

חָלְצֵי מוֹאֵב

יִרְעוּ נַפְשׁוֹ

יִרְעָה לוֹ:

ה. לְבִי לְמוֹאֵב יִזְעַק

בְּרִיחָה עַד צ' עַר

אע"פ שהיתה מדינה חשובה, כעגל שלישי לבטן שהוא
מאד חשוב ומשובח,

כאשר יברחו דרך הר לוחית יבכו,

וכאשר יעברו במורד חורונים,
יעוררו זעקת שבר.

עיקר השבח של מואב שיש לה מרעה שמן ודשן.

אומר הנביא, מי הנהר שנקרא נְמָרִים יתייבש,
ויתייבש החציר,

ויכלה הדשא,

ויראה כאילו לא היה שם ירק מעולם.

בגלל המלחמה הכבדה,

את ריבוי הממון שאספו המואבים,

ושגנוז אצלם,

אל ענפי ערבה העומדים ליד הנחל יקחום, כדי להטמינם
מעיני השודדים.

בכל הגבול מסביב מואב תִּשְׁמַע קול זעקת מואב,

ויללתם תשמע עד אגלים ובאר אלים, שהם בסוף גבול
מואב.

מי הנהר הנקרא דימון יהיו מלאים בדם הרוגים.

שמו דימון מלשון דם, ואומר הקב"ה אוסיף עליו דם
הרוגים,

והפליטים ממואב, והנשארים על אדמת מואב יאכלום
אריות וחיתו יער.

מלכי מואב היו רגילים לשלוח מתנה כבשים שִׁמְנִים
(כרים) למלכי ישראל עד שמת אחאב, והחלו מורדים
בישראל.

אומר הנביא, היה מן הראוי שתשלחו כבשים שמנים
למלך יהודה שהוא מלך כשר,

אתה המושל בארץ מואב,

מעיר המלוכה שנקראת "סלע מדברה",

עֲגַלַּת שְׁלִישִׁיהָ

**כִּי מֵעֵלָה הַלּוּחִית בְּבָכִי יַעֲלֶה
בו**

כִּי דֶרֶךְ חוֹרֵ נִים

זַעֲקַת שֹׁבֵר יַעֲרוּ:

ו.

כִּי מִי נְמָרִים מְשֻׁמּוֹת יִהְיוּ

כִּי יֵיבֵשׁ חֲצִיר

כָּלָה דָּשָׂא

יֶרֶק לֹא הָיָה:

עַל כֵּן

ז.

יִתְרֶה עֹשֶׂה

וּפְקֻדָתָם

עַל נַחַל הָעֲרָבִים יִשְׁאוּם:

ח. **כִּי הִקִּיפָה הַזַּעֲקָה אֶת גְּבוּל
מוֹאֵב**

**עַד אֲגָלִים יִלְלֶתָהּ וּבְאֵר
אֵילִים יִלְלֶתָהּ:**

ט. **כִּי מִי דִימוֹן מְלֹאוֹ דָם**

כִּי אֲשִׁית עַל דִּימוֹן נוֹסְפוֹת

**לְפִלִיטַת מוֹאֵב אֲרִיָּה
וְלִשְׂאֲרֵית אֲדָמָה**

פרק טז

א.

שְׁלַחוּ כֹר

מִשַׁל אֶרֶץ

מִסְלַע מְדַבְרָה

אֶל הַר בֵּת צִיּוֹן:

להר של עדת ציון, ובזה היית מציל עצמך.

ומכיון שלא עשיתם כן תהיו נודדים ממקומכם כעוף נודד מן הקן,

וכאפרוחים המשולחים מן הקן והולכים מטולטלים נעים ונדים, כן תגלה אתה,

השבאים יעבירו את בנות מואב לארנון גבול מאב, ושם יחלקום ביניהם וישלחום לגלות.

אומר הנביא למואב, היה לך להביא עצה,

ולעשות משפט בעצמך, שהרי אברהם אביהם עשה הרבה לטובת לוט אביכם,

היה לך לעשות צל כחשכת לילה להסתיר את ישראל שבורחים מהאויב דרך ארצך,

בעת שהיו בתוקף הצרה כמו תוקף החום בצהרים,

היה לך להסתיר את אלו שנתרחקו מארצם,

היה אסור לך לגלות היכן מתחבאים ישראל הבורחים.

וחוזר ואומר במילים שונות,

היה מן הראוי, שהנדחים מישראל יגורו בארצך,

ותהיי להם למסתור מפני השודד,

אם היית מסתירים היו יכולים לחזור לארצם,

כי סנחריב המוצץ דמם נגמר,

כלה השודד,

והרומס נגמר מן הארץ.

ועתה הכין ד' כסא המלוכה בירושלים בזכות החסד שעשה חזקיהו,

והושיב אותו ישיבה מתקיימת,

בבית מלכות דוד,

וחזקיהו שופט משפט צדק לכל בא למשפט,

וגם חוקר ודורש לעשות משפט לנגזלים,

והוא מהיר וזריז לעשות צדק.

האומות אומרות שמענו גאות מואב,

הוא גאה מאד,

ומתקצף מחמת גאותו,

ובודה דברים מלבו, לא אמיתיים.

הואיל והתגאה על כולם, לא יהיה מי שיצטער בצרתו,

וכשיילל מואב,

כל היללה תהיה פרטית שלו לבדו,

והִיָּה כְּעוֹף נוֹדֵד

קֵן מְשָׁלַח

וְתִהְיֶינָה בְּנוֹת מוֹאֵב
מַעֲבֹרֹת לְאַרְנוֹן:

הִבִּיאוּ אֶלְהִבִּיאוּ עֲצָה

עֲשִׂי אֶלְעֲשׂוּ פְּלִילָה

שִׁיתִי כְּלִיל צֶלֶךְ

בְּתוֹךְ צְהָרִים

סִתְרֵי נְדָחִים

נִדְד אֶל תְּגָלִי:

יְגוּרוּ בְּךָ נְדָחֵי מוֹאֵב

הֲיִי סִתֵּר לְמוֹ מַפְנֵי שׂוֹדֵד

כִּי אָפַס הַמִּץ

כָּלָה שׂוֹד

תִּמְוֹרֵם מִן הָאָרֶץ:

וְהוֹכֵן בַּחֶסֶד כֶּסֶף

וַיֵּשֶׁב עָלָיו בְּאֶמֶת

בְּאֵל דָּוִד

שׂוֹפֵט

וְדֹרֵשׁ מִשְׁפָּט

וּמְהֵר צְדָקָה:

שָׁמַעְנוּ גְּאוֹן מוֹאֵב

גָּא מְאֹד גְּאוֹתוֹ וּגְאוֹנוֹ

וְעִבְרָתוֹ

לֹא כֵן בְּדִיּוֹ:

לִכֵּן

יִלְלֵל מוֹאֵב

לְמוֹאֵב כָּל הַיְּלִיל

ב.

ג.

ד.

ה.

ו.

ז.

- על עקירת היסודות
של העיר קיר חרשת,
ישמיעו קול נהימה,
רק האנשים השבורים שבמואב, לא זולתם.
שדות התבואה (שדמות) של מואב נכרתו,
ואת הגפנים של שבמה,
שרי הגויים,
שברו את הענפים המשובחים,
והם נגפו עד יעזר,
ומואב תעו מדרך הישר לברוח למדבר,
התפשטות ענפיה,
התפזרו למרחוק עד מעבר לים, כלומר הגולים יגלו עד
למרחוק.
- מואב אומרת, אותו סוג בכי שבכיתי על יעזר,
כך אבכה על אבדן גפן שבמה,
את חשבון ואלעלה ארוה אתכם בדמעות עיני,
על תלישת פירות הקיץ'
ועל קציר תבואה השדה,
חֲנֻתָּה פֶּתְאוּם קְבוּצַת שׁוֹדְדִים שְׁצַעְקוּ קוֹל הַיַּדָּד לְתִלוּשׁ
וּלְקִצּוֹר.
- מעתה נגמרה שמחת המקומות שיש בהם שדות וכרמים
(כרמל) כי לא יגדל שם כלום,
לא ישמע שם קול רנה
ותרועה של שמחה.
- מי שרגיל לדרך ענבים להמשיך יין ביקבים יתבטל, כי
האויב ישחית הכל,
ואבטל את הקול שרגילים דורכי הענבים לזרז זה את זה
בקול הידד.
- בגלל גודל חורבן מואב,
בני מעי הומים ככנור,
וכן יהמו מעי, על חורבן העיר קיר חרש.
כאשר יראה מואב
שהוא עיף לעמוד על מקום גבוה (במה) להלחם מול
האויב,
יב' א לבית העבודה זרה להתפלל שתעזור לו,
- לְאֲשִׁישֵׁי**
קִיר חֲרֻשֶׁת
תְּהַגּוּ
אֲךָ נִכְאִים:
כִּי שְׁדָמוֹת חֶשְׁבוֹן אֲמַלֵּל -
גִּפְנֵי שְׁבָמָה
בְּעֵלֵי גוֹיִם
הִלְמוּ שְׂרוּקֵיהֶּ
עַד יַעְזֵר נִגְעוּ
תְּעוּ מִדְּבַר
שְׁלַחוֹתֶיהָ
נָטְשׁוּ עֲבָרוֹ יָם:
- עַל כֵּן אֲבִכָּה בְּבִכֵי יַעְזֵר** -
גִּפְנֵי שְׁבָמָה
אֲרִיֶךְ דַּמְעָתִי חֶשְׁבוֹן
וְאֶלְעִלָּה
כִּי עַל קִיצֶךָ
וְעַל קִצִּירְךָ
הַיַּדָּד נָפַל:
- וְנִאֲסַף שְׁמַחָה וְגִיל מִן** -
הַכְּרַמָּל
- וּבִכְרָמִים לֹא יִרְנָן**
לֹא יִרְעֶע
יַיִן בִּיקְבֵיבִים
לֹא יִדְרֹךְ הַדְּרֹךְ הַיַּדָּד
הַשְּׁבָתִי:
- עַל כֵּן** -
מֵעַי לְמוֹאֵב כְּכִנּוֹר יִהְמוּ
וְקִרְבֵי לְקִיר חֲרֻשׁ:
- וְהִיָּה כִּי נִרְאָה** -
כִּי נִלְאָה מוֹאֵב עַל הַבְּמָה
וּבָא אֶל מְקַדְשׁוֹ לְהִתְפַּלֵּל
וְלֹא יִוְכַל:

ועם כל זה לא יוכל להתחזק, כי העבודה זרה לא תעזור לו.

הגזרה נגזרה על מואב מזמן רב.

ועכשיו קבע ד' זמן,

בעוד שלש שנים מצומצמות כימי שכיר שמצמצם בדיוק בשני שכירותו,

וכבודו של מואב יהיה נקלה ונבזה,

ואף על פי שיש לו עם רב, לא יועילו לו,

והשארית שתשאר ממנו'

יהיו מעטים,

לא הרבה ישארו מהם.

דבר נבואה על דמשק.

יהיה סר מלהיות עיר,

ותהיה מלאה בערימות עפר (מעיי) ממפולת הבתים.

הערים הסמוכות לערוער כבר עזובות, כי גלו מהם הראובני והגדי,

והם נתונות לעדרי הצאן,

והם רובצים שם,

והם שוממים ולכן אין מי שיפחיד אותם ויגרש אותם.

יתבטלו כל ערי המבצר של עשרת השבטים שנקראו בשם אפרים,

ותבטל מלכות מדמשק. (הנביא מזכיר את אפרים יחד עם דמשק, לפי שחברו יחד פקח מלך ישראל עם רצין מלך ארם),

הפליטה שתישאר מארם (עיר המלוכה של דמשק),

יעני מהעושר כמו בני ישראל,

כך אומר ד' אדון על כל הצבאות.

ובזמן שיגלו עשרת השבטים

יהיו דלים ועניים מעשרם, כי ילקח מהם,

ושומן בשרם יהיה כחוש.

כמו מי שקוצר בידו אחת אוסף שבלי הקמה,

ובידו השניה קוצר, כן יעשה האויב לישראל, יאספם ואחר כך יכלם. וגם מי שיברח, לא ימלט מיד האויב, כי יתפוס אותם אחד אחד,

כמו המלקט שבלים בעמק הסמוך לירושלים, הנקרא עמק

יג. **זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
אֶל מוֹאֵב מֵאִז:**

יד. **וְעַתָּה דִּבֶּר יְהוָה לְאֹמְרֵי
בְּשָׁלֹשׁ שָׁנִים כְּשָׁנֵי שָׁכִיר**

וְנִקְלָה כְבוֹד מוֹאֵב

בְּכָל הַהֶמוֹן הָרֶב

וּשְׂאֵר

מִעֵט מִזְעֵר

לֹא כִבִּיר:

פרק יז

א. **מִשָּׂא דַמֶּשֶׁק**

הִנֵּה דַמֶּשֶׁק מוֹסֵר מֵעִיר

וְהִיְתָה מְעִי מִפְּלָה:

ב. **עֲזֹבוֹת עָרֵי עַרְעָר**

לְעִדְרִים תְּהִינָה

וְרִבְצוּ

וְאִין מִחְרִיד:

ג. **וְנִשְׁבַּת מִבְּצָר מֵאֲפְרַיִם**

וּמִמְלַכָּה מִדַּמֶּשֶׁק

וּשְׂאֵר אֲרָם

כְּכָבוֹד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יְהִיוּ

נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת:

ד. **וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא**

יִדֹל כְּבוֹד יַעֲקֹב

וּמִשְׁמֵן בְּשָׂרוֹ יִרְצָה:

ה. **וְהָיָה כְּאֵסֶף קְצִיר קֶמֶה**

וְזָרְעוּ שְׂבָלִים יִקְצֹר

רפאים, שהוא מקום שצומחת שם מעט תבואה, ולוקטים אחת מכאן ואחת מכאן.

חזקיה וסיעתו שהיו בירושלים ישארו, והם מעט כמו הענבים הקטנים הנשארים בגפן, וכמו מי שכורת זיתים,

שנשארים שנים ושלשה גרגרים, בענף העליון הנקרא אָמִיר, שלרוב הקושי לכרתם משאירים אותם על העץ.

ולפעמים ישארו ארבעה או חמשה בענפים שהיו בעלי פרי, כן רק מעט ישארו שלא יכבשם סנחריב, כך אומר ד' שהוא אלוקי ישראל.

ובאותו זמן,

יפנה האדם אל ד' שעשה אותו ויבטח בו, ועיניו תסתכלנה אל ד' שהוא קדוש ישראל.

ולא יפנה עוד אל המזבחות העשויים לעבודה זרה, שעשה אותם בידיו,

ולא יסתכל אל העבודה זרה שעשו אצבעותיו,

וגם לא אל אילן הנעבד הנקרא אשרה,

ולא אל הצורות העשויות לחמה הנקראים חמנים.

באותו זמן,

ערי המבצר תהיינה עזובות מבני אדם

כמו יער שעזוב מבני אדם,

וכמו ענף עליון באילן, שלרוב גבהו עזוב מבני אדם,

וכמו רבים מהכנענים שעזבו את ארצם כאשר עמדו בני ישראל ליכנס לארץ,

ותהיה שוממה.

בגלל ששכחת את אל'קים המושיע,

ואת ד' שהוא חזקך לא זכרת,

בגלל שמתחלה היית נוטעת נטיעות מתוקים,

ועתה נטעת נטיעה זרה לא ממין גפן, כלומר עזבת עבודת ד' ועבדת עבודה זרה.

לכן בתחלה היית מצליחה, ביום הנטיעה גדלת עד למעלה,

וְהָיָה כַּמְלֶקֶט שְׁבָלִים בְּעֵמֶק רְפָאִים:

וּנְשָׂאֵר בּוֹ עוֹלָלֹת

בְּיַד יְהוָה:

שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה גִרְגָּרִים

בְּרֹאשׁ אֲמִיר

אַרְבָּעָה חֲמִשָּׁה בְּסַעֲפֵיהָ פְּרִיָּהּ

כִּי יֵהְיֶה אֵלֶּי יִשְׂרָאֵל:

בַּיּוֹם הַהוּא

יִשְׁעָה הָאָדָם עַל עֵשָׂהוּ

וְעֵינָיו אֶל קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל תִּרְאִינָה:

וְלֹא יִשְׁעָה אֶל הַמִּזְבְּחוֹת

מַעֲשֵׂה יָדָיו

וְאֲשֶׁר עָשׂוּ אֶצְבְּעֹתָיו לֹא יִרְאֶה

וְהָאֲשֵׁרִים

וְהַחֲמָנִים:

בַּיּוֹם הַהוּא

יֵהְיוּ עָרֵי מַעֲזוֹ

כְּעִזְבַּת הַחֹרֶשׁ

וְהָאֲמִיר

אֲשֶׁר עִזְבוּ מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל

וְהִיְתָה שְׂמָמָה:

כִּי שָׁכַחְתָּ אֵלֶּי יִשְׁעֶךָ

וַצּוֹר מַעֲזָךְ לֹא זָכַרְתָּ

עַל כֵּן תִּטְעֵי נְטָעֵי נְעַמָּנִים

וּזְמֹרֶת זָר תִּזְרְעֶנּוּ:

בַּיּוֹם נִטְעַךְ תִּשְׁגְּשְׁגִי

וּבִבְקָר זֶרְעֶךָ תִּפְרִיחִי

ו.

ז.

ח.

ט.

י.

יא.

נְד קָצִיר
יּוֹם נְחֹלָה
וּכְאֵב אָנוּשׁ:

ולמחרת בב' קר כבר יצאו פרחי זרע,
אבל עכשיו הענף ינדוד ממך,
ביום ב' א עליך מכה גדולה,

וכאב חזק, כלומר האויב יב' א ויכלה הכל מבלי להשאיר
כלום.

הנביא מתאונן על שסנחריב יעשה בלבול,
וההמיה והרעש של חיילי סנחריב הרבים, כקול רעש של
הים,
וכופל הדברים במילות שונות, ורעש של העמים, כרעש
של מים רבים.
ושוב כופל הדברים,

ומסיים: אבל סופו של סנחריב וחייליו יהיה שמלאך ד'
יגער בו ממרחק, מן השמים, היינו שמלאך ד' יכה אותם
ויהרגם,
ויהיה נרדף, כפסולת התבואה (מוץ) אשר הוא קל ועף
מהר מפני רוח,

וכפרח קוץ הנקרא גלגל שעף מהר מפני רוח.
המלאך יכה אותם בלילה,
במכה מבהילה (בלהה),
ועוד לפני הב' קר לא יהיו בעולם.
זה החלק יקבל אשור שהיה רומס אותנו,
וזוה החלק יפול בגורל, למי שהיה בוזז אותנו.

ארץ שהיה בך הרבה צל (צלצל) מחבלי הספינות
הפרושות
ככנפי עופות,
הארץ שנמצאת מעבר לנהר כוש.

הארץ שהיתה שולחת שלוחים בים,
באניות העשויות מעצי גומא,
שהם שטים בקלות על פני המים, בימי המשיח ישלחו
שלוחים לברר אם אמת הדבר שישראל חזרו לארצם,
וכך אומר לשלוחיו, לכו שלוחים במהירות,
אל עם שמאז היו נמשכים בידי האומות,
ותוך כדי משיכה מרטו את שער ראשם וזקנם,
אל עם שנראה בהם מעשים נוראים,
מהיום שנהיה לעם,

יב. הוּי הַמּוֹן עַמִּים רַבִּים
כְּהַמּוֹת יַמִּים יַהֲמִיּוֹן
וּשְׂאוֹן לְאֻמִּים כְּשְׂאוֹן מַיִם
כְּבִירִים יִשְׂאוֹן:

יג. לְאֻמִּים כְּשְׂאוֹן מַיִם רַבִּים
יִשְׂאוֹן

וְגַעַר בּוֹ וְנָס מִמֶּרְחֶק
וְרַדֵּף כְּמֵץ הָרִים לְפָנָי רוּחַ

וּכְגִלְגַּל לְפָנָי סוּפָה:

יד. לַעַת עֶרֶב
וְהִנֵּה בַלְהָה
בְּטָרֶם ב' קָר אֵינָנוּ
זֶה חֶלֶק שׁוֹסִינוּ
וְגוֹרֵל לֵב זְדִינוּ:

פרק יח

א. הוּי אֶרֶץ צִלְצֹל
כְּנָפִים
אֲשֶׁר מֵעֵבֶר לְנְהַרֵי כּוּשׁ:

ב. הַשֶּׁלַח בְּיַם צִירִים
וּבְכָלֵי גֹמָא
עַל פְּנֵי מַיִם

לְכוּ מִלְאָכִים קָלִים
אֶל גּוֹי מְמַשֵּׁךְ
וּמוֹרֵט
אֶל עַם נוֹרָא
מִן הוּא וְהִלְאָה

ובכל זמן גלותם היו מקוים וחוזרים ומקוים לד',
 אף על פי שהיה נדרס ברגלי הכשדים,
 והגוים היו בוזזים את שלל ארצם.
 אומר הנביא, מה יש לכם לשלוח שלוחים אם האמת כן,
 הלא כל יושבי תבל,
 והגרים בארץ,
 יראו בעיניהם שיבת ישראל לארצם, כאילו שיש (נס) מקל
 גבוה על ההרים,
 ובאזניהם ישמעו קול השופר, בשוב ישראל לארצו.
 אומר הנביא, ד' אמר אלי,
 כאשר יגאלו ישראל אהיה כביכול במנוחה,
 ואסתכל על בית המקדש להיטיב עמו,
 כמו חום ברור
 לאחר המטר שהוא מיטיב עם האדמה שתצמח היטב,
 וכמו ענן שמוריד טל על הקוצרים בזמן הקציר, ומקרר
 אותם מעט מהחום הכבד.
 לפני ב'א זמן הקציר,
 כאשר הפרח יגמר ויהיה קרוב לבישולו,
 וכמו בוסר, שבתחילה היה פרח, שקרוי ניצה, ואח"כ לאט
 לאט מתבשל, עד שבסוף הוא בשל לגמרי,
 ואז הכורת כורת את הגפנים הרכים (זלזלים),
 וגם הענפים הגדולים שמתפשטים,
 הוא מסיר וכורת, כן גוג ומגוג כאשר יהיו קרובים
 להצלחתם עד שיכבשו את ירושלים ויגלו חלק מאנשי
 העיר, ילחם ד' עמם ויהרגם.
 כל חיילי גוג ומגוג יהיו נעזבים,
 לעופות המצויים בהרים,
 ולבהמות הארץ,
 ומפרש: בקיץ יבואו העופות שקרויים בשם "עיט",
 ובחורף יבואו בהמות הארץ, ויאכלו בשרם וישתו דמם.
 בעת ההיא, עת הגאולה,
 יביאו הגוים מתנה,
 את עם ישראל לד' שהוא אדון על כל הצבאות.
 ומתאר את עם ישראל, כגוי שהיה נמשך בידי הגוים,
 ומרטו שער ראשם וזקנם,

גוי קו קו
 ומבוסה
 אשר בָּזְאוּ נְהָרִים אֲרָצוֹ:

ג.

כָּל יֹשְׁבֵי תֵּבֶל
 וְשֹׁכְנֵי אֶרֶץ
 כִּנְשָׂא נֶס הָרִים תִּרְאוּ
 וְכִתְקֵעַ שׁוֹפֵר תִּשְׁמְעוּ:

ד.

כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֵלַי
 אֲשַׁקֹּטָהּ {אֲשַׁקֹּטָהּ}
 וְאֲבִיטָהּ בְּמִכּוֹנֵי
 כַּחֲסֵם צַח

עָלַי אֹר
 כָּעֵב טַל בְּחֵם קְצִיר:

ה.

כִּי לִפְנֵי קְצִיר
 כָּתַם פָּרַח
 וּבִסֹּר גִּמְלַל יִהְיֶה נֶצֶה
 וְכָרַת הַזְּלִזְלִים בְּמִזְמֵרוֹת
 וְאֶת הַנְּטִישׁוֹת
 הִסִּיר הַתֵּז:

ו.

יַעֲזְבוּ יַחְדָּו
 לַעִיט הָרִים
 וּלְבִהְמַת הָאֶרֶץ
 וְקֵץ עָלָיו הָעֵיט
 וְכָל בְּהֵמַת הָאֶרֶץ עָלָיו
 תִּתְחַרֵּף:

ז.

בְּעֵת הַהִיא
 יוֹבֵל שִׁי
 לִיהוָה צְבָאוֹת
 עִם מִמְּשָׁךְ
 וּמוֹרֵט

	<p>וּמַעַם נֹרָא מִן הוּא וְהִלָּאָה גוֹי קוֹ קוֹ וּמְבוֹסָה אֲשֶׁר בָּזְאוּ נְהָרִים אֲרָצוֹ אֶל מְקוֹם שֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת הַר צִיּוֹן: פֶּרֶק יט</p>	
	<p>עַם שֵׁנִרָאָה בָּהֶם מַעֲשִׂים נֹרָאִים, מֵהַיּוֹם שֵׁנִהִיָּה לַעַם, וְהוּא עִם שִׁבְגִּלוֹת קִיּוּה לַד' וְחָזַר וְקִיּוּה, עַל אִפּ שֶׁהַכְּשָׁדִים רָמְסוּ אוֹתוֹ, וְהַגּוֹיִם הָיוּ בּוֹזְזִים אֶת שֵׁלֵל אֲרָצָם, וַיָּבִיאוּ הַגּוֹיִם אֶת הָעַם הַזֶּה אֶל הַמְּקוֹם שֶׁשׁוֹכֵן שֵׁם ד' אֲדוֹן עַל כָּל הַצְּבָאוֹת, הוּא הַר צִיּוֹן.</p>	
א.	<p>מִשָּׂא מִצְרַיִם הִנֵּה יְהוָה רֵכֵב עַל עֵבֶק קֶל וַיָּבֵא מִצְרַיִם וַנְּעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפְּנֵיו וּלְבַב מִצְרַיִם יִמַּס בְּקֶרְבוֹ:</p>	<p>נבואה על מצרים, ד' ממחר לב' א למצרים להפרע מהם כאילו הוא רוכב על ענן קל, ויבוא למצרים, וינעו (ויזוזו) בחרדה האלילים של מצרים מפני ד', והלב של המצריים ימס בתוך גופם. מלבד האויבים שיבואו עליהם, עוד יביא ד' בלבול ביניהם, וילחמו אחד עם השני, ועיר עם עיר תלחם,</p>
ב.	<p>וּסְכַסְכַּתִּי מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם וְנִלְחַמּוּ אִישׁ בְּאָחִיו וְאִישׁ בְּרֵעֵהוּ עִיר בְּעִיר</p>	
	<p>מַמְלָכָה בְּמַמְלָכָה: וְנִבְקָה רוּחַ מִצְרַיִם בְּקֶרְבוֹ וְעֵצְתוֹ אֲבִלַע וְדַרְשׁוּ אֶל הָאֱלִילִים וְאֵל הָאֲטִים וְאֵל הָאֲבוֹת וְאֵל הַיְדֹעַ נִים:</p>	
ג.	<p>וּסְכַרְתִּי אֶת מִצְרַיִם בְּיַד אֲדָנִים קָשָׁה וּמֶלֶךְ עַז יִמְשֵׁל בָּם נָאֵם הָאֲדוֹן יְהוָה צְבָאוֹת:</p>	
ד.	<p>וְנִשְׁתּוּ מַיִם מֵהַיָּם וְנִהָר יַחְרַב וַיִּבֶשׁ: וְהָאֲזַנִּיחוּ נְהָרוֹת</p>	
ה.		
ו.		
	<p>וּכֵן מַמְלָכָה עִם מַמְלָכָה. (לפי שהיו שם הרבה ממלכות). יִתְרוֹקֵן רוּחַ הַשָּׁכֵל שִׁבְתוֹךְ מִצְרַיִם, וְד' יִשְׁחִית אֶת עֵצְתָם, שֶׁלֹּא תֵהָא לָהֶם עֵצָה שֶׁל חִכְמָה, וְאִז כֹּאשֶׁר יִרְאוּ שִׁכְלָתָהּ עֲלֵיהֶם הַרְעָה, יִלְכוּ לְדִרוֹשׁ וּלְבַקֵּשׁ מֵאֱלִילִים, וַיִּדְרְשׁוּ בְכִישׁוֹף הַנִּקְרָא אֲטִים, (לפי שהכישוף נעשה לאט ובנחת), וְכֵן אֵל הַכִּישׁוּפִים שֶׁקְרוּיִים אוֹבוֹת וַיִּדְעוּנִים. וְאִמְסוֹר (וְאִסְגִּיר) אֶת מִצְרַיִם בְּיַד אֲדוֹן קָשָׁה, וּמֶלֶךְ קָשָׁה הוּא מֶלֶךְ אֲשׁוֹר, יִמְשׁוֹל עֲלֵיהֶם, כִּי אוֹמֵר הָאֲדוֹן ד' שֶׁהוּא אֲדוֹן עַל כָּל הַצְּבָאוֹת. מֵי הַיָּם יִסּוּרוּ מִמְּקוֹמָם, וְלֹא יוּכְלוּ לְהַבִּיא תְּבוּאָה וּמִזְוֵן בְּאֲנִיּוֹת בְּדֶרֶךְ הַיָּם, וְנִהָר הַנִּילוֹס יִתִּיבֵשׁ וְלֹא יִשְׁקָה אֶת שְׂדוֹתֵיהֶם, וַיִּגְוָעוּ בְּרַעֲב. נְהָרוֹת מִצְרַיִם יִעֲזְבוּ אֶת מִימֵיהֶם,</p>	

יורמו ממקומם ויטייבשו, והמים שנמצאים ביאורים,
שהם לחוזק למצרים,

מיני דשאים הנקראים קנה וסוף שגדלים ליד הנהר
יכרתו.

העשבים שנשרשים ונאחזים על שפת היאור,
ושאר הזרעים הנזרעים בידי אדם, על שפת היאור,
יטייבשו
ויכתשו,
ולא יהיו בעולם.

הדייגים שרגילים לצוד דגים יהיו באנינות (בצער), לפי
שהמים יטייבשו לא יהיו דגים,

ויהיו באבילות, כל הרגילים להשליך ליאור כלים שצדים
בהם דגים,

חכה והוא כעין מחט כפוף,
מכמורת זו רשת,
יכרתו.

יתביישו, אלו שמסרקים את הפשתן,

ואורגי רשתות העשויים חורים, כי לא יהיה צורך
במלאכתם.

וכאשר היאור יטייבש יכתתו ישברו היסודות של מקומות
אלו, שמפרט:

דרך צייד דגים, כאשר מי הנהר מתפשטים ויוצאים
משפת הנהר, לבנות מקום שם יתקבצו המים וינוחו שם,
ושם יוכלו לצוד דגים, קוראים לזה סכר מלשון סתימה,
אגמי נפש – אגמים בהם המים נאספו ונחים שם,

החכמה הסתלקה משרי צוען ונשאר שוטים,

החכמים שבין יועצי פרעה ייעצו לפרעה

עצה כסילית, כי לא הועילו כלום בעצתם, עכשיו לא יוכלו
להתפאר כמו בעבר ולומר: אני חכם,

והחכמה מוחזקת לי מאבותי שגם הם היו חכמים,

אני בן מלכי קדם, שהיו בקיאים בחכמת הכישוף ושמות
טומאה.

הנביא לועג לפרעה ואומר לו איה הם פ"ה חכמך,

שיגידו לך עכשיו במה תוכל להנצל,

יתחכמו לדעת מה העצה שיעץ עליכם ד', וכיצד להנצל
מעצתו.

דָּלְלוּ וְחָרְבוּ יַאֲרֵי

מִצּוֹר

קֵנָה וְסוּף

קִמְלוֹ:

ז. עֲרוֹת עַל יַאֲוֵר עַל פִּי יַאֲוֵר

וְכֹל מִזְרַע יַאֲוֵר

יִיבֹשׁ

בְּדָף

וְאֵינָנוּ:

ח. וְאֵנוּ הַדֵּיגִים

וְאָבְלוּ כָּל מִשְׁלִיכֵי בִיאֹוֹר

חֲפָה

וּפְרִשֵׁי מִכְמֹרֶת עַל פְּנֵי
מַיִם

אֲמַלְלוּ:

ט. וּבִישׁוּ עַבְדֵי פִּשְׁתִּים
שְׂרִיקוֹת

וְאֵרְגִים חוּרֵי:

י. וְהָיוּ שֵׁת תֵּיהָ מְדַכְּאִים

כָּל עַשֵׂי שְׂכָר אֲגָמֵי נֶפֶשׁ:

יא. אַךְ אֲוִלִים שְׂרֵי צֵעַן

חֲכָמֵי יַעֲצֵי פְרַעֲה

עֲצָה נִבְעָרָה

אֵיךְ תִּאֲמְרוּ אֶל פְּרַעֲה

בֶּן חֲכָמִים אֲנִי

בֶּן מַלְכֵי קִדְמָ:

יב. אֵימֵ אֶפּוֹא חֲכָמִיךְ

וְיִגִּידוּ נָא לָךְ

וְיִדְעוּ מֵהַ יַעֲץ יְהוָה צְבָאוֹת
עַל מִצְרָיִם:

- שרי צוען נעשו שוטים, - **יג. נוֹאֲלוּ שָׂרֵי צֵעַן
נָשְׂאוּ שָׂרֵי נֶף
הִתְעוּ אֶת מִצְרַיִם
פְּנֵת שְׁבֻטִיהָ:**
- וזו בא להם מאת ד' שבלבל דעתם ברוח של עקמומיות, היועצים והשרים התעו משכל הישר את מצרים בכל הנהגתם, כמו שכור שדעתו מבולבלת. (והגדיר את השכרות עד שמקיא מאכלו). - **יד. יְהוֹה מִסַּךְ בְּקִרְבָּה רוּחַ
עֹנֵעִים וְהִתְעוּ אֶת מִצְרַיִם
בְּכָל מַעֲשֵׂהוּ כְּהִתְעוֹת שְׂכוֹר
בְּקִיאוֹ:**
- ולא תהיה שום תועלת והצלחה במה שיעשו, - **טו. וְלֹא יְהִי לְמִצְרַיִם מַעֲשֵׂה
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
רֹאשׁ
וְזָנַב
כָּפָה
וְאֶגְמוֹן:**
- הן החשובים (ר'אש),
הן הפחותים (זנב),
המשולים לכפה, ענף גדול הם חשובים,
לאגמון, עשב קטן ורך, הם הפחותים.
- באותו יום של מפלתם יהיו המצרים חלושי כח ומוגי לב כנשים, - **טז. בַּיּוֹם הַהוּא יְהִי מִצְרַיִם
כְּנָשִׁים
וְחָרַד וּפְחַד
מִפְּנֵי תְּנוּפֹת יַד יְהוֹה
צְבָאוֹת אֲשֶׁר הוּא מְנִיף עֲלֵיוֹ:**
- וירעדו ויפחדו, ממה שד' מניף ידו עליהם להכותם.
השכינה השורה על אדמת יהודה, - **יז. וְהִיְתָה אֲדַמַּת יְהוּדָה
לְמִצְרַיִם
לְחָגָא
כֹּל אֲשֶׁר יִזְכִּיר אֶתְּהָ אֱלֹוִ
יִפְחַד
מִפְּנֵי עֲצַת יְהוֹה צְבָאוֹת
אֲשֶׁר הוּא יוֹעֵץ עֲלֵיוֹ:**
- תהיה למצרים לשברון רוח ופחד בלב,
וכאשר יזכירו למצרים את השכינה, תפול עליהם אימה, בעבר כאשר כבש אותה סנחריב, מצרים חשבו שהדבר בא במקרה,
אבל כאשר יראה מפלת סנחריב ע"י המלאך, יבין שהכל בא בעצת ד'.
- וכאשר יראו מפלת סנחריב, יהיו חמש ערים במצרים שידברו לשון הקדש (שפת כנען), - **יח. בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיוּ חֲמֵשׁ עָרִים
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מְדַבְּרוֹת שֵׁפֶת
כְּנַעַן
וְנִשְׁבְּעוֹת לֵיהּ זֶה צְבָאוֹת
עִיר הַהֶרֶס יֹאמֵר לְאַחַת:**
- ויאמינו בד' ויקבלו אותו לאלקים וישבעו בשמו, ויעשו הסכם ביניהם,
שם עיר אחת תפסיק להאמין בד', יעמדו עליה ויהרסוה.
ומצרים יבנו בתוך ארצם, מזבח של אבנים הרבה, - **יט. בַּיּוֹם הַהוּא יְהִי מְזִבַּח
לֵיהּ זֶה בְּתוֹךְ אֶרֶץ מִצְרַיִם
וּמִצְבֵּה אֶצֶל גְּבוּלָהּ
לֵיהּ זֶה:**
- ומצבת אבן אחת בגבול מצרים,
להקריב עליהם קרבנות לד'.

המזבח שבארץ מצרים יהיה לסימן ועדות שהם עובדים את ד'.

וכאשר יצעקו לד מפני הלוחצים אותם,

ישלח להם מושיע מכובד וחזק ויצילם מיד לוחציהם.

ויהיה ד' ניכר למצרים,

וגם הם יתנו לבם לדעת את ד',

והם יעבדוהו בזבח ומנחה,

וכאשר ידרו נדרים לד' ישלמו נדרם.

וכאשר יחטאו לד' יכה אותם,

ומיד אחר הנגיפה ירפא אותם, לפי שיפרע מהם מעט מעט, כדי שלא יגיעו למצב שלא תהיה להם תקומה,

וכאשר ישובו בתשובה,

יתרצה להם ויקבל תפלתם.

ובעת ההיא תהיה אחוה וידידות בין מצרים ובין אשור,

ותהיה דרך סלולה וכבושה ממצרים לאשור,

ויבאו אחד לשני,

ומצרים יעבדו את ד' יחד עם אשור. (אשור יכיר אותו יותר, כיון שמלאך ד' הכה אותם).

ביום ההוא יהיה ישראל שלישי באמונה בד' ביחד עם מצרים ואשור,

ולכל השלשה תהיה ברכה יותר משאר אומות.

כל אחד מהשלשה ברכו ד'.

ויאמר:

ברוך מצרים שנהיה עמי ששב להאמין בי,

וברוך אשור שהבין שהמכה שהוכו בה לא במקרה היא אלא מעשי ידי ד',

וברוך ישראל אשר מעולם הם נחלתי.

בשנה שבא תרתן לאשדוד,

בשליחות סרגון (סנחריב) מלך אשור,

נלחם באשדוד והצליח ללכוד אותה.

כ. וְהִיָּה לְאוֹת וּלְעֵד לַיהוָה -
צְבָאוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם

כִּי יִצְעֲקוּ אֶל יְהוָה מִפְּנֵי
לְחָצִים

וַיִּשְׁלַח לָהֶם מוֹשִׁיעַ וְרַב
וְהִצִּילָם:

כא. וְנוֹדַע יְהוָה לְמִצְרַיִם -
וַיֵּדְעוּ מִצְרַיִם אֶת יְהוָה בַּיּוֹם
הַהוּא

וְעָבְדוּ זֶבַח וּמִנְחָה

וְנָדְרוּ נֶדֶר לַיהוָה וְשִׁלְמוּ:

כב. וְנִגְף יְהוָה אֶת מִצְרַיִם -
נֶגֶף וְרִפּוֹא

וְשָׁבוּ עַד יְהוָה

וְנִעְתַּר לָהֶם וְרִפְּאָם:

כג. בַּיּוֹם הַהוּא תִהְיֶה מְסֻלָּה
מִמִּצְרַיִם אֲשׁוּרָה
וּבָא אֲשׁוּר בְּמִצְרַיִם וּמִצְרַיִם
בְּאֲשׁוּר

וְעָבְדוּ מִצְרַיִם אֶת אֲשׁוּר:

כד. בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה יִשְׂרָאֵל -
שְׁלִישִׁיָּה לְמִצְרַיִם וּלְאֲשׁוּר

בְּרִכָּה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

כה. אֲשֶׁר בִּרְכוּ יְהוָה צְבָאוֹת
לְאֵמֶר

בְּרוּךְ עַמִּי מִצְרַיִם

וּמַעֲשֵׂה יְדֵי אֲשׁוּר

וְנַחֲלֹתֵי יִשְׂרָאֵל:

פֶּרֶק כ

א. בְּשָׁנַת ב' אֲתָרְתָן אֲשִׁדּוּדָה -
בְּשָׁלַח אֶת סָרְגוֹן מֶלֶךְ
אֲשׁוּר

וַיִּלְחַם בְּאַשְׁדּוֹד וַיִּלְכְּדָהּ:

ישעיהו הנביא היה מתאבל על גלות עשרת השבטים, ולכן היה לבוש שק על מתניו,

אמר לו ד' שיתיר השק מעל מתניו,

ויחלוץ מנעליו מעל רגליו,

ויעש כן ישעיהו, והך ערום ויחף. (רש"י בשם התרגום, שהיו בגדיו קרועים ולא ערום ממש).

ד' אמר,

שמה שישעיהו הלך שלש שנים ערום ויחף,

זה אות למה שיקרה למצרים וכוש בסוף שלש שנים.

וכך יהיה, מלך אשור יוליך את השבויים ממצרים,

ואת הגולים מכוש,

נערים וזקנים ערומים ויחפים,

ומגולי ערוה.

ישראל היו מביטים וממתינים לעזרת כוש, והיו מתפארים בבטחונם במצרים,

וכאשר תגיע מפלתם, ישברו ויתביישו ישראל,

במה שהביטו לעזרת כוש,

וממה שהיו מתפארים עם מצרים.

ארץ ישראל שהיא בגבול הים, יאמרו יושביה,

זה מה שקרה לאומות שהיינו מביטים אליהם שיעזרונו,

ונברח אליהם,

כדי להנצל מפני מלך אשור,

ואם הם נפלו ולא יכלו להציל עצמם, איך ננצל אנחנו בעזרתם.

נבואה על בבל היושבת אחר המדבר בצד מערב של פרס ומדי, שהם באים להלחם עליה כרוח סופה שהוא מתהפך בארץ יבשה, ושם היא מעלה הרבה אבק, כך יעלה הרבה אבק, כאשר יעבור צבא רב להלחם עם בבל,

האויב יגיע דרך המדבר,

ב.

בַּעַת הַהִיא דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד

יִשְׁעִיָּהוּ בֶן אֲמוּץ לֵאמֹר לְךָ

וּפְתַחַת הַשֶּׁק מֵעַל מִתְּנֶיךָ

וְנַעֲלֶךָ תַּחֲלֹץ מֵעַל רַגְלֶיךָ

וַיַּעַשׂ כֵּן הֵלֵךְ עָרוֹם וַיִּחַף:

ג.

וַיֹּאמֶר יְהוָה

כַּאֲשֶׁר הֵלַךְ עַבְדִּי יִשְׁעִיָּהוּ

עָרוֹם וַיִּחַף שְׁלֹשׁ שָׁנִים

אוֹת וּמוֹפֵת עַל מִצְרַיִם וְעַל

כּוּשׁ:

ד.

כֵּן יִנְהַג מֶלֶךְ אֲשׁוּר אֶת שְׂבִי

מִצְרַיִם

וְאֶת גְּלוֹת כּוּשׁ

נְעָרִים וְזַקְנִים עָרוֹם וַיִּחַף

וּחְשׂוּפֵי שֵׁת עֲרוֹת מִצְרַיִם:

ה.

וַחֲתוּ וּבְשׁוּ

מִכּוּשׁ מִבְּטָם

וּמִן מִצְרַיִם תִּפְאָרְתֶּם:

ו.

וְאָמַר יוֹשֵׁב הָאֵי הַזֶּה בַּיּוֹם

הַזֶּה

הִנֵּה כֹה מִבְּטָנוּ

אֲשֶׁר נִסְנּוּ שֵׁם לְעִזְרָה

לְהַנְצִל מִפְּנֵי מֶלֶךְ אֲשׁוּר

וְאִיךְ נִמְלֹט אֲנַחְנוּ:

פֶּרֶק כ"א

א.

מִשָּׂא מַדְבָּר יָם

כְּסוּפוֹת בְּנִגְבַּ

לְחַלֵּף מִמַּדְבָּר

- אשר בו נחשים ועקרבים שמפחידים כל עובר בו.
אומר הנביא, נבואה קשה נאמר לי על בבל.
כל הרוצה לבגוד בבבל יבגוד,
וכל הרוצה לשדוד ישדוד.
עילם עלו למלחמה על בבל,
מדי עשו מצור,
- כל האנחות שהיו משמיעים אלו שסבלו מבבל כאשר
הטילה על כולם עול כבד, בב' א מפלת בבל יתבטלו כל
האנחות.
- בבל אומרת, בגלל גודל הצרה מלאים המתנים שלי
ברעדה, כאבים אחזו אותי ככאבי יולדת, נתעקם גופי
מהשמועה הרעה, ונבהלתי ממה שראיתי גודל האבדון.
- לבבי לא יודע מה לעשות מרוב צער,
חרדה הבהילה והפחידה אותי,
הלילה שהייתי חושקת ומתאוה לעשותו משתה ושמחה
על שנצחתי את חיל פרס,
שם ד' לי לליל חרדה, כי בלילה זה נהרג בלשצאר
ונכבשה בבל ומלך בה דריוש.
- בעת שהיו מסדרים את השולחן למשתה אמרו זה לזה,
יעמוד הצופה לראות אם חיל פרס ומדי מגיעים,
ובעוד שהיו אוכלים ושותים אמרו זה לזה,
קומו השרים,
ותמשחו המגן לרדת למלחמה.
אומר הנביא כך אמר ד' אלי שיגידו זה לזה,
העמד צופה,
שיגיד מה שרואה.
ואז יראה הצופה
רכב שרוכבים עליו זוג רוכבי סוס (שנקראים פרשים),
ויראה גם אחד רוכב על חמור,
ואחד רוכב על גמל,
והוא מקשיב ושומע קול המון העם, והכוונה שיראה הרבה
באים למלחמה.
- והצופה מכריז ואומר הנה באו פרס ומדי שדומים לאריה
טורף,
וכאשר ראה זאת הנביא במראה הנבואה, אמר לד', אני
עומד בכל יום ומצפה מתי תחרב בבל על שעשו צרות
לישראל,
- בָּא מֵאֶרֶץ נֹרְאָה:**
חַזוֹת קָשָׁה הִגַּד לִי
הַבּוֹגֵד בּוֹגֵד
וְהַשׂוֹדֵד שׂוֹדֵד
עָלֵי עֵילִם
צוּרֵי מְדֵי
כָּל אֲנַחְתָּה הַשְּׁבִיתִי:
- עַל כֵּן מָלְאוּ מִתְּנֵי חִלְחָלָה**
צִירִים אֲחֻזּוֹנֵי כְּצִירֵי יוֹלְדָה
נְעוּיֹתַי מִשְׁמַע נְבִהְלֹתַי
מִרְאוֹת:
- תָּעָה לְבָבִי**
פְּלֻצוֹת בַּעֲתֹתַי
אֵת נֶשֶׁף חֲשָׁקִי
שָׁם לִי לְחַרְדָּה:
- עַרְךָ הַשְּׁלַחַן**
צַפֵּה הַצִּפִּית
אֲכֹל שֵׁת הַ
קוּמוּ הַשְּׂרִים
מִשְׁחוּ מִגֵּן:
- כִּי כֹה אָמַר אֱלֹהֵי אֲדָנִי**
לֶךְ הָעֵמֵד הַמְּצַפֶּה
אֲשֶׁר יִרְאֶה יִגִּיד:
- וְרָאָה**
רָכַב צָמֵד פְּרָשִׁים
רָכַב חֲמוֹר
רָכַב גָּמֶל
וְהַקְשִׁיב קֹשֶׁב רֵב קֹשֶׁב:
- וַיִּקְרָא אֲרִיָּה**
עַל מְצַפֶּה אֲדָנִי אֲנִי כִי
עַמֵּד תָּמִיד יוֹמָם
וְעַל מִשְׁמֵרֹתַי אֲנִי כִי נֶצֶב כָּל
הַלֵּילוֹת:

ואמר במשל כמו אדם שיושב ומשמר ואינו זז ממקומו, כן לא זזתי מלצפות כל הלילות.

המתנתי לזה זמן רב, והנה עכשיו הגיע הדבר, שבא רכב מיוחד שרוכבים עליו זוג רוכבים (פרשים) והם פרס ומדי שבאו להחריב את בבל, והמלאך הדובר בי אמר עכשיו נפלה בבל, ואת כל הפסלים שלה שבר ד'.

אמר לי המלאך שאדוש את בבל כמו שדשים תבואה, ואומר עוד ביטוי על התבואה בן גרני לפי שנידוש בגורן, אומר הנביא מה ששמעתי מד' אמרתי לכם.

נבואה על דומה שהוא מבני ישמעאל, אמר הנביא קול קורא אלי, שמשעיר יצא אותו שיחריב את דומה,

כאשר יב'א האויב יעמידו שומרים בלילה, ובבקר יקומו אנשי העיר וישאלו את השומר, מה היה בלילה, האם אויב בא, וכופלים את שאלתם לרוב פחדם.

יענה להם השומר, אף על פי שבא הב'קר ואין פחד מהאויב, אבל שוב יב'א לילה, ושוב יצטרכו לשמור מפחד האויב, וגם בבקר מחר תצטרכו לבא ולדרוש מה היה, האם האויב בא.

דבר נבואה על ע'רב שהם בני ק'דר, עתה כאשר תחרב ערב יצטרכו ללון ביער אשר בערב, בני ד'דן שהיו רגילים לב'א ולהתארח אצל בני ערב והיו לנים באהלי בני ערב.

הנביא אומר שבני ערב יגלו ממקומם, לקראת בני ערב הצמאים הביאו מים, אתם יושבי ארץ תימא, ותקדמו את פניהם בלחם כאשר הם נודדים ממקומם.

והסיבה שנדדו ממקומם מפני חרב האויב, מפני החרב שהתפשטה בארצם, ומפני הקשת שהאויב דרך עליה ברגלו למתוח אותה היטב,

ט. **וְהִנֵּה זֶה בָּא
רָכַב אִישׁ צֶמֶד פָּרָשִׁים**

**וַיַּעַן וַיֹּאמֶר נִפְלָה נִפְלָה
בְּבָל**

**וְכָל פְּסִילֵי אֶל־הִיא שֶׁבַר
לְאַרְץ:**

י. **מִדְּשֵׁתִי
וּבֶן גְּרָנִי**

**אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מֵאֵת יְהוָה
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַגְּדֹתִי
לָכֶם:**

יא. **מִשָּׂא דוֹמָה
אֵלַי קֹרָא
מִשְׁעִיר**

**שֶׁמֶר מַה מְלִילָה
שֶׁמֶר מַה מְלִיל:**

יב. **אָמַר שֶׁמֶר
אֶתָּא בִּקְר
וְגַם לִילָה
אִם תִּבְעֵינָן בְּעֵינֵינוּ שָׁבוּ אֵתֵינוּ:**

יג. **מִשָּׂא בְּעָרֵב
בֵּיעַר בְּעָרֵב תְּלִינוּ
אֶרְחוֹת דְּדַנִּים:**

יד. **לְקִרְאֵת צְמָא הִתִּינוּ מִיָּם
יִשְׁבִּי אֶרֶץ תִּימָא
בְּלַחְמוֹ קִדְמוּ נִדְדוּ:**

טו. **כִּי מִפְּנֵי חֲרָבוֹת נִדְדוּ
מִפְּנֵי חֲרָב נְטוּשָׁה
וּמִפְּנֵי קֶשֶׁת דְּרוֹכָה**

- ומפני חוזק המלחמה.
אומר הנביא, ד' אמר אלי,
שבעוד שנה מצומצמת כשני שכיר שעובד בזמן שהתחייב
אבל בצמצום (לא יותר),
יכלה עם רב של ערב שהוא מבני קידר.
והשארית של היורים חיצים בקשת,
מגבורי בני קדר יתמעטו,
כי ד' אלקי ישראל דיבר ובידו לקיים.
- דבר נבואה על ירושלים שהיתה חשובה ועומדת בהר
ושם היה מקום (חזיון) נבואה, ועתה בחטאיה הושפלה
ונקראת "גיא" חזיון,
מה קרה לך עכשיו,
שעלית על הגגות, כמה המון צרים באו אליך.
עד עכשיו היתה מלאה בהמיה של אנשים,
עיר מלאה בשמחה, מחמת הממשלה וריבוי הע' ש'
שהיה בה,
ועכשיו מה קרה לך, הרוגיך לא נהרגו בחרב,
ולא נפלו במלחמה, אלא מתו ברעב, שהוא קשה מחרב.
כל שריך עם המלך צדקיהו נדדו וברחו,
ונתפסו ונאסרו על ידי יורי החיצים בקשת,
את כל הנמצאים קשרו יחד,
הם ברחו למקום, ושם מצאום האויבים ואסרו אותם.
אומר הנביא למנחמים כיון שיש כל כך צער,
סורו ממני ואל תנחמוני,
ואמרר את לב השומעים בריבוי הבכי,
אל תדחקו בי להתנחם,
מעושק עדת עמי, כי היא גדולה מאד.
מוכן אצל ד' יום שברון,
יום רמיסה,
יום של בלבול על ירושלים,
האויב יהרוס קיר החומות,
ויצעק עלו לירושלים וכבשוה.
בני ע'לם ממדינת מדי באו לעזור לבבל,
- וּמִפְנֵי כֹּבֵד מִלְחָמָה:
כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי אֱלֹהֵי
בְּעוֹד שָׁנָה כְּשֵׁנִי שָׁכִיר
וְכָלָה כָּל כְּבוֹד קִדְרִי:
וְשָׂאֵר מִסֶּפֶר קֶשֶׁת
גְּבוּרֵי בְנֵי קִדְרִי יִמְעָטוּ
כִּי יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
דִּבֶּר:
סֹפֵר יִשְׁעִיהָ פֶּרֶק כֹּב
מִשָּׂא גֵיא חֲזִיוֹן
מֵה לַךְ אֶפּוֹא
כִּי עָלִית כָּלְךָ לַגְּגוֹת:
תְּשָׂאוֹת מְלָאָה עִיר הוֹמְיָה
קִרְיָה עֲלִיזָה
חֲלָלִיךָ לֹא חֲלָלִי חֶרֶב
וְלֹא מֵתֵי מִלְחָמָה:
כָּל קִצְיֵינֶיךָ נִדְדוּ יַחַד
מִקֶּשֶׁת אֶסְרוּ
כָּל נִמְצָאֵיךָ אֶסְרוּ יַחַדוּ
מִרְחוֹק בְּרָחוּ:
עַל כֵּן אָמַרְתִּי
שָׁעוּ מִנִּי
אָמַרְרָ בְּבִכִי
אֵל תֵּאִיצוּ לְנַחְמֵנִי
עַל שֹׁד בַּת עָמִי:
כִּי יוֹם מְהוּמָה
וּמְבוֹסָה
וּמְבוֹכָה לֹאדֹנָי יְהוָה
צְבָאוֹת בְּגֵיא חֲזִיוֹן
מִקְרָקֶר קֵר
וְשׁוֹעַ אֶל הָהָר:
וְעֵילָם

ונשאו נרתיקים מלאים בחיצים,
 ובאו עם רכב מיוחד לבני אדם עם פרשים שרוכבים על
 הרכב,
 ואנשי קיר גילו המגינים לקראת המלחמה.
 העמקים המובחרים מלאו ברכב של אנשי המלחה,
 ורוכבי המרכבות
 שמו פניהם לשערי ירושלים להלחם.

האויב גלה את המסך שהיה מסוכך על יהודה הוא בית
 המקדש, ואומר הנביא ליהודה,
 כאשר ראית שהאויב בא, הסתכלת
 לעבר בית יער הלבנון ששם החביא שלמה המלך נשק
 וחשבת שעם נשק זה תלחם, ולא חזרת בתשובה.
 ראיתם שנהיו הרבה סדקים בחומות ציון, וכך יוכל האויב
 לכבשה בקלות,
 ולכן אספתם מים ממי הבריכה התחתונה בשביל להכין
 טיט.
 וספרתם את בתי ירושלים,
 ולמי שהיה בית מיותר, הרסתם את הבית,
 כדי לחזק חומת ציון באבני הבית.
 עשיתם חריץ שיתאספו מים,
 בין שתי חומות העיר,
 למי הברכה הישנה, כדי שיהיה לכם מים בעיר, כל
 ההכנות האלו עשיתם,
 ולא פניתם אל ד' שהוא יצר ושמר את ציון עד עכשיו,
 וד' שברא את ציון מזמן רב להיות לו משכן לא
 הסתכלתם אליו לשוב בתשובה.
 וד' קרא ע"י הנביא לפני שהגיעה הפורענות,
 שביום שתגיע,
 העם יבכה ויספוד,
 ויתלשו שערות ראשיהם,
 ויחגרו שק לשוב מהעונות.
 אך לא שמעו בקול ד' אלא היו בששון ושמחה,
 שחטו בהמות, וגם צאן,
 ואכלו בשרם,
 גם שתו יין,
 ואמרו איש לרעהו בדרך צחוק, נאכל ונשתה כל זמן שאנו

נְשָׂא אֲשָׁפָה
בְּרֹכֵב אָדָם פְּרָשִׁים
וְקִיר עִירָה מְגֹן:

ז. **וְיְהִי מְבַחַר עֲמֻקִּין מְלֵאוֹ**
רֹכֵב
וְהַפְּרָשִׁים
שֵׁת שְׁתוֹ הַשְּׁעָרָה:

ח. **וַיְגַל אֶת מָסַךְ יְהוּדָה**
וַתִּבְטַב בַּיּוֹם הַהוּא
אֶל נֶשֶׁק בֵּית הַיַּעַר:

ט. **וְאֵת בְּקִיעֵי עִיר דָּוִד רְאִיתֶם**
כִּי רָבוּ
וַתִּקְבְּצוּ אֶת מֵי הַבְּרִכָּה
הַתַּחְתּוֹנָה:

י. **וְאֵת בְּתֵי יְרוּשָׁלַם סִפַּרְתֶּם**
וַתִּתְּצוּ הַבָּתִּים
לְבַצֵּר הַחוּמָה:

יא. **וּמְקוֹה עֲשִׂיתֶם**
בֵּין הַחֲמַתִּים
לְמֵי הַבְּרִכָּה הַיְשָׁנָה
וְלֹא הִבַּטְתֶּם אֶל עֲשִׂיָּהּ
וַיִּצְרָה מִרְחוֹק לֹא רְאִיתֶם:

יב. **וַיִּקְרָא אֲדֹנָי יְהוִה וְהָ צְבָאוֹת**
בַּיּוֹם הַהוּא
לְבָכִי וּלְמִסְפֹּד
וּלְקִרְחָה
וּלְחִגְרֵ שֶׁק:

יג. **וְהָנָה שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה**
הָרֹג בְּקֶרֶב וְשָׁחַט צֹאן
אָכַל בָּשָׂר
וְשָׁתוֹת יַיִן
אָכּוֹל וְשָׁתוֹ

חיים,

כי מחר נמות:

כי מחר נמות ביד האויב, ואם לא עכשיו אימתי.
אומר ד', נגלה הדבר באזני,

ואני נשבע שהעון לא יכופר לכם בגלות עד שתמותו.

כה אמר ד' לנביא,

לך אל הממונה על אוצרות אשר שמו שבנא,

הממונה על אוצרות בית המלך.

שבנא זה חשב למסור את ירושלים בידי סנחריב, ולזה
אומר לו הנביא בשם ד',

מה יש לך חלק בעיר הזאת למסרה ביד סנחריב,

וכי יש לך פה משפחה מחשובי העיר לעשות דבר כזה,

אתה חושב שתחפור לך קבר כאחד מחשובי העיר,

אתה מתנהג כמו אדם שחוצב קבר במקום גבוה ואינו
פוחד שיורידו אותו משם,

וכמי שחוקק בתוך סלע מקום לשכון שם, ובנמשל, אתה
חושב שלעולם תשאר במעמדך ולא יהיה מי שיוכל
להורידך ולכן אתה חושב למסור העיר ביד סנחריב.

דע לך כי לא יהיה כמו שחשבת, אלא ד' יטלטל אותך
טלטלה חזקה,

ויעיף אותך מהר לגלות כעוף פורח.

תהיה מוקף ומסובב באויבים, כמו מצנפת שמסובבת
הראש ותהיה מושלך בגלות למרחוק,

כמו כדור שזורקין אותו במקום רחב שמתגלגל למרחוק,

ובמקום שתגלה תמות,

ובגלות תרכב על מרכבה שתחשיב אותה כמכובדת,

ואילו כשהיית בבית אדוניך, היה זה לך לבזיון.

אמר ד', אדחוף אותך מהמצב בו אתה נמצא, שלא יהיה
לך עוד שלטון,

ומהמעמד בו אתה נמצא יהרוס אותך.

בזמן שתגלה,

אמנה במקומך את אליקים בן חלקיהו.

ואלביש אותו בכותונת שהוא מלבוש של כבוד,

ואחגור אותו בחגורתך, שזה לאות שיהיה חזק ומזורז

י.ד.

וְנִגְלָה בְּאָזְנֵי יְהוָה צְבָאוֹת

אִם יִכְפֹּר הָעוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד
תִּמְתּוּן אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
צְבָאוֹת:

טו.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
צְבָאוֹת

לָךְ בֵּא אֶל הַסֵּן הַזֶּה עַל
שְׁבִנָּא

אֲשֶׁר עַל הַבַּיִת:

טז.

מִה לָךְ פֹּה

וּמִי לָךְ פֹּה

כִּי חֲצַבְתָּ לָךְ פֹּה קֶבֶר

חֲצִבִי מְרוֹם קֶבֶר

חֲקִי בְּסֹלַע מִשְׁכַּן לֹו:

יז.

הֲנִה יְהוָה מְטַלְטֵלךָ טַלְטֵלָה
גָּבֶר

וְעַטְךָ עֵטָה:

יח.

צָנוֹף יִצְנַפְךָ צִנְפָה

כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדַיִם

שְׁמָה תָמוֹת

וְשְׁמָה מְרַכְבוֹת כְּבוֹדְךָ

קָלוֹן בֵּית אֲדֹנֶיךָ:

יט.

וְהִדְפַתִּיךָ מִמִּצְבֶּךָ

וּמִמַּעַמְדְךָ יְהִרְסֶךָ:

כ.

וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא

וְקִרְאתִי לְעַבְדֵי לְאֱלִיקִים בֶּן
חֲלָקִיָּהוּ:

כא.

וְהִלְבַּשְׁתִּיו כְּתִנְתָּךְ

וְאַבְנִטְךָ אֲחֻזְקִנֹו

כמוך,
 ואת ממשלתך אמסור בידו,
 ויהיה למנהיג טוב ויועץ נאמן,
 ליושבי ירושלים ולאנשי יהודה, לא כמוך שרצית למסור
 העיר לסנחריב.
 הנביא אומר שיקבל על עצמו עול המלכות, והכל יהא
 נעשה על פיו,
 ואמר זה בדרך משל, אתן לו מפתח בית דוד,

וכשיפתח שערי הבית אין מי שיסגור,
 וכשיסגור אין מי שיפתח.
 ולא יסור ממשלתו כמסמר שתקוע במקום חזק ומתקיים,
 וכל משפחת אביו יתכבדו בו, ואמר זה בביטוי, יהיה
 לכסא כבוד לבית אביו.
 כיון שהמשילו ליתד (מסמר), ויתד תולין בו דברים, כך
 כולם ישענו ויסמכו עליו,

הצאצאים, אלו "הבנים" היוצאים מרחם אָמם,
 והבנות,
 גם הכלים הקטנים, היינו גם הקטנים, יתכבדו בו,
 וגם הספלים הנקראים אגנות,
 וגם כלי הנגינה הנקראים נבלים, הכל יתכבדו בו.

יגיע יום, ושבנא שחשב שהוא כמו יתד (מסמר) תקוע
 במקום מתקיים, יסור, היינו שממשלתו תסתלק הימנו,

ותיכרת,
 ותיפול,

וכאשר יפול היתד, ישבר ויכרת כל המשא שהיה תלוי בו,
 היינו שיושפלו משפחתו וכל האנשים שהיו מתכבדים בו,
 כי ד' דיבר ובידו לקיים.

נבואה שנתנבא על צ'ר,
 האנשים שנוסעים באניות בים תרשיש להביא סחורה
 לצור, השמיעו קול יללה, כי צור נחרבה,
 צור נשדדה שאין בה בתים,
 ושוב אין אדם בא אליה,
 והשוד של צור נתגלה לאנשי האניות שבים תרשיש

וּמְשַׁלְתְּךָ אֶתֵּן בְּיָדוֹ

וְהָיָה לְאֵב

לְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם וּלְבֵית
 יְהוּדָה:

כב.

וְנָתַתִּי מִפֶּתַח בַּיִת דָּוִד עַל
 שְׁכְמוֹ

וּפֶתַח וְאֵין סִגְר

וּסְגָר וְאֵין פֶּתַח:

כג.

וְתִקְעֵתִיו יְתֵד בְּמָקוֹם נְאֻמָּן

וְהָיָה לְכֶסֶא כְבוֹד לְבֵית
 אָבִיו:

כד.

וְתָלוּ עָלָיו כָּל כְּבוֹד בַּיִת
 אָבִיו

הַצְּאֲצָאִים

וְהַצְּפֹעוֹת

כָּל כְּלֵי הַקֶּטָן

מְכֵלֵי הָאֲגָנוֹת

וְעַד כָּל כְּלֵי הַנְּבֵלִים:

כה.

בַּיּוֹם הַהוּא נֶאֱמַר יְהוָה
 צָבָאוֹת תְּמוּשׁ הֵיִתֵד
 הַתְּקוּעָה בְּמָקוֹם נְאֻמָּן

וְנִגְדָּעָה

וְנִפְלָה

וְנִכְרַת הַמֶּשָׂא אֲשֶׁר עָלֶיהָ

כִּי יְהוָה דִּבֶּר:

סֹפֵר יִשְׁעֶיהָ פֶּרֶק כֶּג

א.

מֶשָׂא צ'ר

הַלִּילוֹ אֲנִיּוֹת תְּרָשִׁישׁ

כִּי שָׁדַד מִבַּיִת

מִבּוֹא

מֵאֲרָץ כְּתִים נִגְלָה לְמוֹ:

מאנשי ארץ כְּתִים, לפי שאנשי צור ברחו לארץ כְּתִים.
האנשים שְׁגָרִים באיים סביבות צור, שְׁתָּקוּ והתעצבו על
שְׁקָעִיר שעשיתם בה סחורה נחרבה,
וכן סוֹחְרֵי צִידוֹן ,
שהיו עוֹבְרִים בספינות בים וממלאים את צור בסחורה,
והיה להם ריוח גדול, התעצבו עכשיו שבטל מִסְחָרְכֶם.
דרך הים שיש בו הרבה מים,
היו מביאים לצור תבואה, ממצרים שגרה ליד הנילוס
המכונה שיחור,
כופל הנביא הדברים במילות שונות, התבואה שבאה
לצור, היא קציר שגדל בשדות מצרים, שהיאור משקה
אותם,
צור היתה מקום מסחר לכולם.
צידון שבאת לעשות סחורה עם צור, עתה בחורבנה
תתביישי,
הים המקיף את צור אומר לה,
צור שהיית חוזק לכל הערים היושבות לחוף הים (המקיף
את צור) תקונני, נשארתי בלי בנים ובנות,
כאילו שלא היו לי חבלי לידה,
וכאילו לא ילדתי,
וכאילו לא גְדַלְתִּי בחורים,
ולא רוממתי את הבתולות.
כאשר מצרים תשמע את מפלת צור,
תהיה בחיל ורעדה שלא יבֹא האויב עליה, ויהיו מלאים
רעדה כמו אנשי צור בשמעם שהאויב בא.
אתם הסוֹחְרִים שבתם לעשות סחורה בצור, עֲבְרוּ עכשיו
לארץ תרשיש אשר גם היא יושבת לחוף הים ותתפרנסו
בדוחק,
אלו שיושבים באיים סביבות צור השמיעו קול יללה, כי
לא תלכו לבֹא שמה עוד לעשות סחורה.
אמר על אנשי צור, אַתֶּם שהיתה לכם עיר שְׂמֵחָה מרוב
עושר וכבוד מיד עם תחלת בנינה,
לפני שנים מרובות,
וכי חשבתם שיקָרָה לכם כִּזְאת שתצטרכו לברוח מפני
האויב וללכת ברגליכם למרחקים.
אומר הנביא בתמיהה, מי היה היועץ על צור שהיתה
מפוארת בעושר וכבוד,
וסוֹחְרֵיהָ שרים,
ומכובדים, (מי הוא שיעץ להחריבה).

- ב. דְמוּ יִשְׁבִי אִי -
סֹחְרֵי צִידוֹן
עֲבְרֵי יָם מְלֹאֵךְ:
ג. וּבְמֵיִם רַבִּים -
זָרַע שְׁחָר
קְצִיר יְאוּר תְּבוּאָתָה
וְתֵהִי סָחַר גּוֹיִם:
ד. בּוֹשֵׁי צִידוֹן -
כִּי אָמַר יָם
מְעוֹז הַיָּם לְאֹמֵר
לֹא חֲלַתִּי
וְלֹא יִלְדַתִּי
וְלֹא גִדַּלְתִּי בַחֹרִים
רוֹמַמְתִּי בַתּוֹלוֹת:
ה. כַּאֲשֶׁר שָׁמַע לְמִצְרַיִם -
יַחֲלִילוּ כְשִׁמְעוּ צֹר:
ו. עֲבְרוּ תִרְשִׁישָׁה
הִילִילוּ יִשְׁבִי אִי:
ז. הֲזֹאת לָכֶם עֲלִיזָה
מִיָּמֵי קֶדֶם קִדְמָתָה
יִבְלוּ רַגְלֵיךָ מִרְחוֹק לְגוֹר:
ח. מִי יַעֲזֵב זֹאת עַל צֹר -
הַמְעֵטִירָה
אֲשֶׁר סֹחְרֵיהָ שָׂרִים

- ט. **כְּנַעְנִיָּה נִכְבְּדֵי אֶרֶץ:**
יְהוָה צְבָאוֹת יַעֲצָה
 - משיב הנביא, דבר זה לא במקרה הוא, אלא ד' יעץ העצה
 ההיא להחריבה,
 כדי להשפיל גאוות כל ארץ נחמדה,
 ולבזות את כל נכבדי הארץ, כדי שאחרים ילמדו מוסר.
- י. **לְחַלֵּל גְּאוֹן כָּל צָבִי**
לְהַקְלֵל כָּל נִכְבְּדֵי אֶרֶץ:
עֲבְרֵי אֶרֶץ
כִּי אֶר
בַּת תְּרָשִׁישׁ
אִין מִזַּח עוֹד:
 - צאי ממנה במהירות, ותחזרי לארצך,
 כמו נחל שוטף במהירות, שלא תפגע בכך הרעה,
 עדת תרשיש שבאת לצור לעשות בה סחורה,
 לצור אין כבר חוזק (מִזַּח – חגורה – חוזק וזירוז) לעמוד
 מול האויב להגן על עצמה וכ"ש על אחרים.
- יא. **יְדוּ נְטָה עַל הַיָּם**
הַרְגִּיז מַמְלָכוֹת
יְהוָה צוּה אֶל כְּנַעַן
לְשֹׂמֵד מְעַזְנִיָּה:
 - ד' כביכול נטה ידו על הים לעכב את עוברי הים שלא יביאו
 עוד סחורה לצור,
 והעיר בלב הממלכות לב' א במהירות לצור עיר המסחר,
 כל זה בא בהשגחה פרטית מד' ולא במקרה, ד' צוה
 לאויב שיב' א לצור עיר המסחר,
 להשמיד את כל הח' זק שלה (מְעַזְנִיָּה).
- יב. **וַיֹּאמֶר**
לֹא תוֹסִיפִי עוֹד לַעֲלוֹז
הַמַּעֲשָׂקָה בְּתוֹלֵת בַּת צִדּוֹן
כְּתִיִּים אֲכַתִּימִם קוֹמֵי עֲבָרֵי
גַּם שֵׁם לֹא יִנוּחַ לָךְ:
 - ד' אמר,
 אל תוסיפי לשמוח שיש לך מקום קרוב לעשות בו
 סחורה,
 עדת צידון שנעשקת על ידי שודדי צור שעשקו הסחורה
 שהבאת לשם,
 קומי עדת צידון ועברי לארץ כתיים (לשם ברחו אנשי צור)
 ועשי שם סחורה,
 אך לא יהיה לך נחת רוח לפי שלא יהיה מספיק סחורה
 לסחור.
- יג. **הֵן אֶרֶץ כְּשָׂדִים**
זֶה הָעָם
לֹא הָיָה
אֲשׁוּר יִסְדָּה
לְצִיִּים
 - אומר הנביא על העיר צור שהיא מארץ כשדים,
 העם היושב בה'
 לא היה בה מאז,
 אלא אשור שהוא ראש ממלכת כשדים בנה אותה,
- יד. **הַקִּימוּ בַּחֲנִיּוֹ אֲבַחֲנִיּוֹ**
עוֹרְרוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ
שְׁמָה לְמַפְלָה:
 - אנשי האניות ההולכים בים תרשיש להביא סחורה לצור,
 בשביל אנשי הספינות,
 והקים את ארמנותיה (בַּחֲנִיּוֹ), ובנאה כדי שיהיה לבעלי
 האניות אפשרות לב' א אליה עם סחורה,
 ואח"כ באו עם אחר והחריבו (עוֹרְרוּ) הארמנות'
 והפילום.

השמיעו קול יללה,
כי נשדד החוזק שלכם והיא צור.

צור תִשְׁכַּח לשבעים שנה,

כשנות חייו של דוד שהיה מלך מיוחד,

ובסוף שבעים שנה תצטרך לעורר לב הסוחרים לחזור
ולבֵּא,

כמו הזונה שלפעמים נשכחת מלב אוהביה, וצריכה
לעשות פעולות להחזירם אליה, כמבואר להלן.

וממשילה לזונה שלוקחת כָּנור,

ומסתובבת בעיר,

אותה זונה שנשכחה מלב הנואפים,

ומנגנת ניגונים ערבים,

ומנגינות רבות

כדי שיזכרו אותה, כך תצטרך צור לעורר לב הסוחרים
לשוב אליה.

ואכן כך יהיה שלסוף שבעים שנה,

יזכור ד' את צור ותשוב להיות עיר מסחר,

שתקנה מאלו שמביאים לה סחורה (לאתננה),

ותפרנס את כל הממלכות אשר על פני האדמה.

כל הרווחים מסחורתה תקדיש לד',

ולא תשמרם באוצר,

ולא תכניס למחסנים,

אלא תתנם לכהנים היושבים בבית המקדש לפני ד',

יהיו הרווחים של הסחורה,

כדי שיהיה להם לאכול ולשבוע,

וללבוש מלבוש חשוב.

הנה יגיע זמן שד' ירוקן את ארץ ישראל מיושביה לפי
שיגלם ממנה,

וחותך וגוזר אותה מן הישוב,

ד' יעקם פני החשובים שבארץ,

ויפזר את יושביה בגלות.

כִּי שָׁדַד מְעַזְקִין:

טו. וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא וְנִשְׁכַּחַת
צ'ר שְׁבַעִים שָׁנָה

כִּימִי מֶלֶךְ אֶחָד

מִקֵּץ שְׁבַעִים שָׁנָה

יְהִי לְצ'ר כְּשִׁירַת הַזֹּנָה:

קחי כָּנור

טז.

סְבִי עִיר

זֹנָה נִשְׁכַּחָה

הַיְטִיבִי נֶגֶן

הַרְבֵּי שִׁיר

לְמַעַן תִּזְכְּרִי:

יז. וְהָיָה מִקֵּץ שְׁבַעִים שָׁנָה

יִפְקֹד יְהוָה אֶת צ'ר

וְשָׁבָה לְאַתְנָנָה

וְזָנְתָה אֶת כָּל מַמְלָכוֹת
הָאָרֶץ עַל פְּנֵי הָאָדָמָה:

יח. וְהָיָה סַחְרָה וְאַתְנָנָה קִדְשׁ
לַיהוָה

לֹא יֵאָצֵר

וְלֹא יִחְסֹן

כִּי לִי שְׁבִים לְפָנַי יְהוָה

יְהִי סַחְרָה

לְאֶכָּל לְשַׁבְּעָה

וְלִמְכֹסָה עֵתִיק:

ספר ישעיה פרק כד

א. הֲנֵה יְהוָה בּוֹקֵק הָאָרֶץ

ובולקה

ועוה פְּנִיָה

והפיץ יִשְׁבִיָה:

כולם יהיו בגזירת ההשחתה הן הגדולים הן הקטנים, ומונה והולך אותם.

העם הפשוט והכהן החשוב,

העבד הפשוט עם אדוניו,

וכן השפחה עם גבירתה,

הקונה והמוכר, אע"פ שבדרך כלל הקונה שמח, והמוכר עצוב, עכשיו שיגלו ולא ישארו בארץ, שניהם יהיו שוים,

הלוח והמלוה,

הנושה בשאר דברים לא כסף, כמו מי שנושים בו.

תתרוקן הארץ,

ותבזז,

כי ד' דיבר ובידו לקיים.

נשחתה ונכמשה הארץ, ארץ ישראל שהוא המקום החשוב ממקומות היישוב,

יכרת ויכמוש,

וגדולי עם הארץ יכרתו.

והארץ תתנהג עם בני אדם כחנף, שתראה עשב כאילו עומד להיות קמה, ולא תהיה קמה, וכשתהיה קמה, יהיו ריקנים מגרגירי התבואה, בעון יושביה,

כי עברו בני ישראל על תורה שבכתב ובעל פה,

עברו על חוקי התורה ולא קיימום,

הפירו וביטלו את התורה שנכרתו עליה ברית לקיימה עד עולם.

בגלל שנשבעו שבועת שוא

נשחתה הארץ,

ויושביה יהיו שוממים,

ובעבור עון השבועה ישרפו יושבי הארץ,

וישארו בה מעט אנשים.

נשחתו ענבי היין,

נכרתה הגפן,

הרגילים בשמחה יאנחו כי אין להם יין המשמח את הלב.

בטלה השמחה של קול התופים,

נמנע השמעת קול השמחים,

בטלה שמחת הכנור.

לא ישתו עוד יין בשמחה ובשירה,

ב.

וְהָיָה כָעַם כַּכֹּהֵן

כַּעֲבֵד כַּאֲדֹנָיו

כַּשִּׁפְחָה כַּגְּבִירָתָהּ

כַּקוֹנֶה כַּמוֹכֵר

כַּמְלוֹה כַּלוֹה

כַּנֹּשֶׁה כַּאֲשֶׁר נִשְׂא בֹו:

ג. הַבּוֹק תְּבוֹק הָאָרֶץ

וְהַבּוֹז תְּבוֹז

כִּי יִהְיֶה זֶה דְבַר אֶת הַדְּבָר
הַזֶּה:

ד. אֲבֵלָה נְבֵלָה הָאָרֶץ

אֲמִלְלָה נְבֵלָה תִּבֵּל

אֲמַלְלוּ מְרוֹם עִם הָאָרֶץ:

ה. וְהָאָרֶץ חֲנֹפָה תַּחַת יְשֻׁבֵיהָ
כִּי

עָבְרוּ תוֹרֹת

חֲלָפוּ חֹק

הִפְרוּ בְרִית עוֹלָם:

ו.

עַל כֵּן אֵלֶּה

אֲכָלָה אֶרֶץ

וַיֶּאֱשָׁמוּ יְשֻׁבֵי בָהּ

עַל כֵּן חָרוּ יְשֻׁבֵי אֶרֶץ

וְנִשְׂאָרוּ אֲנוֹשׁ מִזְעָר:

ז.

אֲבֵל תִּירוֹשׁ

אֲמִלְלָה גֶפֶן

וְנֶאֱנָחוּ כָּל שִׂמְחֵי לֵב:

ח.

שָׁבַת מְשׁוֹשׁ תִּפִּים

חֲדַל שָׂאוֹן עַלִּיזִים

שָׁבַת מְשׁוֹשׁ כְּנוֹר:

ט.

בְּשִׁיר לֹא יִשְׁתּוּ יַיִן

- אלא בצורה של מרירות להפיג את הצער.
כל עיר תהיה שבורה ותִקְרָא עיר שוממה,
הבתים יהיו הרוסים כאילו נסגרו הבתים במנעול, שלא
יוכלו לבוא אליהם.
- ישמיעו קול צוחה ברחובות על שאין להם יין,
כל שמחה המכונה אור בטלה וּחֶשֶׁקָה,
הלכה שמחת הארץ.
- השמחה הלכה מהם ונשארה שוממה,
ובגלל השממה ישברו שערי העיר כי אין מי שיטפל בהם.
מספר הנשואים הן בארץ ישראל,
הן בין העמים בגולה יהיו מעט,
כמו מי שחותך פרי הזית שנשארים זיתים בודדים,
וכמו מי שבצר ענבים וכשכילה נשארים רק מעט ענבים
גרועים.
- אלו שישארו יזכו לגאולה וירימו את קולם בשיר,
וירימו את קולם בשמחה על רוממות ד',
יותר ממה שהרימו קול שמחה כאשר טובעו המצרים בים.
כיון שמבטיחם על הגאולה, לכן אלו שנסתרו בבקעים
שבארץ מפני פחד אויב,
עכשיו כבדו את ד',
ואלו שגלו לאיי הים,
כבדו את שם ד' אלקי ישראל.
- אומר ישעיה הנביא, אני וחברי הנביאים שמענו שבעת
הגאולה תהיה כריתה מקצה הארץ ועד קצהו,
ואחרי כן יהיה הדר ויופי לכל צדיק,
כאשר שמעתי בנבואה סוד זה, אמרתי,
הסוד הזה מביא לי כחש בבשרי,
אוי לי ששמעתי שמועה,
שהבוגדים יבגדו בישראל וירעו להם,
וקבוצת בוגדים שיבגדו בבוגדים ההם, (היינו הגוים
שיריבו בינם לבין עצמם) כולם יחד יבגדו בישראל.
- צרות משונות זו אחר זו יבאו על ישראל. ומכנה הצרות
בלשון פחד,
חפירה עמוקה,
רשת.
- ומי שינצל מצרה אחת יפול בצרה אחרת,
- יִמַר שֹׁכֵר לִשְׁתִּיּוֹ:**
נִשְׁבְּרָה קִרְיַת תְּהוֹ
סֹגֵר כָּל בַּיִת מִבּוֹא:
- י.א. צֹחָה עַל הַיַּיִן בַּחוּצוֹת**
עֲרָבָה כָּל שְׂמֵחָה
גְּלָה מְשׁוֹשׁ הָאָרֶץ:
- י.ב. נִשְׁאָר בְּעִיר שְׂמָה**
וּשְׂאִיָּה יִכַּת שְׁעָר:
- י.ג. כִּי כֹה יִהְיֶה בְּקִרְבֵּי הָאָרֶץ**
בְּתוֹךְ הָעַמִּים
כִּנְיָ קֵץ זֵית
כַּעֲלֵל תְּאֵם כָּלָה בְּצִיר:
- י.ד. הִמָּה יִשְׂאוּ קוֹלָם יְרֵנוּ**
בְּגִאֹן יְהוָה
צָהְלוּ מַיִם:
- טו. עַל כֵּן בְּאֵרִים**
כִּבְדוּ יְהוָה
בְּאֵי הַיָּם
שֵׁם יְהוָה אֵל הַיִּשְׂרָאֵל:
- טז. מִכַּנְף הָאָרֶץ זָמַרְתָּ שְׂמֵעֵנוּ**
צְבִי לְצַדִּיק
וְאַמֵּר רְצִי לִי
רְצִי לִי
אוֹי לִי
בְּגִדִים בְּגָדוּ
וּבְגָד בּוֹגְדִים בְּגָדוּ:
- יז. פַּחַד**
וּפַחַת
וּפָח עֲלֶיךָ יוֹשֵׁב הָאָרֶץ:
- יח. וְהָיָה הַנֶּסֶם מִקּוֹל הַפַּחַד יִפֹּל**

אֶל הַפֶּחַת וְהַעוֹלָה מֵתוֹךְ
הַפֶּחַת יִלְכַד בַּפֶּחַ
כִּי אַרְבּוֹת מִמָּרוֹם נִפְתְּחוּ
וַיִּרְעֲשׂוּ מוֹסְדֵי אֶרֶץ:

יט.

רַעַה הִתְרַעַעַה הָאֶרֶץ
פֹּר הִתְפֹּרְרָה אֶרֶץ
מוֹט הִתְמוֹטְטָה אֶרֶץ:

כ.

נוֹעַ תְּנוּעַ אֶרֶץ כְּשֹׁכֹר
וְהִתְנוֹדְדָה כְּמִלוֹנָה
וְכָבַד עָלֶיהָ פֶּשַׁעַה
וְנִפְלָה וְלֹא תִסִּיף קוּם:

כא.

וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יִפְקֹד
יְהוָה עַל צְבֵא הַמָּרוֹם
בַּמָּרוֹם
וְעַל מַלְכֵי הָאָדָמָה עַל
הָאָדָמָה:

כב.

וְאֶסְפוּ אֶסְפָּה
אֶסִּיר עַל בּוֹר

וְסָגְרוּ עַל מִסְגְּרָה

וַיִּמְרֹב יָמִים יִפְקְדוּ:

כג.

וְחִפְרָה הַלְבָנָה
וּבּוֹשָׁה הַחֲמָה
כִּי מֶלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת בְּהַר
צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַיִם
וְנָגַד זִקְנָיו כְּבוֹד:

סֹפֵר יִשְׁעִיהָ פֶּרֶק כֹּה

א.

יְהוָה אֵל הִי אֶתְּהָ אֶרֶוּמֶךָ

נראה כאילו נפתחו חלונות השמים ויורדים דרכם צרות רבות,

ואף החזקים ירעדו מפחד הצרות הרבות.

אבל בסופו של דבר תיהפך הצרה על הגוים, וריבוי צרות יהיה להם, והנביא אומר זאת בדרך משל,

הארץ תשבר

ותתפורר

ותתמוטט.

הארץ תתנועע כשכור שלא יכול לעמוד באופן ישר בלי להתנועע,

הארץ תתנדנד כמו סוכה של שומר קישואים שמתנדנדת ברוח,

הפשע שפשעו לעשות צרות לישראל יכבד על הארץ, ולא תוכל לקום, כלומר העון יקטרג עליהם.

ד' ישפיל את שרי האומות שבשמים למעלה,

ואח"כ יביא פורענות על מלכי האדמה למטה.

גוג וכל העמים אשר אתו יתאספו על ד' ועל עמו, אך באמת האסיפה תהיה לרעתם בשביל לקבל עונש, כמו שאוספים את האסירים בלילה לבית הסוהר,

וסוגרים אותם במנעול,

ויזכרו להם כל העונות שעשו מזמן רב.

לגויים יחשכו המאורות, היינו שיהיו להם הרבה צרות, ומתאר זאת:

הלבנה תהיה לה חרפה,

והשמש תתבייש,

וזה יהיה כאשר תתגלה מלכות ד' בציון ובירושלים, נקמה באנשי גוג,

אבל לזקני עם ישראל שידעו את ד' מאז, יהיה לכבוד.

כאשר יהיה הדבר הזה, אומר הנביא, אודה לך ד' על שעשית משפט בגוים,

אודה לשמך כי עשית לי דבר פלא, העצות
שיעצת מזמן רחוק על ידי עבדיך הנביאים,
הם עצות נאמנות וקיימות.

במקום שמתחלה היתה עיר,
תשים אותו לגל אבנים,
עיר מבצר,
תשים למפולת,

מקום הארמונות של הגויים (הזרים) יהיה בטל מהיות
עיר,
ולא יבנה עוד כקדמותו.

בראות הגוים ממשלתך יכבדוך,
כל העמים החזקים,

ואנשי העיירות של הגוים החזקים יפחדו ממך.
בכ"ח היית חוזק לישראל שהם בגלות עם דל,
כופל הדברים: היית חוזק לעם שהוא אביון,
כאשר היה צר להם,

היית מחסה לישראל מזרם מים,
היית להם כצל שמגן מהחום,
ובנמשל, כעס הגוים

דומה לזרם מים שמפיל קירות.

כמו יובש וחום (חורב) במקום שממה (בְּצִיּוֹן) שאין שם
מקום לחסות, והחום מְצִיק מאד,

כך תכניע את גאות הגוים המשמיעים קול רעש,
כמו החום,

שבב' א צל עננים הוא נכנע ומתקרר,
כך תכרית את הגוים החזקים,
ותכניע אותם.

ד' אדון על כל הצבאות יעשה לגוג והעמים אשר אתו,
בהר ציון,

שבאו על ירושלים במחשבה שתהא נוחה להִכָּבֵּשׁ כמו
שמן שהוא נוח ומחליק,

יהפוך אותו ד' להם, כמו משקה שמרים והוא מזיק לגוף,

וכמו שומן שבעצמות שנקרא מוח עצמות (שמנים
מְמוֹחִים),

ד' יהפוך זה להם למשתה שמרים בלי משקה (מזקקים)

אודה שמך כי עשית פלא

עצות מרחוק

אמונה אמן:

ב. כי שמת מעיר

לגל

קריה בצורה

למפלה

ארמון זרים מעיר

לעולם לא יבנה:

ג. על כן יכבדוך

עם עז

קרית גוים עריצים יראוך:

ד. כי היית מעוז לדל

מעוז לאביון

בצר לו

מחסה מזרם

צל מח רב

כי רוח עריצים

קזרם קיר:

ה. כח רב בציון

שאון זרים תכניע

ח רב

בצל עב

זמיר עריצים

יענה:

ו. ועשה יהוה צבאות לכל

העמים בהר הזה

משתה שמנים

משתה שמרים

שמנים ממחים

שמרים מזקקים:

- והוא מזיק לגוף, כך יפלו מבלי תקומה.
ישחית ד' בהר ציון, את גוג שהוא החשוב בין העמים,
והיה להם כמִכְסָּה (הלוט),
המִכְסָּה (הלוט) על כל העמים,
וכפל הדברים בלשון אחרת, וכמסכה (מכסה) על כל
הגוים.
- ד' ישחית ויבטל את המִּטּוֹת לנצח,
וד' יבטל דמעת הבכי מעל כל פנים,
וכבר לא תהיה חרפה לישראל שהיו מוגלים בין האומות,
כי כבר ישובו כולם לארץ ישראל,
- ד' הבטיח ובידו לקיים.
ישראל יגידו ביום הגאולה,
ד' זה שקיוינו אליו שיושיענו,
אכן הושיענו,
זה הוא ד' שקיוינו לו,
ולכן נגיל ונשמח בישועתו.
- כאשר יניח ד' את ידו להכות את הגוים שבאו על ירושלים,
מואב שבאו גם כן להלחם עם ישראל יהיו נדרסים
ונרמסים,
במקום שנמצאים שם,
כמו תבן נדרס ברגלי אדם ובהמה ויהפך לזבל,
ע"י שמשליכים אותו במקום האשפה .
ד' יפרוש את ידיו במואב להכות אותו,
כמו אדם ששט במים שפורש ידיו בכל כ"ח לשחות,
וישפיל את גאות מואב,
וכל המגדלים הגבוהים שהשתמש בהם לעשות מארב,
גם הם יושפלו ולא יועילו לו.
ואת החומות החזקות של מואב,
ד' יכופף וישפיל עד שיגיעו לעפר שעל הארץ.
- ביום מפלת גוג,
ישירו את השיר הזה האמור בפסוקים אלו בארץ יהודה:
ירושלים שמאז היתה לנו למעוז ולחוזק,
גם עכשיו ישים ה' ישועה,
וּבִלַע בְּהַר הַזֶּה
פְּנֵי הַלּוֹט
הַלּוֹט עַל כָּל הָעַמִּים
וְהַמִּסְכָּה הַנְּסוּכָה עַל כָּל
הַגּוֹיִם:
- בִּלַע הַמִּטּוֹת לְנֶצַח
וּמַחָה אֲדֹנָי יְהוִה דְּמַעְהָ
מֵעַל כָּל פְּנִים
וְחָרַפְתָּ עַמּוֹ יִסִּיר מֵעַל כָּל
הָאָרֶץ
כִּי יְהוִה דָּבָר:
- וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא
הִנֵּה אֵל הַיּוֹנָה זֶה קִיּוּנוֹ לּוֹ
וַיּוֹשִׁיעֵנו
זֶה יְהוִה קִיּוּנוֹ לּוֹ
נְגִילָה וְנִשְׂמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ:
- כִּי תִנּוּחַ יַד יְהוִה בְּהַר הַזֶּה
וְנָדוּשׁ מוֹאָב
תַּחֲתָיו
כְּהַדוּשׁ מִתַּבָּן
בְּמֵי אֲבִימֹן מְדַמְנָה:
- וּפְרַשׁ יָדָיו בְּקֶרְבוֹ
כְּאִשֶּׁר יִפְרֹשׁ הַשָּׁחַה
לְשַׁחוֹת
וְהִשְׁפִּיל גְּאוֹתוֹ
עִם אַרְבוֹת יָדָיו:
- וּמִבְּצַר מִשְׁגַּב חוֹמֹתָיִךְ
הַשַּׁח הַשְּׁפִיל הַגִּיעַ לְאָרֶץ עַד
עָפָר:
- סֹפֵר יִשְׁעִיהָ פֶּרֶק כּו
בַּיּוֹם הַהוּא
יּוֹשֵׁר הַשִּׁיר הַזֶּה בְּאָרֶץ
יְהוּדָה
עִיר עַז לָנוּ
יְשׁוּעָה יְשִׁית

חומות

וְחָל:

- הן לחומות הגבוהות,
הן לנמוכות (חיל), ולא תשלוט בהם יד האויב.
פְּתָחוּ אֶת שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם וְאֵל תִּפְחָדוּ מֵהָאֹיִב,
וַיָּבֹא לָשֵׁם עִם צְדִיק הוּא יִשְׂרָאֵל,
שֶׁהִמְתִּין וְקִיּוּה לְקִיּוּם הַבִּטְחָת ה'!
הַמְחַשְׁבָּה (יִצַר) הַזֹּאת,
שֶׁהִיא סִמּוֹךְ וּבִטּוּחַ בַּד',
תִּשְׁמֹר אֹתוֹ שֶׁלֹּא יִפְחַד מֵהָאֹיִב,
וְד' יִתֵּן לוֹ רִיבּוּי שֶׁל שְׁלוֹם,
כִּךְ רָאוּי לִהְיוֹת כִּי בִטַח בַּד'.
- אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ מִזְרָזִים אֱלֹהֵי לָאֵל, וַיֹּאמְרוּ בִטְחוּ בַד'
לְעוֹלָם,
כִּי בּוֹ תִלּוּי הַחֹזֶק שֶׁל שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, עוֹה"ז וְעוֹה"ב, וְהַכֵּל
מִמֶּנּוּ.
- ה' הַשְּׁפִיל אֶת הַכַּשְׁדִּים שִׁישְׁבוּ בְרוֹם הַמַּעֲלָה,
גַּם הַשְּׁפִיל כָּל עִיר חִזְקָה,
- הַשְּׁפִיל אֹתָם הַשְּׁפִלָה גְדוּלָה, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לָאָרֶץ וְלַעֲפָר.
- הַרְגִלִים רִמְסוּ אֹתָהּ,
וּמִפְרֵשׁ אֱלֹהֵי רַגְלִים, רַגְלֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָיוּ בַעֲבֵר נִכְנְעִים כְּמוֹ
עֲבִי,
וְכָפַל וְאָמַר פְּעָמֵי דָלִים, [פְּעָמֵי הַכּוֹנֵנָה פְּסִיעוֹת הַרְגִלִים].
זוֹ הַגְּדוּלָה תִּהְיֶה לְצַדִּיקִים, בְּגִלְל שְׁדָרְכָם דֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל.
- אֲתָהּ ד' שֶׁאֲתָהּ יִשְׂרָאֵל,
אֲתָהּ מוֹדֵד בְּכָלֵי הַמְדִידָה שֶׁנִּקְרָא פֶּלֶס, אֵת הַדֶּרֶךְ שֶׁל כָּל
צְדִיק, וְאֲתָהּ רוֹאֵה שְׁדָרְכּוֹ יִשְׂרָאֵל.
- אֲפִילוֹ בְּזִמְנָה שֶׁאֲתָהּ מֵבִיא לָנוּ דֶּרֶךְ מִשְׁפָּטִיךְ, הַכּוֹנֵנָה
שֶׁאֲתָהּ שׁוֹפֵט אֹתָנוּ וּמֵיִסֵּר אֹתָנוּ בְּגִלּוֹת,
אֲעַפ"כֹּ אֲנַחְנוּ מִקּוּיִם אֵלֶיךָ וְאֵין אֲנַחְנוּ מִתִּיַּאשִׁים
מֵהַגְּאוּלָּה,
וּבְגִלּוֹת אֲנוּ מִתְּאוּיִם שִׁיבָא נְבִיא וַיִּזְכֵּר לָנוּ שִׁמְךָ,
וַיֹּאמֶר דְּבַר בְּשִׁמְךָ.
- אֹמֶרֶת כְּנֹסֶת יִשְׂרָאֵל, כִּשְׂאֵנִי בְּגִלּוֹת שְׁדוּמָה לַלַּיְלָה, נִפְשִׁי
מִתְּאוּהָ אֵלֶיךָ,
כָּל עוֹד שְׁרוּחִי בְּתוֹכִי אֲנִי דוֹרֵשׁ אֹתְךָ בְּתַפְלָה,
- חֹמֹת
וְחָל:
ב. פְּתָחוּ שַׁעֲרֵים
וַיָּבֹא גוֹי צְדִיק
שֶׁמֶר אֲמָנִים:
ג. (ג) יִצַר
סִמּוֹךְ
תִּצַר
שְׁלוֹם שְׁלוֹם
כִּי בְּךָ בְּטוּחַ:
ד. בְּטָחוּ בִּיהַ וְהָ עֲדֵי עַד
כִּי בִּיהַ יְהִי צוֹר עוֹלָמִים:
ה. כִּי הִשַׁח יִשְׁבִּי מְרוֹם
קִרְיָה נִשְׁגְּבָה
יִשְׁפִּילָנָה יִשְׁפִּילָה עַד אֶרֶץ
יִגִּיעָנָה עַד עָפָר:
ו. תִּרְמִסְנָה רַגְלֵי
רַגְלֵי עֲבִי
פְּעָמֵי דָלִים:
ז. אֶרֶץ לְצַדִּיק מִיִּשְׂרָאֵל
יִשְׂרָאֵל
מֵעַגְל צְדִיק תִּפְלֵס:
ח. אֶף אֶרֶץ מִשְׁפָּטִיךָ יְהִי וְהָ
קוֹיִנוֹךָ
לְשִׁמְךָ
וְלִזְכָּרְךָ תִּאֲוֹת נֶפֶשׁ:
1 נִפְשִׁי אֵוִיתִיךָ בְּלִילָה
אֶף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָ

כי אני מבין שע"י המשפט שאתה עושה בארץ, בתבל (תִּבְלֵ הֵם המקומות המיושבים בבני אדם), למדו לעשות דברים ישרים.

וכי ראוי שתתן חנינה לרשע, שאינו לומד לפחד מהמשפט, ועם כי נמצא בארץ שאנשיה בגלל שראו משפטי ד' למדו לעשות דברים ישרים (נכוחות), ממשיך לעשות עוולות,

ואינו מסתכל ומתבונן בגדלות ד', כי הוא אומר שהכל מקרה, ואין דין ואין דיין ח"ו.

כשידך רמה, הכוונה שאתה מתגלה בגבורותיך להכות את הרשעים.

אינם מסתכלים ומתבוננים שזו יד ד', אלא תולין הכל במקרה.

לכן ד' יעשה שיראו בעיניהם ישועת ישראל הצדיקים, ויתביישו כשיראו את נקמת ד' שנקם לעמו, כי כבר לא יוכלו לתלות שהכל במקרה, כי יראו שמתוך עמים רבים, רק מעט נושעו,

עוד דבר הם יראו, משפט נקמתך, שהאש תכלה את אלו הצוררים לד' והם הצרים לישראל.

ד' תערוך ותסדר לנו שלום, שהרי כל המעשים שנעשו לנו הן טוב הן רע, אתה עשית אותם ולא במקרה נעשו, ומכיון שהכל בידך, אנו מבקשים שתכין לנו שלום.

בא לרצות את ה' לומר, ראויים אנו לשלום,

שהרי בגלות אע"פ שהיו עלינו אדונים שניסו למשול בנו בדברים שהם חוץ ממך, רוצה לומר, שלא כרצונך, אעפ"כ לא פנינו אל האלילים שלהם, רק שמך לבדך הזכרנו.

הסיבה שלא עבדנו את האלילים, לפי שהם כמו מתים שאין בהם חיות,

הם כמו רפאים (היינו המתים שנהיו רפים וחלשים כשמתו),

ואינם יכולים לקום על רגליהם,

לכן צויתה שהם ועובדיהם ישמדו,

**כִּי כַאֲשֶׁר מִשְׁפָּטֶיךָ לְאֶרֶץ
צֶדֶק לְמַדּוֹ יִשְׁבִּי תִבֵּל:**

2 יֶחֱן רָשָׁע

בַּל לָמַד צֶדֶק
בְּאֶרֶץ נֹכְחוֹת

יַעוֹל

וּבַל יִרְאֶה גְאוֹת יְהוָה:

3 יְהוָה רָמָה יָדְךָ

בַּל יִחְזִיּוּן

יִחְזוּ

וַיִּבְשׂוּ קִנְיַת עַם

אֶף אִשׁ צָרִיךָ תֵּאֱכָלִם:

4 יְהוָה תִּשְׁפֹּת שְׁלוֹם לָנוּ

כִּי גַם כָּל מַעֲשֵׂינוּ

פְּעֻלַת לָנוּ:

5

יְהוָה אֵל הַיָּנוּ בְּעֵלּוֹנוּ
אֲדָנִים

זוֹלָתְךָ

לְבַד בְּךָ נִזְכִּיר שְׁמֶךָ:

6 מֵתִים בַּל יַחֲיוּ

רְפָאִים

בַּל יִקְמוּ

לְכֵן פִּקְדָתְךָ וְתִשְׁמִידֵם

וְתֵאבְדוּ כָּל זִכְרְךָ לָמוֹ:

ולא נשאר זכר מהם.

פונה אל ד' ואומר לו: ד' אע"פ שהוספת לייסר את ישראל,
בכל זאת כבודך ולא מרדו בך,

אע"פ שהרחקת אותם לגלות לקצה הארץ. (מצודות).

[פירוש הרד"ק] - אבל לעמך ישראל הוספת טובה גדולה
וכבוד, לפי שעל ידם נהיית מכובד, ולא ע" העמים
האחרים, ולכן הרחקת את העמים האחרים עד קצוי ארץ.

הנביא אומר לד', כשהיו ישראל בגלות והיה צר להם זכרו
רק אותך,

וכשייסרת אותם שפכו לפניך את לבם בתפלה.

וכך הם אומרים בתפלתם: כמו אשה הרה שמתקרבת זמן
לידתה,

תוקפת אותה חלחלה,

וזועקת מצער חבלי הלידה,

כך אנו מתחלחלין ורועדים מפני כעסך.

היינו כמו אשה שהרתה

ועברה חבלי לידה

ולבסוף הפילה רוח, כך אנחנו סבלנו קושי השעבוד
והתנחמנו שעוד מעט מעט תביא את הגאולה,

אך עדין ללא נעשתה ישועה בארץ,

ועדיין לא קיבלו הגוים מפלה, אלו שכבשו את התבל.

מתפלל לד', קרב את היום שיחיו אלו שמתו על קדושת
שמך,

אלו הצדיקים שמתו, הם יקומו, (קורא לגוף הצדיק שנהרג
נבלה).

המתים ששוכנים בעפר יתעוררו וישבחו לד',

כמו שהטל נותן חיים לצמחים, (אורות - סוג צמח) כך ד'
יחיה המתים ע"י טל של תחיה,

והארץ תשליך החוצה את המתים שקבורים בה.

עכשיו מדבר על מלחמת גוג, ואומר: עמי הכנס לחדרים
שלך,

ותסגור הדלתות שלא תינזק, והוא משל להסתגר בתשובה
ובמעשים טובים,

תתחבא לזמן מועט ואז יעבור הזעם.

פסוק זה מדבר על נקמת ד' מאלו שהרגו את ישראל,

ואמר בדרך משל, ד' יוצא ממקומו לזכור את עוון יושב
הארץ, הלא הוא עשו הרשע שיושב בהר שעיר, ולשלם לו
עונש על מעשיו. כל זמן שלא לקחו ממנו נקמה, נחשב

7 יִסְפֹּתַ לַגּוֹי יְהוָה יִסְפֹּתַ לַגּוֹי
נִכְבְּדַת

רַחֲקַת כָּל קְצוֵי אֶרֶץ:

8 יְהוָה בִּצַר פְּקֻדוֹךְ

צָקוֹן לַחֹשׁ מוֹסְרֶךָ לְמוֹ:

9 כְּמוֹ הָרָה תִּקְרִיב לְלִדְתָּ
תַּחֲלִיל

תִּזְעַק בְּחִבְלֶיהָ

כִּן הָיִינוּ מִפְּנֵיךָ יְהוָה:

0 הָרִינוּ

חֲלוֹנוֹ

כְּמוֹ יִלְדֵנוּ רוּחַ

יְשׁוּעַת בַּל נַעֲשֶׂה אֶרֶץ

וּבַל יִפְלוּ יְשֵׁבֵי תִבְלִ:

1 יַחֲיוּ יַמְתֶּיךָ

נְבִלְתֵי יְקוּמוּן

הַקִּיצוּ וְרַנְנוּ שְׁכֵנֵי עֶפְרַיִם

כִּי טַל אֹרֶת טַלְךָ

וְאֶרֶץ רְפָאִים תִּפְּלִ:

2 לֶךְ עַמִּי בְּאֵל בְּחֻדְרֶיךָ

וּסְגֹר דְלֹתֶיךָ \{דְלֹתֶיךָ\}

בְּעֵדֶךָ

חֲבִי כְמַעֲט רִגְעַ עַד יַעֲבֹר

\{יַעֲבֹר\} זַעַם:

כִּי הִנֵּה יְהוָה יֹצֵא מִמְּקוֹמוֹ

לְפָקֶד עוֹן יֹשֵׁב הָאֶרֶץ עָלָיו

כאילו הדם מכוסה בארץ,

ועכשיו שד' נוקם, מגלה הארץ את הדם, עד עכשיו נשפך
הדם על הארץ,

והארץ כיסתה על הדם, ומעכשיו לא תכסה עוד על דם
הרוגיה.

מדבר עכשיו על מפלת ישמעאל אדום שהיו אומות
חשובות, ועל שאר אומות, וישראל גלו לשם.

ביום ההוא ישגיח ד' להביא פורענות בחרבו הקשה
הגדולה והחזקה

על הלוייתן

שהוא כמו נחש גדול שמבריח את הים מן הקצה אל
הקצה, הכוונה לישמעאל,

ועל לוייתן נחש שמרוב ארכו מתקפל ומתעקם לתוך
עצמו, הכוונה לאדום,

ויהרוג את התנין (דג שדומה במראהו לנחש) שְׂבִיִּים, הם
שאר אומות.

ומכיוון שישראל יגאלו,

ירימו כולם קול ויאמרו שישראל הוא כרם שמוציא יין
משובח, ולא כמו שהיה בעבר שהיו ענבים באושים כמו
שכתוב בפ"ה.

אומר ד', בזמן הגאולה אשמור על הכרם (הוא ישראל),
ולא כמו שהיה בעבר כמו שכתוב בפרק ה', "הסר משוכתו
והיה לבער פרוץ גדרו".

ובכל רגע ישקה אותו במטר, ולא כמו שהיה בעבר, כמו
שכתוב בפרק ה' "ועל העבים אצוה מהמטיר עליו מטר".

כל זה יעשה ד', כדי שלא יחסרו העלים של הכרם,

ולכן ישמור עליו ד' ביום ובלילה. הנמשל הוא שד' ישפיע
לעם ישראל הרבה טובה.

הסיבה שד' ישמור על עם ישראל,

כי בעצם החמה אינה ממידת ד', אלא ד' מאריך אף, כי
אילו היה משתמש עם מידת החמה, היה אומר:

מי יתן לי את הכרם שגידל קוצים שנקראים שמיר ושית,
והייתי פוסע בה פסיעה אחת,

והייתי שורף את כולה כאחת במלחמה, שאני נלחם אֶתָּה
על כל עוונותיה.

או אם היה מצב שכל אחד מישראל, חוזר להחזיק
בתורה,

שהיא החוזק של ד', היו עושים שלום אתי, ולא הייתי
נלחם בהם.

וּגְלַתָּה הָאָרֶץ אֶת דְּמֵיהָ

וְלֹא אֶתְכַסֶּה עוֹד עַל הַרוּגִיהָ:

סֹפֵר יִשְׁעִיהָ פֶּרֶק כֹּז

א.

**בַּיּוֹם הַהוּא יִפְקֹד יְהוָה
בְּחַרְבּוֹ הַקָּשָׁה וְהַגְּדוֹלָה
וְהַחֲזָקָה**

עַל לְוִיָּתָן

נָחֵשׁ בְּרִחַ

וְעַל לְוִיָּתָן נָחֵשׁ עֵקְלָתוֹן

וְהִרְגָה אֶת הַתַּנִּינִן אֲשֶׁר בַּיָּם:

ב.

**בַּיּוֹם הַהוּא כָּרֵם חֲמַד עֲנוּ
לָהּ:**

אֲנִי יְהוָה נִצְרָה

לְרִגְעִים אֲשַׁקֶּנָּה

פֶּן יִפְקֹד עָלֶיהָ

לִילָה יוֹם אֶצְרָנָה:

ג.

ד.

חֲמָה אֵין לִי

מִי יִתְּנֵנִי שְׁמִיר שִׁית

בְּמַלְחָמָה אֶפְשָׁעָה בָּהּ

אֶצִּיתְנָה יַחַד:

ה.

אוּ יַחֲזֵק בְּמַעוֹזֵי

יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה

לִי:

עכשיו מתנבא על זמן הגאולה, בימים הבאים, הם ימי הגאולה, יתן יעקב שורש,

והשרשים יצמיחו ופרחים לישראל, הכוונה שיגדלו מאד, וימשלו למרחוק,

עד שימלאו את פני התבל בצמחי השדה.

גם בזמן שהכה הקב"ה את ישראל, האם הכה אותו באכזריות, כמו שהכה את המצרים (שהכו את ישראל) בעשר מכות.

האם נהרגו ישראל באכזריות כמו שנהרגו הרוגיו, היינו המצרים שנהרגו בגלל שהרעו לישראל.

עונש ישראל היה במידה, שחטאו, וד' לא התנהג אתם בכל הכעס.

ד' שלח שדפון וירקון וארבה בשדות של ישראל, ולא פגע בנפשות בתחילה,

הסיר את הפרי ברוח קשה שהיא רוח מזרחית.

לכן, הואיל ואני אוהב את ישראל ומרחם עליו,

בדבר זה יכופר עון יעקב,

ודבר זה יהיה לו כפרי טוב,

שד' יסיר את חטאתו ע"י שימחל לו,

שינתוך את המזבחות שבנה לע"ז, וישים אותם לפירורים,

כמו אבני סיד (גיר) שהם רכות,

ומעכשיו לא יחזרו להציב אילנות (שנקראים אשרים) לעבדם,

ולא יעשו עוד דמויות שעשויים לעבוד לשמש (שנקראים חמנים על שם החמה).

כי עד עכשיו שעבדו ע"ז. היתה עיר המבצר (החזק) שלהם,

בדד בלי יושבים,

מדור משולח מאנשיו,

והיה נעזב מהם, כמו מדבר שנעזב מאנשים,

ובעיר המבצר היה רועה עגל,

ושכב לנוח שם,

וכילה את ענפי האילנות שגדלים שם.

עכשיו מנבא על פורענות ישראל ואומר: כשתתמלא סאת עוונותיהם, ישברו מעצמם כמו ענף עץ יבש,

עם חלש כמו נשים יבואו ויבעירו בה אש, כלומר ישחיתו אותה,

ו. **הַבָּאִים
יִשְׂרָשׁ יַעֲקֹב
יִצְיָץ וּפְרַח יִשְׂרָאֵל**

וּמְלֵאוּ פְּנֵי תֵבֶל תְּנוּבָה:

ז. **הַכְּמַכְת מְכָהוּ הִכְהוּ**

אִם כָּהָרַג הָרַגְיוּ ה' רַג:

ח. **בְּסֹאסָאָה
בְּשִׁלְחָה תְּרִיבְנָה**

**הָגָה בְּרוּחוֹ הַקָּשָׁה בְּיוֹם
קָדִים:**

ט. **לִכֹּן**

בְּזֹאת יִכְפֹּר עוֹן יַעֲקֹב

וְזֶה כָּל פְּרִי

הַסֵּר חֲטָאתוֹ

בְּשׁוּמוֹ כָּל אַבְנֵי מִזְבֵּחַ

כְּאַבְנֵי גֵר מִנְפָצוֹת

לֹא יִקְמוּ אֲשֵׁרִים

וְחֲמָנִים:

י. **כִּי עִיר בְּצוּרָה**

בְּדָד

נֹוּה מְשֻׁלַּח

וְנִעְזָב כַּמְדַּבֵּר

שֵׁם יִרְעָה עֵגֶל

וְשֵׁם יִרְבֵּץ

וְכֹלָה סַעֲפִיָּה:

יא. **בִּיבֹשׁ קִצְיָרָה תִּשְׁבְּרָנָה
נָשִׁים בָּאוֹת מְאִירוֹת אוֹתָהּ**

כי ישראל הוא עם שאין לו בינה להבין שממשלתו באה לו
מאת ד', ולא בכוחו ועוצם ידו,
לכן לא ירחם עליו ד' שגידל אותו,
ויוצרו לא יחון אותו.

עכשיו מסיים את דבריו, על גאולת ישראל וישועתו. ביום
הגאולה

יוציא ד' את ישראל מתוך האומות, כמו אדם שחובט
במקל להפריד את התבואה מהקש,
מחוזק זרימת נהר פרת שבארץ אשור,
עד נחל מצרים הוא הנילוס,
ואתם בני ישראל תהיו נלקטים אחד אחד מתוכם.

מדבר על קיבוץ הגלויות ואומר: ביום הגאולה יתקבצו
כולם ויבואו,

הדבר יהא נראה כאילו תקעו בשופר גדול, להשמיע קול
בכל העולם,

ויבואו אלו שגלו לארץ אשור, ומעולם לא חזרו, (לכן קורא
להם אובדים),

ואלו שנדחו ממקומם לארץ מצרים,

וכלם ישתחוו לד' בהר המוריה, במקום המקדש.

מתחילה מתנבא על החורבן שיבא על עשרת השבטים,
בגלל רוב פשעיהם.

הנביא פותח ואומר: יש להצטער על כתר הגאולה של
שכורי אפרים (מלכות אפרים, היא מלכות עשרת
השבטים), שהיו שקועים בתאות אכילה ותענוגים, ושכחו
את מצוות ד',

ויופי תפארתו יכלה מהר כמו פרח שנובל מהר,

היו מפנקים עצמם, למשוח על ראשם הרבה שמן מבושם,
כאילו הראש שלהם עמק (גיא) מלא בשמן,

הם היו משתכרים, עד שנפלו על אבני הארץ והוכו בהם.

הנה יש לד' רוח חזק ואמיץ,

כמו זרם של ברד ששובר עצים,

וכמו רוח סערה שמכריתה את הכל,

כי לא עם בינות הוא
על כן לא ירחמנו עֲשֵׂהוּ
וַיִּצְרוּ לֹא יִחַנְנוּ:

יב. וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא

יִחַבֵּט יְהוָה

מִשֵּׁב לַת הַנֶּהָר

עַד נַחַל מִצְרַיִם

וְאַתֶּם תִּלְקְטוּ לְאֶחָד אֶחָד
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

יג. וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא

יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל

וּבָאוּ הָאֲבֻדִים בְּאֶרֶץ אֲשׁוּר

וְהַנִּדְחִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם

וְהִשְׁתַּחֲוּ לַיהוָה
הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם:

ספר ישעיה פרק כח

א. הוֹי עֵטְרַת גֵּאוֹת שִׁכְרֵי
אֶפְרַיִם

וְצִיץ נֶבֶל צְבִי תִפְאֲרָתוֹ

אֲשֶׁר עַל רֹאשׁ גֵּיָא שְׂמָנִים

הַלּוּמֵי יַיִן:

ב. הִנֵּה חֲזַק וְאַמֵּץ לְאֵדֶי נֵי

כְּזָרֵם בְּרֵד

שֶׁעַר קֵטֵב

<p>כזרם מים חזקים ששוטף את הכל, ומפיל הכל על הארץ בכח (ביד).</p>	<p>כְּזָרָם מִיַּם כְּבִירִים שֶׁ טָפִים הַנִּיחַ לְאֶרֶץ בְּיָד:</p>	ג.
<p>ברגלי האויב תרמס, עטרת הגאווה של שכורי אפרים, כלומר, ישפילו אותם.</p>	<p>בְּרַגְלֵי תִרְמָסְנָה עֶטְרַת גְּאוּת שְׁכוּרֵי אֶפְרַיִם:</p>	ד.
<p>ויהיה יופי תפארתו דומה לפרח נובל, היופי שהוא ככתר על הראש, המשוח בשמן מבושם, כמו עמק של שמנים.</p>	<p>וְהִיְתָה צִיצַת נֹבֵל צְבִי תִּפְאָרְתּוֹ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁ גֵּיא שְׁמָנִים כְּכַוְוָה בְּטָרָם קִיץ</p>	ה.
<p>כמו תאנה שמיהרה להבשיל לפני שאר התאנים, שמיד שרואים אותה בולעים אותה, כך ימהר האויב להשפיל גאותם.</p>	<p>אֲשֶׁר יִרְאֶה הָרֶאָה אוֹתָהּ בְּעוֹדָה בְּכַפּוֹ יִבְלַעְנָה:</p>	ו.
<p>ביום שתפול מלכות אפרים, יהיה ד' לשאר עמו, אלו יהודה ובנימין, לכתר של יופי, הכוונה שהם יתלו הכבוד בגדלות ד'. אלו יהודה ובנימין.</p>	<p>בְּיוֹם הַהוּא יְהִי יְהוָה צְבֹאוֹת לְעֶטְרַת צְבִי וְלְצִפִּירַת תִּפְאָרָה לְשֹׂאֵר עַמּוֹ:</p>	ז.
<p>ולתעוררות של משפט יהיה ד', לאלו שיושבים לשפוט כדי שישפטו משפט צדק, ויהיה ד' לגבורה לבני יהודה, שלא יצטרכו להלחם עם האויב שיבא להשיב מלחמה בשער, לפי שד' יכה אותם.</p>	<p>וְלַחַיִּים מְשֻׁפָּטִים לְיוֹשְׁבֵי עַל הַמִּשְׁפָּט וְלַגְבוּרָה מְשִׁיבֵי מִלְחָמָה שְׁעָרָה:</p>	ח.
<p>גם בני יהודה ובנימין, בגלל שהשתכרו ביין, התבלבלו בדעתם, ובגלל השכר תעו מהדרך הישרה, גם הכהן שהוא מורה הוראה, וגם נביא השקר שהעמידו אותו בשביל ליישר את דרכם, מכיון ששתו שכר התבלבלו בדעתם, ואפילו דברים שרואים בעינים לא ראו בצורה נכונה, נכשלו במשפט ולא דנו דין אמת</p>	<p>וְגַם אֵלֶּה בֵּינָם שְׁגוּ וּבִשְׁכָר תָּעוּ כֹּהֵן וְנָבִיא שְׁגוּ בִשְׁכָר נִבְלָעוּ מִן הַיַּיִן תָּעוּ מִן הַשְּׁכָר שְׁגוּ בְּרֶאָה</p>	ט.
<p>כי כל השולחנות שהם יושבים ואוכלים עליהם, מלאים בהקאה ובצואה (מרוב יין ששתו), ואין מקום פנוי ונקי.</p>	<p>פָּקוּ פְּלִילִיָּה: כִּי כָל שִׁלְחָנוֹת מְלֹאוֹ קִיא צֹאָה בְּלֵי מְקוֹם:</p>	

הואיל והחשובים והגדולים פונים אל השכרות, למי ילמד
הנביא דיעה,
ולמי יסביר מה ששמע מפי ד',
האם לאלה שנגמלו מלינוק חלב מאמם,
האם לאלה שנעתקו (סרו) משדי אמם.

מרוב שהם שקועים בתענוים, הם רחוקים ממצות ד', עד
שצריך לעשות להם ציווי למצות ד', הכוונה שצריך להוסיף
להם גדרים וסייגים למצות ד', ולסייגים אלו צריך להוסיף
עוד סייגים,

הנביא אומר הדברים במשל נוסף, יש משקולת ששומרת
על הבנין שיהיה ישר, וקוראים לה קו, וע"ז אומר הנביא,
צריך לעשות להם קו לקו, משמרת למשמרת.

גם במקומות שמיועדים ללמוד תורה, אי אפשר ללמד
אותם רק מעט (זעיר), כי הם רואים את התורה כמשא
כבד.

דברי הנביא בעיניהם, כאילו מדבר אליהם בשפה עילגת,
בלתי מובנת, אי אפשר להם להבין מה שמדבר.

הנביא מוכיח אותם, שכל מה שמדבר הוא לטובתם, וכך
אומר להם: תעזרו את חלוש הכח (עיף), ואל תגזלוהו,
וע"י זה תהיה לכם מנוחה,

ובכל זאת אינם רוצים לשמוע.

מאד קל בעיניהם לעבור על דבר ד' כאילו הוא רק ציווי
וסייג לציווי אחר,

ומשמרת למשמרת,

וגם במקום שלומדים תורה רק מעט ממנה לומדים
ומקיימים,

לכן כשילכו יפלו לאחור וישברו,

ויפלו במוקש,

וילכדו, הכוונה שיפלו בצרה, ולא יוכלו להמלט ממנה.

לכן תשמעו את דבר ד', אתם שמתלוצצים מדברי הנביא,

שרי יהודה שמושלים על העם הזה שבירושלים

ט.

אֶת מִי יוֹרֵה דַעָה
וְאֶת מִי יִבִּין שְׁמוּעָה
גְּמוּלֵי מַחְלָב
עֲתִיקֵי מִשְׁדֵּי־אִמָּם:

י.

כִּי צוֹ לְצוֹ

צוֹ לְצוֹ

קוֹ לְקוֹ קוֹ לְקוֹ

זַעִיר שֵׁם זַעִיר שֵׁם:

יא.

כִּי בִלְעִגֵי שִׁפָּה וּבִלְשׁוֹן
אֲחֶרֶת יִדְבֹר אֶל הָעָם הַזֶּה:

יב.

אֲשֶׁר אָמַר אֲלֵיהֶם זֹאת
הַמְּנוּחָה הַנִּיחוּ לְעִיִּף

וְזֹאת הַמְּרַגְעָה

וְלֹא אָבּוֹא שְׁמוּעָה:

יג.

וְהָיָה לָהֶם דְּבַר יְהוָה צוֹ לְצוֹ
צוֹ לְצוֹ

קוֹ לְקוֹ קוֹ לְקוֹ

זַעִיר שֵׁם זַעִיר שֵׁם

לְמַעַן יִלְכוּ וְכָשְׁלוּ אַחֲרָיִךְ
וְנִשְׁבְּרוּ וְנוֹקְשׁוּ

וְנִלְכְּדוּ:

יד.

לִכֵּן שִׁמְעוּ דְבַר יְהוָה אֲנֹשֵׁי
לְצֹן

מִשְׁלֵי הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר

בִּירוּשָׁלַם :

כִּי אֲמַרְתֶּם

כְּרַתְנוּ בְרִית אֶת מוֹת

וְעַם שָׂאוֹל עָשִׂינוּ חַזָּה

שׁוֹטְט {שׁוֹטְט} שׁוֹטְט כִּי
עֵבֶר {עֵבֶר} לֹא יְבוֹאוּכִּי שָׁמְנוּ כְזָב מַחְסְנוּ וּבִשְׁקֵר
נִסְתַּרְנוּ:

טו.

- אמרתם בדרך צחוק ולעג

אנחנו כרתנו ברית עם המוות, שלא יבוא עלינו לפני הזמן,
ועם הקבר עשינו הסכם והצבנו גבול, שלא נבוא אליו לפני
הזמן,

וכשתעבור מכה בארץ, לא תבוא עלינו,

נחסה בצל השקר היא הע"ז, ועל השקר בטחנו.

טז.

לִכֵּן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה

הַנְּנִי יוֹסֵד בְּצִיּוֹן אֲבָן

אֲבָן בַּחַן

פְּנֵת יִקְרָת

מוֹסֵד מוֹסֵד

הַמֵּאֲמִין לֹא יַחִישׁ:

לכן כך אמר ד', הואיל ויש ביניכם אנשים שלועגים לדברי
הנבואה, יבוא זמן שתתקיים בהם הנבואה,

הנה אני שהעמדתי בציון מלך חזק כמו אבן, הוא חזקיהו,
האבן הזאת תהיה לכם למבצר,

הוא יהיה כאבן יקרה וחשובה ששמים אותה בפינת
הבנין, כדי שיראו אותה משני הצדדים,

הוא יהיה דומה ליסוד מיוחד מכל היסודות,

המאמין לדברי הנבואה לא ימהר לראות אותה, אלא
ימתין עד שתתקיים.

יז.

וְשָׁמְתִי מִשְׁפָּט לְקוֹ

וְצִדְקָה לְמִשְׁקַלֶּת

וְיַעַה בְּרֵד מַחְסֵה כְזָב

וְסִתֵּר מֵיָם יִשְׁטֹפוּ:

- ואז אשיב גמול לרשעים, לפי מה שחטאו, כדבר הנמדד
בדיוק, לא פחות ולא יותר,

ולצדיקים אעשה צדקה כמידת צדקתם, בימי חזקיהו
יכבוש סנחריב את הערים המבוצרות שביהודה, ויהרוג
את הרשעים, והצדיקים ישארו בטובה,

מכיון שאמרו שיחסו בצל השקר היא הע"ז, אומר להם
הנביא, שיבוא ברד ויטאטא את מחסה השקר, הכוונה
שסנחריב לא יתחשב בדברי שקריהם,

ומכיון שאמרו שיסתרו בשקר, אומר להם שיבואו מים
וישטפו את המסתור.

יתבטל ויעבור מה שאמרתם שכרתם ברית עם המות, כי
המות יבוא עליכם,

ומה שאמרתם שעשיתם הסכם והצבתם גבול לקבר,
שלא תבואו אליו, לא יתקיים ההסכם והגבול, אלא כן
תבואו אל הקבר,

ומה שאמרתם כשתעבור מכה בארץ לא תבוא עליכם,
המכה כן תבוא עליכם, ותרמוס אתכם.

כשתעבור המכה תשטוף ותקח אתכם,

יח.

וְכַפַּר בְּרִיתְכֶם אֶת מוֹת

וְחַזוֹתְכֶם אֶת שָׂאוֹל לֹא
תִּקּוּםשׁוֹטְט שׁוֹטְט כִּי יַעֲבֹר וְהִיִּיתֶם
לוֹ לְמַרְמָס:

יט.

מִדֵּי עֲבָרוּ יִקַּח אֶתְכֶם

בכל בוקר תעבור עליכם המכה,
ואח"כ תעבור עליכם ביום ובלילה,
ויתמלא בחרדה, מי שישים לב להבין את השמועה של
הפורענות.

המיטה שישכב עליה, יהיה קצר, עד שלא יוכל לפשוט את
רגליו, הנמשל: יבואו הרבה גוים לא", והארץ תהיה צרה
מלהכיל את כל האויבים,

הנביא אומר שוב את הדברים במילים שונות: הכיסוי
שירצה להכנס תחתיה עם כל אבריו תהיה צרה מלהכיל
את כל אבריו.,

הנביא מביא דוגמאות של מלחמות שהיו בעבר, וכך ילחם
ד' עכשיו עם ישראל.

כמו שנלחם דוד עם הפלשתים במקום שקרוי בעל פרצים,
והפלשתים נשמדו שם בפתאומיות, כך ד' ילחם עם
ישראל,

דוגמא נוספת: כמו שנלחם יהושע עם האמורי בעמק
שבגבעון, ד' השליך עליהם אבנים מן השמים, כך ד' יכעס
על ישראל וילחם בהם,

ד' יפרע מישראל בצורה זרה, שעד עכשיו לא נהג אתם
כך.

ועכשיו הפסיקו לעשות צחוק ולעג מהפורענות, כוונתו
למה שאמרו שכרתו ברית עם המות שלא יבוא עליהם,

כדי שלא יתחזקו עליכם היסורים,

כי שמעתי מד' שמביא כליון וכריתה על כל הארץ.

הטו את אזנכם ושמעו לקולי,

הקשיבו ושמעו מה שאני אומר.

הנביא פותח את דבריו במשל: האם כל היום חורש האדם
את האדמה להכין אותה לזריעה,

האם כל היום הוא מפתח את האדמה, וכותש את גושי
העפר.

הרי ברגע נשיישר (מלשון ישר) את כל האדמה, עוזב את
האדמה ומתחיל לעסוק בזריעה,

אם רוצה לזרוע זרע שקרוי קצח, זורע אותו בצורה של
פיזור,

**כִּי בִבְקָרְבִּי
יַעֲבֹר בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה
וְהָיָה רַק זְעֵמָה הַבֵּין שְׁמוּעָה:**

כ. **כִּי קָצַר הַמָּצַע מִהַשְׁתַּרַע**

וְהַמַּסָּכָה צָרָה כְּהַתְכַנֵּס:

כא. **כִּי כָהָר פְּרָצִים יָקוּם יְהוָה**

כְּעֵמֶק בְּגִבְעוֹן יִרְגַז

**לַעֲשׂוֹת מַעֲשָׂהוּ זָר מַעֲשָׂהוּ
וְלַעֲבֹד עִבְדָתוֹ וְנִכְרְיָה
עַבְדָתוֹ:**

כב. **וְעַתָּה אֵל תִּתְלוּצְצוּ**

פֶּן יַחֲזִקוּ מוֹסְרֵיכֶם

**כִּי כָלָה וְנִחְרָצָה שְׁמַעְתִּי
מֵאֵת אֲדֹנָי יְהוִה וְהָ צְבָאוֹת עַל
כָּל הָאָרֶץ:**

כג. **הֲאֵזִינוּ וְשָׁמְעוּ קוֹלִי**

הַקְּשִׁיבוּ וְשָׁמְעוּ אִמְרָתִי:

כד. **הַכֹּל הַיּוֹם יַחַרֶשׁ הַחֶרֶשׁ
לְזָרַע**

יִפְתַּח וַיִּשְׁדַּד אֲדָמָתוֹ:

כה. **הֲלוֹא אִם שׁוּהַ פְּנֵיהָ**

וְהַפִּיץ קֶצֶחַ

וְכַמֵּן יִזְרֹק
וְשֵׁם חֲטָה שׁוֹרָה
וְשֵׁעָרָה נִסְמָן

ואם רוצה לזרוע זרע שקרוי כַּמּוֹן, זורע אותו בצורה של זריקה,

חיטה הוא זורע במידה הראויה, באמצע השדה,

ואת השעורה הוא זורע מסביב לחיטה, וקורא לזה הנביא נִסְמָן, כי הזריעה מסביב לחיטה נראה כאילו הוא מסמן דבר,

וְכִסְמַת גְּבֻלָּתוֹ:

ואת הכוסמת (מין תבואה) זורע בגבול השדה. הנמשל הוא: כמו שאין תועלת לחרוש כל היום, אלא צריך לזרוע כל מין לפי דרכו והרגלו, ובמקום הנכון, כך אין תועלת בדברי הנביא לבד, אלא צריך לקחת את הדברים לתשומת הלב, לתקן המעשים ולחזור בתשובה.

כשגדלה התבואה והזרעים, ורוצה להפריד מהם הפסולת והקש, דרכו לחבוט (להכות) כל מין כפי הראוי לו, לפי מה שנתן אלוקיו חכמה בלבו.

כ. וְיִסְרוּ לְמִשְׁפָּט

אֶל הָיוּ יוֹרְנוּ:

הקדמה: צורת הדישה משתנה ממין למין. דבר שקשה להפרידו מהקש, יש שדשים אותו בחרוץ (כלי מלא חריצים), ויש שמעבירים עליו גלגל של עגלה, ויש שנפרד בקלות, ומספיק להכותו במקל.

קצח לא צריך לדוש בחרוץ,

וכמון לא צריך להביר עליו גלגל של עגלה, אלא חובטים אותם במקל.

כז.

כִּי לֹא בְּחָרוּץ יוֹדֵשׁ קֶצֶחַ

וְאוֹפֵן עֵגְלָה עַל כַּמֵּן יוֹסֵב כִּי
בְּמִטָּה יִחַבֵּט קֶצֶחַ וְכַמֵּן
בְּשֶׁבֶט:

התבואה שמייצרים ממנה לחם שלא נפרדת בקלות, דשים אותה בחרוץ ובגלגל של עגלה,

אך אינו דש אותה זמן מרובה, רק כמה שצריך בשביל להפריד את הגרעין מהקש,

כח. לָחֵם יוֹדֵק

כִּי לֹא לְנֶצַח אָדוּשׁ יְדוּשָׁנוּ
וְהַמֵּם גִּלְגַּל עֵגְלָתוֹ וּפְרָשָׁיו

כי אם ידוש אותה זמן רב, גלגל העגלה יכתוש וישבור את הזרע עצמו, גם את החרוץ לא יעביר זמן רב על התבואה, כדי שלא יכתש הזרע ויעה דק דק. הנמשל: אילו הייתם מקבלים תוכחה וחוזרים בתשובה, ד' לא היה מכביד עליכם את היסורים, אך מכיון שלא קבלתם תוכחה, צריך הוא להכביד עליכם יסורים, אך לא יעשה זאת זמן רב כדי שלא תכלו.

לֹא יִדְקֵנוּ:

אע"פ שאמר להם הנביא שמעו לקולי, כמבואר בפסוק כ"ג, אומר להם הנביא דעו כי מד' יצאו הדברים,

כט. גַּם זֹאת מַעַם יְהוָה צְבָאוֹת
יֵצְאָה

ד' הראה לכם עצה נפלאה,

הפליא עצה

הגדיל תושיה:

והראה לכם חכמה גדולה, היא חכמת התורה שקרויה תושיה, לפי שהיא (יש) קיימת לעולם.

ספר ישעיה פרק כ"ט

אומר הנביא: יש להתאונן על המזבח שקרוי אריאל, (ע"ש שהאש רובצת עליו כארי)

א. הוּי אַרְיָאֵל אַרְיָאֵל

שעומד בעיר ששכן שם דוד המלך.

קְרִית חֲנָה דָּוִד

הוסיפו עוונות של שנה הבאה על עוונות של שנה שעברה, כוונתו שביהמ"ק יחרב, ולא יהיו קרבנות תמידין, שעליהם אמרו חז"ל שהיו מכפרים, תמיד של שחר על עוונות של לילה, ותמיד של בין הערבים על עוונות של יום.

סֵפּוּ שָׁנָה עַל שָׁנָה

הקרבנות [שבדרך כלל מביאים אותם ברגלים כשעולים לרגל, ולכן מכנה אותם הנביא בשם חגים] יכרתו ויתבטלו.

חֲגִים יִנְקֵפוּ:

בפסוק זה מכנה הנביא את ירושלים בשם אריאל, ע"ש המזבח שנמצא בה, וכך הוא אומר: אביא צרה על העיר ירושלים,

ב. וְהִצִּיקוּתִי לְאַרְיָאֵל

ותהיה מלאה באבל וצער,

וְהִיְתָה תֵאֵנִיָּה וְאַנְיָה

ותהיה מוקפת בהרוגים, כמו המזבח שמוקף בבהמות שחוטות.

וְהִיְתָה לִי כְאַרְיָאֵל:

וְאֲחַנְּנָה (מלשון חניה) על ירושלים מסביב את מחנה סנחריב, כמו כדור שהוא עגול,

ג. וְחִנִּיתִי כְדוֹר עֲלֵיךְ

ואתן בלב סנחריב, שיעמיד מוצב, הכוונה מגדל מעץ שמעמידים סמוך לעיר, כדי לזרוק משם חיצים על העיר,

וְצַרְתִּי עֲלֵיךְ מִצֵּב

וְהִקִּימֵ תִי עֲלֵיךְ מִצֵּרֹת:

וכן אקים עליה כל מיני מצור.

ד. וְשַׁפְּלֹת מְאֹרֶץ תִּדְבְּרִי

ואשפיל את אנשי ירושלים, ואכניע אותם, שידברו בשקט, ויהיה נראה כאילו הקול מגיע מתחת לארץ,

וּמַעְפָּר תִּשַׁח אֲמֹרְתֶךָ

הנביא מזכיר אותם דברים במילים שונות, וכמו אוב, שהוא גוף של מת שמדבר ע"י כישוף, שהוא מדבר בשקט,

וְהִיָּה כְאוֹב מְאֹרֶץ קוֹלֶךָ

וּמַעְפָּר אֲמֹרְתֶךָ תִּצְפָּצֵף:

ונשמע קולו כקול צפצוף העופות, כך ידברו אנשי ירושלים בשקט.

ה. וְהִיָּה כְאֲבֵק דֶק הַמּוֹן זְרִיךְ

וכאשר יכנעו יתעוררו רחמי ד' עליהם, וריבוי העמים הזרים שבאו עליהם, יהיו כאבק דק, שע"י ניפוח בפה הכל עף, הכוונה שמלאך ד' יהרוג בקלות את כל מחנה סנחריב,

וְכִמְ עַבְרַת הַמּוֹן עֲרִיצִים

וְהִיָּה לְפִתְעָ פֶּתַאִם:

וכמו פסולת תבואה שעוברת בקלות ע"י רוח קלה, כך יכלו ריבוי הגוים החזקים, דבר זה יקרה להם בפתאומיות.

מד' תבוא עליהם הפורענות בהשגחה פרטית, הנביא ממשיל את מה שהמלאך יכה את מחנה סנחריב כרעם, ורעש גדול, וכרוחות סערה חזקות, והם יהיו כאילו שרפה אותם להבת אש.

כמו חלום שנראה לאדם בלילה, ואין בו ממש, כך יהיו ריבוי הגוים שבאו עם צבאם לירושלים, וכך יהיו כל אלו שהעמידו מגדלי עץ ובנו המבצרים, וכן כל מה שעשו בשביל להציק בהם לישראל.

כמו אדם רעב, ובחלומו נראה לו כאילו הוא אוכל, וכשמתעורר מרגיש שבטנו ריקה ממאכל, או אדם צמא שרואה בחלומו כאילו הוא שותה, וכשמתעורר מרגיש שעדיין הוא צמא, ונפשו מתאוה לשתייה, כך יהיו ריבוי הגוים שבאו בצבאותם על ירושלים, יחשבו שילכדו אותה, אך לא יצליחו.

הנביא אומר להם: התעכבו והתבוננו, ותתפלאו על עצמכם, כיצד קרה הדבר הזה שעזבתם את דברי נביאי האמת שמתנבאים בשם ד', והלכתם אחרי נביאי השקר, ואז תצעקו על הקלקול שלכם,

אתם מבולבלים בדעתכם כמו שיכור, אך אצלכם זה לא קרה משתיית יין,

אתם מתנדנדים כמו שכור, שאינו יכול לעמוד בצורה ישרה, אך אצלכם זה לא קרה משתיית שכר.

י. **יַעַם יְהוָה צְבָאוֹת תִּפְקֹד**

בְּרַעַם וּבְרַעַשׁ וְקוֹל גָּדוֹל

סוּפָה וּסְעָרָה

וְלֵהֵב אֵשׁ אוֹכְלָה:

ז. **וְהָיָה כְּחִלּוֹם חֲזוֹן לַיְלָה**

הַמּוֹן כָּל הַגּוֹיִם הַצְּבָאִים עַל אֲרִיאֵל

וְכָל צְבִיָּה וּמַצְדָּתָהּ

וְהַמְצִיקִים לָהּ:

ח. **וְהָיָה כְּאִשֶּׁר יַחֲלִים הָרַעֵב**

וְהָיָה אוֹכֵל

וְהַקִּיץ וְרִיקָה נִפְשׁוֹ

וְכְאִשֶּׁר יַחֲלִים הַצָּמֵא וְהָיָה שִׁתָּהּ

וְהַקִּיץ וְהָיָה עֵיף וְנִפְשׁוֹ שׁוֹקֵקָה

כֵּן יְהִיָּה הַמּוֹן כָּל הַגּוֹיִם הַצְּבָאִים עַל הַר צִיּוֹן:

ט. **הַתְּמַהְמְהוּ וְהַתְּמָהוּ**

הַשְּׁתַּעֲשְׂעוּ וְשׂוּ עוֹ

שְׁכָרוֹ וְלֹא יֵין

נְעוּ וְלֹא שִׁכְרוּ:

ד' כסה אתכם בתרדמה, שתהיו מבולבלים כמו אדם שנפלה עליו תרדמה, (מי שבא להטמא פותחים לו פתח מן השמים),

ועצם לכם את העינים, עד שאינכם מבחינים אפילו בדברים שאפשר לראותם בעינים,

וגם על נביאי השקר הפיל ד' תרדמה,

ועל אלו שמראים את עצמם כחוזים שמקבלים נבואה מד'.

וְיַעֲצֵם אֶת עֵינֵיכֶם

אֶת הַנְּבִיאִים

וְאֶת רְאֲשֵׁיכֶם הַחַיִּים כְּסָה:

דברי הנבואה של כל נביאי האמת, היה אצלכם כמו דברים שכתובים בספר סגור בחותם,

שגם אם יתנו אותו אל מי שיודע לקר'א, ויאמרו לו קרא מה שכתוב בספר,

אם אין לו רצון לקרא, יענה אינני יכול לקרא, לפי שהספר סגור, כי אילו היה רוצה לקרא היה פותח החותם וקורא, הנמשל: החכמים שביניכם אומרים, הרי יש בדבר ד' דברים סתומים, אך אם היו מעוניינים לדעת את דבר ד', היו אומרים לנביא, פִּרְשׁ לָנוּ אֵת דְּבַרֵי ד'.

ואם יאמרו לאדם שאינו יודע לקרא, שיקרא בספר,

יענה אינני יודע לקרא, גם אם הספר פתוח. הנמשל: הבלתי חכמים שבכם אומרים, איננו מבינים גם דברים ברורים ומפורשים.

ד' אומר, בגלל שהעם הזה (ישראל) נגש אלי כאילו הם רוצים להתקרב אלי,

בפה ובשפתים מכבדים אותי,

אך הלב רחוק ממני,

ומה שהם נראים שהם מפחדים ממני, הוא כמו שלימדו אנשים שִׁירָאוּ אֶת עֲצָמָם נִכְנְעִים וִירָאִים.

וְתִהְיֶינָה יְרֵאָתָם אֵתִי מִצֹּת
אֲנָשִׁים מִלְּמַדָּה:

לכן אוסיף להביא רעה על העם הזה, עד אשר יהיה לפלא בעיני הרואים,

הפליאה תהיה עצומה,

ותאבד חכמת החכמים,

ובינת הנבונים תהיה נסתרת, הכוונה שלא יוכלו להציל את עצמם בחכמתם.

י. כִּי נִסַּךְ עֲלֵיכֶם יְהוָה רוּחַ
תִּרְדָּמָה

יא. (יא) וְתִהְיֶינָה לָכֶם חֲזוֹת הַכֹּל
כְּדִבְרֵי הַסֵּפֶר הַחֹתוּם

אֲשֶׁר יִתְּנוּ אֹתוֹ אֶל יוֹדֵעַ
הַסֵּפֶר {סֵפֶר} לְאֹמֵר קָרָא
בָּא זֶה

וְאָמַר לֹא אוֹכֵל כִּי חֹתוּם
הוּא:

יב. (יב) וְנָתַן הַסֵּפֶר עַל אֲשֶׁר
לֹא יָדַע סֵפֶר לְאֹמֵר קָרָא
בָּא זֶה

וְאָמַר לֹא יָדַעְתִּי סֵפֶר:

יג. (יג) וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי יְעֹנֵן כִּי נִגַּשׁ
הָעָם הַזֶּה

בְּפִיו וּבִשְׁפָתָיו כְּבָדוּנִי

וְלִבּוֹ רָחֵק מִמֶּנִּי

יד. (יד) לָכֵן הִנְנִי יוֹסֵף לְהַפְלִיא
אֶת הָעָם הַזֶּה

הַפְּלֵא וּפְלֵא

וְאֲבַדָּה חֲכַמַת חֲכָמָי

וּבִינֵת נֹב נִיּוֹ תִסְתַּתֵּר:

טו. **הוּא הַמַּעֲמִיקִים מִיָּה וְהוּא לִסְתֵר עֲצָה**

וְהִיא בְּמַחְשָׁךְ מַעֲשִׂיהֶם

וַיֹּאמְרוּ מִי רֹאֵנוּ

וּמִי יִדְעֵנוּ:

טז. **הַפְּכֶכֶם**

אִם כֹּחַ מֶרְהִי צָר יִחָשֵׁב

**כִּי יֹאמֶר מַעֲשֵׂה לַעֲשֵׂהוּ
לֹא עֲשֵׂי**

וַיִּצַר אֲמַר לִי צָרוּ לֹא הַבִּין:

יז. **הֲלֹא עוֹד מַעֲטַ מְזַעַר**

וְשֵׁב לְבָנוֹן לְכַרְמֶל

וְהַכַּרְמֶל לִיעֵר יִחָשֵׁב:

יח. **וְשָׁמְעוּ בַיּוֹם הַהוּא הַחֲרָשִׁים
דְּבַרֵי סֹפֵר**

**וּמֵא פֶל וּמֵחַ שֶׁךְ עֵינֵי עוֹרִים
תִּרְאִינָה:**

יט. **וַיִּסְפוּ עֲנוּיִם בֵּיהּ וְהוּא שְׂמֵחָה
וְאַבְיוֹנֵי אָדָם**

בְּקִדּוֹשׁ יִשְׂרָאֵל יִגְלוּ:

כ. **כִּי אָפֶס עֲרִיץ
וְכֹלָה לֵץ**

יש להתאונן על אלו שחושבים שאפשר להסתיר במעמקי הלב, את העצות הרעות שהם יועצים, הם אומרים שאין ד' יודע מחשבות,

והם עושים את מעשיהם הרעים במקומות חשוכים, שלא יראו אותם בני אדם,

כי הם אומרים מי רואה אותנו,

ומי יודע מה אנחנו עושים, כי הם לא מאמינים שד' רואה את מעשיהם.

המחשבות הנ"ל שהם מחשבות הפוכות ממה שצריך לחשוב,

הם באמת כמו מי שמייצר כלי חרס, שיודע מה יש בטיט, כך ד' יודע מחשבותיכם,

האם יש כזה דבר, שכלי חרס שנעשה ע"י יוצר כלי חרס, יאמר למי שעשה אותו, לא אתה עשית אותי,

האם יש כזה דבר, שכלי חרס שנעשה ע"י יוצר כלי חרס, יאמר למי שייצר אותו, אינך מבין בכלי, כך לא נעלמו ממני מחשבותיכם.

ושמא תשאלו, אם אכן יודע ד' מחשבות, מדוע אינו משלם לצדיק גמולו הטוב, ולרשע כרשעתו, עונה להם הנביא, שבעוד זמן מועט ישלם ד' את הגמול,

יער הלבנון (שם של יער בא"י), יהפך למקום של שדות וכרמים (כרמל),

ומקום השדות והכרמים יהפך ליער. הנמשל: ד' יגביה את השפלים, וישפיל את הגאים.

וכשיראו ששלמתי לכל אחד את גמולו, גם אותם אנשים שאטמו את אזניהם, ולא רצו לשמוע את דברי הנבואה (הנביא המשיל אותם בפסוקים י"א- י"ב, כאילו יש להם ספר סגור בחותם שאי אפשר לקרוא בו), עכשיו כבר ישמעו את דברי הנבואה,

ואלו שלא רצו להסתכל בספר, והתנהגו כאילו שהם נמצאים במקום חשוק, וכאילו הם עורים, עכשיו כבר יראו את דברי הספר.

הַעֲנוּיִם שבטחו בד', יוסיפו עכשיו שמחה, על שהתקיים מה שבטחו שיגיע,

הנביא מכנה את הענויים בכינוי אביוני אדם, כי האביון נכנע,

כופל הדברים במילים שונות, ישמחו במה שבטחו בד' שהוא קדוש ישראל.

הם ישמחו, כשיראו שכל מי שהיה חזק ברשעות, כָּלָה (נגמר),

וכלה כל מי שהוא לץ,

ונכרתו כל אלו שממהרים לעשות דברים שאינם הגונים.

ויכרתו אלו שהחטיאו בני אדם בדיבורם (הם נביאי השקר),

ויכרתו אלו, שכאשר היה יושב אדם בשער, שהוא מקום ישיבת הדיינים, ומוכיח אותם, חיפשו הם דרכים, כיצד להכשיל אותו (כגון להלשין עליו אצל המלך),

ויכרתו אלו שבלבלו את הצדיקים בדברי הבל, שאין בהם ממש.

ומכיון שישארו רק צדיקים,

אומר ד' שפדה את אברהם מכבשן האש באור כשדים, לבית יעקב, מעכשיו שאינכם חוטאים,

לא יתבייש יעקב אביכם,

ושוב לא יתלבנו פניו מחמת בושה. (כשחוטאים מתבייש יעקב).

כשיראה יעקב שבניו צדיקים וכשרים,

והם מקדשים שם שמים,

הם מקדשים את שם ד' שהוא קדוש יעקב,

ואת אלוקי ישראל הם משבחים, ותולים בו את כל החוזק.

ואפילו אלו שהם מבולבלים בדעת, יבינו וידעו את ד',

ואלו שהיו רגילים להתלונן ולהתרעם על ד',

מעכשיו יעזבו את דרכם הרעה, וילמדו תורה שקרויה לקח טוב, ובגלל כל הנ"ל לא יתבייש יעקב.

וּנְכַרְתוּ כָּל שִׁקְדֵי אֹנָן:

כא. - מַחְטִיאֵי אָדָם בְּדָבָר
וְלַמּוֹכִיחַ בַּשַּׁעַר יִקְשָׁן

וַיִּטּוּ בַת הוּ צְדִיק:

כב. - לָכֵן
כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי בֵית
יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת
אֲבֹרָהִם

לֹא אֶעֱתָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב

וְלֹא אֶעֱתָה פְּנֵי יַחְוָרוּ:

כג. - כִּי בְרָא תוּ יִלְדֵי מַעֲשֵׂה יְדֵי
בְּקִרְבּוֹ

יִקְדִּישׁוּ שְׁמִי

וְהִקְדִּישׁוּ אֶת קְדוֹשׁ יַעֲקֹב

וְאֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעֲרִיצוּ:

כד. - וַיְדַעוּ תַעֲי רֹחַ בֵּינָה
וְרוּגְנֵיהֶם

יִלְמְדוּ לְקַח:

פרק ל.

א.

הוּי בְּנִים סוֹרְרִים נְאֻם
יְהוָה

לַעֲשׂוֹת עֲצָה וְלֹא מִנִּי
וְלִנְסֹךְ מַסְכָּה וְלֹא רוּחִי
לְמַעַן סְפוֹת חֲטָאת עַל
חֲטָאת:

ב.

הֵה לְכִים לְרֹדֶת מִצְרַיִם

וּפִי לֹא שָׁאֲלוּ
לְעוֹז בְּמַעוֹז פְּרַעֲהַ
וּלְחִסוֹת בְּצַל מִצְרַיִם:

ג.

וְהָיָה לְכֶם מַעוֹז פְּרַעֲהַ
לְבַשֶׁת
וְהַחֲסוֹת בְּצַל מִצְרַיִם
לְכַלְמָה:

ד.

כִּי הָיוּ בְּצַעַן שָׁרְיוֹ
וּמִלְאָכְיוֹ חֲנִס יִגְיעוּ:

אומר הנביא בשם ד': יש להתאונן על עם ישראל, שהם
בנים שסרים מדרך הישר,

הם יועצים עצה שאינה ממני, כלומר, שאין אני מסכים
לעצה זו,

העצה היא להתכסות במכסה שאין אני רוצה בו,

נראה מהם כאילו שלא חטאו עדיין מספיק, ולכן הם רוצים
להוסיף חטאים.

הם הלכו וירדו למצרים, לבקש מהם עזרה,

ולא שאלו רשות מד',

ירדו למצרים להתחזק בחוזק של פרעה,

ולחסות בצל מצרים.

החוזק של פרעה יהפך לכם לבושה,

ומה שאתם רוצים לחסות בצל מצרים תהיה לכם לכלימה,
כי לא יעזרו לכם.

הפסוק מפרש מי הלך למצרים: שרי ישראל באו בהכנעה
אל פרעה בעיר צוען,

ושלחו שלוחים לעיר המלוכה שנקראת חֲנָס.
כולם יתביישו שהלכו לעם שלא יכולים לעזור להם,

ההליכה לשם לא תעזור להם, ולא תועיל להם,

רק תביא להם בושות.

הבושות שיהיו להם, בגלל שסחבו משאות של כסף וזהב
על הבהמות שלהם, כדי להביא שוחד למצרים, שהיא
בדרום א"י,

ועברו דרך המדבר שהיא ארץ צרה, שיש בה חיות רעות,
יש שם אריות, שנקראים לביא, או ליש,

מהמזיקים שמצויים שם, נחש רע שנקרא אֶפְעָה,

ונחש שקופץ במהירות ממקום למקום, ונראה כאילו הוא
עף, ונקרא שָׂרָף,

ונשאו על הכתף של חמורים צעירים שנקראים עֵיִרִים, את
העושר שלהם,

ועל דבשת של גמלים הניחו את אוצרותיהם,

ואת כל זה הוליכו לעם שלא יכולים לעזור להם.

העזרה של מצרים היא עזרה שאין בה ממש, אומר ד',

לכן קראתי למצרים גאוותנים, שמתגאים בדבר שאינם
יכולים לעשות,

וחוץ ממה שאינם יכולים לעזור, אינם רוצים לעזור, ולכן
קראתי להם עם בטל.

ד' אומר לנביא, בוא וכתוב הנבואה על לוח שיהיה אצלם
לזכרון,

ותחקוק את הדברים על ספר, כדי שתהיה הנבואה לזכרון
לדורות הבאים אחריהם עד עולם, שיבינו מדוע הביא
הקב"ה פורענות על ישראל, וידעו שזה בגלל עוונותיהם,
וכמו שרואים כתוב שהנביא הזהיר אותם על הפורענות
העתידה לבוא.

ה. כֹּל הַבְּאִישׁ עַל עַם לֹא
יֹעִילוּ לְמוֹ

לֹא לְעֶזֶר וְלֹא לְהוֹעִיל

כִּי לֵב שֵׁת וְגַם לְחֶרְפָּה:

ו. מִשָּׂא בַּהֲמוֹת נֶגֶב

בְּאַרְץ צָרָה וְצוּקָה

לְבִיא וְלִישׁ

מֵהֶם אֶפְעָה

וְשָׂרָף מְעוֹפֵף

יִשְׂאוּ עַל כַּתְּף עֵיִרִים
{עֵיִרִים} חִילָהֶם

וְעַל דְּבִשֵׁת גַּמְלִים
אוֹצְרֵתָם

עַל עַם לֹא יֹעִילוּ:

ז. וּמִצְרַיִם הֶבֶל וְרִיק יַעֲזֹרוּ

לְכֵן קִרְאתִי לְזֹאת רַהֲב
הֵם

שֶׁבֶת:

ח. עֲתָה בּוֹא כְּתֹבָה עַל לֹחַ
אֲתָם

וְעַל סֵפֶר חֻקָּה וּתְהִי לְיוֹם
אֲחֵרוֹן לְעַד עוֹלָם:

ט.

עם ישראל, במה שביקשו עזרה מפרעה בלי לשאול את ד'
אם הוא מסכים, נחשב להם דבר זה למרד,
הם בנים שמכחישים (משקרים) את השגחת ד',
בנים שאינם רוצים לשמוע את תורת ד', לכן הם לא
מתייעצים עם ד'.

הם אומרים לנביאי האמת, אל תראו נבואה כדי להגיד לנו,
ואל תתנבאו לנו דברים ישרים,
דברו אלינו דברי חנופה, דברי חלקלקות, דברו אלינו שיהיה
לנו שלום, כמו שאומרים נביאי השקר,
לדבורים אלו קורא הנביא דברי לעג והיתול.

הם אומרים לנביאי האמת, סורו מדרך זו, הכוונה מה
שאתם אומרים לנו, לא ללכת אחרי תאוותינו,
ותבטלו מה שאתם אומרים לנו בשם ד' קדוש ישראל.

לכן כך אומר ד' שהוא קדוש ישראל,
בגלל שאתם מואסים בדברי הנביאים שמתנבאים בשם ד',
ואתם בוטחים בזה שתעשקו ותגזלו את העשירים, ובכסף
זה תוכלו לתת שוחד למלך מצרים, שהוא עקום בדרכיו,
ועליו אתם נשענים.

לכן יהיה לכם העון הזה, שאתם בוטחים במצרים במקום
לבטוח בד',
כמו חומה שנפרצה ונסדקה, וחלק ממנה נפל,
וכמו בועות שנהיו בחומה בגלל הגשם, שאע"פ שהשבר
והבועות נמצאים רק בחלק מהחומה,
בכל זאת באופן פתאומי תשבר ותפול כל החומה.

ושבר החומה תהיה לרסיסים דקים,
כמו שברים של כד חרס, שלאחר שנשבר הכד כותשים
אותו דק דק, כדי שיוכלו לחזור ולהשתמש בו בתורת טיט

כִּי עִם מְרִי הוּא

בְּנִים כֹּחְשִׁים

בְּנִים לֹא אָבוּ שְׁמוּעַ
תּוֹרַת יְהוָה:

י. אֲשֶׁר אָמְרוּ לְרֵאִים לֹא
תֵּרְאוּ

וְלַח זִים לֹא תִחַזּוּ לָנוּ
נְכֹחֹת

דַּבְּרוּ לָנוּ חֲלֻקֹת

חַזּוּ מֵהַתְּלוֹת:

יא. סוּרוּ מִנִּי דֶרֶךְ הַטּוֹ מִנִּי
אֲרֶחַ

הַשְּׁבִיתוּ מִפְּנֵינוּ אֶת
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:

יב. לֵכֵן כֹּה אָמַר קְדוֹשׁ
יִשְׂרָאֵל

יַעַן מֵאִסְכֶּם בַּדְּבַר הַזֶּה

וּתְבַטְחוּ בְּעַשְׂקִי וְנִלְוֹז

וּתְשַׁעְנוּ עָלָיו:

יג. לֵכֵן יְהִי לָכֶם הָעוֹן הַזֶּה

כְּפֶרֶץ נִפְלַג נְבִיעָה

בְּחוֹמָה נִשְׁגְּבָה אֲשֶׁר
פְּתָאֵם

לְפִתַּע יְבוֹא שְׁבָרָה:

יד. וּשְׁבָרָה

כְּשֶׁבַר נִבְלַל יוֹצְרִים כְּתוֹת
לֹא יַחֲמֵל

וסיד לטוח את הבתים והבורות,

ואין בנמצא בין השברים שבר גדול שיוכלו לשאוב בו אש ממקום בעירת האש,

או לשאוב בו מים מחפירה. הנמשל הוא: גם אם נראה לכם שהעון שבידכם הוא דבר קל, בעיני ד' הוא דבר חמור, ולבסוף יביא אתכם לכליון.

כי כך אמר ד' שהוא קדוש ישראל, אילו הייתם בוטחים בי ולא במצרים,

היתה מגיעה לכם ישועה בשקט ובנחת בלי לטרוח, ולא הייתם צריכים להלחם,

והייתם מתגברים על האויב, בישיבה בשקט ובבטחון בד',

אך לא רציתם בכך, אלא רציתם להלחם נגד האויב בסיוע ובעזרת מצרים.

ואמרתם, לא נבטח בד', אלא נתרומם כמקל גבוה שנקרא נס, ההתרוממות תהיה ע"י הסוסים שבאים ממצרים,

לכן יהיה העונש שלכם, שתברחו מפני האויב, ותהיה לכם השפלה,

אמרתם נתחזק ע"י שנרכב על סוסים שבאים ממצרים, שהם קלים במרוצתם,

לכן יהיה עונשכם, שאויביכם הרודפים אתכם יהיו קלים, ויתגברו עליכם.

אלף אנשים מכם, שכל אחד מהם מיוחד, יברחו מפני גערה של אויב אחד,

וכשחמשה אויבים יגערו בכם, תברחו כולכם,

תתפזרו עד שתשארו יחידים ובודדים, כמו עץ של ספינה שנקרא תוך, שהוא תקוע בראש הר, שנראה מרחוק העץ היחידי הזה,

וכמו מקל ארוך שנקרא נס, שמסמנים על ידו לאנשי הצבא להתאסף, שתקוע בראש הגבעה.

ומכיון שאינכם רוצים לשמוע בקול ד', לא יוותר לכם מלהביא עליכם גזירה רעה, בשביל למהר להביא לכם טובה, אלא יחכה עם הטובה עד שיגיע הזמן,

וד' יתרומם מעליכם ויתרחק מכם מלרחם עליכם,

כי ד' נקרא אלוקי משפט, על שם שעושה משפט ברשעים,

אבל אשרי למי שיקוה שד' יביא את הנחמות שהבטיח.

עוד יגיעו ימים, שהעם שנשאר בציון, והיושב בירושלים,

לא יצטרכו לבקש בקשות מד' עם בכיות,

וְלֹא יִמְצָא בְּמִכְתָּתוֹ חֶרֶשׁ
לְחַתּוֹת אֵשׁ מִיְקוּד

וְלִחְשָׁף מִיָּם מִגָּבָא:

טו. כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל

בְּשׂוֹבָה וְנַחַת תִּשְׁעוּן

בְּהִשְׁקֵט וּבְבִטְחָה תִּהְיֶה
גְּבוּרַתְכֶם

וְלֹא אָבִיתֶם:

טז. וְתֹאמְרוּ לֹא כִי עַל סוּס
נָנוּס

עַל כֵּן תִּנּוּסוּן

וְעַל קֶל נִרְכָּב

עַל כֵּן יִקְלוּ רַדְפֵיכֶם:

יז. אֶלֶף אֶחָד מִפְּנֵי גַעְרַת
אֶחָד

מִפְּנֵי גַעְרַת חֲמֹשֶׁה תִּנּוּסוּ

עַד אִם נֹוֹתַרְתֶּם כְּתֹוךַן
עַל רֹאשׁ הָהָר

וְכִנְסוּ עַל הַגְּבֻעָה:

יח. וְלֹכַן יַחְכֶּה יְהוִה לְחַנּוּכְכֶם

וְלֹכַן יָרוּם לְרַחֲמֶכֶם

כִּי אֵל הִי מִשְׁפַּט יְהוִה

אֲשֶׁרֵי כָל חוֹכֵי לוֹ:

יט. כִּי עִם בְּצִיּוֹן יֵשֵׁב
בִּירוּשָׁלַם

בְּכּוֹל אֲתַבְּכָה

אלא ד' ירחם עליהם ע"י זעקה בלבד,
ומיד כשישמע את קולם יענה להם.

וד' יתן בלבכם שלא תהיו שקועים בתאוות, אלא תסתפקו
במועט, כאילו הלחם צר ומים בדוחק,

וד' המלמדך, לא יסתיר פניו ממך, כאדם שמכסה את פניו
בבגד, וכיון שלא יסתיר את פניו, תוכל לבקש כל מה שאתה
צריך, כי ד' ימלא את כל בקשותיך, ומסביר זאת במשל,
שתוכל לראות בעיניך את ד' המלמדך.

הנביא מבאר לנו שבני ישראל יהיו מאד מעוניינים לשמוע
את דבר ד', ומתאר זאת באופן זה: האזנים יהיו נוטות לכיוון
אחורה לשמוע את דבר ד', שיאמר לכו בו,

בין כשתרצו ללכת לצד ימין בין כשתרצו ללכת לצד שמאל,
תרצו לשמוע דבר ד'.

הציפוי שיש על האלילים שעשויים מכסף, יהיה בעיניכם
כדבר טמא,

וכן חגורת הפסל שיצקוהו מזהב,

תפזרו אותם ותזרקום למרחוק כמו נדה שמרוחקת בימי
טומאתה,

ותאמרו לפסל צא החוצה.

ד' יתן לכם גשם, כדי שיצמח הזרע שאתם זורעים באדמה,
ויתן לכם לחם מתבואת האדמה, כי לא יהיה בתבואה,
שדפון או ירקון, או ארבה,

הארץ תהיה שמנה, ויגדלו ממנה פירות משובחים,

כל אחד מהמקנה שלכם ירעה במרעה טוב, עד שכל כבש
יהיה רחב ובעל בשר.

השוורים והחמורים הצעירים שעובדים אתם באדמה,

יאכלו מוץ שמעורב בו תבואה, ובכך המוץ מחוזק,

התבואה שיערבו במוץ לבהמות, תהיה תבואה נקיה, שזרו
אותה בכלי שנקרא רחת, (על שם שזורין אותה ברוח), שם
נוסף יש לכלי מזרה, (זרייה הוא פיזור), כי תהיה כ"כ הרבה
תבואה, עד שיוכלו לערב לבהמות בתוך המוץ תבואה נקיה.

הנביא אומר שיהיה שפע של מים, עד שעל כל הר גבוה,
ועל כל גבעה מרו-ממת,

יהיו כמו נחלי מים, שדמתפלגים ונפרדים זה מזה,

דבר זה יהיה ביום שיהרוג ד' הרג רב במחנה אשור, ע"י

חֲנוּן יַחַנֵּךְ לְקוֹל זַעֲקֶךָ

כְּשִׁמְעֶתוֹ עֲנֵךְ:

כ. וַיִּתֵּן לָכֶם אֲדֹנָי לֶחֶם צָר
וּמִים לַחֵץ

וְלֹא יִכְנַף עוֹד מוֹרִיךְ

וְהָיוּ עֵינֶיךָ רְאוּת אֶת
מוֹרִיךְ:

כא. וְאִזְנֶיךָ תִשְׁמַעְנָה דְבַר
מֵאֲחֵרֶיךָ

לֵאמֹר רְזֵה הַדֶּרֶךְ לָכֹה בּוֹ

כִּי תֵאֱמִינוּ וְכִי תִשְׁמְאִילוּ:

כב. וְטִמְאַתֶּם אֶת צְפוּי פְּסִילֵי
כֶסֶף

וְאֶת אֶפְדַּת מַסַּכַת זְהָבְךָ
תִזְרֹם כְּמוֹ דָוָה

צֵאת אֶת אֲמַר לוֹ:

כג. וַיִּתֵּן מָטַר זֶרְעַךְ אֲשֶׁר
תִזְרַע אֶת הָאֲדָמָה

וְלֶחֶם תְּבוֹאֵת הָאֲדָמָה

וְהָיָה דֶשֶׁן וְשִׁמֵן

יִרְעֶה מִקְנֶיךָ בַּיּוֹם הַהוּא
כִּרְנָחֵב:

כד.

וְהָאֲלִפִים וְהָעִירִים עַבְדֵי
הָאֲדָמָה

בְּלִיל חֲמִיץ יֹאכְלוּ

אֲשֶׁר זָרָה בְּרַחַת
וּבְמִזְרָה:

כה. וְהָיָה עַל כָּל הַר גְּבוּהַ וְעַל
כָּל גְּבֻעָה נִשְׁאָה

פְּלָגִים יִבְלִי מֵיָם

בַּיּוֹם הַרְגֵךְ רַב

מלאך ד', כשיפלו השרים הגדולים שמשולים למגדלים.

אור הלבנה יהיה מאיר כאור השמש,

ואור השמש יהיה פי שבע,

וזה יהיה כמו האור של שבעת ימי בראשית, הנמשל הוא: שיהיה להם ריבוי טובה, דבר זה יהיה בזמן שד' ישים תחבושת, על שבר עמו ישראל,

וירפא את פצע מכתו, אחרי שאשור, שהיה רגיל להכות את ישראל יפול.

הנה שם ד', הכוונה שיתפרסם שם ד', ע"י גבורתו, שיכה את מחנה אשור,

בא ממקום רחוק הוא השמים, הכוונה שמלאך ד' מן השמים יכה אותם,

זה יהיה בכעס בוער,

וכובד משא על אשור,

דברי הנבואה על מפלת אשור, שנשמעו משפתי ד' ולשונו, תהיה כאש שורפת.

דיבור הנבואה שיוצא מרוח הפה,

יהיה כמו נחל שוטף, שהמים מגיעים עד הצואר, וגופו חלק במים וחלק מחוץ למים, הכוונה שכמו מים שוטפים מסכנים את האדם, כך יסתכנו מחנה אשור ויפלו,

עכשיו נותן הנביא שני משלים ביחס למפלת אשור. (1) בדרך כלל משתמשים, בנפה עם חורים דקים, כדי שיצא האוכל, והפסולת תישאר בנפה, אך יש נפה שנקראת נפת שוא, שהחורים גדולים, ויוצא גם הפסולת דרך החורים, הנמשל: כך יעשה ד' למחנה אשור, שכולם יכלו, ולא תשאר שארית.

(2) בדרך כלל שמים רסן על לחיי הבהמה, במטרה להדריך אותה בדרך ישרה, ולא תתעה, אך לאשור ישים ד' על לחייהם, רסן מתעה. הנמשל: יכוון אותם לבוא לירושלים, כדי לאבד אותם שם.

בזמן שיפול מחנה סנחריב, ישירו ישראל שיר,

כמו ששרו במצרים, באותו לילה שהתקדש להיות חג הפסח, ויהיה להם שמחת לב,

כמו השמחה של אלו שמביאים ביכורים, שהיו הולכים עם חליל לפני מביאי הביכורים,

בשביל לבוא להר ד' הוא הר הבית,

אל ד' שהוא החוזק של ישראל.

בְּנֶפֶל מַגְדָּלִים:

כ. וְהָיָה אֹר הַלְבָנָה כְּאֹר הַחֲמָה

וְאֹר הַחֲמָה יְהִי שְׁבַעַתִּים כְּאֹר שְׁבַעַת הַיָּמִים

בַּיּוֹם חִבֵּשׁ יְהוָה אֶת שֵׁבֶר עַמּוֹ

וּמַחֲץ מַכְתּוֹ יִרְפָּא:

כז. הִנֵּה שֵׁם יְהוָה

בָּא מְמַרְחֵק

בְּעַר אָפוֹ

וְכִבֵּד מִשָּׂאָה

שִׁפְתָיו מְלֹאוֹ זַעַם וּלְשׁוֹנוֹ כְּאֵשׁ אֲכָלֶת:

כח.

וְרוּחוֹ

כְּנַחַל שׁוֹטֵף עַד צְנָאָר יִחָצֵה

לְהִנָּפֵה גוֹיִם בְּנֶפֶת שָׂאָה

וְרָסָן מִתְעָה עַל לַחֲיִי עַמִּים:

כט. הַשִּׁיר יְהִי לְכֶם

כְּלִיל הַתְּקֵדֶשׁ חָג וְשִׁמְחַת לְבָב

כְּהוֹלֵךְ בְּחִלְלִיל

לְבּוֹא בְּהַר יְהוָה

אֶל צוֹר יִשְׂרָאֵל:

<p>ד' ישמיע להם את יופי קולו החזק, לאיים עליהם, ומה שיניח את זרועו, יִרְאֶה להם דבר זה, בכעס גדול, ולהב אש שורפת, וירוצץ ויפזר אותם, כמו זרם מים, וכמו ברד קשה כאבן.</p>	<p>ל. וְהִשְׁמִיעַ יְהוָה אֶת הַיּוֹד קוֹלוֹ וַיִּנְחַת זְרוּעוֹ וַיִּרְאֶה בְּזַעַף אַף וַיִּלְהַב אֶשׁ אוֹכֵלָה נֶפֶץ וַיִּזְרֶם וַאֲבָן בְּרֹד: לא. כִּי מִקּוֹל יְהוָה יַחַת אֲשׁוּר בַּשִּׁבְטֵי יִכֶּה:</p>
<p>בכל מקום שעבר שם אשור, והכה כמו במקל חזק והשחית, כאשר ישמעו שד' הניח את ידו על אשור להכותו, ישמחו שם וינגנו בתופים וכנורות, וד' ילחם אתם כמו ששמים דברים בנפת שוא כנ"ל.</p>	<p>לב. וְהָיָה כֹּל מַעְבַּר מַיְטָה מוֹסְדָה אֲשֶׁר יָנִיחַ יְהוָה עָלָיו בְּתַפִּים וּבְכַנְרֹת וּבְמִלְחָמוֹת תְּנוּפָה נִלְחָם בָּהּ (בָּם קרי): לג.</p>
<p>הגהינום שנקרא תְּפֹתָהּ, בגלל שכל מי שמתפתה אחר יצרו, נופל שם, מסודר מאתמול, הכוונה לא מזמן, שעדיין נשאר מסודר, והיא מוכנה גם למלך אשור ומחנהו, אע"פ שהיתה לו ממשלה חזקה, וד' העמיק והרחיב את הגהינום, שיוכל להכיל את כולם,</p>	<p>כִּי עָרוֹךְ מֵאֲתָמוֹל תְּפֹתָהּ הוּא גַּם {היא} לְמֶלֶךְ הַיּוֹכֵן הָעֵמִיק הָרַחֵב מְדַרְתָּהּ אֶשׁ וְעֵצִים הָרַבָּה נִשְׁמַת יְהוָה כְּנַחַל גְּפָרִית בְּעֶרְהָ בָּהּ: פרק לא.</p>
<p>מדורת הגהינום יש בה גחלי אש, והרבה עצים בשביל להגדיל הלהבה, הרוח שיוצא מפי ד', הוא כמו נחל עם גפרית, דולק ובוער. הכוונה שיתייסרו הרבה.</p>	<p>א. הוּי הַיּוֹרְדִים מִצְרַיִם לְעֶזְרָה עַל סוּסִים יִשְׁעֶנּוּ יש להתאונן על הושע ועשרת השבטים, שירדו למצרים לבקש מהם עזרה, להלחם עם סנחריב, הם בטחו בסוסים הטובים שבאים ממצרים, הם בטחו על ריבוי המרכבות,</p>

ועל ריבוי הגדול של רוכבי הסוסים,
ולא פנו לד' שהוא קדוש ישראל,
ואת ד' לא בקשו שיעזרם.

וַיִּבְטְחוּ עַל רֶכֶב כִּי רַב
וְעַל פָּרָשִׁים כִּי עֲצָמוּ
מֵאֵד
וְלֹא שָׁעוּ עַל קְדוּשׁ
יִשְׂרָאֵל וְאֵת יְהוָה לֹא
דָרְשׁוּ:

ב.

אם עם ישראל התחכמו, כשהלכו לבקש עזרה ממצרים,
גם ד' חכם לבטל את העצה שלהם,
ויביא עליהם רעה, ולא יסיר את מה שגזר עליהם, ואמר
להם ע"י הנביאים,
וד' יקום על ישראל שהם בית רשעים,
ועל העוזרים להם אלו המצרים, שהם פועלי שקר.

וְגַם הוּא חָכֵם
וַיִּבֹא רָע
וְאֵת דְּבָרָיו לֹא הִסִּיר
וְקָם עַל בֵּית מְרִעִים
וְעַל עֲזָרַת פְּעֻלֵי אָוֶן:

ג.

איך חשבו לקבל עזרה ממצרים, הרי הם בני אדם ולא אֵל,
וסוסי מצרים הם בשר, ולא מלאך,
וד' יכופף ידו להכות אותם,
והמצרים שחשבו לעזור לישראל יכשלו, וימסרו ביד
סנחריב, וישראל שחשבו להיות נעזרים יפלו,
ושניהם יחד יכלו מהעולם.

וּמְצָרִים אָדָם וְלֹא אֵל
וְסוּסֵיהֶם בָּשָׂר וְלֹא רוּחַ
וַיְהִי נְהַיֵּטָה יָדוֹ
וְכָשַׁל עוֹזְרֵהוּ
וְנָפַל עֲזָר
וַיִּחַדְדוּ כָּלֶם יַכְלִיּוֹן:

ד.

אומר הנביא כך אמר ד' אלי,
כמו שאריה זקן שואג,
או אריה צעיר שואג
כאשר הוא עומד ליד הטרף,
גם אם יתאספו אסיפה של רועים,
אינו מפחד מקול הרועים,
ואינו נכנע מריבוי האנשים, ואינו עוזב את הטרף,
כך ד' שהוא אדון על כל הצבאות, ירד עם כל חילו,
להגן על הר ציון,

כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
כַּאֲשֶׁר יְהַגֶּה הָאֲרִיָּה
וְהַכְּפִיר
עַל טְרָפוֹ
אֲשֶׁר יִקְרָא עָלָיו מְלֹא
רָעִים
מִקּוֹלֶם לֹא יִחַת
וּמִהַמוֹנָם לֹא יַעֲנֶה
כִּן יֵרַד יְהוָה צְבָאוֹת
לְצַבֹּא
עַל הַר צִיּוֹן
וְעַל גְּבַעְתָּהּ:

ה.

ועל גבעת ירושלים, ולא יעניין אותו ריבוי העמים שהתאספו
לב"א על ירושלים.

כמו שצפרים ממהרות לעוף,
כך ימהר ד' להגן על ירושלים,

כַּצִּפְרִים עֹפּוֹת
כִּן יִגֵּן יְהוָה צְבָאוֹת עַל

יְרוּשָׁלַם

גָּנוֹן וְהָצִיל

פָּסוּחַ

וְהַמְלִיטִי:

ו.

שׁוּבוּ

לְאֲשֵׁר הָעַמִּיקוּ סָרָה בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל:

ז.

כִּי בַיּוֹם הַהוּא יִמָּאֶסֶן אִישׁ

אֶלְיָי כִּסְפוֹ וְאֶלְיָי זָהָבֹו

אֲשֶׁר עָשׂוּ לָכֶם יְדֵיכֶם

חֲטָא:

ח.

וְנָפַל אֲשֹׁר בְּחָרְבֹו לֵא

אִישׁ

וְחָרַב לֵא אָדָם תִּתְאָכְלוּ

וְנָס לוֹ מִפְּנֵי חָרַב

וּבְחִירָיו לְמַס יְהִיו:

ט.

וּסְלִעוּ

מִמָּגוֹר

יַעֲבוֹר

וְחַתּוּ

מִנֶּס שָׂרְיוֹ

נָאֵם יְהוָה

אֲשֶׁר אֹר לוֹ בְּצִיּוֹן

וְתַנּוֹר לוֹ בִּירוּשָׁלַם:

פָּרַק לֵב

א.

הוֹ לְצַדִּיק יִמְלֹךְ מְלֹךְ

וּלְשָׂרִים לְמִשְׁפֵּט יִשְׂרוּ:

ב.

וְהָיָה אִישׁ

ד' יגן עליהם ויציל אותם, כשיב'א המלאך להכות במחנה
אשור, יקפוץ מעל ירושלים,
ואנשי ירושלים ינצלו מהמכה.

אומר לבני ישראל, שובו אל ד',
אתם בני ישראל שהעמקתם מחשבות, כיצד לסור מד'.

אומר להם למהר לשוב בתשובה, לפי שיהיה נס, ואז כל
איש ואיש ימאס באלילים שעשויים מכסף וזהב,
שְׁיִצְרוּ בידיהם,
בשביל לחטוא בהם, ואז התשובה איננה מעולה.

אשור יפול בחרב לא של איש,
הנביא חוזר ואומר, לא בחרב של אדם, אלא של מלאך,
וכשיראה מלך אשור את המפלה שבאה על המחנה שלו,
יברח כבורח מפני חרב,
והנשארים מחייליו ימס הלב שלהם מפחד.

החוזק של אשור שהוא כסלע,
מרוב פחד
יעבור ממנו,
ושריו יפחדו,
כמו שמפחדים ממפקד הצבא שמרים מקל גבוה שהוא
נראה למרחוק, כך אומר ד',
שהכין שלהבת בציון,
ותנור בירושלים לשרוף את מחנה אשור.

הנה, המלך חזקיהו ימלוך כדי לעשות צדק,
וכדי שהשרים ינהגו בשררתם, בשביל לעשות משפט.

ויהיה חזקיהו לבני דורו,

וחושב כיצד להחסיר מהצמא את המשקה. ומכיוון שעושה מעשים כאלו ודאי אי אפשר לכנותו בתואר נדיב.

והנוכל הרמאי, כל המחשבות הערמומיות שלו, הם מחשבות רשע, מתייעץ עצות בעצמו, להשחית את העניים בדברי שקר,

כשהביון מדבר דברים ראויים והגונים, מתייעץ הרמאי כיצד להכשיל אותו בדברי שקר.

אבל הנדיב, מתייעץ בעצמו כיצד לנהוג בנדיבות, לתת למי שצריך לתת,

והוא נמצא במצב שכל הזמן נוהג בנדיבות, א"כ שונה הוא בתכלית מהנבל והכילי.

הנביא מקונן ואומר: נשי בני יהודה, שיושבות בשלוח, בגלל שסנחריב לא פגע בהם, תקומו ותשמעו את קולי,

וחוזר ואומר, נשים שמרגישות בטוח, תטו אוזן לאשר אני אומר.

עוד יגיע זמן לכן שכרגע אתן מרגישות בטוח, תהיה חרדה שנה אחרי שנה, הכוונה שנבוכדנצאר מלך בבל יב'א עליהן, וגם אם תצליחו לבצור את הענבים, ותגמרו את כל הבציר, לא תזכו להכניס את מה שאספתם הביתה, בגלל שהאויב יקח אותם.

מעכשיו תהיה חרדה לכן יושבות בשלוח, בגלל הצרה שתב'א, תהיה רעדה ליושבות באופן בטוח, כל אחת תהיה מופשטת מבגדיה, ותשאר בגילוי בשר, בזמן שיגלו, ותחגור כל אחת חגורה על המתנים לצניעות.

יכו בידיהן על השדים, כמו שעושים בהספד, ההספד יהיה על שנאבד מהם השדות החמודות, ועל הגפנים שגדלו בהם הרבה ענבים.

על האדמה שהיא שוממה יגדלו קוצים, שמיר שהוא סוג של קוצים, יגדל באדמה,

וּמְשָׁקָה צָמָא יַחְסִיר:

ז. וְכָלִי כָּלְוִי רָעִים

הוא זמזמות יעץ

לְחַבֵּל עֲנִיִּים \{עֲנִיִּים\}
בְּאִמְרֵי שָׁקֶר

וּבְדַבֵּר אֲבִיוֹן מְשַׁפֵּט:

ח. וְנָדִיב נְדִיבוֹת יַעֵץ

וְהוּא עַל נְדִיבוֹת יָקוּם:

ט. נָשִׁים שְׂאֲנָנוֹת

ק. מְנָה שְׂמַעְנָה קוֹלִי

בָּנוֹת בְּטָחוֹת הָאֲזָנָה
אֲמַרְתִּי:

י. יָמִים עַל שְׁנָה תִרְגָּזְנָה
בְּטָחוֹת

כִּי פָּלָה בְּצִיר

אֶסֶף בְּלִי יָבוֹא:

יא.

חֲרָדוּ שְׂאֲנָנוֹת

רָגְזָה בְּטָחוֹת

פֶּשֶׁטָה

וְעָרָה

וְחִגְרָה עַל חֲלָצִים:

יב.

עַל שְׂדֵיִם סֹפְדִים

עַל שְׂדֵי חֶמֶד

עַל גֶּפֶן פִּרְיָה:

יג. עַל אֲדָמַת עַמִּי קוֹץ

שְׂמִיר תַּעֲלָה

הקוצים יגדלו גם על הבתים שהיו בהם אנשים שמחים,
בעיר השמחה היא ירושלים.

כִּי עַל כָּל בְּתֵי מְשׁוֹשׁ
קָרְיָה עֲלִיזָה:

י.ד.

ארמון המלך יהיה נעזב, בגלל שהמלך יגלה ממנו,
ריבוי העם שבעיר יהיה נעזב ומופקר,
המגדלים החזקים יחרבו,
ויהיו למערות שיגורו בהם חיות,
דבר זה יהיה לזמן רב,
חמורי הבר ישמחו שם,
והמקום יהיה למרעה לעדרי הצאן.

כִּי אַרְמוֹן נָטַשׁ
הַמּוֹן עֵיר עֲזָב
עַפְּלֵ וּבַחַן
הָיָה בְּעֵד מְעָרוֹת
עַד עוֹלָם
מְשׁוֹשׁ פְּרָאִים
מְרֵעָה עֲדָרִים:

י.ו.

החורבן יהיה עד שישפוך ד' עלינו מהשמים רוח של רצון
ורחמים,
מקום שעכשיו הוא מדבר יהפך למקום של שדות וכרמים,
ומקומות הגוים שיש שם עכשיו שדות וכרמים, יהפך להיות
מדבר.

עַד יַעֲרָה עֲלֵינוּ רוּחַ
מְמָרוֹם
וְהָיָה מְדַבֵּר לְכַרְמֵל
וּכְרָמֵל \{וְהַכְרָמֵל\} לַיַּעַר
יִחְשָׁב:

י.טז.

ירושלים שהיתה כמדבר, ישכנו בה אנשים עושים משפט,

וְשָׁכַן בַּמְדְּבָר מִשְׁפָּט

ירושלים שתהיה מקום שדות וכרמים, ישבו בה אנשים
שעושים צדקה.

וְצִדְקָה בַּכְּרָמֵל יִתְשָׁב:

י.יז.

התשלום עבור הצדקה יהיה שלום,
וכופל הדברים, תשלום מעשה הצדקה יהיה שישבו בשקט
ובבטחה לעולם.

וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצִּדְקָה
שְׁלוֹם
וְעַבְדֵי הַצִּדְקָה הַשְּׁקֵט
וּבְטַח עַד עוֹלָם:

אומר ד' שמאז, ישב עמי במדור של שלום,
ובמדורים בטוחים,
ובמקומות שינוחו יהיה שקט.

וַיֵּשֶׁב עִמִּי בְּנוֹה שְׁלוֹם
וּבְמִשְׁכָּנוֹת מְבֹטְחִים
וּבְמִנוּחֵי שְׁאֲנָנוֹת:

י.יט.

וגם כשירד ברד, ירד על היער, ולא על הצמחים,
והעיר תוכל להבנות במקום שפלה, ולא יצטרכו לבנות
אותה בגובה ההר בשביל להתחזק.

וּבְרַד בְּרִדַת הַיַּעַר
וּבְשִׁפְלָה תִשְׁפֹּל הָעֵיר:

הצלחה תהיה לכם, כי בכל מקום שתזרעו, תמצאו מים,
ותשלחו לשדות שור וחמור, ולא תחששו שירמסו את
התבואה, כי תגדל הרבה תבואה.

כ. אֲשֶׁרֵיכֶם זָרְעִי עַל כָּל מַיִם
מְשַׁלְחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר
וְהַחֲמוֹר:
פָּרַק לֵג.

א.

הוּי שׁוֹדֵד
 וְאַתָּה לֹא שׁוֹדֵד
 וּבֹגֵד
 וְלֹא בְגָדוּ בּוֹ
 כְּהַתְמַךְ שׁוֹדֵד
 תּוֹשֵׁד

אוי לך סנחריב, שאתה שודד את כולם,
 ואותך לא שדדו,
 ואתה בוגד בכולם,
 ובך לא בגדו,
 לא תשאר במצב זה לעולם, כאשר תגמור לשדוד את כולם,
 ישדדו אותך,

כְּנָלְ תִּנְךְ לְבָגְדֵי יְבָגְדוּ בְּךָ:

כשתגמור לבגוד בכולם, יבגדו בך.

ב.

יְהִי חֲנִינוּ
 לְךָ קִיְנוּ

בימי חזקיהו התפללו, ד' רחם עלינו, שלא ישלוט עלינו
 סנחריב, כי אנחנו מקוים אליך, ואיננו בוטחים במצרים, כמו
 שבטחו בו עשרת השבטים,

בכל בוקר הִיָּה לְחֻזֵק לְאֵלוֹ שְׁמִקוּיִם לְךָ,

הִיָּה זֶרְעָם לְבִקְרִים

אִף יִשְׁוַעֲתֵנוּ בְּעֵת צָרָה:

גם תהיה לנו לישועה, כשכבר באה צרה.

היה לנו לישועה, מקול רעש המלאך המכה בהם,

זזו העמים מהעולם,

מהרוממות שהתרוממת עליהם,

התפזרו הגוים.

השלל שיהא ניקח ממחנה אשור, יאסף ע"י ישראל, ולא
 יהיה מי שימחה,

וממשיל הדבר, לחסיל הוא מין ארבה שמחסל את
 התבואה, שכאשר נח על האדמה, באים בני העיר ואוספים
 אותה, שלא יכלה התבואה,

כמו קול רעש של מים שנשפכים לתוך הבורות, כך ישמעו
 קול רעש של אלו שלוקחים שלל ממחנה אשור.

ה' מתחזק עליהם,

כי הוא שוכן בשמים ממעל,

וד' מילא את ציון בעשיית משפט צדק, ובעשיית צדקה, כי
 בגלל פלאות הנס, התחילו לעשות משפט וצדקה.

ד' אומר לישראל, קיום הזמנים של שיהיו בטובה,

וחוזק הישועות שלך,

יהיו ע"י חכמה ודעת,

ויראת ד' שהאדם בוטח בזה כמו שהוא אוצר טוב. כוונת
 הפסוק, הישועה תגיע, אך אם תרצו שתתקיים לזמן רב,
 התחזקו בחכמה ודעת ויראת ד'.

אומר הנביא: לעם ישראל מגיע רחמים, כי כבר סבלו
 מספיק, שהרי כל שליח ששלחו, צעק בקול מר ברחובות,

ז. הֵן אֶרְאֶלֶם צָעְקוּ חֲצָה
 מִלְּאֲכֵי שְׁלוֹם מֵרַ יְבִיּוּן:

בגלל הצרות, השלוחים שהיו רגילים לבשר טוב,
בכו בכייה מרה על החורבן.

הדרכים שוממים,
בטלו עוברי דרך מפני פחד מאויבים,
האויבים ביטלו הברית שכרתו עם ישראל, שלא יפגעו בהם,
ומאסו בערי ישראל, מלהשאיר אותם בנויים,
ולא החשיבו את ישראל לבני אדם.

האויב השחית את הארץ, והיא נכרתה,
בייש ומאס בלבנון (יער בא"י), חתך את העצים,
מקום המרעה השמן שמכונה שרון, נעשה שומם כמדבר,

המקומות השמנים, כמו הבשן, ומקום השדות והכרמים
שנקרא כרמל, נשרו פירותיהם.

ומכיוון שכבר קבלו עונש, מעכשיו אקום לתת עונש לאשור,
כך אומר ד',

ע"י הדין שאני עושה ברשעים אתרומם,
ואהיה מנושא.

הנביא קורא למחשבות הריון, ולמעשים בשם לידה.
המחשבה של אשור לכבוש את ירושלים, אין בה ממש, כמו
תבן דק, שנקרא חשש,

הרצון והמחשבה,

תגרום שיאבדו, כמו אש אוכלת.

מחנה סנחריב יהיה כמו אבנים ששורפים בכבשן לעשות
מהם סיד,

הם יהיו כמו קוצים יבשים שכורתים אותם לשרוף אותם,

וכשמציתים בהם אש נדלקים מהר, כך יאבדו מהר מחנה
סנחריב.

שמעו אלו האנשים שגרים במרחק מירושלים,
מה שד' עשה למחנה אשור,

ואלו שהיו קרובים למחנה אשור שימו לב לגבורה שד'
עשה..

כשבא אשור להלחם עם ציון, פחדו האנשים החוטאים,
רעדה אחזה לרשעים שמחניפים ליצרם,

וכך הם אמרו: מי מאתנו יכול לגור פה ולהתקיים כנגד

ח. נִשְׁמוּ מִסְּלוֹת שַׁבַּת עִבְרָא
אֲרַח הַפֶּר בְּרִית מְאֹס
עַרְיִים לֹא חָשַׁב אָנוּשׁ:

ט. אֲבַל אֲמַלְלָה אֶרֶץ הַחֲפִיר
לְבָנוֹן קִמַּל הָיָה הַשָּׁרוֹן
כְּעֵרְבָה וְנִיעַר בָּשֵׁן וְכִרְמֵל:

י. עֲתָה אָקוּם י' אֲמַר יְהוָה
עֲתָה אֲרוּמֵם עֲתָה אָנוּשׁ:

יא. תִּהְיוּ חֲשֵׁשׁ תִּלְדוּ קֶשֶׁת
רוּחְכֶם אֶשׁ תִּאֲכַלְכֶם:

יב. וְהָיוּ עַמִּים מְשֻׁרְפוֹת שִׁיד
קוֹצִים כְּסוּחִים בְּאֵשׁ יִצְתּוּ:

יג.

שְׁמְעוּ רְחוֹקִים

אֲשֶׁר עִשִׂיתִי

וְדַעוּ קְרוֹבִים גְּבַרְתִּי:

יד.

פָּחַדוּ בְּצִיּוֹן חֲטָאִים

אֲחֻזָּה רַעְדָה חַנְּפִים

מִי יִגּוֹר לָנוּ

מחנה אשור,	אִשׁ אוֹכֵלָה
שהוא כמו אש שורפת,	מִי יָגוּר לָנוּ
מי מאתנו יכול לגור פה ולהתקיים	
כנגד אלו ששרפו את כל אנשי העולם.	מוֹקְדֵי עוֹלָם:
רוח הקדש עונה: יוכל להתקיים, מי שהולך בדרך של	טו. הַלֵךְ צְדָקוֹת
עשיית צדקות,	
ומדבר דברים ישרים,	וְדַבֵּר מִיִּשְׁרָיִם
מואס מלחמוד ממון של גזל,	מֵאֵס בְּבַצַּע מַעֲשֵׂקוֹת
עושה תנועה חזקה של נייעור בידיו, מלהשען ולבטוח על	נִיעַר כַּפָּיִם מִתְמַךְ בְּשֵׁחַד
לקיחת שוחד,	אֵטֵם אֶזְנוֹ מִשְׁמַע דְּמַיִם
סותם את אזנו מלשמוע דיבורים של מסיתים לשפוך דם,	
עוצם את עיניו מלראות דברים רעים שאסור לראות אותם.	וְעֵצָם עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרָע:
מי שעושה את כל הדברים שנזכרו, יזכה לגור בבטחון,	טז. הוּא מְרוֹמִים יִשְׁכֵּן
כאילו הוא גר במרום,	
וכאילו היו הסלעים החזקים לחוזק לו,	מְצֻדוֹת סְלָעִים מְשֻׁגְבוּ
לחם יקבל מן השמים,	לְחֶמֶוּ נִתֵּן
מימיו יתקיימו ולא יפסקו.	מִימָיו נֶאֱמָנִים:
איש כזה יזכה לראות בעיניו את חזקיהו המלך ביפיו	יז. מֶלֶךְ בְּיַפְיֹו תַחֲזִינָה עֵינֶיךָ
וגדולתו,	תִּרְאֶינָה אֶרֶץ מְרַחֲקִים:
הם העינים שעד עכשיו ראו את מלך אשור שבא	
ממרחקים.	
הלב שכל זמן שהיה מלך אשור חשב בפחד,	יח. לִבְךָ יִהְיֶה אֵימָה
היכן סופר המלך שיגיע לכתוב עלינו גזירה לשלם מס,	אֵימָה סֹפֵר
והיכן זה שבא לשקול כסף ולקחתו,	אֵימָה שֹׁקֵל
והיכן זה שבא לספור כמה מגדלים יש, ולפי זה לחייב מס.	אֵימָה סֹפֵר אֶת הַמְּגֻדָּלִים:
מעכשיו כבר לא יהיו דברים אלו, את העם החזק הוא	יט. אֶת עַם נוֹעַז
אשור,	לֹא תִרְאֶה
לא תראו עוד בעינים,	עַם עֲמֻקֵי שְׁפָה מְשֻׁמוֹעַ
לא תראו עוד את העם שקשה להבין את השפה שלו,	נִלְעַג לְשׁוֹן
שפה שנשמעת לא ברורה,	אֵין בִּינָה:
ולא מבינים אותה.	
תזכה לראות את ציון, ולא תגלה ממנה,	כ. תִּזְכֶּה צִיּוֹן
תזכה לראות את העיר שאנחנו מתכנסים שם ברגל,	קְרִית מוֹעֲדָנוּ
תזכה לראות בעיניך את ירושלים,	עֵינֶיךָ תִּרְאֶינָה יְרוּשָׁלַיִם

מדור שקט,
 אוהל שאינו זז ממקומו,
 ולא יעקרו היתדות שעליהם האוהל נשען לעולם,
 והחבלים של האוהל לא יסורו.
 כי באמת שם בירושלים,
 ד' שהוא חזק יהיה בעזרתינו,
 ירושלים תהיה כאילו היא מוקפת בנהרות טבעיים,
 וביאורים (הם חפירות שחופרים בני אדם) רחבים,
 כדי שלא תוכל לב'א לירושלים אניה קטנה ששטה על פני
 המים,
 ואפילו אניה גדולה וחזקה לא תוכל לעבור שם. הכוונה
 שתהיה שמורה מאשור ולא יוכל לב'א אליה.
 כי ד' יעשה עבורינו משפט מיד אשור שהיה עושה לנו תמיד
 רע, ד'מושל בנו,
 ד' מלך עלינו,
 הוא יושיע אותנו מיד אשור.

מכיוון שהזכיר הנביא בפסוק כ"א שלא יוכלו להגיע
 לירושלים אפילו בספינות גדולות, ממשיך לדבר במשל זה,
 לא יוכלו לב'א לכבוש את ירושלים, כי יהיה מצב שכאילו
 עזבו מנהיגי הספינה את החבלים, שמושכים את הוילון
 להפליג עם כיוון הרוח,
 ולא יוכלו להחזיק את העץ הגבוה שעל הספינה, שנקרא
 תורן,
 ולא יוכלו לפרוש את הוילון שעל הספינה שנקרא נס. ביום
 מפלת אשור, יחולק השלל הרב של אשור לבני ישראל,
 המפלה של סנחריב ומחנה אשור, תהיה במקום קרוב
 לירושלים, עד שגם החגרים שנשענים על מקל,
 ילכו לשלול שלל.

העם השוכן בירושלים, כבר לא יאמר,
 הנה נהייתי חולה מרוב הצרות,
 כי העם שישב בירושלים,
 יהיה מכופר מהעוונות, וכבר לא יהיו צרות ומחלות.

נְהַ שְׁאֲנָן
 אֶהְל בַּל יִצְעָן
 בַּל יִסַּע יִתְדוֹתָיו לְנִצָּח
 וְכָל חֲבָלָיו בַּל יִנְתְּקוּ:
 כא. כִּי אִם שָׁם
 אֲדִיר יְהוָה לָנוּ
 מְקוֹם נְהָרִים
 יֵאָרִים רַחְבֵי יְדֵים
 בַּל תִּלְךְ בּוֹ אֲנִי שֵׁיט
 וְצִי אֲדִיר לֹא יַעֲבֹרְנוּ:

כב. כִּי יְהוָה שִׁפְטֵנוּ
 יְהוָה מַחֲקֵנוּ
 יְהוָה מִלְּפָנֵינוּ
 הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ:

כג. נָטְשׁוּ חֲבָלֶיךָ
 בַּל יִחְזְקוּ כֵן תִּרְנָם
 בַּל פָּרְשׁוּ נֹס
 אֲזַ חֲלַק עַד שְׁלָל
 מִרְבֵּה פֶסְחִים

בְּזָזוּ בָז:

כד. וְבַל יֵאָמֶר שָׁכֵן
 חֲלִיתִי
 הָעָם הַיֹּשֵׁב בָּהּ
 נָשָׂא עוֹן:

פרק לד

א.

עכשיו מדבר על זמן הגאולה העתידה,
אומר לגויים התקרבו לשמוע,
ומלכויות הקשיבו,
תשמע הארץ,
וכל האנשים הממלאים אותה,
המקומות המיושבים,
וכל היוצאים והנכנסים לתוך הארץ.

קִרְבוּ גוֹיִם לְשָׁמֹעַ

וְלְאֲמִים הַקְּשִׁיבוּ

תִּשְׁמַע הָאָרֶץ

וּמְלֵאָהּ

תִּבְלֵ

וְכָל יוֹצְאֵיהָ:

ב.

תדעו שיש כעס מאת ד' על כל העמים,
וכעס על כל הצבא שלהם,
ד' יאבד ויכרית אותם,
וימסור אותם לשחיטה.

כִּי קֶזֶף לִידֹד עַל כָּל
הַגּוֹיִם

וְחַמָּה עַל כָּל צְבָאָם

הַחֲרִימָם

נִתְּנָם לְטַבַּח

ג.

הרוגי הגוים יושלכו ברחובות,
ומגופות שלהם יעלה סירחון, הנביא רוצה לתאר בדרך של
גוזמא, שישפך הרבה דם,
ולכן אומר, שההרים יהיו נמסים מריבוי הדם.

וְחַלְלֵיהֶם יִשְׁלְכוּ

וּפְגָרֵיהֶם יַעֲלֶה בְּאֲשָׁם

וְנִמְסוּ הָרִים מִדָּמָם:

ד.

שרי הגויים שבשמים, יהיו נמסים,
השמים יהיו נגללים ומכוסים, כמו ספר שגללו אותו,
וכשהשמים יתכסו, וגם השמש והירח יתכסו, לא יהיה אור,
הנמשל הוא: שיהיו צרות רבות,
וכל האומות שתחת שליטת השרים בשמים,
יהיו נובלים, כמו גפן ותאנה נובלים.

וְנִמְקוּ כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם

וְנִגְלוּ כֹסֶפֶר הַשָּׁמַיִם

וְכָל צְבָאָם

יִבּוֹל כְּנֹבֵל עֲלֶיהָ מִגֶּפֶן
וְכִנֹּבֵל מִתְּאֲנָה:

ה.

בתחילה תהיה החרב של ד' שְׂבָעָה מדם השר שלמעלה
של אדום, ואח"כ תרד על אדום, בארץ למטה,
ותרד על העם שגזרתי עליהם, לאבד אותם ולהכרית
אותם,
בהם יעשה משפט.

כִּי רוּתָהּ בַּשָּׁמַיִם חֲרָבִי

הִנֵּה עַל אֲדוֹם תִּרְדַּ

וְעַל עַם חֲרָמִי

לְמִשְׁפָּט:

ו.

החרב של ד' תהיה מלאה בדם ההרוגים,
היא תיעשה דשנה ושמנה
מחלב ההרוגים,

חֲרָב לִידֹד מְלֵאָה דָם

הַדְּשָׁנָה

מִחֶלֶב

הנביא ממשיל את שרי הגוים, לכבשים שמנים,
ולעיזים זכרים שנקראים עתודים,
והיו שמנים יותר מהחלב שיש על הכליות של האילים,
כי ד' מוכן לעשות שחיטה בבצרה, שהיא במואב, }הסיבה
שהיא תיענש ביחד עם אדום, בגלל שעזרה לאדום בהקמת
מלך משלה},
ושחיטה גדולה תהיה בארץ אדום.
גם הראמים שהם חיות גדולות ירדו להשחט, ביחד עם
הכבשים השמנים, ופרים עם בהמות חזקות,
וארץ אדום תהיה שבעה מהדם,
והעפר יהיה שמן מהחלב.
יגיע יום של נקמה, שד' ינקום את נקמת עמו,
ובאותה שנה ישלם גמול לגויים,
בגלל שרוצה לריב את הריב של ציון שצועקת לפניו לעשות
לה דין.
ויהפכו נחלי אדום לזפת,
והעפר יהפך להיות לגפרית,
והארץ תהיה לזפת בוערת.
בלילה וביום לא תכבה האש,
ולעולם יעלה ממנה עשן שריפה,
מאותו דור עד סוף כל הדורות, תהיה חריבה,
ולנצח נצחים, לא יהיה מי שיעבור בה, כי תהיה שממה.
והיו בה כאילו שהיא ירושה להם, סוגי העופות שרגילים
לגור במקומות חריבים, ושמש קאת, קיפוד, ינשוף ועורב,
וכלם יגורו בה,
כשבונים בנין, לוקח הבנאי חבל שנקרא קו, ותלוי בו אבן
עשויה מעופרת, ומניח אותו על קיר הבנין, לבדוק אם הבנין
ישר, כך הקב"ה כביכול ישתמש בזה, אך לא בשביל לבנות
בנין אלא להרוס בנין.
השרים שלה יעמדו במקומם,
ולא יקראו לעצמם שם של מלכות ושררה,
וכל השרים יהיו כלא כלום.
ויגדלו על הארמונות סוגי קוצים שנקראים סירים,
וקימוש וחוח, שגם הם קוצים, יגדלו בערים המבוצרות,
ותהפוך למדור לנחשים שנקראים תנים,
ותשמש כחצר לבנות יענה.

מדם כרים
ועתודים
מחלב כליות אילים
כי זבח ליד' ד' בבצרה
וטבח גדול בארץ אדום:
ז. וירדו ראמים עמם
ופרים עם אבירים
ורוטה ארצם מדם
ועפרם מחלב ידשן:
ח. כי יום נקם ליד' ד'
שנת שלומים
לריב ציון:
ט. ונהפכו נחליה לזפת
ועפרה לגפרית
והיתה ארצה לזפת
בערה:
י. לילה ויום לא תכבה
לעולם יעלה עשנה
מדור לדור תחרב
לנצח נצחים אין ע' בר בה:
יא. וירשוה
קאת וקיפוד וינשוף וע' רב
ישכנו בה
ונטה עליה קו ת' הו' ואבני
ב' הו':
יב. ח' ריה
ואין שם מלוכה יקראו
וכל שריה יהיו אפס:
יג. ועלתה ארמנתיה סירים
קימוש וחוח במבצריה
והיתה נוה תנים
חציר לבנות יענה:

יהיו שם כ"כ הרבה בעלי חיים, עד שכשילכו שם יפגשו
האיים את הציים (חתולים),
ושד יקרא לחבירו, כי במקומות שוממים נמצאים שדים,

ורק במקום זה תמצא האמא של השדים שנקראת לילית,
מקום של מנוחה, כי בני אדם לא יהיו שם.

שם תבנה לעצמה קן הקיפוד,
ושמה תטיל את הביצים שלה,
ותבקיע את הביצים כדי שיצאו אפרוחים,
ושמה תקרא לאפרוחים שלה שיבואו להסתתר בצל שלה,
ורק שם יהיה מקום טוב לעוף שקוראים דיו,
להיות אחת עם חברתה.

חפשו בספר ויקרא בפרשת שמיני, ותמצאו שם את החיות
והעופות שהוזכרו,

ותראו שאחת מאלו לא תחסר מלהיות שמה,
ואף אחת לא תגרום לחברתה להיות חסירה שם,
כי פי ד' ציוה שיבואו לשם,
וברצונו קיבץ אותם לשם.

והוא הפיל גורל, ויצא בגורל שאלו החיות יבואו על האויב,
ובידו חילק להם את החיות בחבל שבו מודדים שנקרא קו,
לעולם יירשו אותה,
ובכל הדורות ישכנו בה.

תשמח

ארץ ישראל שעכשיו היא כמדבר,

ומקום שממה,

כופל הדברים: ותגל כמו מדבר שנקרא ערבה,

ויגדלו שם פרחים כגון ורד שנקרא חבצלת.

תפרח, תשמח

ותגל גילה אחר גילה,

י.ד. וּפָגְשׁוּ צִיִּים אֶת אֲיִים

וְשָׁעִיר עַל רַעְיוֹ: יִקְרָא

אֲךָ שֵׁם הַרְגִיעָה לִילִית

וּמִצָּאָה לָהּ מְנוּחַ:

טו. שָׁמָּה קִנְנָה קַפִּיז

וּתְמַלֵּט

וּבִקְעָה

וְדָגְרָה בְּצֵלָה

אֲךָ שֵׁם נִקְבְּצוּ דְיֹוֹת

אֲשֶׁה רַעוּתָהּ:

טז. ד': רָשׁוּ מֵעַל סֶפֶר יְדֹוֹד
וּקְרָאוּ

אֶחָת מֵהֵנָּה ל' א נְעַדְרָה

אֲשֶׁה רַעוּתָהּ ל' א פִּקְדוֹ

כִּי פִי הוּא צִוָּה

וְרוּחוֹ הוּא קִבְּצָן:

יז. וְהוּא הִפִּיל לָהֶן גּוֹרֵל

וַיְדוּ חִלְקֵתָהּ לָהֶם בְּקוֹ

עַד עוֹלָם יִירְשׁוּהָ

לְדוֹר וָדוֹר יִשְׁכְּנוּ בָּהּ:

פרק לה.

יִשְׁשׂוּם

א.

מְדַבֵּר

וּצִיָּה

וּתְגַל עֲרָבָה

וּתְפָרַח כַּחֲבַצְלָת:

ב. פֶּרַח תְּפָרַח

וּתְגַל אֶף גִּילָת

וְרִנָּה

ותשיר,

כְּבוֹד הַלְבָנוֹן נִתֵּן לָהּ

היופי שיש ביער הלבנון ינתן לה מד',

הַדֶּר הַכְרָמֶל

וגם את היופי של הכרמל, מקום שדות וכרמים,

וְהַשְׂרוֹן

וגם את של המקום השמן שנקרא שרון,

הִמָּה יֵרְאוּ כְבוֹד יְדֵי יְדֹ

יושבי א"י יראו את כבוד ד',

הַדֶּר אֶל הַיְנוֹ:

וביופי שיופיע אלוקינו.

ד' אומר לנביאים, חזקו את ישראל ע"י שתבשרו בשורת
הגאולה, לישראל שרפו ידיהם והתייאשו מהגאולה,

ג. חֲזַקוּ יְדֵימֵי כְּפוֹת

והעם שברכיו עומדות ליפול ולהכשל

וּבְרַכִּים כְּשִׁלוֹת

חזקו.

אמרו לאלו שלבם רוצה שתבוא הגאולה במהירות,

אֲמָצוּ:

ד. אֲמָרוּ לְנַמְהָרֵי לֵב

התחזקו

חֲזַקוּ

ואל תפחדו שלא תב' א הגאולה,

אֶל תִּירְאוּ

הנה יב' א אלוקיכם, ויקח נקמה מהגויים,

הִנֵּה אֶל הַיְכֹם נָקָם יָבוֹא

ויב' א להם תשלום מאלוקים במידת הדין,

גְּמוּל אֶל הַיָּם הוּא יָבוֹא

ואז יבוא ויודשיע אתכם.

וַיִּשְׁעֵכֶם:

ישראל שהיו כמו עורים, שרואים איך שמבזים אותם,
וצריכים להתנהג כאילו אינם רואים, אז תפקחנה עיניהם,

ה. אַז תִּפְקַחְנָה עֵינֵי עֹרִים

ומה שהיו כמו חרשים ששומעים שמעליבים אותם, וצריכים
להתנהג כאילו אינם שומעים, תפתחנה עכשיו אזניהם.

וְאֲזַנֵי חֲרָשִׁים תִּפְתַּחְנָה:

ישראל שהיו חלושי כוח, כאילו שהם חגרים, יקפצו עכשיו
כמו אֵיל,

ו. אַז יִדְלַג כְּאֵיל פֶּסֶחַ

לשונם של עם ישראל שהיו כאילו הם אלמים, תשיר שירה,

וְתָרַן לְשׁוֹן אֵלִים

כי במדבר שאינו מקום מים, נבקעה האדמה וגילו שם
מעינות מים,

כִּי נִבְקְעוּ בַמִּדְבָּר מַיִם

ונחלים נתגלו במדבר. הכוונה שד' יצמיח ישועה לכל השבורים.

מקום שיש בו יובש מרוב החום, יהפך להיות אגם מים, והמקום שיש שם צמאון, יהיה למעין שנובעים ממנו מים, הכוונה אלו שהיו בשפלות יתרוממו, במקום ששכב לנוח הנחש שנקרא תנין,

יהיה שם מקום שיש בו דשא,

וצמחים שנקראים קנה וגומא, כי תהיה שם הרבה רטיבות.

במקומות השוממים, תהיה מסילה, דרך כבושה,

ותיקרא דרך הקודש,

לא יעבור שם אדם טמא, הכוונה רשע,

הדרך הזו תהיה מיוחדת לעם ישראל,

בין מי שרגיל ללכת בדרכים,

ובין מי שהוא כמו טיפש בעניני דרכים, כי אינו רגיל ללכת בדרכים,

לא יתבלבלו בדרך, כי הדרך תהיה סלולה.

בדרך הכבושה, לא ימצא אריה,

ואפילו העז שבחיות, שרגיל לפרוץ את הגדר של החיות ולבוא למקום שהולכים שם אנשים, גם הוא לא יעלה בדרך הזאת

ולא ימצא שם,

ולכן יוכלו ללכת שם עם ישראל שנגאלו, בלי פחד.

ישראל שד' פדה אותם מהגלות, יחזרו לא"י,

ויבואו לציון בשמחה,

השמחה שהיתה להם מימות עולם תחזור להיות על ראשם,

(הנביא אומר משל על ריבוי השמחה שתהיה), הששון והשמחה ירדפו אחריהם, וישיגו אותם,

הצער והאנחות יברחו מהם, ולא יבואו להם.

וּנְחָלִים בְּעַרְבָּה:

ז. וְהָיָה הַשָּׂרֵב לְאֵגָם

וְצִמְאוֹן לְמִבְּוֵעי מַיִם

בְּנוֹה תַנִּיִּם רַבְצָה

חֲצִיר

לְקִנָּה וְגִמְא:

ח. וְהָיָה שָׁם מַסְלִיל וְדֶרֶךְ

וְדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ יִקְרָא לָהּ

לֹא יַעֲבֹרֶנּוּ טָמֵא

וְהוּא לְמוֹ

הַלֶּךְ דֶּרֶךְ

וְאִוִּילִים

לֹא יִתְעוּ:

ט. לֹא יִהְיֶה שָׁם אַרְיָה

וּפְרִיץ חַיֹּת בַּל יַעֲלֶנָה

לֹא תִמְצָא שָׁם

וְהִלְכוּ גְאוּלִּים:

י. וּפְדוּיֵי יָדָיִךְ וְיָדָיִךְ יִשְׁבּוּן

וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה

וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל

רֹאשָׁם

שִׂשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׁיִגוּ

וְנָסוּ יְגוֹן וְאַנְחָה:

ישעיהו פרק לו

א.

וַיְהִי בְּאַרְבַּע עָשָׂר
שָׁנָה לְמֶלֶךְ חֲזַקְיָהוּ
עָלָה סַנְחַרִּיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר

בשנת 14 למלכות חזקיהו,
עלה סנחריב מלך אשור
על כל ערי יהודה המבוצרות,
ולכד אותם.

ב.

עַל כָּל עָרֵי יְהוּדָה
הַבְּצֻרוֹת וַיִּתְּפָשֶׂם:
וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ אַשּׁוּר אֶת
רַב שָׁקָה
מִלְכִישׁ
יְרוּשָׁלַיִם

סנחריב מלך אשור שלח את רבשקה
שהיה אז בלכיש,
לירושלים,
אל חזקיהו מלך יהודה,

אֶל הַמֶּלֶךְ חֲזַקְיָהוּ

עם חיילים רבים,

בְּחִיל כָּבֵד

ונעמד בחפירה שנמשכת מהבריכה העליונה,

וַיַּעַמְד בְּתַעֲלַת הַבְּרִיכָה
הָעֲלִיוֹנָה

שהבריכה נמצאת במסילה שמשם הולכים אל השדה,
שמכבסים שם בגדים, ושוטחים אותם שם לייבשם בשמש.

בְּמִסְלַת שָׂדֵה כּוֹבֵס:

וַיֵּצֵא אֵלָיו אֱלִיקִים בֶּן
חֲלַקְיָהוּ
אֲשֶׁר עַל הַבַּיִת

יצא אל רבשקה, אליקים בן חלקיהו,
ממונה על בית חזקיהו המלך,
ושבנא סופר המלך,

וְשִׁבְנָא הַסֹּפֵר

ויואח בן אסף הממונה על ספר הזכרונות לכתוב את דברי
הימים.

וַיּוֹאֲח בֶּן אֶסָף הַמְּזַכֵּיר:

וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶם רַב
שָׁקָה

ויאמר אליהם רבשקה,
אמרו עכשיו לחזקיהו,

אָמְרוּ נָא אֶל חֲזַקְיָהוּ

כך אמר סנחריב המלך הגדול, מלך אשור,

כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל
מֶלֶךְ אַשּׁוּר

מה הדבר שבטחת עליו, ובגללו הרשית לעצמך למרוד
בי. {שלא לצאת מארצך ללכת לארץ אחרת}.

מָה הַבְּטָחוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר
בְּטַחְתָּ:

ה.

אָמַרְתִּי אַךְ דְּבַר
שְׁפָתַיִם

אמרתי, אתה חושב שעם דיבורי שפתים לבד, עם עצת
יועצים, אפשר לעשות מלחמה, אבל זה לא כך,
אלא צריך עצה ביחד עם גבורה,

עֲצָה וְגִבּוּרָה לְמַלְחָמָה

ומכיוון שצריך גם גבורה ואין לך, על מי בטחת, ובגלל זה

הרשית לעצמך למרוד בי.

הנה בטחת על דבר שהוא כמו מי שנשען על משענת של קנה, שהוא שבור מלמעלה,

הכוונה למצרים,

שכאשר נשען אדם על משענת זו,

נכנסים קסמים לכף היד, ונהיה חור בידו,

כך תהיה עזרת פרעה מלך מצרים לאלו שבוטחים בו, שתיהפך לרעה.

ושמא תאמר שאתם בוטחים בד' אלוקיכם,

הרי חזקיהו זה הסיר את כל הבמות שהיו בארץ, ואת כל המזבחות,

ואמר לאנשי יהודה וירושלים,

רק לפני המזבח שעומד בביהמ"ק תשתחו, א"כ מיעט בכבוד שמים, ובודאי ד' כועס עליו.

ועכשיו, הכנס עמי בויכוח, לומר שתוכל להצליח נגד מלך אשור בדבר זה, אמר התערב, לשון ערבון ומשכון, כאדם שמניח משכון, שאם חברו ינצחו יהיה המשכון של חברו,

אתן לך 2000 סוסים,

ונראה אם תוכל להושיב עליהם רוכבים שידעו איך להנהיגם בגבורה.

ואיך תוכל להראות את פניך במלחמה,

כנגד שר אחד קטן מעבדי אדוני שנחריב, הרי אפילו הקטן ממונה על 2000,

א"כ ודאי הנך בוטח על הרכב והרוכבים של מצרים, ועליהם כבר אמרתי, שהם כמשענת קנה רצוף.

ועכשיו אומר לך,

האם בלי גזירת ד',

עליתי אל הארץ הזאת [ואל המקום הזה הוא ירושלים], להשחית אותה,

הרי ד' כבר אמר בנבואה לישעיהו,

שסנחריב יעלה על הארץ הזאת. {הטעות שלו היתה

עַתָּה עַל מִי בְטַחְתָּ כִּי מְרֹדֶת בִּי:

ו. הִנֵּה בְטַחְתָּ עַל מִשְׁעַנֵּת הַקֶּנֶה הַרְצוּץ הַזֶּה

עַל מִצְרַיִם

אֲשֶׁר יִסְמַךְ אִישׁ עָלָיו וְבָא בְכַפּוֹ וַיִּנְקְבֵהּ

כֵּן פָּרַעֲהַ מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְכָל הַבְּטָחִים עָלָיו:

ז. וְכִי תֵאמַר אֵלַי אֶל יֵקֶן וְאֶל הַיָּנוּ בְטַחְנוּ

הַלֹּא הוּא אֲשֶׁר הִסִּיר חֲזַקְיָהוּ אֶת בִּמְתֵיו וְאֶת מִזְבַּח תֵּיו

וַיֵּאמֶר לַיהוָה וְלִירוּשָׁלַם

לְפָנַי הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה תִשְׁתַּחֲוּ:

ח. וְעַתָּה הִתְעַרְבְּ נָא אֶת אֵד נִי הַמֶּלֶךְ אֲשׁוּר

וְאֶתְנֶה לְךָ אֶלְפִים סוּסִים

אִם תּוּכַל לָתֵת לְךָ רֹכְבִים עֲלֵיהֶם:

ט. וְאִיךָ תִשָּׁב אֶת פְּנֵי פַחַת אֶחָד עַבְדֵי אֵד נִי הַקֵּטָנִים

וְתִבְטַח לְךָ עַל מִצְרַיִם לְרֹכֵב וּלְפָרָשִׁים:

י. וְעַתָּה הַמְבַלְעֵדִי יֵקֶן וְעַתָּה

עַלִּיתִי עַל הָאָרֶץ הַזֹּאת לְהַשְׁחִיתָהּ

יֵקֶן וְאֵמַר אֵלַי

יֵקֶן וְאֵמַר אֵלַי

שהנבואה לא היתה על ירושלים}.

אמרו אליקים ושבנא ויואח אל רבשקה,
דבר בבקשה אלינו בלשון ארמית',

כי אנחנו מבינים שפה זו,

ואל תדבר אלינו בלשון הקודש, שנקראת "יהודית",
כי כל העם שעומד על החומה שומע מה שאתה מדבר, ואין
זה ראוי שכולם ישמעו עניני המלחמה.

ענה להם רבשקה,

האם אתם חושבים שמה ששלחני אדוני סנחריב,
השליחות היתה רק אל חזקיהו אדונכם, ואליכם,
לדבר הדברים שאני מדבר,

הרי עיקר מטרת השליחות היא, אל האנשים שיושבים על
החומה,

להזהיר אותם שיהיו במצוקת רעב וצמא, עד שיצטרכו
לאכול את הצואה שיוצאת מנקב פי הטבעת,
ויצטרכו לשתות את מי רגליהם, וקורא לזה שינים, שהוא
קרוב ללשון שתן,
גם הם גם אתם.

רבשקה נעמד,

והחל לקרוא בקול גדול, שכולם ישמעו,
בלשון הקודש,

ואמר שמעו את דברי המלך הגדול סנחריב מלך אשור.

כך אמר המלך:

שלא יסית ויפתה אתכם חזקיהו,

כי לא יוכל להציל אתכם.

עֲלֵה אֶל הָאֲרֶץ הַזֹּאת
וְהִשְׁחִיתָהּ:
וַיֹּאמֶר אֱלִיקִים וְשַׁבְנָא
וַיֹּאחַח אֶל רַב שָׁקֵה
דַּבֵּר נָא אֶל עַבְדֶּיךָ
אֲרַמִּית

י.א.

כִּי שְׁמַעִים אֲנַחְנוּ:

וְאֵל תִּדְבֹר אֵלֵינוּ יְהוּדִית

בְּאָזְנֵי הָעַם אֲשֶׁר עַל
הַחֹמָה:

וַיֹּאמֶר רַב שָׁקֵה

י.ב.

הָאֵל אֲדֹנֶיךָ וְאֵלֶיךָ
שְׁלַחְנִי אֲדֹנֵי

לְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה

הֲלֹא עַל הָאֲנָשִׁים
הַיֹּשְׁבִים עַל הַחֹמָה
לֶאֱכֹל אֶת חֲרָאֵיהֶם
צוֹאֲתָם
וְלִשְׁתּוֹת אֶת שִׁינֵיהֶם
מִיְמֵי רַגְלֵיהֶם

עִמָּכֶם:

וַיַּעַמְד רַב שָׁקֵה

י.ג.

וַיִּקְרָא בְּקוֹל גָּדוֹל

יְהוּדִית

וַיֹּאמֶר שְׁמְעוּ אֶת דְּבָרֵי
הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ
אַשּׁוּר:

כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ

י.ד.

אֵל יִשָּׂא לָכֶם חֲזַקְיָהוּ:

כִּי לֹא יוּכַל לְהַצִּיל
אֶתְכֶם:

<p>ושלא יבטיח אתכם חזקיהו, שתבטחו על ד', וכך יאמר לכם: ד' יצילנו, ולא תמסר העיר הזאת ביד מלך אשור.</p>	<p>טו. וְאֵל יִבְטַח אֶתְכֶם חֲזַקְיָהוּ אֶל יְקֹוֹק</p>
<p>אל תשמעו לדברי חזקיהו, כי כך אמר מלך אשור, עשו אתי שלום, ותשלחו לי מתנה שנקראת ברכה, וצאו אלי, ותוכלו לאכול כל אחד פירות גפנו ותאנתו, ותוכלו לשתות כל אחד מים מבורו.</p>	<p>לְאמֹר הַצֵּל יִצְּלֵנוּ יְקֹוֹק לֹא תִנְתֵּן הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ אַשּׁוּר: טז. אֵל תִּשְׁמְעוּ אֶל חֲזַקְיָהוּ ו</p>
<p>ותחכו עד שאבוא, ואקח אתכם מארצכם, אל ארץ טובה כמו הארץ שלכם, ארץ שיש בה תבואה, וענבי יין, ארץ שיש בה לחם, וכרמים. אולי יפתה אתכם חזקיהו, וכך יאמר לכם: ד' יצילנו, תדעו שאין בדבריו כלום, כי תתבוננו, האם הצליחו אלוהי הגויים להציל כל אחד את ארצו ממלך אשור. היכן האלוהים של ארץ חמת וארפד, היכן האלוהים של העיר ספרוים, האם האלוהים של שומרון הצילו את העיר שומרון מידי.</p>	<p>כִּי כֹה אָמַר הַמֶּלֶךְ אַשּׁוּר עֲשׂוּ אֵתִי בְרָכָה וּצְאוּ אֵלַי וְאָכְלוּ אִישׁ גִּפְנוֹ וְאִישׁ תְּאֲנָתוֹ וְשָׂתוּ אִישׁ מִי בּוֹרוֹ: יז. עַד בְּאֵי וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם אֶל אֶרֶץ כְּאֶרְצְכֶם אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ אֶרֶץ לֶחֶם וְכֶרְמִים: יח. פֹּן יִסִּית אֶתְכֶם חֲזַקְיָהוּ לְאמֹר יְקֹוֹק יִצְּלֵנוּ הַהֲצִילוּ אֵלֵי הַיּוֹגִים אִישׁ אֶת אֶרְצוֹ מִיַּד מֶלֶךְ אַשּׁוּר: יט. אֵיִהָ אֵלֵי הַיּוֹגִים וְאַרְפָּד אֵיִהָ אֵלֵי הַיּוֹגִים וְסַפְרוּיִם</p>

וְכִי הִצִּילוּ אֶת שֹׁמְרוֹן
מִיָּדָי:

מי הוא בכל אלוהי הארצות האלה,
שהצליחו להציל את ארצם מידי,

כ. מִי בְּכָל אֶלֹהֵי הָאָרְצוֹת
הָאֵלֶּה

אֲשֶׁר הִצִּילוּ אֶת אֲרָצָם
מִיָּדָי

שלקן אתם חושבים שד' יציל את ירושלים מידי.

כא. כִּי יִצִּיל יְקֹוֹק אֶת
יְרוּשָׁלַם מִיָּדָי:
וַיַּחְרִישׁוּ

וישתקו אליקים וחביריו,

ולא ענו לו כלום,

וְלֹא עָנּוּ אֹתוֹ דְבָר

כי חזקיהו המלך ציוה, שלא יענו לו כלום.

כב. כִּי מִצּוֹת הַמֶּלֶךְ הִיא
לְאִמֹר לֹא תַעֲנֶהוּ:

באו אליקים בן חלקיהו,

שממונה על בית המלך,

ושבנא הסופר,

ויואח בן אסף הממונה על ספר הזכרונות,

בן חֲלֻקְיָהוּ

אֲשֶׁר עַל הַבַּיִת

וְשִׁבְנָא הַסּוֹפֵר

וַיּוֹאֲח בֶן אֶסָף הַמִּזְכִּיר

אל חזקיהו,

אֶל חֲזַקְיָהוּ

כשבגדיהם קרועים, (קרעו קריעה בגלל ששמעו שחירפו את ד')

קְרוּעֵי בְּגָדִים

וסיפרו לו את דברי רבשקה.

וַיִּגִּידוּ לוֹ אֶת דְּבָרֵי רַב
שָׁקָה: ־

יִשְׁעִיהוּ פָרַק לָז

ויהי כאשר שמע המלך חזקיהו את דברי החירוף של רבשקה,

א. וַיְהִי כִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ
חֲזַקְיָהוּ

קרע גם הוא את בגדיו,

וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו

והתכסה בשק, דרך צער ואבל,

וַיִּתְכַסּ בַּשֶּׁק

ויבוא לבית המקדש.

וַיָּבֹא אֶל בַּיִת יְקֹוֹק:

חזקיהו שלח את אליקים הממונה על ביתו, ואת שבנא הסופר, ואת זקני הכהנים,

ב. וַיִּשְׁלַח אֶת אֱלִיקִים
אֲשֶׁר עַל הַבַּיִת וְאֶת

שִׁבְנָא הַסּוֹפֵר וְאֶת זַקְנֵי
הַכֹּהֲנִים

כשהם מכוסים על גופם בשקים,

אל ישעיהו הנביא.

מִתְכַּסִּים בַּשָּׁקִים

אֶל יִשְׁעִיָּהוּ בֶן אָמוֹץ
הַנְּבִיא:

ג. וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר
חֲזַקְיָהוּ
יוֹם צָרָה
וְתוֹכָחָה

ואמרו לישיעיהו, כך אמר חזקיהו,
יום של צרה,

ויום שהאויב מנסה לברר את דבריו, ולהשתבח בהצלחתו,
ויום של בזיון, שהאויב מבזה את ד',
הדור בצרתו נראה במצב כמו אשה שעומדת ללדת, וכבר
יושבת על מושב הלידה, שנקרא משבר,
ואין בה כוח להוליד את הבנים.

וּנְאֻצָּה הַיּוֹם הַזֶּה

כִּי בָאוּ בָנִים עַד מִשְׁבֵּר

וְכִחַ אֵין לְלִדָּה:

ד. אֲוִלִי יִשְׁמַע יְקִיָּקָה
אֶל הַיָּרֵךְ אֶת דְּבַרֵי רַב
שָׁקָה
אֲשֶׁר שָׁלַחוּ מֶלֶךְ אֲשׁוּר
אֶדְנִי

הלואי יתן ד' לב לשמוע, את דברי רבשקה,
שליח של מלך אשור אדוניו,

לחרף את האלוקים החי,

לְחַרֵּף אֶל הַיָּם חַי

והתווכח בדבריו,

וְהוֹכִיחַ בַּדְּבָרִים

כפי ששמע ד' את הדברים,

אֲשֶׁר שָׁמַע יְקִיָּקָה
אֶל הַיָּרֵךְ

לכן אני מבקש ממך, שתרים קולך בתפילה לד', עבור אלו
שנשארו בירושלים. (אלו שביהודה כבר נלכדו).

וּנְשֹׂאת תְּפִלָּה בְּעַד
הַשָּׂאִרִית הַנִּמְצָאָה:

ה. וַיְבֹאוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ
חֲזַקְיָהוּ אֶל יִשְׁעִיָּהוּ:
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיִם יִשְׁעִיָּהוּ:

עבדי המלך חזקיהו באו אל ישעיהו.

אמר להם ישעיהו,

כך תאמרו לאדוניכם חזקיהו,
כך אמר ד',

כֹּה תֹאמְרוּן אֶל
אֶדְנֵיכֶם
כֹּה אָמַר יְקִיָּקָה

אל תפחד מהדברים ששמעת,

אֶל תִּירָא מִפְּנֵי הַדְּבָרִים

שחירפו נערי מלך אשור אותי.

אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ

אֲשֶׁר גָּדְפוּ נְעָרֵי מֶלֶךְ
אֲשׁוּר אוֹתִי:

הנני מעורר את רצונו, שילך מירושלים,

ז. הַנְּנִי נוֹתֵן בּוֹ רוּחַ

בגלל שישמע שמועה שתרהקה מלך כוש בא להלחם אתו,
ובסוף יחזור לארצו אשור,
ושם יהרג בחרב.

וְשָׁמַע שְׁמוּעָה

וַיָּשָׁב אֶל אֶרְצוֹ

וְהִפְלִיתִיו בְּחָרֵב בְּאֶרְצוֹ:

רבשקה חזר,

ח. וַיָּשָׁב רַב שְׁקֵה וַיִּמָּצָא
אֶת

וכאשר חיפש את מלך אשור, מצאו בלבנה כשהוא נלחם
עליה,

מֶלֶךְ אֲשׁוּר נִלְחָם עַל
לְבָנָה

כִּי שָׁמַע כִּי נִסַּע מִלְכִּישׁ:

כי שמע שנסע מלכיש, לכן הלך לחפשו.
וישמע מלך אשור מפי שלוחים,

ט. וַיִּשְׁמַע

שתרהקה מלך כוש,
יצא להלחם כנגדך,

עַל תִּרְהָקָה מֶלֶךְ כּוֹשׁ
לֵאמֹר
יֵצֵא לְהִלָּחֵם אִתְּךָ
וַיִּשְׁמַע

וקיבל את דברי השלוחים, ולכן הלך מתחילה להלחם, עם
תרהקה,

אך שלח שלוחים לחזקיהו המלך, שהוא עתיד לחזור
להלחם עם ירושלים.

וַיִּשְׁלַח מְלָאָכִים אֶל
חֲזַקְיָהוּ לֵאמֹר:

אמר לשלוחים, כך תאמרו לחזקיהו מלך יהודה,
אל יסית אותך,

י. כֹּה תֹאמְרוּן אֶל
חֲזַקְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
לֵאמֹר

האלוקים שאתה בוטח בו,

אֶל יִשְׂרָאֵל

שלא תמסר ירושלים ביד מלך אשור.

אֶל הַיְיָ אֲשֶׁר אַתָּה
בוֹטָח בּוֹ לֵאמֹר

לֹא תִנָּתֵן יְרוּשָׁלַיִם בְּיַד
מֶלֶךְ אֲשׁוּר:

הרי שמעת,

יא. הִנֵּה אַתָּה שָׁמַעְתָּ

מה שעשו מלכי אשור,

אֲשֶׁר עָשׂוּ מַלְכֵי אֲשׁוּר

לכל הארצות,

לְכָל הָאֲרָצוֹת

שאיבדו אותם,

להחרימם

וכי אתה חושב שאתה תנצל.

וְאַתָּה תִּנְצֵל:
הַהֲצִילוּ אוֹתָם

יב.

האם הצליחו להציל,

אלוהי הגויים,

את המלכויות שהשחיתו אבותי,

אֶל־הֵי הַגּוֹיִם

אֲשֶׁר הִשְׁחִיתוּ אֲבוֹתַי

מונה כל מיני מלכויות: גוזן, חרן, רצף, בני עדן, ממדינת תלשר.

אֶת גּוֹזָן וְאֶת חֶרֶן וְרֶצֶף
וּבְנֵי עֵדֶן אֲשֶׁר בְּתִלְשָׁר:

יג.

היכן מלך ארץ חמת, ומלך ארץ ארפד, ומלך של העיר ספרוים,

אִי־הָ מֶלֶךְ חֲמַת וּמֶלֶךְ
אֲרַפָּד וּמֶלֶךְ לְעִיר

סִפְרוּיִם
הַנֶּעַ

הזיז אותם ממקומם,

ועיקם אותם.

וְעוֹהָ:

הדברים הנ"ל היו כתובים בספרים (אגרות). חזקיהו לקח את הספרים,

וַיִּקַּח חֲזַקְיָהוּ אֶת
הַסְּפָרִים

יד.

מיד השלוחים,

מִיַּד הַמְּלָאכִים

קרא את הדברים,

לאחר מכן עלה לבית המקדש,

וַיִּקְרָאָהוּ

וַיַּעַל בֵּית יְקִיָּוָה

פתח שם כל ספר לפני ד'.

וַיִּפְרֹשֶׁהוּ חֲזַקְיָהוּ לְפָנָי
יְקִיָּוָה:

ויתפלל חזקיהו אל ד',

וַיִּתְפַּלֵּל חֲזַקְיָהוּ אֶל
יְקִיָּוָה

טו.

וכך אמר.

לְאִמֹר:

ד' אדון על כל הצבאות, אלוקי ישראל,

יְקִיָּוָה צְבָאוֹת אֵל־הֵי
יִשְׂרָאֵל

טז.

שוכן בין הכרובים, שעל הכפורת שעל הארון, (מה שהדגיש את הכרובים, התכוון לומר, איך ימסור ד' ביד סנחריב את ירושלים, והכרובים ימסרו בידו),

יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים

רק אתה הוא האלוקים (בעל הכוחות כולם), לכל מלכויות שבארץ,

אַתָּה הוּא הָאֵל־הַיִּם
לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלָכוֹת

הָאָרֶץ

אתה עשית את השמים והארץ.

אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם
וְאֶת הָאָרֶץ:

הטה ד' אזנך ושמע,

הִטָּה יְקִיָּוָה אָזְנוֹךָ וּשְׁמַע

יז.

פתח את עיניך,
וראה את הדברים הכתובים בספרים,

ושמע את כל דברי סנחריב
ששלח ביד שלוחיו,
לחרף אותך שאתה האלוקים החי לעולם.

הנה אמת הוא, ד',
שהחריבו מלכי אשור,
את כל ערי המלכות,
וגם את שאר המחוזות.
ושרף את אלוהיהם באש,
הסיבה היא כי הם לא אלוהים, כלומר אין להם שום כוח,

הם נוצרו ע"י בני אדם,
מעץ ואבן,
ולכן הצליחו לאבד אותם.

ועכשיו, אנו מבקשים,
ד' אלוהינו,
הושיענו מידו,
וע"י כן ידעו כל מלכויות הארץ,
שאתה ורק אתה ד' (אדון הכל).

וישלח ישעיהו בן אמוץ אל חזקיהו,
וכך אמר לו:
כך אמר ד' אלוקי ישראל:
בגלל שהתפללת אלי,

פָּתַח יְקָ יְקָ עֵינֶיךָ

וּרְאֵה

וּשְׁמַע אֵת כָּל דְּבָרֵי
סַנְחִירִיב
אֲשֶׁר שָׁלַח

לְחַרֵּף אֶל־הַיָּם חַיִּי:
אֲמַנְמֹם יְקָ יְקָ

י.ח.

הַחֲרִיבוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר

אֶת כָּל הָאָרְצוֹת
וְאֶת אַרְצָם:

וְנָתַן אֶת אֶל־הַיָּהִים
בְּאֵשׁ

י.ט.

כִּי לֹא אֶל־הַיָּם הֵמָּה

כִּי אִם מִעֵשָׂה יְדֵי אָדָם

עֵץ וְאֶבֶן

וַיֵּאבְדוּם:
וְעַתָּה

כ.

יְקָ יְקָ אֶל־הַיָּנוּ

הוֹשִׁיעֵנוּ מִיָּדוֹ
וַיִּדְעוּ כָּל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ

כִּי אַתָּה יְקָ יְקָ לְבַדְּךָ:
וַיִּשְׁלַח יִשְׁעִיהוּ בֶן אֲמוּץ
אֶל חֲזַקְיָהוּ

כ.א.

לְאֹמֵר

כֹּה אָמַר יְקָ יְקָ אֶל־הַיָּ
יִשְׂרָאֵל

אֲשֶׁר הִתְפַּלַּלְתָּ אֵלַי

על סנחריב מלך אשור.

זה הדבר אשר דיבר ד' על סנחריב,

תבזה אותך,

ותלעג לך,

עדת ציון שהיא כמו בתולה שלא נבעלה לאיש, כך היא לא נכבשה,

אחרי המפלה שלך,

תניע את ראשה בדרך לעג, עדת ירושלים.

למה לא שמת אל לבך, את מי אתה מחרף ומגדף,

ועל מי הרמת את קולך,

הרמת את עיניך לגובה השמים,

אל ד' שהוא קדוש ישראל.

ביד עבדיך בזית את ד',

אמרת:

עם ריבוי המרכבות שלי,

אעלה לגובה ההרים, הוא הר הבית,

בסוף יער הלבנון, שיש שם עצי ארז גבוהים,

ואכרות את גובה הארזים, הנמשל: השרים החזקים,

אכרות את עצי הברוש המובחרים,

ואבוא לביהמ"ק, שהוא בגובה ההרים, והפסגה של הדברים הנחמדים שיש בעולם,

יער שיש בו שדות וכרמים משובחים.

אני חפרתי ומצאתי באר, ושתייתי ממנו, הכוונה שמאז היתה לי הצלחה,

וכשבאתי להלחם עם עיר שיש לה נהרות, הבאתי עליה הרבה חיילים וייבשו את הנהרות, עם כפות רגליהם,

אֶל סִנְחַרִּיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר:
זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר
יְקֹוֹק עָלַי

כב.

בָּזָה לְךָ

לְעֵגָה לְךָ

בְּתוֹלַת בֵּת צִיּוֹן

אַחֲרֶיךָ

רֹאשׁ הַנִּיּוֹעָה בֵּת
יְרוּשָׁלַיִם:

כג.

אֶת מִי חֲרַפְתָּ וְגִדַּפְתָּ

וְעַל מִי הֲרִימוּתָה קוֹל

וּתְשָׂא מְרוֹם עֵינֶיךָ

אֶל קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:

בְּיַד עַבְדֶּיךָ חֲרַפְתָּ
אֶדְנִי

כד.

וְתֹאמַר

בְּרֹב רֶכֶבִי

אֲנִי עָלִיתִי מְרוֹם הָרִים

יִרְכַּתִּי לְבָנוֹן

וְאֶכְרַת קוֹמַת אֶרְצוֹ

מִבְּחַר בְּרֹשֵׁי

וְאֶבּוֹא מְרוֹם קִצָּה

יַעַר כְּרַמְלוֹ:

אֲנִי קִרְתִּי וְשִׁתִּיתִי מֵיָם

כה.

וְאַחֲרַי בְּכַף פְּעָמַי

את כל היאורים החזקים.

הרי שמעת מזמן רב,
את הגזירה הזאת גזרתי,
מימים קדמונים,
כופל ואומר, אני יצרתי את הדבר הזה,

ועכשיו הבאתי דבר זה על ידך,

אתה תהיה למקל, לעשות שממה,
ולעשות ערימות עפר

שיצמיחו פרחים,

את זה תעשה לערים בצורות.

ואת יושבי הערים, עשיתי שתהיה ידם קצרה מלהלחם, נגד
סנחריב,
הם נשברו והתביישו,
עשיתי אותם חלשים, ונותן מספר דוגמאות של דברים
חלשים, כמו עשב שדה,
כמו הירוק שבדשא,
וכמו חציר שגדל על הגגות,
וכמו שבלים לפני שהבשילו, ונהיו קמה, שעדיין הם חלשים,
ובא עליהם שדפון. כך ד' מחליש את הגויים, ולא כוחר
ועוצם ידך.

ומה שישבת להתייעץ עצות,

ומה שיצאת להלחם,
ומה שבאת על ירושלים,
הכל גלוי וידוע לפני

וגם מה שחרדת ומיהרת לבוא להלחם.,

בגלל שהמהירות שמיהרת לבוא,

כָּל יַאֲרֵי מְצוֹר:
הַלּוֹא שְׁמַעַת לְמַרְחֹק כו.

אוֹתָהּ עָשִׂיתִי
מִיַּמֵּי קֶדֶם

וַיִּצְרַתִּיהָ

עַתָּה הִבַּאתִיהָ

וַתְּהִי לְהַשְׁאוֹת

גְּלִים

נְצִים

עָרִים בְּצָרוֹת:

כז. וַיִּשְׁבִּיֶהֶן קִצְרֵי יָד

חֲתוּ וּבִשׁוּ

הָיוּ עֵשֶׂב שָׂדֵה

וַיִּרְקֵ דְשָׂא

חֲצִיר גִּגּוֹת

וַשְׂדֵמָה לְפָנַי קָמָה:

כח. וַשְׁבַּתְךָ

וַיִּצַתְךָ

וּבּוֹאְךָ

יִדְעֵתִי

וַאֲת הַתְּרַגְזָךְ אֵלַי:

כט. יַעַן הַתְּרַגְזָךְ

ידוע לי,
וקול הרעש שלך
הגיע לאזני,
אתנהג אתך, כמו בהמה פראית, ששמים טבעת בלחי
שלה, ושמים לה רסן בפה,
כך אשים לך טבעת באף,
ורסן בשפתיים, כדי להכריח אותך ללכת למקום שאני
רוצה,
ואחזיר אתך באותה דרך שבאת בה.

הנביא אומר על חזקיהו: הישועה מסנחריב, תהיה לך
לאות, על הבטחה אחרת שד' מבטיח,
שאע"פ שהאויבים קלקלו את הזרעים, והשחיתו את
העצים, מבטיח הקב"ה שיהיה מספיק פרנסה מהספיחים,
(היינו מה שצומח מהגרעינים שנפלו מאליהם),
בשנה השניה יאכלו ספיחים מהספיחים, שמם "שחיס",
(אולי היתה שנת שמיטה, לכן הוצרכו לאכול ספיחי ספיחין.
מצודת),
ובשנה השלישית, כבר תזרעו ותקצרו, ותטעו כרמים,
ותאכלו את הפירות, ולא תפחדו מהאויבים.

אלו מבית יהודה שניצלו ונשארו, יהיו מבורכים בהרבה
שפע,
כמו עץ שנטוע במקום שיש הרבה מים, שמוסיף להכות
שרשים למטה,
ומגדל הרבה פירות מלמעלה.
בירושלים תהיה השארית שנשארו,

והניצולים יהיו בהר ציון,
כל זה יהיה בגלל שד' לוקח נקמה מסנחריב, על ששלח
לחרף את שמו.
לכן, בגלל שרבשקה חירף וגידף את ד', כך אמר ד' על מלך
אשור,

לא יזכה לבוא אל העיר ירושלים,

אלי
ושאננך

עלה באזני

ושמתי חחי באפך

ומתגי בשפתיך

והשיבתיך בדרכך אשר
באת בה:

וזה לך האות .ל.

אכול השנה ספיח

ובשנה השנית שחיס

ובשנה השלישית זרעו
וקצרו ונטעו כרמים
ואכול ואכלו פריים:

ויספה פליטת בית
יהודה הנשארה
שרש למטה .לא.

ועשה פרי למעלה:

כי מירושלם תצא
שארית .לב.

ופליטה מהר ציון
קנאת יק וקן צבאות
תעשה זאת: ס

לכן כה אמר יק וקן אל
מלך אשור .לג.

לא יבוא אל העיר
הזאת

ולא ישליך שם שום חץ,
ולא יסדר לפניה מגן,

ולא יעמיד שם ערימת עפר, שנקראת סוללה, בכדי לעלות
עליה ולהלחם עם העיר.

באותה דרך שבא, יחזור,
ואל העיר הזאת ירושלים לא יבוא,

כך אומר ד'.

ואהיה מגן על העיר הזאת להציל אותה,

כדי שיתקדש שם שמים,
ובשביל כבוד עבדי דוד.

לאחר שנלחם סנחריב עם תרהקה מלך כוש, חזר להלחם
עם ירושלים, וכשבא לשם,
בא מלאך ד' מהשמים,

והרג ממחנה אשור 185.000,

סנחריב עם עוד קצת אנשים שנשארו חיים, קמו בבוקר,

וראו שכולם פגרי מתים.

נסע סנחריב,

והלך מירושלים,
וחזר,

והתיישב בנינוה.

ויהי הדבר הזה, כאשר השתחוה סנחריב בבית הע"ז שלו
שקריו נסרוך,

וְלֹא יִזְרֶה שָׁם חֵץ

וְלֹא יִקְדַּמְנָה מִגֵּן

וְלֹא יִשְׁפֹךְ עָלֶיהָ
סֹלֶלָה:

לד. וְבַדְרֹךְ אֲשֶׁר בָּא בָּהּ
יָשׁוּב

וְאֵל הָעִיר הַזֹּאת לֹא
יָבוֹא

לה. נְאֻם יְקֹוֹק:
וְגִנּוּתִי עַל הָעִיר הַזֹּאת
לְהוֹשִׁיעָהּ

לְמַעַנִי

וְלִמְעַן דָּוִד עַבְדִּי: ס

לו.

וַיֵּצֵא מֶלֶאךָ יְקֹוֹק

וַיִּכֶה בְּמַחְנֵה אֲשׁוּר
מֵאָה וּשְׁמֹנִים וְחַמְשָׁה
אֲלָף

וַיִּשְׁכְּמוּ בְּבֹקֶר

וְהָיָה כְּלָם פְּגָרִים
מֵיָמָיו:

לז.

וַיִּסַּע

וַיֵּלֶךְ

וַיָּשָׁב סְנַחְרִיב מֶלֶךְ
אֲשׁוּר

וַיָּשָׁב בְּנִינוּה:

לח.

וַיְהִי הוּא מִשְׁתַּחֲוֶה בֵּית
נְסֹרָךְ אֶל הַיּוֹ

בניו אדרמלך ושראצר, הרגו אותו בחרב,

והם ברחו לארץ אררט,

ובמקומו מלך בנו ששמו אסר חדון.

בימי מפלת סנחריב, (3 ימים לפני מפלתו. רש"י), (יש ראה מפסוק ו' שזה היה לפני מפלת סנחריב),

חלה חזקיהו מחלה מסוכנת, שאפשר למות ממנה,

ויבוא אליו ישעיהו הנביא,

ואמר לו,

כך אמר ד':

תצווה צוואה על עניני ביתך,

כי תמות,

ולא תתרפא מהמחלה. (לפי חז"ל תמות בעוה"ז, ולא תחיה לעוה"ב).

חזקיהו סובב את פניו אל הקיר כדי להתפלל בכוונה,

והתפלל אל ד'.

וכך אמר:

בבקשה ממך ד',

זכור לי עכשיו,

את אשר הייתי הולך לפניך, כלומר היה בלבי יראת שמים,

ועשיתי זאת באמת ובלב שלם,

ועשיתי מעשים שטובים בעיניך,

ובכה בכי גדול.

וְאֶדְרַמְלָךְ וְשֶׁרְאֶצֶר בְּנֵי

הַכֹּהֵן בַּחֶרֶב

וְהֵמָּה נִמְלְטוּ אֶרֶץ אֲרָרֶט

וַיִּמְלֹךְ אֶסֶר חֲדָן בְּנוֹ

תַּחֲתָיו: ֹ

ישעיהו פרק לח

בַּיָּמִים הֵהֵם

א.

חָלָה חֲזַקְיָהוּ לְמוֹת

וַיָּבֹא אֵלָיו יִשְׁעִיָּהוּ בֶן

אֲמוּץ הַנְּבִיא

וַיֹּאמֶר אֵלָיו

כֹּה אָמַר יְקֹוֹק

צֹו לְבֵיתְךָ

כִּי מֵת אַתָּה

וְלֹא תַחֲיֶה:

וַיֹּסֵב חֲזַקְיָהוּ פָּנָיו אֶל

הַקִּיר

וַיִּתְפַּלֵּל אֶל יְקֹוֹק:

וַיֹּאמֶר

ב.

ג.

אָנֹה יְקֹוֹק

זָכַר נָא

אֵת אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי

לְפָנֶיךָ

בְּאֵמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם

וְהֵטוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי

וַיִּבֶךְ חֲזַקְיָהוּ בְּכִי גָדוֹל:

0

ד. וַיְהִי דְבַר יְקֹזֶק אֶל
יְשַׁעְיָהוּ
לֵאמֹר:

ויהי דבר נבואה אל ישעיהו,
וכך נאמר לו.

ה. הַלֹּךְ וְאִמְרָת אֶל
חֲזַקְיָהוּ

לך תאמר לחזקיהו,

כך אמר ד', שהוא אלוקי דוד אביך, (סבא שלך),

כֹּה אָמַר יְקֹזֶק אֶל־הִי
דָּוִד אָבִיךָ

קבלתי את תפילתך,

ראיתי את הדמעות שלך,

שִׁמְעֵתִי אֶת תְּפִלָּתְךָ

הנני מוסיף על ימך 15 שנה.

רְאִיתִי אֶת דְּמַעְתְּךָ

הַנְּבִי יוֹסֵף עַל יְמִיךָ
חֲמִשָּׁ עָשָׂרָה שָׁנָה:

ומיד מלך אשור, אציל אותך,

ואת העיר ירושלים אציל,

ו. וּמִכַּף מֶלֶךְ אֲשׁוּר אֲצִילְךָ

וְאֵת הָעִיר הַזֹּאת

ואתן הגנה על העיר ירושלים.

וזה יהיה לך אות מאת ד',

וְגִנּוּתִי עַל הָעִיר הַזֹּאת:

ז. וְזֶה לְךָ הָאוֹת מֵאֵת
יְקֹזֶק

שד' יעשה לך את הדבר הזה שדיבר, שירפא אותך מהחולי
ויוסיף לך 15 שנות חיים.

אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יְקֹזֶק אֶת
הַדְּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבֶּר:

היו בירושלים מדרגות שבנה אותם אחז מלך יהודה, וע"י
מדרגות אלו, יודעים מה השעה ביום, בגלל שכל שעה יורד
הצל מדרגה אחת. ועכשיו אומר הנביא מה הוא האות: הנה
אני מחזיר אחורה את צל המדרגות, ועי"ז יתארך היום,
ביום שמת אחז,

ח. הַנְּבִי מְשִׁיב אֶת צֶל
הַמַּעְלוֹת

ירד הצל במדרגות אחז בעשר מדרגות, ואז נתקצר היום,
(הסיבה שהתקצר היום, כדי שלא יספידו אותו, לפי שהיה
רשע), ועכשיו אחזיר ע"י נטיית ניצוץ השמש, את הצל
אחורה בעשר מדרגות,, וכך אכן היה, שניצוץ השמש חזר
אחורה עשר מדרגות,

אֲשֶׁר יֵרְדֶה בַּמַּעְלוֹת
אֲחָז בַּשֶּׁמֶשׁ אַחַר רֵבִית
עֶשֶׂר מַעְלוֹת

וַתֵּשֶׁב הַשֶּׁמֶשׁ עֶשֶׂר
מַעְלוֹת בַּמַּעְלוֹת

שפעם היא ירדה.

מכתב הודאה לד', שכתב חזקיהו,

בגלל שהיה חולה,

ונתרפא מחליו.

אומר חזקיהו, אני אמרתי,

בכריתת ימי (כלומר שיתקצרו ימיו),

ט. אֲשֶׁר יֵרְדֶה: 0
מִכְתָּב לְחֲזַקְיָהוּ מֶלֶךְ

יְהוּדָה

בְּחַלְתּוֹ

וַיְחִי מִחֲלָיו:

אֲנִי אָמַרְתִּי

י.

אלך לשערי הקבר,
ויחסרו לי יתר השנים שנשאר לי, עד שיגיעו השנים
הקצובות לרוב בני אדם.

אמרתי,

לא אוכל להסתכל ולהתבונן במעשי י-ה,
היכן לא אוכל להתבונן במעשי י-ה, בזה העולם, וקורא לו
"ארץ החיים",
לא אוכל לראות בני אדם שמתהלכים בזה העולם, וקורא לו
"חַדְל".

דירתי נעקר,

וגלה ממני,

כמו רועה שעוקר אהלו ממקום למקום,

בגלל עבירות, כאילו פָּרַתִּי בעצמי את חיי במהירות, כמו
האורג שממהר לכרות את היריעה מהמכונה אחרי שהיא
מוכנה,

מהחולי הזה יגמור את החי,

מהתחלת היום עד הלילה תשלים את יטמי חיי, כי ודאי
אמות במשך היום.

בלילה, שמתי לעצמי זמן שעד הבוקר יגמרו החיים שלי,

כמו אריה ששובר את עצמותיה של החיה שטורף,

כך המחלה התחזקה כ"כ, ושברה את עצמותי,

ואז חשבתי שמתחילת היום עד הלילה, תגמור את ימי חי.

כמו העופות ששמים סוס ועגור,

כך הייתי משמיע קול צפצוף מרוב כאב,

השמעתי קול המיה של יונה,

הורמו עיני לשמים, לבקש עזרה מד',

ד', תעשוק ממני את המחלה,

ותעשה שיהיה לי מתוק.

מה אדבר, הרי יש לי הרבה דברי שבח לומר לד',

ד' אמר לי דברי נחמה,

בְּדַמִּי יָמִי

אֵלֶכָה בְּשַׁעְרֵי שְׁאוֹל

פָּקַדְתִּי יִתֵּר שְׁנוֹתַי:

אָמַרְתִּי

יא.

לֹא אֶרְאֶה יְהוָה

יְהוָה בְּאֶרֶץ הַחַיִּים

לֹא אֶבִּיט אָדָם עוֹד עִם

יוֹשְׁבֵי חֲדָל:

דוֹרֵי נֶסֶע

יב.

וּנְגָלָה מִנִּי

כָּאֵל רִעִי

קִפְדִּיתִי כָּאֵי רֵג חַיִּי

מִדְּלָה יִבְצַעֲנִי

מִיּוֹם עַד לַיְלָה תִּשְׁלִימֵנִי:

שְׁוִיתִי עַד בִּקְרִי

יג.

כָּאֵרִי

כֵּן יִשְׁבֵּר כָּל עַצְמוֹתַי

מִיּוֹם עַד לַיְלָה תִּשְׁלִימֵנִי:

כָּסוּס עֲגוֹר

יד.

כֵּן אֶצְפֹּץ

אֶהְגֶּה כִּיּוֹנָה

דָּלוּ עֵינַי לְמָרוֹם

אֲדַנִּי עֲשָׂקָה לִי

עֲרִבְנִי:

מָה אֲדַבֵּר

טו.

וְאָמַר לִי

ואכן קיים, לכן אנדד שינה מעיני, כדי לשבח לד',	וְהוּא עָשָׂה אֲדַדְּהָ כָּל שְׁנוֹתַי
על שהיתה נפשי מרה, וד' ניחם אותי. ד' גזר על כל המתים שיחיו, והראשון שבכולם, החיה את רוחי, ושלח לי בריאות וחוזק,	עַל מֵר נַפְשִׁי: אֲדַ' נִי עָלֵיהֶם יְחִיֹּי .טז. וּלְכֹל בְּהֵן חַיֵּי רוּחִי וּתְחַלִּימֵנִי
ונתן לי את החיים. הנה כשהייתי חולה, קויתי שיהיה לי שלום, אך נוספה לי מרירות על מרירותי, כאב על כאבי,	וְהַחַיִּינִי: הִנֵּה לְשָׁלוֹם .יז. מֵר לִי מֵר וְאֶתְה חֲשַׁקֶת נַפְשִׁי
אבל אתה התאווית להחיות את נפשי, שלא תרד לקבר שעושה את הכל בלוי, כי העלמת עין מעוונותי, אומר זאת במשל, השלכת אחרי גופך כל חטאי.	מִשַּׁחַת בְּלִי כִּי הַשְּׁלַכְתָּ אַחֲרַי גֹּוֹךְ כָּל חַטָּאִי: כִּי לֹא שָׁאוֹל תוֹדֶךָ .יח.
כי מי שבקבר, לא יכול להודות לך, לכן השארתי, שאוכל להודות לך על מפלת סנחריב, כופל הדברים, אנשי מות לא יכולים להלל אותך, אנשים שנמצאים בקבר, שמכונה בשם "בור", אינם מקוים שתאמת את דבריך שהבטחת להם, כי כבר אין להם תועלת בעניני העולם הזה, כך אני אם הייתי מת, לא הייתי מקוה שתאמת הבטחתך, להפיל את סנחריב.	מֹוֹת יְהַלְלֶךָ לֹא יִשְׁבְּרוּ יוֹרְדֵי בּוֹר אֶל אֲמַתְךָ: חַי חַי הוּא יוֹדֶךָ .יט.
כל מי שהוא חי, יכול להודות לך, כמו שאני חי היום, ומודה לך, כל אב מודיע לבנים שלו, את מידת האמיתות שלך, שאתה מבטיח ומקיים, כך אני אודיע לבני, אם יהיו לי.	כְּמוֹנֵי הַיּוֹם אָב לְבָנִים יוֹדִיעַ אֶל אֲמַתְךָ: יְקֹוֹק לְהוֹשִׁיעֵנִי .כ.
ד' אמר שיושיע אותי, ואכן הושיעני, מנגינת השבח הזה אני אנגן, וגם הלויים שמשוררים בבית ד' כל ימי חיינו.	וּנְגִנֹתַי נִנְגָן כָּל יְמֵי חַיִּינוּ עַל בֵּית יְקֹוֹק: וַיֹּאמֶר יִשְׁעִיהוּ יִשְׂאוּ דְבַלְת תְּאָנִים וַיִּמְרְחוּ עַל הַשְּׁחִין וַיְחִי: .כא.
אמר ישעיהו, שיקחו גוש תאנים דבוקות יחד, שנקראים "דבילה", וימרחו אותה על תחבושת, וישימו אותה על השחין שהיה לחזקיהו, ויתרפא.	

<p>חזקיהו אמר, כמה טוב האות הזה, שהתרפאתי, ואוכל לעלות לביהמ"ק.</p>	<p>כב. וַיֹּאמֶר חֲזַקְיָהוּ: מָה אֹת כִּי אֶעֱלֶה בֵּית יְקֹוֹק: ס</p>
<p>בעת ההיא, לאחר שנרפא חזקיהו, שלח מרודך בלאדן בן בלאדן מלך בבל, אגרות</p>	<p>א. יִשְׁעִיהוּ פֶּרֶק לֹט בְּעֵת הַהוּא שָׁלַח מְרֹדַךְ בְּלָאֲדָן בֶּן בְּלָאֲדָן מֶלֶךְ בָּבֶל סְפָרִים</p>
<p>ומתנה אל חזקיהו, כי שמע שהיה חולה ונרפא בדרך נס. חזקיהו שמח שבאו אליו, הראה להם, את הבית שיש שם דברים נחמדים, את הכסף, את הזהב, ואת הבשמים,</p>	<p>ב. וּמִנְחָה אֶל חֲזַקְיָהוּ: וַיִּשְׁמַע כִּי חָלָה וַיִּחְזַק: וַיִּשְׂמַח עֲלֵיהֶם חֲזַקְיָהוּ. וַיֵּרְאֵם אֶת בֵּית נִכְתָּה נִכְתָּו</p>
<p>ואת השמן הטוב, הוא שמן אפרסמון, ואת כל הבתים שיש שם את כליו, וכל מה שנמצא באוצרות שלו,</p>	<p>אֶת הַכֶּסֶף וְאֶת הַזָּהָב וְאֶת הַבְּשָׂמִים וְאֶת הַשֶּׁמֶן הַטוֹב וְאֶת כָּל בֵּית כְּלָיו</p>
<p>לא היה דבר שלא הראה להם חזקיהו, הן בביתו הפרטי, הן של ממשלתו.</p>	<p>וְאֶת כָּל אֲשֶׁר נִמְצָא בְּאֵרֶצוֹתָיו לֹא הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא הֶרְאָם חֲזַקְיָהוּ בְּבֵיתוֹ</p>
<p>ישעיה הנביא בא אל המלך חזקיהו, ושאל אותו, מה אמרו לך האנשים האלה, ומאיזה מקום באו אליך,</p>	<p>ג. וּבְכָל מְמַשְׁלָתוֹ: וַיָּבֹא יִשְׁעִיהוּ הַנְּבִיא אֶל הַמֶּלֶךְ חֲזַקְיָהוּ: וַיֹּאמֶר אֵלָיו מָה אָמְרוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה</p>

ענה לו חזקיהו, מארץ רחוקה באו, הלא היא ארץ בבל.	וּמַאֲיִן יָבֹאוּ אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר חֲזַקְיָהוּ
שאלו ישעיהו, מה ראו בביתך, ענה לו חזקיהו,	מֵאַרְץ רְחוֹקָה בָּאוּ אֵלַי מִבְּבֶל: וַיֹּאמֶר
כל מה שיש בביתי ראו, לא היה דבר שלא הראיתי להם מה שיש באוצרותי. (אפילו ס"ת. רש"י).	ד. וַיֹּאמֶר חֲזַקְיָהוּ מָה רָאוּ בְּבֵיתְךָ וַיֹּאמֶר חֲזַקְיָהוּ
אמר ישעיהו לחזקיהו, שמע את דבר ד' שהוא אדון על כל הצבאות. הנה יגיעו ימים, ויהיה נֶקַח כל מה שיש בביתך, ואת כל מה שהחביאו אבותיך באוצרות עד היום הזה,	אֵת כָּל אֲשֶׁר בְּבֵיתִי רָאוּ לֹא הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא הִרְאִיתִים בְּאוֹצְרוֹתַי: וַיֹּאמֶר יִשְׁעִיָּהוּ אֶל חֲזַקְיָהוּ
יקחו את הכל לארץ בבל, לא ישאר שום דבר, כך אמר ד'.	ה. שָׁמַע דָּבָר יְקֹוֹק צְבָאוֹת: הִנֵּה יָמִים בָּאִים
ומצאצאיך שיצאו ממך, שתוליד אותם, הם חנניה מישאל ועזריה, יקחו, ויהיו שרים וממונים, בארמון של מלך בבל.	ו. וְנִשְׂא כָּל אֲשֶׁר בְּבֵיתְךָ וְאֲשֶׁר אָצְרוּ אָבֹתֶיךָ עַד הַיּוֹם הַזֶּה בְּבֶל לֹא יִוָּתֵר דָּבָר
אמר חזקיהו ליסעיהו, מוצא חן בעיני הדבר שדיברת בשם ד',	ז. אָמַר יְקֹוֹק: וּמִבְּנֵיךָ אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמֶּךָ אֲשֶׁר תּוֹלִיד יִקְחוּ
	ח. וְהָיוּ סָרִיסִים בְּהִיכַל מֶלֶךְ בְּבֶל: וַיֹּאמֶר חֲזַקְיָהוּ אֶל יִשְׁעִיָּהוּ
	טו. טוֹב דָּבָר יְקֹוֹק אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ

והסביר את עצמו, הואיל וּבְיָמֵי יְהוָה שְׁלוֹם,
וְד' יִקְיִים אֶת מַה שֶׁהִבְטִיחַ לִי, לֹא אֵיכֶפֶת לִי מַה שִׁיְהִי
אַחֲרַי שְׁאֵמוֹת.

וַיֹּאמֶר כִּי יְהוָה שְׁלוֹם

וְאַמֶּת בְּיָמָי: פ

שעיהו פרק מ

א.

כל הנחמות כאן הם לעתיד לב' א.

אתם הנביאים אמרו דברי נחמה לעמי, (מה שאמר פעמיים
נחמו, להגדיל התנחומין),

כך אומר אלוקים.

דברו לירושלים דברים המתקבלים על הלב,

תאמרו לה דברי נבואה,

שנגמר ונשלם הזמן הקצוב שנקצב לה להיות בגלות,

כי כבר נתפייס העון שלה, הכוונה שהתכפר העון שלה,

כי כבר קיבלה עונש מיד ד',

כפליים על החטאים שלה, הכוונה שכבר גלתה פעמיים,
גלות בבל, וגלות אדום.

נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי

יֹאמֶר אֶל הַיְכָם:
דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַם

ב.

וּקְרְאוּ אֵלַיהָ

כִּי מְלֵאָה צָבָאָה

כִּי נִרְצָה עֹנֶהָ

כִּי לָקְחָה מִיַד יְקֹוֹק

כַּפְלָיִם בְּכָל חַטֵּאתֶיהָ:

ו

ג.

מתאר הנביא את הגאולה, כאילו שיש קול שמכריז במדבר,

תסירו מכשול מהדרך שהכין ד', שבו יחזרו בני הגלות,

עשו במדבר דרך ישרה,

דרך כבושה לאלוקינו, שכאשר יחזרו מהגלות, ילך ד'
לפניהם.

כל עמק יתרומם,

וכל הר גבוה, והר יותר נמוך שנקרא גבעה יונמכו,

קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר

פִּנוּ דֶרֶךְ יְקֹוֹק

יִשְׂרוּ בְעֵרְבָה

מִסְלָה לְאֵל הַיְנוּ:

כָּל גֵּיא יִנְשָׂא

ד.

וְכָל הַר יִגְבְּעָה יִשְׁפְּלוּ

הדרך העקומה תהיה ישרה,
וההרים המחוברים, יהיו לבקעה, הכוונה בכל זה שילכו
בדרך ישרה בלי להתעייף.

ואז יתגלה כבוד ד',
ויראו (וידעו) כל בני אדם,
שהפה של ד' דיבר את כל הנחמות, שהרי התקיימו.

קול נבואה אומר לנביא, קרא והכרז,
מתאר כאילו שהנביא שואל מה אכריז,
וקול הנבואה עונה, הכרז שכל העמים שיבואו עם גוג
להלחם עם ירושלים, יהיו נובלים מהר, כמו דשא שנובל
מהר,

ואפילו אם אחד מהאומות עשה חסד, לא יהיה נחשב
לכלום, אלא יהיה כפרח השדה שנובל מהר, בגלל שעשו
הרבה צרות לישראל, והכריע הכף לחובה.
ולכן יתייבשו מהר כמו דשא,

ויהיו נובלים כפרח,
ע"י נשיבה ברוח פי ד' יאבדו,

באמת יהיה כן, העם שבא עם גוג יהיה כמו דשא.

הנביא חוזר שוב ואומר:
העם הזה יתייבש כמו דשא,

וינבול כמו פרח,

ודבר אלוקינו שהבטיח לנו נחמות ע"י עבדיו הנביאים,
יתקיים לעולם.

על הר גבוה, תעלי לך, כדי שישמעו דבריך למרחוק,

קבוצת הנביאים, שמבשרת בשורת הגאולה לציון,

הרימי את קולך בכח,

קבוצת הנביאים, המבשרת גאולה לירושלים,

וְהָיָה הָעֵקֶב לְמִישׁוֹר

וְהִרְכָּסִים לְבִקְעָה:
וְנִגְלָה כְבוֹד יְקָ וְיָקָ

וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו

כִּי פִי יְקָ וְיָקָ דִּבֶּר: ו
קוֹל אִמֵּר קָרָא

וְאָמַר מָה אֶקְרָא

כָּל הַבָּשָׂר חֲצִיר

וְכָל חֶסְדוֹ כְּצִיץ
הַשָּׂדֶה:

יִבֶּשׂ חֲצִיר

נִבֵּל צִיץ

כִּי רוּחַ יְקָ וְיָקָ נִשְׁבָּה בּוֹ

אֲכֵן חֲצִיר הָעֵם:

יִבֶּשׂ חֲצִיר

נִבֵּל צִיץ

וְדַבֵּר אֶל הַיָּנוּ יְקוּם
לְעוֹלָם: ו

עַל הַר גְּבוֹהַּ עָלִי לָךְ

מִבְּשַׂרְתָּ צִיּוֹן

הֲרִימִי בְּכַח קוֹלְךָ

מִבְּשַׂרְתָּ יְרוּשָׁלַיִם

הַרִימִי

הרימי את קולך,

אַל תִּירָאִי

אל תפחדי להרים קול, שמא תתפשי בשקר,

אֲמַרִי לְעַרְי יְהוּדָה

תגידי לאנשים שגרים בערי יהודה,

הֲנֵה אֶל הַיְכָם:

י. הֲנֵה אֶדְנִי יְקִי

בְּחֶזֶק יְבוֹא

וְזָרְעוּ מִשְׁלֵה לֹו

הֲנֵה שְׁכָרוֹ אֲתוֹ

וּפְעֻלָּתוֹ לְפָנָיו:

יא. כָּרְעָה עֲדָרוֹ יִרְעָה

בְּזָרְעוֹ יִקְבֹּץ טְלָאִים

וּבְחִיקוֹ יִשָּׂא עֲלוֹת

יְנֵה: ס

יב. מִי מִדָּד בְּשַׁעְלוֹ מַיִם

וְשָׁמַיִם בְּזָרַת תִּכֵּן

וְכָל בְּשִׁלְשׁ עֶפְרַיִם הָאָרֶץ

וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים

וּגְבַעוֹת בְּמֵ אֲזַנָּיִם:

יג. מִי תִכֵּן אֶת רוּחַ יְקִי

וְאִישׁ עֲצָתוֹ יוֹדִיעֵנוּ:

יד. אֶת מִי נוֹעֵץ

וַיְבִינֵהוּ

וַיִּלְמְדֵהוּ בְּאֶרֶץ מִשְׁפָּט

וַיִּלְמְדֵהוּ דַעַת

וְדַרְךְ תְּבוּנוֹת יוֹדִיעֵנוּ:

טו. הֵן גּוֹיִם כְּמֶר מִדְּלִי

הנה אלוקיכם בא לגאול אתכם.

הנה ד' אלוקים בא בכ"ח וגבורה,

והממשלה בכח הזרוע שלו,

השכר על המעשים, נמצא אתו, לשלם לכל אחד מה שמגיע לו, ושכר הפעולות מזומן אצלו.

כמו רועה טוב שרועה את הצאן, כך ינהיג ד' את ישראל,

הרועה הטוב, אוסף את הטלאים בידו, לא במקל,

ובחיק שלו סוּחַב את הצאן הקטנים.

מי כמו ד' שיודע את עומק המים שבעולם, כאילו מדד אותם באגרוף שלו(בשעלו),

ומי כמו ד' שיודע את רוחב השמים, כאילו הכין אותו בזרת שלו, (שהיא חצי אמה),

ומי כמו ד' שיודע את כמות עפר הארץ, כאילו מדד אותם במידה שנקראת שלישי,

ומי כמו ד' שיודע את משקל ההרים, כאילו שקל אותם במדה שנקראת פלס,

וכאילו מדד את הגבעות שהם הרים יותר נמוכים בכף מאזנים.

כשד' עשה את כל הדברים הנ"ל, מי הוא שהכין את הרצון של ד',

ומי הוא האיש שד' גילה לו את העצות שלו.

עם מי ד' התייעץ,

מי נתן לד' בינה,

ומי לימד את ד' ללכת בדרך של משפט,

ומי לימד את ד' דעת,

ומי הודיע לד' דרך של תבונה. כוונתו בכל זה שאין ד' צריך לאף אחד שילמדנו, כי הוא בעל החכמה.

הרי גבורות הגויים נחשבים אצל ד', כמו טיפה מרה שנוזלת

מתחתית הדלי, (שבגלל הלכלוך שיש בתחתית הדלי הטיפה שם מרה), שלעומת כל המים שבדלי אינה נחשבת לכולם,

הם נחשבים בעיני ד', כמו אבק דק, ממה שנשחקים המשקלות שעשויות מנחושת, שבנשיבת הפה הם עפים,

את היושבים באיי הים יזקוק כמו אבק דק, וכיון שהגוים לא שוים כלום לעומת ד', מי יוכל לעמוד כנגדו, ולמחות בו שלא יוציא את ישראל מתוכם.

אע"פ שיער הלבנון גדול מאד ויש בו הרבה עצים,

אין בזה מספיק בשביל להבעיר אש של המזבח, וחיות הנמצאות ביער הלבנון,

אין מספיק בשביל להקריב עולות לד', הכוונה שהוא רם ונישא מאד.

הגוים לעומת ד' הם כלא כלים,

כדבר שאין בו ממש הם נחשבים אצלו.

אל מי מהדברים תדמו את ד',

ומה הדמיון שתוכלו להשוות אל ד'.

וכי תדמו אליו את הפסל,

שהתיך האומן ממתכת,

והצורף לוקח זהב ומרדד אותו דק דק כדי לצפות את הפסל בזהב,

ושרשראות של כסף מחבר לו הצורף, כדי שיוכלו למשוך אותו, כי אינו יכול לזוז מהמקום.

העני שאין לו כסף להפריש בשביל להכין ממנו פסל,

עץ משובח וחזק שאינו נרקב, הוא בוחר,

אומן חכם הוא מחפש,

שיכין לו מהעץ פסל שלא יתמוטט כלומר שחלקי העץ לא יפרדו זה מזה, ואם צריך לחזקו, כיצד אפשר לדמותו לד'.

הרי מדעתכם תוכלו להבין מי אדון העולם,

ואם אינכם מבינים בעצמכם, את יכולים לשמוע ממלמד שהבין זאת מדעתו,

הרי הוגד לכם במסורת איש מפי איש, מה שמקובל מימים קדמונים,

הרי תוכלו להבין מתוך יסודות הארץ, כלומר שהעולם עומד ברצון ד' בלי שום יסודות.

**וְכַשְׁחַק
נְחֻשְׁבוּ**

מ' אֲזַנִּים

הֵן אֵיִם כְּדֵק יְטוּל:

וּלְבָנוֹן .טז

אֵין דִּי בְּעֵר

וְחַיִּיתוֹ

אֵין דִּי עוֹלָה: ס

כָּל הַגּוֹיִם כְּאֵין נְגֻדוֹ .יז

**מֵאֶפֶס וְתִהְיֶה נְחֻשְׁבוּ
לוֹ:**

וְאֵל מִי תִדְמִיִן אֵל .יח

**וְמֵה דְמוֹת תַּעֲרְכוּ לוֹ:
הַפֶּסֶל** .יט

**נֶסֶךְ חֲרָשׁ
וְצֹרֵף בְּזָהָב יִרְקַעֵנּוּ**

וְרִתְקוֹת כֶּסֶף צוֹרֵף:

הַמִּסְכָּן תְּרוּמָה .כ

**עֵץ לֹא יִרְקַב יִבְחָר
חֲרָשׁ חָכֵם יִבְקֹשׁ לוֹ**

**לְהַכִּין פֶּסֶל לֹא יִמוּט:
הֵלֹא תִדְעוּ** .כא

הֵלֹא תִשְׁמְעוּ

הֵלֹא הִגַּד מֵרֵאשִׁית לְכֶם

**הֵלֹא הַבִּינֵתֶם
מוֹסְדוֹת הָאָרֶץ:**

הרי ד' הוא יושב בשמים שמסבבים את הארץ,
ויושבי הארץ דומים בעיניו כחגבים קטנים,

פרס את השמים כמו קרום,
מתח ופרש אותם כמו אוהל שיוכלו לשבת תחתיו.

עושה את השרים כאילו אינם,
את שופטי הארץ עושה כדבר של תוהו - ריק.

עד כדי כך עושה אותך כל כלום, כאילו מעולם לא היו
נטועים,
וכאילו שמעולם לא נזרעו,
וכשיעקרו, הגזע לא יתן שרשים בארץ, שיוכל לחזור
ולצמוח,

ואפילו אם רק יעשה נשיפה ברוח הפה, יתייבשו,

ורוח סערה,

תקח אותם כמו קש שהוא קל לעוף מפני הרוח.
ולאיזה דבר תוכלו לדמות אותי ולהשוות אותי,
כך אומר ד' שהוא קדוש.

הרימו עיניכם לשמים,
והתבוננו, מי ברא את הכוכבים והמזלות שבשמים,
והתבוננו, מי הוא שמוציא את צבא השמים כל יום במנין,

לכל כוכב קורא בשם שראוי לו,
מרב החוזק שלו, ואמיצות הכח שלו,

אחד מהכוכבים מעולם לו היה חסר, כי ד' קבע שיהיו
לעולם,

מדבר על עם ישראל בגלות,
מדוע תאמר עם ישראל מחמת צרות הגלות,

ד' העלים עין מכל הדרכים הטובים שהתנהגו בו,
וד' העביר את הגמול, שמשלים שכר טוב לעושי מצוותיו, כי
לא שילם לנו על המעשים הטובים.

הרי תוכל להבין מדעתך,

כב. **היִשָּׁב עַל חוּג הָאָרֶץ**

וַיִּשְׁבִּיהָ כַּחֲגָבִים

הַנוֹטָה כַּדֹּק שָׁמַיִם

וַיִּמְתַּחֵם כָּאֵל הַלְּשָׁבֶת:

כג. **הַנוֹתֵן רוּזְזִים לְאֵין**

שׁוֹפְטֵי אֶרֶץ כְּתוֹהוּ
עֲשֵׂה:

כד. **אֶף בַּל נִטְעוּ**

אֶף בַּל זָרְעוּ

אֶף בַּל שִׁרְשׁ בְּאֶרֶץ
גְּזָעִם

וְגַם נִשְׁפָּה בָהֶם וַיִּיבְשׁוּ

וַיִּסְעֶרָהּ

כִּקֶּשׁ תִּשְׁאֵם: ס

כה. **וְאֵל מִי תִדְמִינִי וְאִשׁוּהָ**

יֵאמֶר קְדוֹשׁ:

כו. **שָׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם**

וּרְאוּ מִי בָרָא אֱלֹהָ

הַמוֹצִיא בַּמִּסְפָּר צְבָאִם

לְכֹלֵם בְּשֵׁם יִקְרָא

מֵרֵב אוֹנִים וְאִמִּיץ כֹּחַ

אִישׁ לֹא נַעֲדָר: ס

כז.

לְמָה תֵּאמַר יַעֲקֹב

וַתִּדְבֹר יִשְׂרָאֵל

נִסְתָּרָה דַּרְכֵי מִיָּקוֹק

וּמֵאֵל הִי מִשְׁפָּטֵי

יַעֲבוֹר:

כח. **הֲלוֹא יִדְעַתְּ**

אם לא שמעת ממלמד,
שה' הוא אלקים לעולם,
שברא את כל העולם מקצה לקצה,

אף פעם אינו מתעיף, וכוחו שוה בכל הזמנים,
ומה שמתאחר מלשלם שכר, זה דבר שלא נוכל לחקור
ולהבין את תבונת ד'.

יגיע זמן שד' יתן כח לישראל, שעכשיו הוא עיף מהגלות,
כופל הדברים, ולישראל שאין להם כח, ירבה חוזק.

ואז יתעיפו הגוים, שעכשיו יש להם כח כמו נערים,
כופל הדברים, הגוים שהם עכשיו חזקים כמו בחורים יכשלו
ויפלו.

ואלו שקיוו לד' שיושיעם,
כל הזמן יתחדש הכח שלהם,
יגדלו להם כנפים, לעוף מהר לא"י כמו נשרים, (זו מליצה על
המהירות),
כשיחזרו לא"י, ירוצו ולא יתעיפו,
כופל הדברים, ילכו ולא יתעיפו.

תשתקו אתם היושבים בא"י הים, כדי לשמוע אלי,
(כשמדברים לא שומעים מה שהשני מדבר),

והאומות יתחזקו בכחם, לענות תשובות לד', אך לא יצליחו,
יגשו אל ד' לשמוע דבריו, ואז ידברו, אך לא יהיה להם מה
לומר,

ד' עם האומות, יקרבו יחד למשפט, ואז יוכיחם על מה שהם
אומרים, שאין ביכולת ד' להציל את ישראל מידם.

מי נתן התעוררות בלבו של אברהם שנולד בארץ המזרח,

הכריז על האמת, לעזוב את הע"ז ולעבוד את ד',

בכל מקום שדרך ברגלו, הלא ד' הוא שעורר אותו לזה,
ד' מסר לפניו את הגוים, כדרלעומר וחביריו,

אם ל' א שמעת
אל' הי עולם יק' וק'

בורא קצות הארץ

ל' א ייעף ול' א ייגע

אין חקר לתבונתו:
נתן לייעף כ' ח

כט.

ולאין אונים עצה
ירבה:

ל. ויעפו נערים ויגעו

ובחורים כשול יכשלו:

לא. וקו' יק' וק'

יחליפו כ' ח
יעלו אבר כנשרים

ירוצו ול' א ייגעו

ילכו ול' א ייעפו: פ

א. ישעיהו פרק מא
החרישו אלי איים

ולאמים יחליפו כ' ח

יגשו אז ידברו

יחדו למשפט נקרבה:

ב. מי העיר ממזרח

צדק יקראהו

לרגלו

יתן לפניו גוים

וּמַלְכִים יִרְדּוּ

ועל המלכים השליטו,
הרג הרבה כעפר בחרב שלו,

יִתֵּן כְּעֶפֶר חֲרָבוֹ

כְּקֶשֶׁת נִדְף קִשְׁתּוֹ:

כמו קש כתוש, כך הרג בקשת שלו.

ג. יִרְדְּפֻם יַעֲבוֹר שְׁלוֹם
אֲרַח בְּרַגְלֵי לֹא
יָבוֹא:

רדף אחריהם ועבר בשלום, כי לא מת אחד מאנשיו,
אע"פ שרדף אותם בדרך, שלא בא שם מעולם ברגליו.

ד. מִי פֶּעַל וְעָשָׂה

מי עשה את כל הפלא הזה,

קִרְא הַדְּרוֹת מֵרֵאשִׁית
אֲנִי יְקִי וְקִרְאשׁוֹן
וְאֶת אַחֲרֵי נִים אֲנִי הוֹא:

ד' שגזר על כל דור שיעמוד בשעתו, עוד לפני שהיו,

טני ד' ראשון לפני כל הדורות שהיו,

ואני אהיה עם הדורות האחרונים שיהיו.

ה. רְאוּ אֵימִים וַיִּירְאוּ

אלו הגרים בא"י הים ראו את הנס שעשיתי לאברהם,
ופחדו,

קִצּוֹת הָאָרֶץ יִחְרְדוּ

גם אלו שגרים בקצות הארץ, פחדו בששמעו את הנס,

התקרבו ובאו אל אברהם, כמו מלך סדום שאמר לאברהם
תן לי הנפש והרכוש קח לך.

קִרְבוּ וַיִּאֲתִיּוּ:

ואע"פ שראו את כל הניסים, בכל זאת עזרו אחד לשני
להכין פסלים,

ו. אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ יַעֲזֹרוּ

כפל הדברים, ולאחיו אמר התחזק בעשיית הפסל.

וְלֹאֲחֵיו יֵאמֶר חֲזֵק:

וחיזק אומן העצים, הוא הנגר את הצורף, שיכין ציפוי זהב
לפסל שעשוי מעץ,

ז. וַיִּחֲזַק חֲרָשׁ אֶת צִרְף

שני שלבים יש בהכנת טסי הזהב, (1) הכאה על הטס בכח
בתחלת הרידוד, (2) להחליק את הטסים,

זירז זה שמחליק את הטסים בפטיש קטן, את המכה
בחוזק, כדי שיתחיל לעשות מלאכתו,

ח. מַחְלִיק פְּטִישׁ אֶת
הוֹלֵם פְּעָם
אִמֵּר לְדַבֵּק טוֹב הוֹא
וַיִּחֲזַקְהוּ בְּמִסְמְרִים
לֹא יִמוּט: ו

וכאשר מדביקים הטסים לעץ, אומר שזה טוב,

ומחזק את הציפוי ע"י מסמרים, בכדי שלא יפרד מהפסל.

אבל אתה ישראל, אינך כמותם, אלא אתה עבדי,

אתה הוא יעקב שבחרתי בך להיות לי לעם,

בגלל שאתה מזרע אברהם שפרש מע"ז, לעבוד אותי.

ט. אֲשֶׁר הִחֲזַקְתִּיךָ מִקִּצּוֹת
הָאָרֶץ
וּמֵאֲצִילֶיהָ קִרְאֲתִיךָ

אחזיק בך להוציא אותך מקצוות הארץ,

ומהגדולים שבארץ קראתי לך, שתצא מהגוים, ולא יהיה

להם כח לשלוט בך,
ואמרתי לך שאתה עבדי,
בחרתי בך מאז להיות לי לעם, וגם בגלות לא מאסתי בך.

אל תפחד שאעזוב אותך שוב, כי אני אתך,
אל תסור ממני, כי אני ד' אלוקיך,

החזקתיך בדיבורים טובים,
וגם הייתי עוזר לך בימים הקדמונים,

גם אני לך למשענת כשהיית ביד האויב, שלא יכלה אותך,
לא בגלל שמגיע לך, אלא צדקה אני עושה אתך.

באמת, בסוף יתביישו,
כל אלו שהיה להם חרון אף וכעס עליך,
יהיו כמו לא כלום,
ויאבדו כל האנשים שרבו אתך.
אפילו אם תחפש אותך לא תמצא אותם,

האנשים שרבים אתך,
יהיו כמו לא כלום,
האנשים שנלחמים אתך.
כי אני ד' האלקים שלך,

אוחז ביד ימינך שלא תפול,
כיון שאני אומר לך שלא תפחד, כי אעזור לך, לכן אין לך
מה לפחד.

הנביא ממשיל את בני יעקב כתולעת בשני דברים, (1) שהם
חלושים כתולעת, שאין כוחם אלא בתפלה בפה, כמו
התולעת שמנסרת בפה בארזים,

אל תפחדי משפחת יעקב שנמשלת לתולעת,
אל תפחדו אנשי ישראל,

אני הייתי עוזר לך מאז ומתמיד, כך אומר ד',
ואני אגאל אותך בעתיד, אני שאני קדוש בישראל,

הנה אעשה אותך כנגד האויבים כמו כלי שנקרא מורג, הוא
כלי העשוי חריצים בשביל לדוש את התבואה, וכשהו חדש
הוא מחודד ביותר,

שיש בו הרבה חידודים,

וְאִמַּר לְךָ עַבְדִּי אֲתָה

בְּחַרְתִּיךָ וְלֹא
מֵאֲסִיךָ:

אֶל תִּירָא כִּי עִמָּךְ אֲנִי

אֶל תִּשְׁתַּע כִּי אֲנִי
אֶל הַיָּד

אֲמַצְתִּיךָ

אֶף עֲזַרְתִּיךָ

אֶף תִּמְכַּתִּיךָ
בְּיַמֵּינִי צְדָקָי:

הֵן יִבְשׁוּ וַיִּכְלְמוּ
כָּל הַנִּנְחָרִים בְּךָ

יְהִיו כְּאֵין

וַיִּאֲבְדוּ אַנְשֵׁי רִיבְךָ:

תִּבְקָשׁם וְלֹא תִמְצָאם

אַנְשֵׁי מִצְתֶּךָ

יְהִיו כְּאֵין וְכֹאפֶס

אַנְשֵׁי מִלְחַמְתֶּךָ:

כִּי אֲנִי יְקָ וְקָ אֶל הַיָּד

מִחֲזִיק יְמִינְךָ

הָאִמַּר לְךָ אֶל תִּירָא

אֲנִי עֲזַרְתִּיךָ: ס

אֶל תִּירָאִי תוֹלַעַת

יַעֲקֹב

מִתֵּי יִשְׂרָאֵל

אֲנִי עֲזַרְתִּיךָ נְאֻם יְקָ וְקָ

וְגֹאֲלְךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:

הִנֵּה שְׁמִתִּיךָ לְמוֹרֵג

חֲרוֹץ חֲדָשׁ

י.א.

י.ב.

י.ג.

י.ד.

י.ו.

תעשה דישה בהרים,
תעשה אותם דק כקמח,
ואת הגבעות תעשה כמו פסולת התבואה שנקראת מוץ,
הכוונה בכל זה שיהרגו את מלכי האומות ושריהם.

תפזר אותם,
והרוח תרים אותם לגובה,
ורוח סערה תפזר אותם לכל צד,
ואתה תשמח בישועת ד',
במה שבטחת בד' שהוא קדוש ישראל, תתפאר.

עם ישראל שנמשלו לעניים, כשיחזרו מהגלות דרך המדבר,
יחפשו מים ולא יהיה להם,

הלשון שלהם מחמת הצמא, כאילו נעקרה ממקומה,
אני ד' אענה להם על מה שיבקשו מיד,
אני, שאני אלקי ישראל, לא אעזוב אותם.

אפתח במקומות הגבוהים שבדרך כלל אין שם נהרות,
אפתח שם נהרות,

ובתוך העמקים אפתח מעינות,

אשים במדבר שהוא מקום יבש, מקומות מכונסים עם מים,
וארץ שממה למקום שיואים ממנו מים.

אע"פ שבמדבר לא גדלים עצים, מ"מ אעשה נס שיגדל
במדבר כל מיני עצים,

ואשיב במדבר עוד סוגי עצים, וכולם יחד יגדלו שמה.

כל זה אעשה, כדי שהגוים יראו הפלא,

וידעו, וישימו הדברים על לבם,

וכולם יחד ישכילו לדעת,

שיד ד' עשתה גאולה זאת,

וד' שהוא קדוש ישראל, ברא הפלא הזה.

בְּעַל פִּיפְיֹת
תְּדוֹשׁ הָרִים
וְתִדְק

וּגְבֻעוֹת כַּמֶּץ תְּשִׂים:

תִּזְרֶם

טו.

וְרוּחַ תְּשֹׂאם

וּסְעֶרָה תְּפִיץ אוֹתָם

וְאֶתְּה תְּגִיל בִּיק וְק

בְּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל

תִּתְהַלֵּל: פ

הָעֲנִיִּים וְהָאֲבִיּוֹנִים

יז.

מִבְּקָשִׁים מִיָּם וְאִין

לְשׁוֹנָם בְּצִמָּא נִשְׁתָּה

אֲנִי יְק וְק אֶעֱנֵם

אֲלֵהִי יִשְׂרָאֵל לֹא

אֶעֱזָבֵם:

אֶפְתַּח עַל שְׁפִיִּים

יח.

נְהָרוֹת

וּבְתוֹךְ בְּקֻעוֹת מַעֲיֵנוֹת

אֲשִׁים מְדָבֵר לְאֲגָם

מִיָּם

וְאֶרֶץ צִיָּה לְמוֹצְאֵי

מַיִם:

אֶתֵּן בְּמְדָבֵר אֶרֶז שֹׁטֶה

יט.

וְהִדַּס וְעֵץ שָׁמֶן

אֲשִׁים בְּעֶרְבָה בְּרוֹשׁ

תִּדְהָר וּתְאֲשׁוּר יַחְדּוֹ:

לְמַעַן יִרְאוּ

כ.

וַיִּדְעוּ וַיִּשְׂימוּ

וַיִּשְׁכִּילוּ יַחְדּוֹ

כִּי יַד יְק וְק עָשְׂתָה

זֹאת

וְקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל בְּרָאָה:

פ

קָרְבוּ רִיבְכֶם יֹאמֶר

כא.

יְק וְק הִגִּישׁוּ עֲצֻמוֹתֵיכֶם

יֹאמֶר מֶלֶךְ יַעֲקֹב:

- כב. יְגִישׁוּ וַיִּגִּדּוּ לָנוּ אֵת
אֲשֶׁר תִּקְרִינָה
הָרֹאשׁוֹת מֵהַ הִנֵּה
הַגִּידוּ וְנִשְׁמָה לְבִנּוֹ
וַנִּדְעָה אַחֲרֵיתָן אוֹ
הַבָּאוֹת הַשְּׁמִיעֵנוּ:
- כג. הַגִּידוּ הָאֵת תִּיּוֹת
לְאַחֹר וַנִּדְעָה כִּי
אֶל הַיָּם אַתֶּם אָף
תִּיטִיבוּ וְתִרְעוּ וְנִשְׁתַּעֲה
וְנִרְא וְנִרְאָה יַחַדְדוּ:
- כד. הֵן אַתֶּם מֵאִין וּפְעֻלְכֶם
מֵאִפֶּע תּוֹעֵבָה יִבְחַר
בְּכֶם:
- כה. (כה) הַעִירוֹתִי מִצִּפּוֹן
וַיֵּאת מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ
יִקְרָא בְּשִׁמִּי וַיִּבֹּא
סָגְנִים כְּמוֹ חֶמֶר וְכִמוֹ
יּוֹצֵר יִרְמָס טִיט:
- כו. (כו) מִי הַגִּיד מִרְאֵשׁ
וַנִּדְעָה וּמִלְפָּנִים וְנִאֲמַר
צְדִיק אָף אֵין מִגִּיד אָף
אֵין מִשְׁמִיעַ אָף אֵין
שׁ מֵעַ אֲמַרִיכֶם:
- כז. (כז) רֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה
הַנֶּם וְלִירוּשָׁלַיִם מִבֶּשֶׁר
אֶתָּן:
- כח. (כח) וְאֶרָא וְאֵין אִישׁ
וּמֵאֵלָה וְאֵין יוֹעֵץ
וְאֶשְׁאַלֶם וַיִּשִׁיבוּ דְבָר:
- כט. (כט) הֵן כָּלֶם אֲוֹן אָפֶס
מַעֲשֵׂיהֶם רוּחַ וְתִהוּ
נִסְפִיָּהֶם: פ
- א. (א) הֵן עֲבָדֵי אֶתְמַךְ בּוֹ
בְּחִירֵי רְצֵתָה נִפְשֵׁי
נִתְתִי רוּחִי עָלָיו מִשְׁפָּט
לְגוֹיִם יּוֹצִיא:
- ב. (ב) לֹא יִצַּעַק וְלֹא יִשָּׂא
וְלֹא יִשְׁמִיעַ בְּחוּץ קוֹלוֹ:
- ג. (ג) קָנָה רְצוּץ לֹא
יִשְׁבּוֹר וּפְשֵׁתָה כִּהֵה
לֹא יִכְבְּנָה לְאַמֶּת יּוֹצִיא
מִשְׁפָּט:
- ד. (ד) לֹא יִכָּהֵה וְלֹא
יִרוּץ עַד יִשִּׁים בְּאַרְץ

מִשְׁפָּט וּלְתוֹרַתוֹ אֵיִם
יִיחִילוּ:

- ה. (ה) כֹּה אָמַר הָאֵל
יְדֹד בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם
וְנוֹטִיָּהֶם רִקְעַת הָאָרֶץ
וְצִאֲצָאֶיהָ נִתְּנָה נִשְׁמָה
לְעַם עָלֶיהָ וְרוּחַ
לְהֵלֵךְ לָכִים בָּהּ:
- ו. (ו) אֲנִי יְדֹד קְרֵאתֶיךָ
בְּצִדְקָה וְאַחֲזֵק בְּיַדְךָ
וְאַצְרֵךְ וְאַתְּנֶנְךָ לְבְרִית
עִם לְאוֹר גּוֹיִם:
- ז. (ז) לִפְקֹחַ עֵינַיִם עוֹרוֹת
לְהוֹצִיא מִמִּסְגָּר אֲסִיר
מִבַּיִת כָּלֹא יִשְׁבִי חֹשֶׁךְ:
ח. (ח) אֲנִי יְדֹד הוּא שְׁמִי
וְכַבוֹדִי לְאַחַר לֹא אֶתֵּן
וּתְהַלְתִּי לְפֹסִילִים:
- ט. (ט) הֲרֵאשׁוּת הַנֵּה
בָּאוּ וְחִדְּשׁוּת אֲנִי מְגִיד
בְּטָרֶם תִּצְמַחְנָה
אֲשַׁמְיעַ אֶתְכֶם:
- י. (י) שִׁירוּ לִידֹד שִׁיר
חֲדָשׁ תְּהַלְתוּ מִקְצֵה
הָאָרֶץ יוֹרְדֵי הַיָּם
וּמַלְאוּ אֵיִם וַיִּשְׁבִּיָּהֶם:
יא. (יא) יִשְׂאוּ מִדְּבַר וְעָרְיוּ
חֲצֵרִים תִּשְׁבֹּב קִדְרֵי נוֹ
יִשְׁבִי סֹלַע מֵרֶאשִׁית
הָרִים יִצְוּחוּ:
- יב. (יב) יִשִּׁימוּ לִידֹד כְּבוֹד
וּתְהַלְתוּ בְּאֵיִם יְגִידוּ:
- יג. (יג) יְדֹד כְּגִבּוֹר יִצֵּא
כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יַעִיר
קִנְיָה יִרְעֵעַ אֶף יִצְרִיחַ
עַל אֲבִיו יִתְגַּבֵּר:
- יד. (יד) הַחֲשִׁיתִי מֵעוֹלָם
אֲחָרִישׁ אֶתְאַפֵּק
כִּי־וּלְדָה אֶפְעֶה אֲשֶׁם
וְאֲשַׁאֵף יַחַד:
- טו. (טו) אֲחָרִיב הָרִים
וְגִבְעוֹת וְכֹל עֶשְׂבָם
אוֹבִישׁ וְשִׁמְתִי נְהָרוֹת
לְאֵיִם וְאֶגְמִים אוֹבִישׁ:
- טז. (טז) וְהוֹלַכְתִּי עוֹרִים

- בְּדֶרֶךְ לֹא יָדְעוּ
בְּנִתִיבוֹת לֹא יָדְעוּ
אֲדָרִיכֶם אֲשִׁים מִחֶשֶׁךְ
לִפְנֵיהֶם לְאוֹר
וּמַעֲקָשִׁים לְמִישׁוֹר אֱלֹהִים
הַדְּבָרִים עֲשִׂיתֶם וְלֹא
עֲזַבְתֶּם:
יז. (יז) נִסְגּוּ אַחֲרַי יְבִישׁוּ
בְּשֵׁת הַבַּיִת טְחִים בַּפֶּסֶל
הָאֵל מְרִים לְמַסְכַּח אֲתֶם
אֶל הַיָּנוּ:
יח. (יח) הַחֲרָשִׁים שָׁמְעוּ
וְהַעֲוָרִים הַבֵּיטוּ לְרֵאוֹת:
יט. (יט) מִי עוֹר כִּי אִם
עַבְדֵי וְחֲרָשׁ כְּמִלְאָכִי
אֲשַׁלַּח מִי עוֹר כְּמִשְׁלָם
וְעוֹר כְּעַבְדֵי יָד וְדָ:
כ. (כ) רֵא יֵת {רֵאוֹת}
רַבּוֹת וְלֹא תִשְׁמַר
פְּקוּחַ אֲזַנִּים וְלֹא
יִשְׁמַע:
כא. (כא) יָד וְדָ חֶפֶץ לְמַעַן
צְדָקוֹ יִגְדִיל תּוֹרָה
וַיֵּאדִיר:
כב. (כב) וְהוּא עִם בְּזוּז
וְשִׁסּוּי הַפֶּחַ בְּחוּרִים
כָּלֵם וּבְבִתֵי כְּלָאִים
הַחֲבָאוּ הָיוּ לְבַז וְאִין
מִצִּיל מִשְׁסָה וְאִין אִמֵּר
הַשֵּׁב:
כג. (כג) מִי בְּכֶם יֵאָזִין
זֵאת יִקְשֵׁב וַיִּשְׁמַע
לְאַחֲרָי:
כד. (כד) מִי נָתַן לְמִשׁוֹסָה
לְ{לְמִשְׁסָה} יַעֲקֹב
וַיִּשְׂרָאֵל לֵב זָדִים הֵלֹא
יָד וְדָ זֹה חֲטָאנוּ לוֹ וְלֹא
אָבוּ בְּדֶרֶךְ הַלֹּךְ וְלֹא
שָׁמְעוּ בְּתוֹרָתוֹ:
כה. (כה) וַיִּשְׁפֹּךְ עָלָיו חֲמָה
אִפּוֹ וְעִזּוֹז מִלְחָמָה
וַתִּלְהַטְהוּ מִסְבִּיב וְלֹא
יָדַע וַתִּבְעַר בּוֹ וְלֹא
יִשִּׁים עַל לֵב:

יש להתאונן על בלשצאר מלך בבל, ולומר עליו וי, על

שעשה מריבה עם מי שברא אותו, הכוונה שהשתמש עם
כליט המקדש,